

แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการประชุมประชาคมตำบล เพื่อจัดทำ
แผนพัฒนาท้องถิ่น : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลหนองซาก อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี

ชญณีย์ ศิระโสภณวัฒน์

งานนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา

2563

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการประชุมประชาคมตำบล เพื่อจัดทำ
แผนพัฒนาท้องถิ่น : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลหนองซาก อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี

ชญัญญ์ ศิระโสภณวัฒน์

งานนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา

2563

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

GUIDELINES FOR PROMOTING PUBLIC PARTICIPATION IN THE SUB-DISTRICT
CIVIL SOCIETY MEETING TO FORMULATE LOCAL DEVELOPMENT PLAN : A CASE
STUDY OF NONGCHAK SUB-DISTRICT MUNICIPALITY, BAN BUENG DISTRICT,
CHONBURI PROVINCE

TANYANEE SRIRASOPHONWAT

AN INDEPENDENT STUDY SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF
THE REQUIREMENTS FOR MASTER OF PUBLIC ADMINISTRATION
GRADUATE SCHOOL OF PUBLIC ADMINISTRATION
BURAPHA UNIVERSITY

2020

COPYRIGHT OF BURAPHA UNIVERSITY

คณะกรรมการควบคุมงานนิพนธ์และคณะกรรมการสอบงานนิพนธ์ได้พิจารณางาน
นิพนธ์ของ รัชฎีชัย ศิระ โสภณวัฒน์ ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

คณะกรรมการควบคุมงานนิพนธ์

คณะกรรมการสอบงานนิพนธ์

อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา บุญยัง)

..... ประธาน
(อาจารย์ ดร.เทียนแก้ว เลี่ยมสุวรรณ)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา บุญยัง)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุษณากร ทาวะรัมย์)

..... คณบดีคณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ว่าที่เรือตรี ดร. เอกวิทย์ มณีธร)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา อนุมัติให้รับงานนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของ
การศึกษาตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ของมหาวิทยาลัยบูรพา

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.นุจรี ไชยมงคล)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

61930034: รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต; รป.ม.

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วม/ ประชาคม/ แผนพัฒนาท้องถิ่น

ธัญฉิษฐ์ ศิระโสภณวัฒน์ : แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการประชุมประชาคมตำบล เพื่อจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลหนองซอก อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี. (GUIDELINES FOR PROMOTING PUBLIC PARTICIPATION IN THE SUB-DISTRICT CIVIL SOCIETY MEETING TO FORMULATE LOCAL DEVELOPMENT PLAN : A CASE STUDY OF NONGCHAK SUB-DISTRICT MUNICIPALITY, BAN BUENG DISTRICT, CHONBURI PROVINCE) คณะกรรมการควบคุมงานนิพนธ์: กาญจนา บุญยัง, ร.ด. 165 หน้า. ปี พ.ศ. 2563.

วัตถุประสงค์ของงานวิจัยนี้คือ เพื่อ 1) ศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการประชุมประชาคมตำบลเพื่อจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น และ 2) ศึกษาแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการประชุมประชาคมตำบลเพื่อจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลตำบลหนองซอก โดยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 4 กลุ่ม คือ (1) กลุ่มผู้นำท้องถิ่นและเจ้าหน้าที่ (2) กลุ่มผู้ใหญ่บ้าน (3) กลุ่มคณะกรรมการชุมชน และ (4) กลุ่มประชาชน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า ปัญหา อุปสรรค และแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการประชุมประชาคมตำบล เพื่อจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น สรุปได้ 4 ประเด็น ดังนี้

(1) ด้านคน พบปัญหา คือ ประชาชนขาดยานพาหนะในการเดินทาง ดิถุการกิจส่วนตัว

ไม่เห็นประโยชน์ของการทำประชาคม โดยทั้งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการชุมชน และประชาชนขาดความตระหนักในบทบาทของตนเอง ซึ่งมีข้อเสนอแนะคือ เทศบาลควรจัดให้มีบริการรถรับส่งประชาชน เทศบาลควรจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับประโยชน์ของการจัดทำประชาคมและบทบาทหน้าที่ของตนเองแก่ทุกกลุ่ม

(2) ด้านหลักการทำประชาคมตำบล พบว่า ทุกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญตระหนักในความสำคัญของการทำประชาคมว่าเป็นรากฐานสำคัญที่ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น อย่างไรก็ตามเทศบาลควรเพิ่มการประชุมประจำเดือนหรือประชุมสภากาแฟเพื่อเป็นการ

กระตุ้นให้ประชาชนรู้สึกอยากมีส่วนร่วมและเห็นถึงความสำคัญของการประชุมประชาคมมากยิ่งขึ้น

(3) ด้านการสื่อสาร พบว่า ปัญหา คือ วิธีการประชาสัมพันธ์ของเทศบาลขาดประสิทธิภาพ ข่าวดูการประชุมนิไม่กระจายสู่ประชาชน และมีความล่าช้า ส่งผลให้ขาดความร่วมมือจากทุกฝ่าย ดังนั้นเทศบาลควรปรับกลยุทธ์การสื่อสารเน้นการสื่อสารจากผู้นำ ช่อมแซมและเพิ่มเติมจุดรับเสียงตามสายใช้ช่องทางการสื่อสารที่หลากหลาย และเทศบาลควรพัฒนาบทบาทด้านการสื่อสารชุมชนให้กับผู้นำชุมชน

(4) ด้านวิธีการประชาคม พบว่า ในการประชุมประชาคมประชาชนไม่ค่อยมีบทบาทในการกำหนดประเด็นปัญหาและเสนอแนวทางแก้ไข สถานที่ประชุมที่ใช้ห้องประชุมชั้น 3 ทำให้ผู้สูงอายุไม่สะดวกในการเดินขึ้น-ลง และการจัดประชุมประชาคมตำบลในวันราชการทำให้ประชาชนบางกลุ่มอาชีพไม่สามารถเข้าร่วมประชุมได้ สำหรับข้อเสนอแนะ คือ เทศบาลควรกระตุ้นประชาชนให้มีบทบาทกำหนดประเด็นปัญหา เช่น เพิ่มเวลาการแสดงความคิดเห็นในกิจกรรมต่างๆ จัดประชุมประชาคมย่อยในแต่ละชุมชน สำหรับสถานที่เทศบาลควรจัดประชุมในพื้นที่ที่สามารถเดินทางได้สะดวก ช่วงเวลาที่เหมาะสมคือ เวลา 17.00 น. เป็นต้นไป ทั้งนี้วันที่เหมาะสมควรคำนึงถึงกลุ่มอาชีพของประชาชน กล่าวคือ ประชาชนกลุ่มอาชีพรับจ้าง และทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมควรจัดประชุมประชาคมในวันหยุดราชการ เพื่อให้ประชาชนกลุ่มนี้มีส่วนร่วมในการเสนอปัญหาและการแก้ไขปัญหาของชุมชนที่อาศัยอยู่

61930034: MASTER OF PUBLIC ADMINISTRATION; M.P.A.

KEYWORDS: PARTICIPATION/ CIVIL SOCIETY/ LOCAL DEVELOPMENT PLAN

TANYANEE SRIRASOPHONWAT : GUIDELINES FOR PROMOTING PUBLIC PARTICIPATION IN THE SUB-DISTRICT CIVIL SOCIETY MEETING TO FORMULATE LOCAL DEVELOPMENT PLAN : A CASE STUDY OF NONGCHAK SUB-DISTRICT MUNICIPALITY, BAN BUENG DISTRICT, CHONBURI PROVINCE. ADVISORY COMMITTEE: KANJANA BOONYOUNG, Ph.D. 165 P. 2020.

The objectives of this research were to: 1) study the problems and obstacles of public participation in the sub-district civil society meeting to formulate local development plan; and 2) study the guidelines for promoting public participation in the sub-district civil society meeting to formulate local development plan, Nongchak Sub-district Municipality which was a qualitative research, collected data by in-depth interviews from 4 groups of key informants which were: 1) local leaders and officials; 2) village headmen; 3) community committees; and 4) people, and data analysis with content analysis.

The results of the research found that the problems, obstacles and guidelines for promoting public participation in the sub-district civil society meeting to formulate local development plan, summarized as 4 points as follows:

1. People: found that the problems were that people lacking vehicles to travel, stick to personal business, and did not see the benefits of the formulation civil society by both sub-district headman, village headman, community committee and people lack awareness of their roles; which there were suggestions the municipality should provide the public transport service, the municipality should provide training to giving knowledge about the benefits of formulation civil society and self-roles to all groups.

2. Principles of formulation sub-district civil society: found that every group of key informants were aware of the importance of formulation civil society as an important foundation for participation in local development, however, the municipality should increase monthly meeting and coffeehouse meeting, in order to encourage people to want to participate and see the

importance of the civil society meetings even more.

3. Communication: found that the problems were the lack of effective public relations methods of the municipality, the meeting news was not distributed to the public and there was a delay which resulted in lack of cooperation from all parties; therefore, the municipality should adjust the communication strategy to focus on communication from leaders, repair and add voice pick up points, use various communication channels, and the municipality should develop the role of community communication for community leaders.

4. Civil society approach: found that in the civil society meeting, the people did not have a role in determining the issues and suggesting solutions, meeting places that used the 3rd floor meeting rooms made the elderly inconvenient to walk up and down, and formulation sub-district civil society meeting on the official day, it made people in certain occupations not to attend the meeting; as for the suggestions the municipality should encourage the people to play a role in defining the problem such as increasing the time to express in various activities, organizing the subcommittee meeting in each community, and the municipality should hold the meeting in the area that is convenient to travel, suitable time period is at 17.00 hour onward, however, the appropriate day should be taken into account the occupational group of the people, that is, the people in the occupational group and industrial plants working group should hold community meeting on public holidays, in order to allow these groups to participate in proposing problems and solving problems the communities in which they live.

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการประชุมประชาคมตำบล เพื่อจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลหนองซาก อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี สำเร็จลงได้ด้วยดีและด้วยความกรุณาจากหลายท่านที่ได้อนุเคราะห์ให้ความช่วยเหลือเป็นอย่างดี จากรองศาสตราจารย์ ดร. ชินรัตน์ สมสืบ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กาญจนา บุญยัง ซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก อาจารย์ ดร. เทียนแก้ว เลี่ยมสุวรรณ ประธานในการสอบงานนิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญตรวจความเที่ยงตรงของเครื่องมือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อุษณากร ทาวะรัมย์ กรรมการในการสอบงานนิพนธ์ ซึ่งทุกท่านได้ให้ความกรุณาให้คำปรึกษา แนะนำแนวทางในการศึกษาค้นคว้า ติดตาม ตรวจสอบแก้ไขงานนิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุปรานี ธรรมพิทักษ์ อาจารย์ประจำวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา นางสาวจิรวรรณ กาญจนสงคราม หัวหน้าสำนักปลัด เทศบาลตำบลหนองซาก ในฐานะผู้เชี่ยวชาญตรวจความเที่ยงตรงของเครื่องมือ และ นายบรรเจิด สิงห์โตทอง นายกเทศมนตรีตำบลหนองซาก ผู้ซึ่งให้ความอนุเคราะห์ให้ใช้ชื่อหน่วยงานในงานนิพนธ์ ผู้วิจัยซาบซึ้งใจเป็นอย่างยิ่ง และขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ ที่นี้

การศึกษาครั้งนี้จะสำเร็จลงไม่ได้ หากขาดความร่วมมือจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ที่ได้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการประชุมประชาคมตำบล เพื่อจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลหนองซาก อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี และได้ข้อมูลที่ครบถ้วน เพื่อเป็นข้อมูลในการวิเคราะห์ปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการประชุมประชาคมตำบล เพื่อจัดทำแผนพัฒนา และแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการประชุมประชาคมตำบล เพื่อจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ทำให้ผลการศึกษาเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาชุมชน และพัฒนาท้องถิ่น การสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในตำบลหนองซาก ทั้งนี้ผู้ศึกษาขอขอบพระคุณทุกท่านที่ได้เอ่ยนามและไม่ได้เอ่ยนามในที่นี้ ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ในการดำเนินงานวิจัยครั้งนี้ ผู้ศึกษาขอขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี้เป็นอย่างยิ่ง

ธัญณีย์ ศิระโสภณวัฒน์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ฉ
กิตติกรรมประกาศ.....	ช
สารบัญ	ฅ
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญรูปภาพ	ฐ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
กรอบแนวคิดงานวิจัย	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย.....	7
ขอบเขตของการวิจัย	7
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	8
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	11
แนวคิดเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรค	11
แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม.....	16
แนวคิดเรื่องการสื่อสารแบบมีส่วนร่วม	28
แนวคิดเรื่องการสื่อสารเพื่อชุมชน	33
แนวคิดเกี่ยวกับผู้นำ	35
การจัดทำแผนพัฒนา.....	39
บทบาทของคณะกรรมการชุมชน	49

บริบทเทศบาลตำบลหนองซาก.....	53
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	65
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	74
ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ.....	74
เครื่องมือที่ใช้การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	76
การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือวิจัย.....	77
การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล.....	78
บทที่ 4 ผลการวิจัย.....	80
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์.....	80
ตอนที่ 2 ปัญหา อุปสรรค และแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการประชุม ประชาคมตำบล เพื่อจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลตำบลหนองซาก อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี.....	86
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	140
สรุปผลการวิจัย.....	140
อภิปรายผล.....	144
ข้อเสนอแนะ.....	150
บรรณานุกรม.....	154
ภาคผนวก.....	157
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	165

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 1 แบบแสดงการเปรียบเทียบคุณลักษณะที่สำคัญของความแตกต่างของแบบจำลอง เชิงถ่ายทอดและแบบจำลองเชิงพิธีกรรม.....	31
ตารางที่ 2 จำนวนประชากรตำบลหนองซาก	58
ตารางที่ 3 จำนวนประชากรตามช่วงอายุ หมู่ที่ 1 บ้านสำนักดอ.....	59
ตารางที่ 4 จำนวนประชากรตามช่วงอายุ หมู่ที่ 2 บ้านหนองสำราญ.....	59
ตารางที่ 5 จำนวนประชากรตามช่วงอายุ หมู่ที่ 3 บ้านหนองซาก.....	60
ตารางที่ 6 จำนวนประชากรตามช่วงอายุ หมู่ที่ 4 บ้านหนองเงิน	60
ตารางที่ 7 จำนวนของผู้ให้สัมภาษณ์จำแนกตามข้อมูลทั่วไป.....	80
ตารางที่ 8 สรุปการเข้าร่วมประชุมประชาคมตำบล เพื่อจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ของผู้ให้ข้อมูล สำคัญ.....	82
ตารางที่ 9 กิจกรรมการมีส่วนร่วมในการประชุมประชาคมตำบล เพื่อจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	85
ตารางที่ 10 สรุปปัญหา อุปสรรคของการมีส่วนร่วมในการประชุมประชาคมตำบล เพื่อจัดทำ แผนพัฒนาท้องถิ่น ด้านคน	94
ตารางที่ 11 สรุปกิจกรรมข้อเสนอแนะ แนวทางการส่งเสริมให้ประชาชนเข้าร่วมประชุมประชาคม ตำบล เพื่อจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ด้านคน	98
ตารางที่ 12 สรุปปัญหา อุปสรรคของการมีส่วนร่วมในการประชุมประชาคมตำบล เพื่อจัดทำ แผนพัฒนาท้องถิ่น ด้านหลักการของการทำประชาคมตำบล	102
ตารางที่ 13 สรุปกิจกรรมข้อเสนอแนะ แนวทางการส่งเสริมให้ประชาชนเข้าร่วมประชุมประชาคม ตำบล เพื่อจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ด้านหลักการของการทำประชาคมตำบล	106
ตารางที่ 14 สรุปด้านการสื่อสาร ที่ใช้ในการประชุมประชาคมตำบล เพื่อจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น	110

ตารางที่ 15 สรุปปัญหา อุปสรรคของการมีส่วนร่วมในการประชุมประชาคมตำบล เพื่อจัดทำ
แผนพัฒนาท้องถิ่น ด้านการสื่อสาร 113

ตารางที่ 16 สรุปกิจกรรมข้อเสนอแนะ แนวทางการส่งเสริมให้ประชาชนเข้าร่วมประชุมประชาคม
ตำบล เพื่อจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ด้านการสื่อสาร 116

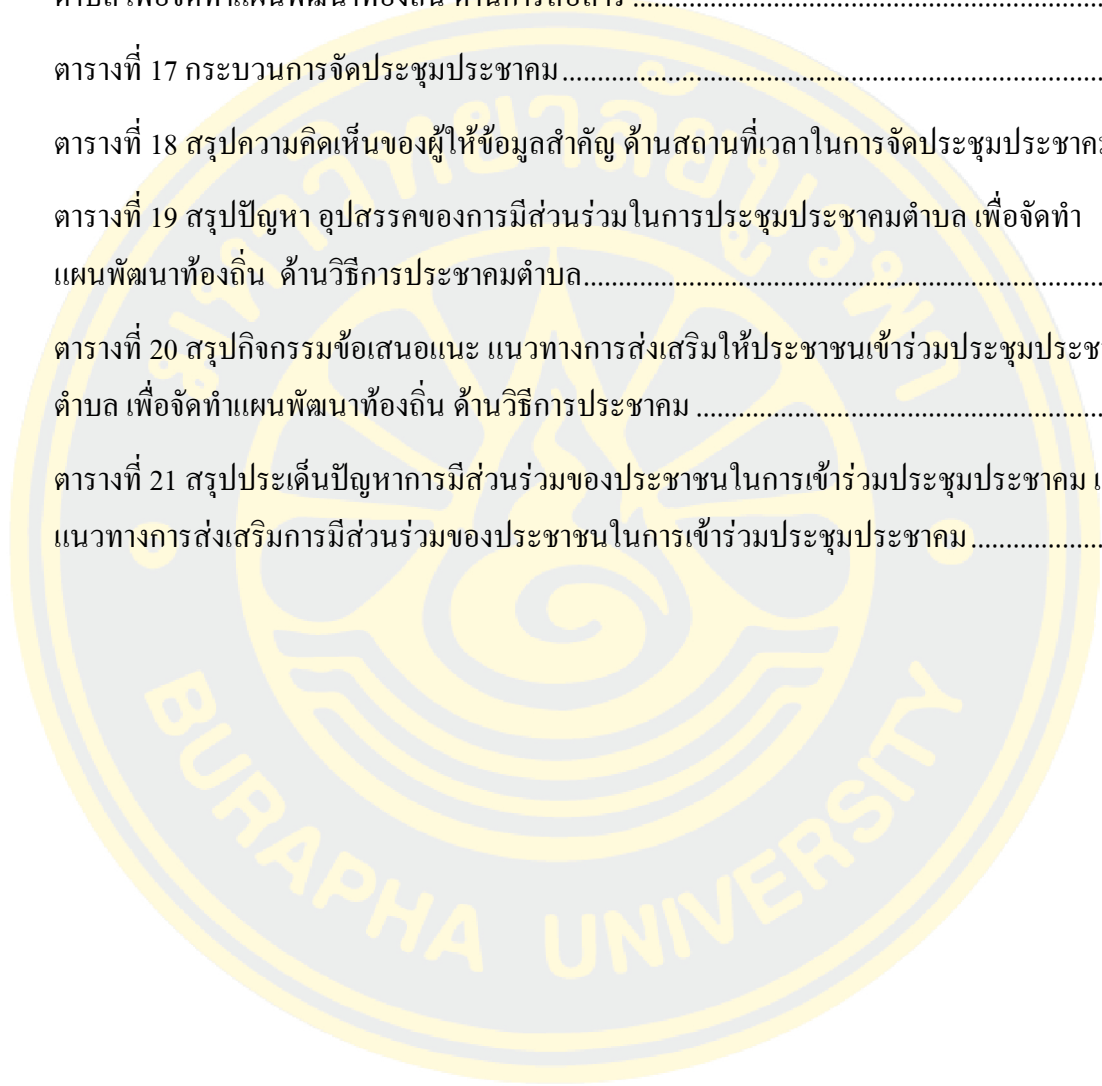
ตารางที่ 17 กระบวนการจัดประชุมประชาคม 121

ตารางที่ 18 สรุปความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ด้านสถานที่เวลาในการจัดประชุมประชาคม 126

ตารางที่ 19 สรุปปัญหา อุปสรรคของการมีส่วนร่วมในการประชุมประชาคมตำบล เพื่อจัดทำ
แผนพัฒนาท้องถิ่น ด้านวิธีการประชาคมตำบล.....127

ตารางที่ 20 สรุปกิจกรรมข้อเสนอแนะ แนวทางการส่งเสริมให้ประชาชนเข้าร่วมประชุมประชาคม
ตำบล เพื่อจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ด้านวิธีการประชาคม 132

ตารางที่ 21 สรุปประเด็นปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเข้าร่วมประชุมประชาคม และ
แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเข้าร่วมประชุมประชาคม 138

สารบัญรูปภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย.....	6
ภาพที่ 2 เจาะใจการมีส่วนร่วม	19
ภาพที่ 3 ภาพแบบจำลองการสื่อสารเชิงถ่ายทอด (Transmission Model).....	29
ภาพที่ 4 ภาพแบบจำลองการสื่อสารเชิงพิธีกรรม (Ritualistic Model).....	30
ภาพที่ 5 ผู้ที่มีหน้าที่ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น และแผนชุมชน.....	41
ภาพที่ 6 กระบวนการจัดทำแผนชุมชน.....	43
ภาพที่ 7 ขั้นตอนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น.....	44
ภาพที่ 8 ภาพการเข้าร่วมประชุมประชาคมของชุมชนในปี พ.ศ. 2562 จำแนกตามเกณฑ์การเข้าร่วมประชาคม.....	49
ภาพที่ 9 ตราสัญลักษณ์	53
ภาพที่ 10 แผนที่ตั้งของหมู่บ้านในเขตพื้นที่ตำบลหนองซาก	55
ภาพที่ 11 แผนที่ตั้งของชุมชนในเขตพื้นที่ตำบลหนองซาก.....	56

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ถือเป็นหน่วยการปกครองที่เกิดขึ้นตามหลักการกระจายอำนาจ ซึ่งมีความอิสระในการปกครองตนเอง ในการที่รัฐมีการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ก็เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชน และแบ่งเบาภาระงานของส่วนกลางได้มากยิ่งขึ้น และยังให้อำนาจแก่ประชาชนในการเข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองอีกด้วย และการมีส่วนร่วมของประชาชนต้องมีอิสระเสรีภาพในการเข้าร่วมต้องเป็นไปด้วยความสมัครใจและมีความเสมอภาคกัน และยังกำหนดอำนาจหน้าที่ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยให้ท้องถิ่นต้องมีหน้าที่ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง ซึ่งการวางแผนการพัฒนามีความสำคัญต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นอย่างมาก ถือเป็นเครื่องมือที่จะช่วยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินงานให้เป็นไปตามนโยบายที่ผู้บริหารได้วางและกำหนดแนวทางไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (กระทรวงมหาดไทย, 2548)

แผนพัฒนาท้องถิ่น ถือเป็นกรอบและแนวทางในการดำเนินงานและการบริหารงานท้องถิ่น เพื่อแก้ไขปัญหา และความต้องการของประชาชนในพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีความสัมพันธ์สอดคล้องระหว่างแผนพัฒนาระดับมหภาค คือแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 แผนพัฒนาภาค แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด แผนพัฒนาจังหวัด และแผนพัฒนาอำเภอ โดยเป็นการจัดทำโครงการพัฒนาสำหรับแต่ละปีงบประมาณซึ่งมีความต่อเนื่องและเป็นแผนก้าวนำครอบคลุมระยะห้าปี โดยไม่ต้องมีการทบทวนและปรับปรุง สามารถใช้แผนระยะห้าปีเป็นกรอบและแนวทางในการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้จนกว่าจะสิ้นสุดระยะเวลาห้าปี แต่สามารถเพิ่มเติม/เปลี่ยนแปลงแผนพัฒนาท้องถิ่นได้ในแต่ละปีงบประมาณ และกรณีแผนพัฒนาท้องถิ่นมีระยะเวลาใช้บังคับเหลืออยู่ไม่ถึง 180 วัน ห้ามมีการเพิ่มเติม/เปลี่ยนแปลง เพื่อให้้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของปีงบประมาณถัดไปสำหรับใช้เป็นกรอบและแนวทางในการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (กระทรวงมหาดไทย, 2562)

ตามที่กระทรวงมหาดไทย มีหนังสือสั่งการด่วนที่สุด ที่ มท. 0810.3/ว 2931 ลงวันที่ 14 พฤษภาคม 2562 เรื่อง การชักซ้อมแนวทางการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ. 2561-2565) ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยชักซ้อมแนวทางการทบทวนแผนพัฒนาท้องถิ่น พร้อมทั้งกำหนดระยะเวลาแผนพัฒนาท้องถิ่นเป็นระยะเวลาห้าปี (พ.ศ. 2561-2565) ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นถือเป็นแนวทางปฏิบัติและให้ดำเนินการทบทวนแผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ. 2561-2565) ให้แล้วเสร็จภายในวันที่ 15 มิถุนายน 2562 (กระทรวงมหาดไทย, 2562) และตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2561 ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการจัดประชุมประชาคมท้องถิ่น ส่วนราชการ และรัฐวิสาหกิจที่เกี่ยวข้อง เพื่อแจ้งแนวทางการพัฒนาท้องถิ่นรับทราบปัญหา ความต้องการและแนวทางที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ เพื่อนำมากำหนดแนวทางการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในพื้นที่ (กระทรวงมหาดไทย, 2561)

เทศบาลตำบลหนองซาก เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดกลาง มีหมู่บ้านทั้งหมดจำนวน 4 หมู่บ้าน คือ หมู่ที่ 1 บ้านสำนักตอ หมู่ที่ 2 บ้านหนองสำราญ หมู่ที่ 3 บ้านหนองซาก หมู่ที่ 4 บ้านหนองเงิน ทั้ง 4 หมู่บ้านถูกแบ่งเป็น จำนวน 12 ชุมชน คือ (1) ชุมชนสำนักตอ (2) ชุมชนสำนักตอ-สมาคมกลุ่มอาชีพ (3) ชุมชนพฤษภา-สมหวัง (4) ชุมชนหนองไก่อ (หนองคุก) (5) ชุมชนหนองสำราญ (6) ชุมชนหนองซาก (7) ชุมชนหนองโคก (8) ชุมชนศิริอำไพ (9) ชุมชนน้ำตาลหนองซาก (10) ชุมชนหนองกระทิง-โรงเหล้า (11) ชุมชนหนองเงิน-บึงเอิญและ (12) ชุมชนหนองเงิน-หนองบอน มีคณะกรรมการชุมชนรวมทั้งสิ้น จำนวน 60 คน (ชุมชนละ 5 คน) และมีกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน สารวัตรกำนัน จำนวน 14 คน (งานพัฒนาชุมชน เทศบาลตำบลหนองซาก, 2562) และมีประชากรในพื้นที่ทั้งหมด จำนวน 10,795 คน มีครัวเรือนทั้งสิ้น 6,828 ครัวเรือน (สำนักงานทะเบียนอำเภอบ้านบึง, 2562) ซึ่งเทศบาลตำบลหนองซากถือเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีที่ตั้งและทำเลอยู่ในจุดยุทธศาสตร์ที่ดีมีความเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจ มีผู้ประกอบการ โรงงานอุตสาหกรรมและหมู่บ้านจัดสรรเกิดขึ้นมากมายในตำบลหนองซาก ทำให้ประชาชนในพื้นที่มีอาชีพมีรายได้ นอกเหนือจากการทำอาชีพเกษตรกรรมที่เป็นอาชีพส่วนใหญ่ของคนในตำบล และมีการพัฒนาทางการศึกษา มีทั้ง วิทยาลัยเทคนิคชลบุรี, โรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาราชวิทยาลัย ชลบุรี, ศูนย์การศึกษาพิเศษเขตการศึกษา 12 จังหวัดชลบุรี, โรงเรียนแสงฮั่ว (โรงเรียนภาษาจีน), โรงเรียนบ้านหนองซาก, โรงเรียนบ้านหนองเงิน และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอีก จำนวน 4 ศูนย์ด้วยกันและเทศบาลตำบลหนองซากยังมีการสนับสนุนให้ประชาชนในพื้นที่เข้าถึงข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัยด้วยการติดตั้ง Wifi

ให้ประชาชนในพื้นที่ใช้ฟรีในเขตเทศบาลตำบลหนองซอก บริเวณสวนสาธารณะของตำบลหนองซอก ห้องสมุดประชาชนตำบลหนองซอก อาคารฟิสิกส์ตำบลหนองซอก อีกด้วย ซึ่งได้ผลตอบรับจากประชาชนจำนวนมาก ประชาชนมาใช้บริการออกกำลังในอาคารฟิสิกส์ และสวนสาธารณะ ใช้งานในระบบ wifi เป็นจำนวนมาก แต่ประชาชนไม่ค่อยให้ความสำคัญกับการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นเท่าที่ควร ส่งผลให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประชุมประชาคมตำบล และเข้ามามีบทบาทในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นน้อยกว่าที่ควรจะเป็น ถ้าเปรียบเทียบกับจำนวนประชาชนที่มีสิทธิ์เลือกตั้งในตำบลหนองซอก (งานนโยบายและแผนเทศบาลตำบลหนองซอก, 2562)

ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลหนองซอก จะเกิดขึ้นได้จะต้องมีการจัดประชุมประชาคมตำบล ซึ่งในการจัดประชุมประชาคมต้องมีการกำหนดสัดส่วนของการประชุมประชาคมไว้ด้วย เทศบาลตำบลหนองซอกได้ใช้เกณฑ์สัดส่วนระดับตำบลตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2561 เป็นเกณฑ์ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาและพัฒนาท้องถิ่นตามอำนาจหน้าที่ของเทศบาลตำบล ดังนั้นในการประชุมประชาคมประจำปี พ.ศ. 2562 สัดส่วนที่เข้าร่วมประชุมประชาคมตำบลจะต้องมีผู้เข้าร่วมประชุมไม่น้อยกว่าร้อยละ 60 และในกรณีที่ครั้งแรกผู้เข้าร่วมประชุมประชาคมไม่ครบร้อยละ 60 ก็ให้ใช้สัดส่วนตามความเหมาะสมของสภาพพื้นที่ของเทศบาลตำบลหนองซอก แต่ต้องไม่น้อยกว่าร้อยละ 20 และการประชุมประชาคมชุมชนตำบลต้องผ่านกระบวนการประชุมประชาคมชุมชนทุกชุมชนก่อนทุกครั้ง ดังนี้ในการคัดเลือกสัดส่วนประชาคม ให้นายกเทศมนตรีร่วมกับรองนายกเทศมนตรีทุกคน ปลัดเทศบาล หัวหน้าส่วนการบริหารของเทศบาลตำบล ระดับหัวหน้าสำนัก ผู้อำนวยการกอง และรองปลัดเทศบาล (ถ้ามี) ร่วมกันคัดเลือกสัดส่วนการประชุมประชาคมตำบล (กระทรวงมหาดไทย, 2561)

อย่างไรก็ดี แม้ว่าเทศบาลตำบลหนองซอกจะเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็น ให้ข้อเสนอแนะ ร่วมจัดทำและเสนอโครงการ/ กิจกรรม เพื่อร่วมจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นมาโดยตลอด แต่ก็ยังพบปัญหาการไม่ให้ความร่วมมือของประชาชนในชุมชนในพื้นที่ และคณะกรรมการชุมชนบางชุมชนที่ไม่เข้าร่วมการประชุมประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น กล่าวคือ จากสถิติการเข้าร่วมประชุมประชาคมเพื่อจัดทำแผนพัฒนาสามปี (พ.ศ. 2560-2562) เทศบาลตำบลหนองซอก อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี มีคณะกรรมการชุมชนและประชาชนเข้าร่วมไม่มากนัก โดยการจัดประชุมประชาคม เมื่อวันที่ 22 มกราคม พ.ศ. 2559 มีคณะกรรมการชุมชนเข้าร่วมประชุมประชาคม จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 66.66 ของ

คณะกรรมการชุมชนทั้งหมด ขณะที่ประชาชนเข้าร่วมประชุมประชาคม เพียง 35 คน คิดเป็นร้อยละ 0.33 ของประชากรทั้งหมด ส่งผลให้ต้องจัดประชุมประชาคมอีกครั้ง ในวันที่ 10 พฤษภาคม พ.ศ. 2559 โดยมีคณะกรรมการชุมชนเข้าร่วมประชุม 36 คน คิดเป็นร้อยละ 60.00 ของคณะกรรมการชุมชนทั้งหมด และมีประชาชนเข้าร่วมประชุมประชาคม เพียง 18 คน คิดเป็นร้อยละ 0.17 ของประชาชนทั้งหมด จากสัดส่วนผู้เข้าร่วมการประชุมประชาคมในระดับที่ไม่มากนัก เทศบาลจึงต้องจัดประชุมประชาคมถึง 2 ครั้ง เพื่อให้มีสัดส่วนผู้เข้าร่วมประชุมประชาคมเป็นไปตามเกณฑ์ (งานนโยบายและแผน เทศบาลตำบลหนองซาก, 2560) สำหรับการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปี (พ.ศ. 2561-2564) มีการประชุมประชาคมเมื่อวันที่ 28 ตุลาคม พ.ศ. 2559 มีจำนวนคณะกรรมการชุมชนเข้าร่วมประชุมประชาคม 24 คน คิดเป็นร้อยละ 40.00 ของคณะกรรมการชุมชนทั้งหมด และมีประชาชนเข้าร่วมประชุมประชาคม เพียง 45 คน คิดเป็นร้อยละ 0.43 ของประชากรทั้งหมด (เทศบาลตำบลหนองซาก, 2562)และในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ. 2561-2565) มีการจัดประชุมประชาคม เมื่อวันที่ 11 มิถุนายน พ.ศ. 2562 มีคณะกรรมการชุมชนเข้าร่วมประชุมประชาคม จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 76.66 ของคณะกรรมการชุมชนทั้งหมด และมีประชาชนเข้าร่วมประชุมประชาคม เพียง 94 คน คิดเป็นร้อยละ 0.87 ของประชากรทั้งหมด (งานนโยบายและแผน เทศบาลตำบลหนองซาก, 2562) จากปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการประชุมประชาคมตำบล เพื่อจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลตำบลหนองซาก อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี เพื่อใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการประชุมประชาคม เพื่อจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลหนองซาก และยังสามารถเป็นแนวทางในส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการทำงานด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นข้อเสนอแนะ การตัดสินใจ การแก้ไขปัญหาของชุมชน เช่น การจัดทำแผนชุมชน การจัดทำโครงการหรือกิจกรรมของท้องถิ่นต่อไป

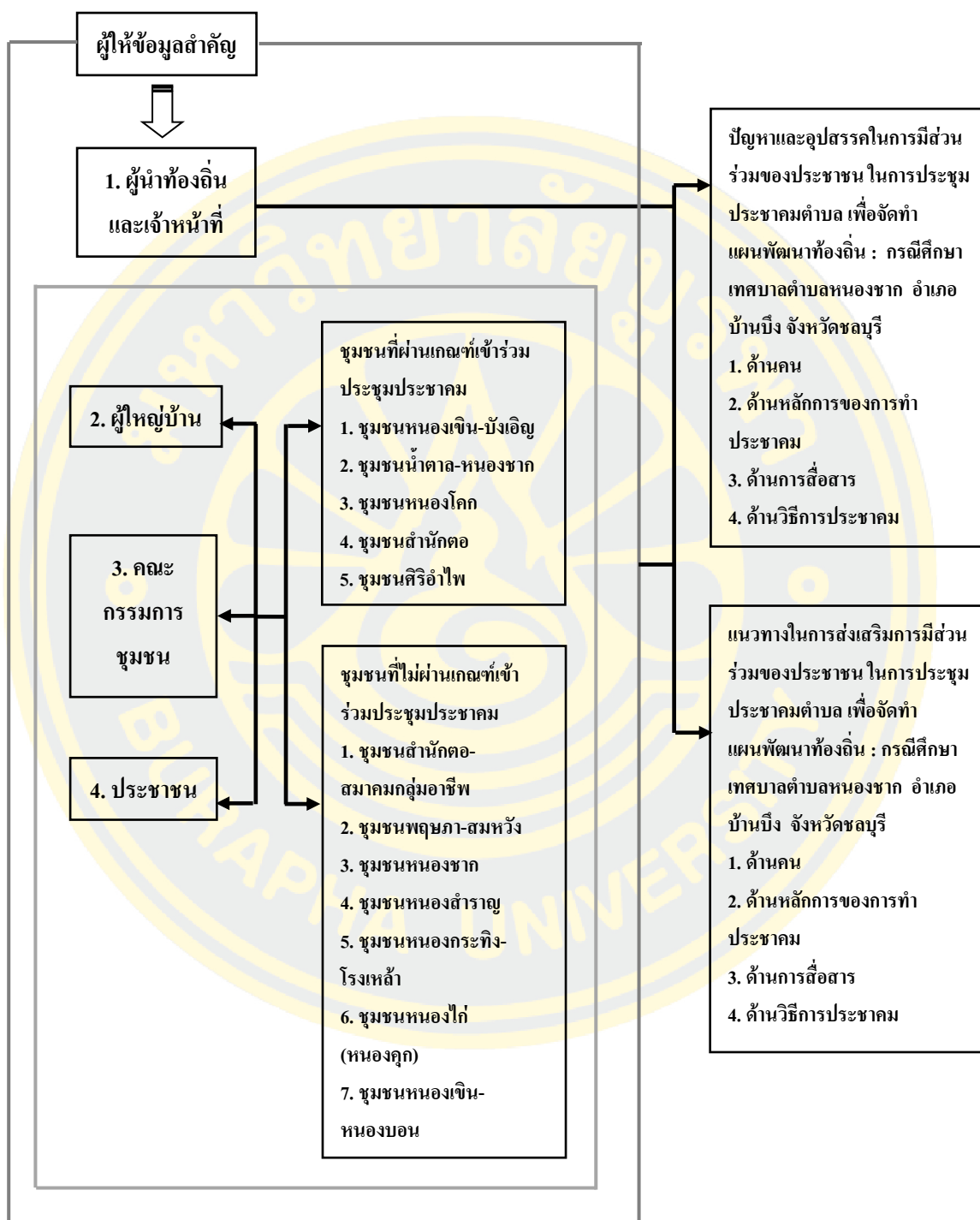
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการประชุมประชาคมตำบล เพื่อจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลหนองซาก อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี
2. เพื่อศึกษาแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการประชุมประชาคมตำบล เพื่อจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลหนองซาก อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี

กรอบแนวคิดงานวิจัย

จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยจึงได้กำหนดกรอบแนวความคิดในการศึกษาโดยได้นำ (1) แนวคิดเกี่ยวกับสาเหตุของปัญหาและอุปสรรคการมีส่วนร่วมของประชาชน ของนริทร์ชัย พัฒนพงศา (อ้างถึงใน อรทัย พระทัด, 2558, หน้า 38) (2) แนวคิดทฤษฎีการสื่อสารแบบมีส่วนร่วม ของกาญจนา แก้วเทพ (2547 อ้างถึงใน ทศนาวดี แก้วสนิท, 2552, หน้า 27-28) (3) แนวคิดทฤษฎีการสื่อสารเพื่อชุมชน ของกาญจนา แก้วเทพ และคณะ (2543 อ้างถึงใน พลอยชมพู จุฑิยาภรณ์, 2553, หน้า 24-25) ได้สรุปการลักษณะของการสื่อสารเพื่อชุมชนไว้ 5 ลักษณะ ซึ่งแนวคิดการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมและการสื่อสารเพื่อชุมชนนั้นทำให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชน และ (4) ทฤษฎีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) (อ้างถึงใน อรทัย พระทัด, 2558, หน้า 28) ได้เสนอหลักการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ 5 หลักการ ซึ่งมีความสอดคล้องกับสาเหตุของปัญหาและอุปสรรคการมีส่วนร่วมของประชาชน ผู้วิจัย จึงได้นำแนวคิดและทฤษฎีนี้มาใช้เป็นกรอบแนวคิดในงานวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. เพื่อให้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการประชุมประชาคมตำบล เพื่อจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลหนองซาก อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี
2. เพื่อให้ทราบแนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการประชุมประชาคมตำบล เพื่อจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลหนองซาก อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการประชุมประชาคมตำบล เพื่อจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลหนองซาก อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี ซึ่งเป็นการรวบรวมเอกสารจากเทศบาลตำบลหนองซาก การสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญโดยกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญเป็นผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลหนองซาก และผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ดังนี้

1. ขอบเขตของเนื้อหา

ศึกษาปัญหา อุปสรรค ในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการประชุมประชาคมตำบล เพื่อจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลหนองซาก อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี และแนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการประชุมประชาคม เพื่อจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลหนองซาก อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี ใน 4 ประเด็น ได้แก่ ด้านคน ด้านหลักการของการทำประชาคม ด้านการสื่อสาร และด้านวิธีการประชาคม

2. ขอบเขตประชากร

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการประชุมประชาคมตำบล เพื่อจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลหนองซาก อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี ทั้งสิ้น 4 กลุ่ม ซึ่งได้แก่ (1) ผู้นำท้องถิ่นและเจ้าหน้าที่ คือ นายกเทศมนตรีตำบลหนองซาก จำนวน 1 คน เจ้าหน้าที่ ที่มีหน้าที่ในการดำเนินการจัดประชุมประชาคมตำบลหนองซาก คือ ผู้ช่วยนักวิเคราะห์นโยบายและแผน จำนวน 1 คน (2) ผู้ใหญ่บ้านที่ดูแลชุมชนที่มีประชาชนเข้าร่วมประชุมประชาคมมากที่สุดและผ่านเกณฑ์ จำนวน 1 คน และผู้ใหญ่บ้านที่ดูแลประชาชนที่เข้าร่วมประชุมประชาคมประชามน้อยที่สุดและไม่ผ่านเกณฑ์ จำนวน 1 คน (3) คณะกรรมการชุมชนที่อยู่ในชุมชนที่มีประชาชนเข้าร่วมประชุมประชาคมมากที่สุดและผ่านเกณฑ์ 3 อันดับแรก จำนวน 3 คน

คณะกรรมการชุมชนที่มีประชาชนเข้าร่วมประชุมประชาคมน้อยที่สุดและไม่ผ่านเกณฑ์ 3 อันดับสุดท้าย จำนวน 3 คน (4) ประชาชนในตำบลหนองซาก จำนวน 6 คน ที่มีการเข้าร่วมประชุมประชาคม 1 ครั้งในรอบ 5 ปีที่ผ่านมาโดยแยกเป็นประชาชนที่อยู่ในชุมชนที่มีการเข้าร่วมประชุมประชาคมมากที่สุดและผ่านเกณฑ์ จำนวน 3 คน และ ประชาชนที่อยู่ในชุมชนที่มีการเข้าร่วมประชุมประชาคมน้อยที่สุดและไม่ผ่านเกณฑ์ จำนวน 3 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 16 คน

3. ขอบเขตระยะเวลา

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้ระยะเวลาในการทำวิจัยและเก็บรวบรวมข้อมูลในระหว่างเดือนกรกฎาคม 2562 ถึงเดือนมีนาคม 2563 รวมระยะเวลาทั้งสิ้น 9 เดือน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ประชุมประชาคมตำบล หมายถึง การจัดประชุมเพื่อการรวมตัวหรือรวมกลุ่มกันของคนในชุมชนในตำบลหนองซาก เพื่อร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมทำกิจกรรมต่าง ๆ ในการแก้ไขปัญหาของชุมชนในตำบลหนองซาก และเป็นการวางแผนการพัฒนาชุมชน โดยให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อนำไปสู่การวางแผนพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลตำบลหนองซาก
2. แผนพัฒนาท้องถิ่น หมายถึง แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของเทศบาลตำบลหนองซาก ที่มีความสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา และมีความสัมพันธ์สอดคล้องระหว่างแผนพัฒนาระดับมหภาค โดยครอบคลุมระยะเวลาห้าปีและมาจากแผนชุมชน
3. การมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการประชุมประชาคม เพื่อเสนอความคิดเห็น ให้ข้อเสนอแนะ การแก้ไขปัญหา การจัดทำโครงการหรือกิจกรรม เพื่อนำไปจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลตำบลหนองซาก อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี
4. การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การที่ประชาชนในชุมชนรวมกลุ่มและมีกรประชุมร่วมกันในการทำงาน โดยร่วมกันเสนอความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ การแก้ไขปัญหา การจัดทำโครงการหรือกิจกรรม ในการแก้ไขปัญหาความต้องการของประชาชนในชุมชน เพื่อนำไปจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลตำบลหนองซาก อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี
5. ปัญหาและอุปสรรค หมายถึง ข้อสงสัย ข้อขัดข้องและสิ่งกีดขวางในการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการเข้าร่วมประชุมประชาคม เพื่อจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลตำบลหนองซาก อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี
6. การส่งเสริม หมายถึง การสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลตำบลหนองซาก อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี มากขึ้น

7. แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วม หมายถึง ทิศทางในการสนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม เข้ามาเสนอความคิดเห็น ให้ข้อเสนอแนะ แก้ไขปัญหา และการจัดทำโครงการหรือกิจกรรม เพื่อจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลตำบลหนองซาก อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านคน ด้านหลักการของการทำประชามติ ด้านการสื่อสาร และด้านวิธีการประชามติ

8. ด้านคน หมายถึง ผู้ดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ได้แก่ ผู้นำท้องถิ่นและเจ้าหน้าที่ ผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการชุมชน และประชาชนในเขตพื้นที่ตำบลหนองซาก อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี

9. ด้านหลักการ หมายถึง มุมมองของผู้ที่เกี่ยวข้องต่อการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ในประเด็นความสำคัญของการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น หรือ ความสำคัญของการเข้าร่วมประชามติ

10. ด้านการสื่อสาร หมายถึง วิธีการและข้อความที่ใช้ในการสื่อสารของผู้นำท้องถิ่น ไปถึงคณะกรรมการชุมชน ไปถึงเจ้าหน้าที่ และประชาชน หรือ การสื่อสารของเจ้าหน้าที่ไปถึงคณะกรรมการชุมชน และประชาชน รวมไปถึงการสื่อสารแลกเปลี่ยนข้อมูลของกันและกันของผู้นำท้องถิ่น เจ้าหน้าที่ คณะกรรมการชุมชน และประชาชนในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลหนองซาก อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี ด้วย

11. ด้านวิธีการประชามติ หมายถึง วิธีการที่ใช้ในการจัดประชุมประชามติ หลักการขั้นตอนการปฏิบัติงานในการจัดประชุมประชามติ เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นการจัดทำกิจกรรมร่วมกัน แลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกัน เกิดการรวมตัวและรวมกลุ่มกันของคนในชุมชนที่ตนเองอาศัยอยู่ เพื่อระดมความคิด ข้อเสนอแนะ และแนวทางในการแก้ไขปัญหาในพื้นที่ของชุมชน เพื่อนำมาจัดทำโครงการหรือกิจกรรม และนำไปสู่การบรรจุในแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลหนองซาก

12. ชุมชน หมายถึง ชุมชนที่อยู่ในเขตเทศบาลตำบลหนองซาก ได้จัดตั้งขึ้นเมื่อองค์การบริหารส่วนตำบลหนองซากยกฐานะเป็นเทศบาลตำบลหนองซาก และมีการประกาศจัดตั้งชุมชนขึ้น ซึ่งมีทั้งหมด จำนวน 12 ชุมชน

13. คณะกรรมการชุมชน หมายถึง คณะบุคคลซึ่งได้รับการเลือกตั้งจากประชาชนในชุมชน หรือ ได้รับการแต่งตั้งจากเทศบาลตำบลหนองซาก เพื่อเป็นผู้นำและตัวแทนในการพัฒนาบริหารงานในชุมชนในเขตเทศบาลตำบลหนองซาก รวมไปถึงการประสานงานต่าง ๆ ระหว่างประชาชนกับผู้นำชุมชน หน่วยงานของรัฐ และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา และแก้ไขปัญหาของชุมชน

14. แผนชุมชน หมายถึง แผนงาน โครงการหรือกิจกรรมของคนในชุมชนในเขตเทศบาล ตำบลหนองซาก ที่เกิดจากการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมเสนอแนะ และร่วมแก้ไขปัญหา รวมไปถึง การวางแผนที่จะดำเนินการ โครงการหรือกิจกรรมไปสู่การปฏิบัติของชุมชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนา ชุมชนและแก้ไขปัญหาสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนในชุมชนได้

15. ผู้นำ หมายถึง ผู้นำท้องถิ่น นายกเทศมนตรีตำบลหนองซาก รองนายกเทศมนตรีตำบล หนองซาก ซึ่งเป็นผู้ที่สามารถชักจูงหรือชี้นำให้คนอื่นให้เข้าร่วม ให้ปฏิบัติงาน จนเกิดความสำเร็จ ตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่วางไว้ได้อย่างเต็มใจและมีประสิทธิภาพ

16. ผู้ใหญ่บ้าน หมายถึง ผู้ทำหน้าที่ปกครองประชาชนในเขตหมู่บ้านที่ตนเองอาศัย รับผิดชอบในเขตตำบลหนองซาก อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี

17. กำนัน หมายถึง ผู้ทำหน้าที่ เป็นผู้ดูแล รักษา และป้องกันประชาชนในตำบล หนองซาก อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาปัญหา อุปสรรคในการมีส่วนร่วมของประชาชนและแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการประชุมประชาคมตำบล เพื่อจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลหนองซาก อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี ในครั้งนี้ผู้วิจัยได้รวบรวมแนวคิดและทฤษฎีผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรค
2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม
3. แนวคิดเรื่องการสื่อสารแบบมีส่วนร่วม
4. แนวคิดเรื่องการสื่อสารชุมชน
5. แนวคิดเกี่ยวกับผู้นำ
6. การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น
7. บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการชุมชน
8. บริบทเทศบาลตำบลหนองซาก
9. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรค

ความหมายของปัญหาและอุปสรรค

พัทธิธรา สมทรง (2554 อ้างถึงใน ชรรค์ชัย หันจรัส, 2556, หน้า 37-38) ได้ให้ความหมายของปัญหาไว้ว่า ปัญหา หมายถึง สิ่งที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์ ถือเป็นสิ่งที่ขัดขวางความต้องการของมนุษย์ไม่ให้ได้พบกับความต้องการ หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่าอุปสรรค ซึ่งคือข้อขัดข้องต่าง ๆ ที่ทำให้การปฏิบัติงานไม่บรรลุตามวัตถุประสงค์ จึงถือได้ว่าปัญหา หมายถึง สิ่งที่มาขัดขวางการปฏิบัติงานไม่ให้เกิดความสำเร็จ

ประสิทธิ์ ประครองศรี (2543 อ้างถึงใน วรพล สุพรรณอ่วม, 2554, หน้า 49) ได้ให้ความหมายของปัญหาไว้ว่า ปัญหา หมายถึง สภาพการณ์ที่มีหรือเป็นอยู่ในปัจจุบันของบุคคล โดยไม่เป็นไปตามเป้าหมายหรือตามที่ต้องการ เป็นช่องว่างระหว่างสภาพที่ต้องการให้เป็นจริงกับสภาพที่เกิดขึ้นจริงในปัจจุบัน

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2525 อ้างถึงใน วรพล สุพรรณอ่วม, 2554, หน้า 49) ได้ให้ความหมายของคำว่า อุปสรรค ไว้ว่า อุปสรรค หมายถึง เครื่องขัดข้องหรือเครื่องขัดขวาง ปัญหาและอุปสรรคจึงมีความหมายใกล้เคียงและสอดคล้องกันเป็นการขัดขวางการพัฒนาไปสู่สิ่งที่ต้องการ

จากความหมายของปัญหาและอุปสรรค สรุปได้ว่า ปัญหาและอุปสรรค หมายถึง สิ่งที่เกิดขึ้น สิ่งที่มาขัดขวาง ทำให้สถานการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันมีความขัดข้องไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่วางไว้ ทำให้การทำงานไม่ประสบความสำเร็จตามที่ต้องการ

ประเภทของปัญหาและอุปสรรค

ทิพส์ และคณะ (Tip et al, 1987 pp. 8-9 อ้างถึงใน ทิพวรรณ กุศล, 2554, หน้า 18-19) กล่าวว่าปัญหาในการดำเนินงาน หรือสิ่งที่ประชาชนและองค์กรเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินการหรือพัฒนาจะพบเจอปัญหาแบบนี้อยู่เสมอ แบ่งเป็น 3 กลุ่มใหญ่ คือ

1. ปัญหาที่เกิดขึ้นกับผู้ดำเนินการ (Problems Inherent in The Implementer) ได้แก่
  - 1.1 ปัญหาในการแบ่งมอบความรับผิดชอบให้กับหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งหน่วยงานหลักและหน่วยงานสนับสนุน
  - 1.2 ปัญหาในการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งการประสานงานระหว่างหน่วยงานข้างเคียงและหน่วยงานบังคับบัญชา และหน่วยงานภายนอกอื่นๆ
  - 1.3 ปัญหาโครงสร้างองค์กรหรือหน่วยงานที่ดำเนินกิจการ
  - 1.4 ปัญหาเกี่ยวกับการขาดความสามารถของหน่วยงานที่ดำเนินการ
2. ปัญหาที่เกิดกับสภาพแวดล้อมในการดำเนินงาน (Problems Inherent in The Implementer-Tation Environment) ได้แก่
  - 2.1 ปัญหาการระบุดูแลเป้าหมายผิดพลาด
  - 2.2 ปัญหาการมีส่วนร่วมของกลุ่มเป้าหมาย
  - 2.3 ปัญหาความบกพร่องของนโยบาย คือ ปัญหา นโยบายขององค์กรหรือหน่วยงานที่ไม่มีความชัดเจน ไม่สอดคล้องกับสภาพปัญหา ไม่สามารถตอบโต้หรือแก้ไขปัญหาความต้องการของกลุ่มเป้าหมายหรือของพื้นที่นั้น ๆ ได้
  - 2.4 ปัญหาความขัดแย้งทางการเมือง
3. ปัญหาที่เกี่ยวกับการบริหารและการจัดการ (Administration and Management Problems) เป็นปัญหาที่ยากที่สุด เพราะปัญหาเกิดจากทั้งในส่วนของผู้รับผิดชอบการดำเนินการและผู้เกี่ยวข้องในส่วนอื่น ๆ คือ

3.1. ปัญหาเกี่ยวกับกระบวนการ อันได้แก่ การบริหารและการดำเนินการตามที่ได้รับมอบหมาย

3.2 ปัญหาที่เกี่ยวกับงบประมาณ

3.3 ปัญหาการบริหารจัดการงบประมาณ

จากประเภทของปัญหาและอุปสรรค สรุปประเภทของปัญหาและอุปสรรคได้ดังต่อไปนี้ ประเภทของปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน คือ สิ่งที่เกิดขึ้นหรือสิ่งที่ประชาชนต้องเข้าไปพบเจอในการมีส่วนร่วมในกระบวนการขั้นตอนการดำเนินงาน ซึ่งเกิดจากสาเหตุ 3 ประการ

1. ปัญหาที่เกิดขึ้นกับผู้ดำเนินการ (Problems Inherent in The Implementer) ได้แก่

1.1 ปัญหาในการแบ่งมอบความรับผิดชอบให้กับหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งหน่วยงานหลักและหน่วยงานสนับสนุน คือ ปัญหาการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบอย่างชัดเจน เพื่อให้การดำเนินการในกระบวนการขั้นตอนต่าง ๆ เป็นไปด้วยความเรียบร้อยโดยมีผู้รับผิดชอบในการดำเนินงาน ทั้งในหน่วยงานย่อยและหน่วยงานหลัก ในที่นี้หมายถึง การแบ่งงานหรือมอบหมายงานของคณะกรรมการชุมชนของแต่ละชุมชน รวมไปถึงการมอบหมายงานของเทศบาลด้วย

1.2 ปัญหาในการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งการประสานงานระหว่างหน่วยงานข้างเคียงและหน่วยงานบังคับบัญชา และหน่วยงานภายนอกอื่น ๆ คือ ปัญหาในการติดต่อสื่อสารประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้ ในที่นี้หมายถึงการติดต่อสื่อสารหรือการประสานงานของคณะกรรมการชุมชนกับเทศบาล รวมไปถึง กับประชาชนในชุมชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการทำโครงการหรือกิจกรรมที่นำมาบรรจุในแผนพัฒนาท้องถิ่น

1.3 ปัญหาโครงสร้างองค์กรหรือหน่วยงานที่ดำเนินกิจการ คือ ปัญหาของรูปแบบโครงสร้างขององค์กรหรือหน่วยงานที่ระบุงาน อำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบไว้ในที่นี้หมายถึง รูปแบบโครงสร้างของคณะกรรมการชุมชน ว่าใครมีหน้าที่อะไรบ้าง รวมไปถึงโครงสร้างของเทศบาล และสภาพบริบทพื้นที่ของเทศบาลและชุมชน

1.4 ปัญหาเกี่ยวกับการขาดความสามารถของหน่วยงานที่ดำเนินการ คือ ปัญหาของหน่วยงานไม่มีประสิทธิภาพในการดำเนินงานหรือกิจกรรม ไม่มีความสามารถในการทำให้โครงการหรือกิจกรรมนั้นสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ได้ ในที่นี้หมายถึง การขาดความสามารถของเทศบาลในการดำเนินโครงการหรือกิจกรรม รวมไปถึง การขาดความสามารถของคณะกรรมการชุมชนในการจัดทำโครงการหรือกิจกรรมในชุมชนเสนอเพื่อขอรับงบประมาณในการดำเนินการในการแก้ไขปัญหาความต้องการของประชาชนในพื้นที่ และการพัฒนาชุมชน

2. ปัญหาที่เกิดกับสภาพแวดล้อมในการดำเนินงาน (Problems Inherent in The Implementer-Tation Environment) ได้แก่

2.1 ปัญหาการระดมกลุ่มเป้าหมายผิดพลาด คือ ปัญหาในการระดมกลุ่มที่ต้องการให้เข้าร่วมโครงการหรือกิจกรรมผิดไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการหรือกิจกรรมนั้น ๆ ในที่นี้ หมายถึง การจัดทำโครงการหรือกิจกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาความต้องการของประชาชนต้องการการระบุผู้ได้รับผลประโยชน์จากโครงการหรือกิจกรรมนั้น ๆ เช่น การจัดทำโครงการโรงเรียนผู้สูงอายุ กลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในชุมชนมีภูมิลำเนาอยู่ในชุมชนนั้น ๆ

2.2 ปัญหาการมีส่วนร่วมของกลุ่มเป้าหมาย คือ ปัญหาในการที่กลุ่มเป้าหมายที่กำหนดไว้ ไม่ให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมโครงการหรือกิจกรรมนั้น ๆ ในที่นี้ หมายถึง การมีส่วนร่วมของผู้ได้รับประโยชน์ในการจัดทำโครงการหรือกิจกรรม เช่น การจัดทำโครงการโรงเรียนผู้สูงอายุ ผู้เข้าร่วมโครงการหรือกิจกรรม คือผู้สูงอายุ แต่ถ้าขาดความร่วมมือและการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในชุมชนนั้น ๆ ก็ทำให้การจัดทำโครงการไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์

2.3 ปัญหาความบกพร่องของนโยบาย คือ ปัญหาในนโยบายขององค์กรหรือหน่วยงานที่ไม่มีความชัดเจน ไม่สอดคล้องกับสภาพปัญหา ไม่สามารถตอบโต้หรือแก้ไขปัญหาความต้องการของกลุ่มเป้าหมายหรือของพื้นที่นั้น ๆ ได้ ในที่นี้หมายถึง นโยบายหรือแนวทางการดำเนินงานการปฏิบัติงานของคณะกรรมการชุมชน รวมไปถึง นโยบายและแนวทางการดำเนินงานและการปฏิบัติงานของเทศบาลด้วย ซึ่งนโยบายและแนวทางหรือทิศทางในการปฏิบัติงานนั้นต้องมาจากผู้บริหารท้องถิ่น

2.4 ปัญหาความขัดแย้งทางการเมือง คือ ปัญหาความไม่ลงรอยกันทั้งในด้านความคิด ด้านเป้าหมายการทำงาน ด้านการใช้อำนาจ ด้านอุดมการณ์ ซึ่งเป็นความขัดแย้งของกลุ่มการเมือง เป็นความไม่เสถียรภาพทางการเมือง ในที่นี้หมายถึง ปัญหาความขัดแย้งของคณะกรรมการชุมชนในชุมชนนั้น ๆ รวมไปถึง ความขัดแย้งของผู้นำท้องถิ่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้บริหารท้องถิ่น สมาชิกสภาท้องถิ่น อีกด้วย

3. ปัญหาที่เกี่ยวกับการบริหารและการจัดการ (Administration and Management Problems) เป็นปัญหาที่ยากที่สุด เพราะปัญหาเกิดจากทั้งในส่วนของผู้รับผิดชอบการดำเนินการและผู้เกี่ยวข้องในส่วนอื่น ๆ คือ

3.1. ปัญหาเกี่ยวกระบวนการ อันได้แก่ ปัญหาการบริหารงานและการดำเนินการตามที่ได้รับมอบหมาย ในที่นี้ หมายถึง การบริหารจัดการดำเนินงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จบรรลุตามวัตถุประสงค์โดยไม่ให้เกิดปัญหา เช่น ผู้บริหารมีนโยบายให้ชุมชนดำเนินโครงการกิจกรรมฝึกอาชีพสร้างรายได้ให้ชุมชน ตามปัญหาและความต้องการของคนในชุมชน

จึงมีการมอบหมายให้คณะกรรมการชุมชนเป็นผู้ดำเนินการจัดทำโครงการเพื่อเสนอให้เทศบาล พิจารณาสับสนุนงบประมาณในการจัดทำโครงการต่อไป คณะกรรมการจะต้องมีการบริหารงาน กระบวนการ ขั้นตอนการทำงานเพื่อให้โครงการนั้นบรรลุตามวัตถุประสงค์เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาใน ขั้นตอนกระบวนการนั่นเอง

3.2 ปัญหาที่เกี่ยวกับงบประมาณ หมายถึง ปัญหาของเงินสนับสนุนที่จะมาดำเนินการ ตามโครงการหรือกิจกรรมที่ชุมชนต้องการเพื่อแก้ไขปัญหาของชุมชนนั้น ๆ คือ ปัญหานี้ อาจเกิด จากเทศบาลมีงบประมาณไม่เพียงพอในการจัดสรรให้ชุมชนมาใช้ดำเนินการตามโครงการที่ขอ เสนอไปได้ อาจเกี่ยวเนื่องด้วยข้อระเบียบ บังคับบางประการ อำนาจหน้าที่ รวมไปถึงการจัดเก็บ ภาษีรายได้ไม่เป็นไปตามที่วางไว้ หรือในงบประมาณนั้นอาจมีการจัดเก็บภาษีรายได้ขาดดุล เป็นต้น

ปัจจัยที่ทำให้เกิดปัญหา

Edward and Sharakansky (1980 อ้างถึงใน วรพล สุพรรณอ่วม, 2554, หน้า 40) ได้มีการ นำเสนอปัจจัยสำคัญๆ ที่มีผลกระทบต่อการทำงาน 5 ประการ ได้แก่

1. ระบบการสื่อสาร หมายถึง ผู้มีหน้าที่รับนโยบายเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติจะต้องมี ความรู้ ความเข้าใจว่าจะต้องทำอะไรบ้าง การสั่งการตลอดจนคำสั่งต่าง ๆ จะต้องสั่งให้ตรงจุดและ ตรงหน่วยงาน จะต้องชัดเจน และไม่ขัดแย้งกับคำสั่งอื่น ๆ
2. ทรัพยากรและอำนาจในการจัดสรรทรัพยากร หมายถึง อัตรากำลังและความสามารถ ของบุคลากร ผู้ที่มีหน้าที่ดำเนินงานความรู้ในข้อมูลข่าวสาร และอำนาจในการสั่งการ
3. ลักษณะของหน่วยงาน หรือเจ้าหน้าที่ ที่รับนโยบายในการนำไปปฏิบัติ
4. ระเบียบวิธีการที่ใช้การปฏิบัติงานประจำ แต่อาจไม่มีอำนาจต่อการทำงานที่เป็นงาน ใหม่

5. การติดตามผล จำเป็นอย่างยิ่งเพื่อให้ทราบว่าได้มีการปฏิบัติงานตามแผนจริงหรือ มีปัญหาอุปสรรคเป็นอย่างไร ควรจะต้องหามาตรการใดในการแก้ไขปรับปรุงวิธีการเพื่อ นำนโยบายสู่การปฏิบัติ เพื่อให้ผลดียิ่งขึ้น

จากปัจจัยที่ทำให้เกิดปัญหาและอุปสรรค สรุปได้ดังต่อไปนี้ ปัจจัยที่ทำให้เกิดปัญหาและ อุปสรรคในการดำเนินงาน ประกอบไปด้วย

การสื่อสารที่ผู้รับนโยบายหรือผู้ที่รับเรื่องต้องส่งสารให้ผู้รับนโยบายหรือผู้รับเรื่องนั้น เข้าใจว่าต้องทำอะไร สิ่งใด อย่างไร ต้องมีทรัพยากรหรือกำลังของบุคคลและความสามารถในการที่จะดำเนินการให้งานนั้นสำเร็จ และมีอำนาจในการจัดสรรทรัพยากรซึ่งถือเป็นอำนาจในการจัดสรรกำลังคนให้ได้กับปริมาณงานของโครงการหรือกิจกรรมเพื่อให้งานเกิดผลสำเร็จ บุคลากรต้องปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จโดยไม่ขัดกับระเบียบและวิธีการที่ใช้ในการปฏิบัติงาน ต้องดำเนินการไม่ขัดต่อกฎหมายข้อบังคับด้วยเช่นกัน การติดตามผลการดำเนินงานคือการตรวจติดตามประเมินผลของโครงการหรือกิจกรรมที่ดำเนินการว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์หรือไม่

จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีปัญหาและอุปสรรค ผู้วิจัยจะนำแนวคิดเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคนี้ไปใช้เป็นกรอบแนวคิดในการพิจารณาว่า การที่ประชาชนไม่ให้ความร่วมมือในการเข้ามามีส่วนร่วมในการประชุมประชาคมตำบล เพื่อจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีหรือไม่ อย่างไร

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

ความหมายของการมีส่วนร่วม

Reeder (1974, p. 39 อ้างถึงใน เอมอร์ แส่นทวาท, 2559, หน้า 39) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การมีส่วนร่วมในทางปะทะกันทางสังคม การมีส่วนร่วมของกลุ่มของชุมชน

Erwin (1976 อ้างถึงใน เอมอร์ แส่นทวาท, 2559, หน้า 39) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการที่ทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมกันในการคิด การตัดสินใจ และการแก้ไขปัญหา โดยเน้นให้ประชาชนมีความคิดสร้างสรรค์ในการแก้ไขปัญหา ร่วมกัน กับการใช้วิทยากรที่มีความเหมาะสมกับเรื่องนั้น ๆ และต้องมีการติดตามผลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ด้วย

ยูวัฒน์ วุฒิเมธี (2526, หน้า 20 อ้างถึงใน เอมอร์ แส่นทวาท, 2559, หน้า 39) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม การพิจารณา การตัดสินใจ การร่วมปฏิบัติ และร่วมในการรับผิดชอบสิ่งต่าง ๆ ที่จะเกิดผลกระทบต่อประชาชน การที่ทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาความเป็นอยู่ของประชาชนให้ดีขึ้น

สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร (2558, หน้า 5) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การกระจายอำนาจให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง การบริหาร การตัดสินใจ รวมถึงการจัดสรรทรัพยากรของชุมชนที่จะส่งผลต่อการดำรงชีวิตของประชาชน ซึ่งการมีส่วนร่วมของประชาชนมีด้วยกันหลายระดับ คือ ระดับร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมรับผิดชอบ และร่วมตรวจสอบ ในกรณีที่ประชาชนมีส่วนร่วมตั้งแต่การตัดสินใจในการดำเนินการของท้องถิ่นแล้วก็จะทำให้การบริการสาธารณะต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นมากยิ่งขึ้น

เกียรติจักร วัจนะสวัสดิ์ (2550 อ้างถึงใน สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.), 2560, หน้า 10) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน (Public Participation) หมายถึง การที่กลุ่มประชาชน หรือขบวนการที่สมาชิกของชุมชนที่ออกมาในลักษณะที่มาทำงานร่วมกัน แสดงให้เห็นถึงความต้องการร่วมกัน ความสนใจร่วมกัน มีความต้องการในการบรรลุเป้าหมายร่วมกัน

Creighton (1992, p. 10 อ้างถึงใน สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.), 2560, หน้า 10) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน (Public Participation) หมายถึง กระบวนการที่รวบรวมเอาความกังวล ความต้องการของสาธารณชนไว้ในกระบวนการตัดสินใจของรัฐและเอกชน เป็นการสื่อสารสองทาง และเป็น การปฏิสัมพันธ์ที่มีเป้าหมายเพื่อการตัดสินใจที่ดีกว่า และได้รับการยอมรับจากสาธารณชน

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) (2560, หน้า 11) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน (Public Participation) หมายถึง การให้โอกาสประชาชนเป็นฝ่ายตัดสินใจ กำหนดปัญหาความต้องการของตนเองอย่างแท้จริง เป็นการเสริมพลังอำนาจให้แก่ประชาชนหรือกลุ่มองค์กรชุมชนต่าง ๆ ให้สามารถระดมขีดความสามารถในการจัดสรรทรัพยากร การตัดสินใจ ในชุมชนและสามารถพัฒนาศักยภาพของประชาชนหรือชุมชนได้

จินตวิร์ เกษมสุข (2554) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วม คือ การที่ประชาชนจะต้องเข้าไปมีส่วนในการตัดสินใจระดับต่าง ๆ ทางกาจัดการ บริหารและทางการเมือง เพื่อกำหนดความต้องการในชุมชนของตน

จากความหมายของการมีส่วนร่วม สรุปได้ว่าการมีส่วนร่วม หมายถึง การที่หน่วยงานของภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการตามโครงการหรือกิจกรรม ๆ ของรัฐตั้งแต่กระบวนการขั้นตอนการตัดสินใจในการพิจารณา การเสนอความคิด การแก้ไข การดำเนินการปฏิบัติ การรับผิดชอบในโครงการหรือกิจกรรมการรับผลประโยชน์ และการตรวจสอบติดตามผลของโครงการหรือกิจกรรมนั้น ๆ

ลักษณะของการมีส่วนร่วม

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) (2560, หน้า 11-12) เป็นกระบวนการสานสัมพันธ์ของภาครัฐและประชาชน เพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกัน เพื่อนำไปสู่การตอบสนองความต้องการของประชาชน มีลักษณะสำคัญ คือ

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นกระบวนการที่มีความต่อเนื่อง คือ มีการเรียนรู้ร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐ เอกชน และประชาชน โดยเป็นการสื่อสารสองทางทั้งสองทางที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ รวมเป็นการดำเนินการที่เกิดขึ้นทั้งกระบวนการ
2. เป้าหมายของการมีส่วนร่วมที่มุ่งให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างกว้างขวาง หมายถึง การทำให้การตัดสินใจของภาครัฐดีขึ้น และเป็นที่ยอมรับร่วมกัน ไม่ใช่เป็นแค่เพียงการจัดให้มีส่วนร่วมตามกฎหมายหรือไม่ให้เกิดความขัดแย้งเท่านั้น

จากลักษณะของการมีส่วนร่วมข้างต้น สรุปได้ว่า ลักษณะของการมีส่วนร่วมในขั้นตอนของกระบวนการในการดำเนินงานต้องอาศัยการสื่อสารสองทาง คือ ทั้งอย่างเป็นทางการกับไม่เป็นทางการ โดยมีด้วยกัน 2 ลักษณะ ประกอบไปด้วย

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนต้องมีความต่อเนื่อง คือ ต้องเรียนรู้และยอมรับร่วมกันทั้งภาครัฐ ประชาชน และภาคเอกชน
2. การเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนอย่างกว้างขวาง คือ การมีส่วนร่วมเพื่อให้ทำการปฏิบัติงานของภาครัฐดีขึ้น และต้องเป็นที่ยอมรับของทุกฝ่ายร่วมกัน ไม่ว่าจะเป็นภาคประชาชน ภาครัฐ และภาคเอกชน

เงื่อนไขของการมีส่วนร่วม

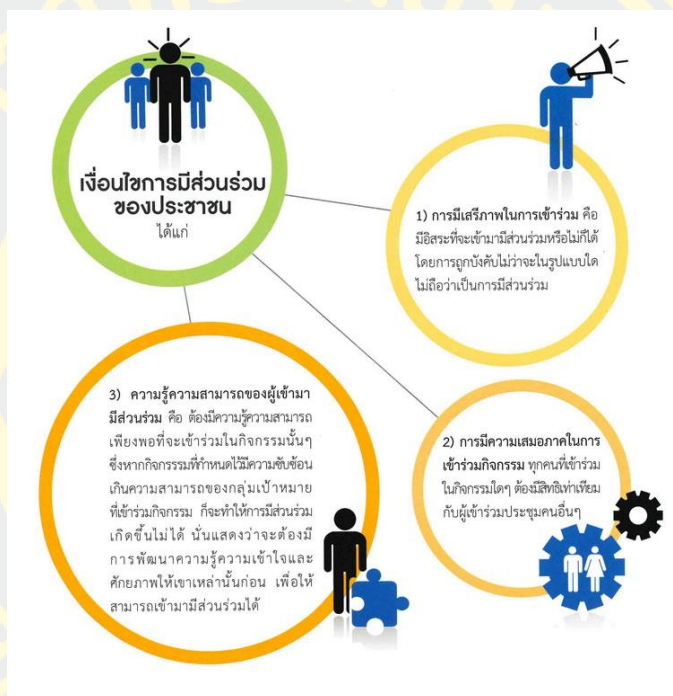
สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) (2560, หน้า 12) การมีส่วนร่วมของประชาชนจะเกิดผลสำเร็จได้ ต้องเข้าใจเงื่อนไขของการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งตั้งอยู่บนพื้นฐานที่สำคัญ 3 ประการ คือ

1. การมีเสรีภาพในการเข้าร่วม คือ การมีอิสระที่จะเข้ามามีส่วนร่วม หรือไม่เข้ามามีส่วนร่วมก็ได้ ต้องเป็นไปโดยสมัครใจ ไม่มีการถูกบังคับ

2. การมีความเสมอภาคในการเข้าร่วมกิจกรรม คือ ทุกคนสามารถเข้าร่วมกิจกรรมใด ๆ ก็ตามต้องได้รับสิทธิเสรีภาพเท่าเทียมกันทุกคน

3. ความรู้ความสามารถของผู้เข้ามามีส่วนร่วม คือ ผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วมต้องมีความรู้ความสามารถเพียงพอต่อกิจกรรมที่เข้าร่วมนั้น ถ้ากิจกรรมนั้นยุ่งยากซับซ้อนเกินไปความสามารถของกลุ่มเป้าหมายที่จะเข้าร่วมกิจกรรมจะเกิดขึ้นไม่ได้ จึงต้องมีการพัฒนาความรู้ความเข้าใจของกลุ่มเป้าหมาย เพื่อพวกเขาเข้ามามีส่วนร่วมได้

ภาพที่ 2 เงื่อนไขการมีส่วนร่วม
ที่มาของภาพ : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.)

<https://www.opdc.go.th/content/Mjc4Nw>

จากเงื่อนไขของการมีส่วนร่วมข้างต้น สรุปได้ว่า เงื่อนไขของการมีส่วนร่วมมี 3 เงื่อนไขประกอบไปด้วย การมีส่วนร่วมโดยเสรีภาพ ไม่มีการถูกบังคับให้เข้ามามีส่วนร่วม การมีส่วนร่วมต้องได้รับความเสมอภาคเท่าเทียมกัน และผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วมต้องมีความรู้ความสามารถและเข้าใจในกิจกรรมที่ดำเนินการด้วย ถ้ากิจกรรมหรือ โครงการมีความเข้าใจยากซับซ้อน ควรมีการอบรมให้ความรู้กับพวกเขาเหล่านั้นก่อน เพื่อให้พวกเขาเหล่านั้นสามารถเข้ามามีส่วนร่วมได้อย่างมีประสิทธิภาพนั่นเอง

รูปแบบการมีส่วนร่วม

จินตวิรี เกษมสุข (2554) ได้กล่าวถึงรูปแบบของการมีส่วนร่วมไว้ คือการที่ประชาชนในพื้นที่มีการรวมกลุ่มในรูปของประชาคมหรือชุมชน ซึ่งเป็นแนวคิดที่สนับสนุนความเข้มแข็งของชุมชนและสังคม โดยเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชน ให้ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ไขปัญหา และต้องร่วมมือพร้อม ๆ กันในการแก้ไขปัญหา และในทุกระดับ โดยสามารถสรุปรูปแบบการมีส่วนร่วมได้ 4 รูปแบบ ประกอบด้วย

1. การรับรู้ข่าวสาร (Public Information) ประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องได้รับการแจ้งให้ทราบถึงรายละเอียดของโครงการที่จะดำเนินการ รวมทั้งผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้น ทั้งนี้การได้รับแจ้งข่าวสารดังกล่าวจะต้องเป็นการแจ้งก่อนที่จะมีการตัดสินใจดำเนินโครงการ
2. การปรึกษาหารือ (Public Consultation) เป็นรูปแบบการมีส่วนร่วมที่มีการจัดการหารือ ระหว่างผู้ดำเนินการ โครงการกับประชาชนที่เกี่ยวข้องและได้รับผลกระทบเพื่อรับฟังความคิดเห็นและ ตรวจสอบข้อมูลเพื่อให้เกิดความเข้าใจในโครงการและกิจกรรมมากขึ้น
3. การประชุมรับฟังความคิดเห็น (Public Meeting) เพื่อให้ประชาชนและฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับโครงการหรือกิจกรรม รวมไปถึงผู้มีอำนาจตัดสินใจในการทำโครงการหรือกิจกรรมนั้นได้ใช้เวทีสาธารณะในการทำความเข้าใจหาเหตุผลในการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมในพื้นที่นั้น ซึ่งมีหลายรูปแบบ ได้แก่
  - 3.1 การประชุมในระดับชุมชน (Community Meeting) โดยจัดขึ้นในชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากโครงการ โดยเจ้าของโครงการหรือกิจกรรมจะต้องส่งตัวแทนเข้าร่วมเพื่ออธิบายให้ที่ประชุมทราบถึงลักษณะ โครงการและผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นและตอบข้อซักถาม
  - 3.2 การประชุมรับฟังความคิดเห็นในเชิงวิชาการ (Technical Hearing) สำหรับกรณีของโครงการที่มีข้อโต้แย้งกันในเชิงวิชาการนั้นจำเป็นต้องเชิญผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เฉพาะทาง และเฉพาะสาขาจากหน่วยงานภายนอกมาช่วยอธิบายเหตุผลและให้ความเห็นต่อโครงการซึ่งผู้เข้าร่วมประชุมต้องได้รับทราบผลดังกล่าวด้วย
  - 3.3 การประชาพิจารณ์ (Public Hearing) เป็นเวทีในการนำเสนอข้อมูลอย่างเปิดเผยแบบไม่มีการปิดบัง ทั้งฝ่ายเจ้าของโครงการและฝ่ายผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากโครงการ ซึ่งจะต้องมีองค์ประกอบของผู้เข้าร่วมที่เป็นที่ยอมรับของทั้งสองฝ่ายด้วย และต้องมีหลักเกณฑ์ประเด็นในการพิจารณาโครงการที่ชัดเจนเข้าใจได้ ต้องดำเนินการแจ้งให้ทุกฝ่ายทราบอย่างทั่วถึงด้วย

4. การร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) เป็นเป้าหมายสูงสุดของการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งประชาชนจะมีบทบาทในการตัดสินใจได้เพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับองค์ประกอบของคณะกรรมการที่ เป็นผู้แทนประชาชนในพื้นที่

องค์การสหประชาชาติ (1981 อ้างถึงใน อรรถย พระทัต, 2558, หน้า 13) ได้สรุปรูปแบบการมีส่วนร่วมไว้ 3 รูปแบบ คือ

1. การมีส่วนร่วมแบบไปเอง เป็นการไปโดยการอาสาสมัครหรือการรวมตัวกันขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาของกลุ่มของตนเองโดยไม่ต้องความช่วยเหลือจากภายนอก โดยมีรูปแบบที่เป็นเป้าหมาย

2. การมีส่วนร่วมแบบถูกชักนำ คือ เป็นการเข้าร่วม โดยต้องการความเห็นชอบหรือการสนับสนุนจากรัฐบาล ซึ่งเป็นรูปแบบโดยทั่วไปของประเทศที่กำลังพัฒนา

3. การมีส่วนร่วมแบบบังคับ คือ เป็นผู้มีส่วนร่วมภายใต้การดำเนินนโยบายของภาครัฐ ภายใต้การดำเนินงานได้รับผลทันทีแต่ไม่ได้รับผลระยะยาวและมีผลเสีย คือ การไม่ได้รับการสนับสนุนจากประชาชน

ถวิลวดี บุรีกุล (2548 อ้างถึงใน อรรถย พระทัต 2558, หน้า 13-14) ได้สรุปรูปแบบการมีส่วนร่วมไว้ 3 รูปแบบ คือ

1. ต้องมีวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายของการเข้าไปมีส่วนร่วมที่ชัดเจน การที่จะให้ประชาชนเข้าไปร่วมกิจกรรมๆ หนึ่งนั้นจะต้องมีการกำหนดวัตถุประสงค์และกำหนดเป้าหมายไว้อย่างชัดเจนว่าไปเข้าร่วมกิจกรรมเพื่ออะไร และเพื่อให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมรู้ว่าควรเข้าร่วมกิจกรรมนั้นหรือไม่

2. ต้องมีกิจกรรมเป้าหมาย การให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมต้องระบุลักษณะของกิจกรรมว่ากิจกรรมมีลักษณะอย่างไร ประชาชนจะได้รู้ว่าจะเข้าร่วมกิจกรรมนั้นหรือไม่

3. ต้องมีการกำหนดบุคคลหรือกำหนดกลุ่มเป้าหมาย การที่จะให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมต้องมีการระบุและกำหนดกลุ่มเป้าหมายในแต่ละกิจกรรมอาจจำกัดกลุ่มเป้าหมายด้วยวัตถุประสงค์ของกิจกรรมแล้ว

นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์ (2527 อ้างถึงใน สิทธิโชค เดชภิบาล, 2554, หน้า 17-18) ได้สรุปรูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการทำกิจกรรมเพื่อประโยชน์แก่ชุมชนไว้ ดังนี้

1. การที่ประชาชนมีส่วนร่วม โดยตรง (Direct Participation) เป็นการเข้าร่วมโดยผ่านองค์กรที่จัดตั้งขึ้น โดยประชาชน (Inclusive Organization) เป็นการรวมกลุ่มของเยาวชนต่าง ๆ

2. การที่ประชาชนมีส่วนร่วมทางอ้อม (Indirect Participation) เป็นการเข้าร่วมโดยผ่านองค์กรผู้แทนของประชาชน (Representative Organization) ซึ่งเป็นกรรมการของกลุ่มหรือชุมชนนั้น ๆ

3. การที่ประชาชนมีส่วนร่วม โดยเปิดโอกาสให้เข้าร่วม (Open Participation) เป็นการเข้าร่วม โดยผ่านองค์กรที่ไม่ใช่ผู้แทนของประชาชน (Non-Representative Organization) เช่น สถาบันหรือหน่วยงานที่เชิญชวนหรือมีการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมเมื่อไรเวลาไหนก็ได้ และสามารถเข้าร่วมได้ตลอดเวลา

จากรูปแบบของการมีส่วนร่วม สรุปได้ว่า รูปแบบของการมีส่วนร่วม มี 3 รูปแบบประกอบไปด้วย

1. การที่ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในโครงการหรือกิจกรรมแบบสมัครใจไปเอง โดยไม่มีการบังคับ

2. การที่ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในโครงการหรือกิจกรรมแบบถูกชักนำการเข้าไปมีส่วนร่วมแบบนี้เป็นการเข้าร่วมเพื่อให้ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากภาครัฐในการดำเนินการโครงการหรือกิจกรรมในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับชุมชนของตนเอง ถือเป็น การเข้าร่วมเพื่อผลประโยชน์ของชุมชน

3. การที่ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในโครงการหรือกิจกรรมแบบถูกบังคับแต่เป็นการเข้าไปมีส่วนร่วมแบบไม่เต็มใจ

การที่ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในโครงการหรือกิจกรรมในโครงการหรือกิจกรรมนั้น ๆ ต้องมีการกำหนดวัตถุประสงค์ กำหนดเป้าหมาย และกลุ่มเป้าหมายไว้อย่างชัดเจนประชาชนต้องได้การรับรู้ข้อมูลข่าวสารรายละเอียดของโครงการหรือกิจกรรมนั้น ๆ ต้องมีการปรึกษาหารือกันในกลุ่ม มีการรับฟังความคิดเห็นของที่ประชุมร่วมกันในทุกระดับ และต้องมีการตัดสินใจร่วมกันเพื่อให้การมีส่วนร่วมบรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้ และในการที่ประชาชนจะมีบทบาทในการตัดสินใจมากน้อยแค่ไหนนั้นขึ้นอยู่กับคณะกรรมการหรือผู้แทนของประชาชนในพื้นที่ที่เข้าไปมีส่วนร่วมด้วย

กระบวนการมีส่วนร่วม

จินตวิโร เกษมสุข (2554) ได้สรุปขั้นตอนการมีส่วนร่วมไว้ 4 ขั้นตอน คือ

1. มีส่วนร่วมในการคิดและศึกษาค้นคว้าหาสาเหตุของปัญหา และความต้องการของประชาชนในชุมชน

2. มีส่วนร่วมในการวางนโยบาย หรือแผนงานโครงการและกิจกรรม เพื่อลดปัญหาที่เกิดขึ้นและแก้ไขปัญหาให้ตอบสนองความต้องการของประชาชนได้

3. มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการจัดการหรือการปรับปรุงรูปแบบของการบริหาร ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ทำให้การปฏิบัติงานนั้นบรรลุตามวัตถุประสงค์ และเป้าหมาย

4. มีส่วนร่วมในการควบคุมการติดตาม และการประเมินผลการติดตามผลการปฏิบัติงาน
จินตวิรี เกษมสุข (2554) การสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมจำเป็นต้องใช้วิธีการสื่อสารใน รูปแบบต่าง ๆ ที่จะนำพาข้อมูลข่าวสารจากหน่วยงานภาครัฐไปสู่ประชาชนผู้เป็นกลุ่มเป้าหมาย หรือผู้มีส่วนร่วม สิ่งสำคัญในการให้ประชาชนหรือชุมชนได้รับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับข้อมูล ที่ต้องการสื่อสารนั้น ต้องอาศัยกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน เพราะกระบวนการ ติดต่อสื่อสาร หรือการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างสมาชิกในชุมชนเป็น ไปได้ด้วยดี และสะดวกนั้น คือ ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมพัฒนาชุมชน ให้ขับเคลื่อนไปสู่การแก้ไขปัญหาของชุมชนได้

จากกระบวนการมีส่วนร่วม สรุปได้ว่า กระบวนการมีส่วนร่วมต้องใช้การสื่อสารเพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วม และกระบวนการมีส่วนร่วมมี 4 กระบวนการ ประกอบไปด้วย

1. การมีส่วนร่วมในการ คิดหาสาเหตุของปัญหาและความต้องการของประชาชนในชุมชน เพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้

2. การมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย การจัดทำโครงการ แผนงาน และกิจกรรม เพื่อแก้ไขปัญหาความต้องการของประชาชนได้ตรงจุดและสามารถแก้ไขปัญหาได้ตามนโยบาย หรือโครงการและกิจกรรมที่ได้จัดทำหรือดำเนินการขึ้น

3. มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการจัดสรรทรัพยากร การบริหารทรัพยากร คือกำหนด กลุ่มเป้าหมายของผู้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการตาม โครงการหรือกิจกรรมที่จะดำเนินการ เพื่อให้โครงการหรือกิจกรรมที่ดำเนินการบรรลุตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์

4. การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลการดำเนิน โครงการหรือกิจกรรมนั้น ๆ รวมไปถึง การควบคุมการดำเนินตามโครงการหรือกิจกรรมที่ดำเนินการด้วย

การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (2551 อ้างถึงใน ורתัย พระทัด, 2558, หน้า 28) ได้เสนอหลักการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อให้ผลสำเร็จ ไว้ 5 ประการ คือ

1. ภาวะผู้นำที่จะสร้างความเชื่อมั่น ศรัทธาและความร่วมมือร่วมใจในการทำงานที่มีความสอดคล้องกัน ซึ่งต้องมีวิสัยทัศน์ในเชิงกลยุทธ์ ความซื่อสัตย์สุจริตและเสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวม ผู้นำต้องมีความรู้ ความเข้าใจหลักประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมและหลักการบริหาร ราชการแบบมีส่วนร่วม และต้องเปิดใจกว้างยอมรับความคิดเห็นของทุกภาคส่วน รวมทั้งการ

กำหนดนโยบายเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมของข้าราชการ และประชาชน ตลอดจนภาคส่วนต่าง ๆ ได้อย่างดี

2. การสร้างค่านิยมในการทำงานกันอย่างเหนียวแน่น จึงจะทำให้เกิดความสัมพันธ์ที่เป็นมิตรภาพอย่างแท้จริง เป็นกระบวนการและรูปแบบทำงานแบบบูรณาการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน ประชาสังคม กลุ่มต่าง ๆ ในชุมชน ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมที่กว้างขวาง และมีการทำงานแบบพหุภาคี รวมทั้งการทำงานเป็นเครือข่าย ๆ การเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้าร่วมกิจกรรมและขยายผลไปในแนวราบทำให้เกิดการเชื่อมประสานเป็นเครือข่าย และทำให้มีการขยายผลออกไปในหลายพื้นที่ และมีการเรียนรู้กันอย่างต่อเนื่อง ในเครือข่ายต่าง ๆ

3. การพัฒนาปรับปรุงการทำงานอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้เกิดการปรับกระบวนการทำงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม และความกระตือรือร้นที่จะสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารราชการของข้าราชการ/บุคลากรภาครัฐที่เกี่ยวข้อง

4. การจัดทำฐานข้อมูลสมาชิกเครือข่ายเพื่อใช้ในการติดต่อประสานงานและมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน เพื่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันนั่นเอง เป็นการให้ข้อมูลของสมาชิกเครือข่ายเพื่อใช้ในการประสานงานของกลุ่มหรือของชุมชน

5. การสร้างช่องทางในการติดต่อสื่อสาร และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน การสื่อสารต้องได้รับข้อมูลรายละเอียดของกันและกันอย่างครบถ้วนและถูกต้อง จึงจะเป็นการสื่อสารภายในที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

จากการส่งเสริมการมีส่วนร่วม สรุปได้ว่า การส่งเสริมการมีส่วนร่วม ต้องเกิดจากผู้นำ การสร้างความเชื่อมั่นในตัวของผู้นำ ซึ่งผู้นำต้องมีวิสัยทัศน์ นโยบายแนวทางและทิศทางที่เป็นการทำงานเพื่อการมีส่วนร่วมอย่างซื่อสัตย์และก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับประชาชน และต้องเกิดจากความร่วมมือของทุกฝ่ายทั้งข้าราชการ ประชาชน ภาคเอกชน และต้องมีการพัฒนาศักยภาพของการทำงาน รูปแบบกระบวนการทำงานเพื่อให้การทำงานแบบมีส่วนร่วมนั้นมีประสิทธิภาพ และต้องมีการสร้างเครือข่ายสมาชิกเพื่อใช้ในการติดต่อสื่อสารของกลุ่มหรือชุมชนได้เพื่อให้เกิดการประสานงานเกิดความถูกต้องชัดเจนของข้อมูลและรายละเอียด รวมไปถึงการมีช่องทางในการติดต่อสื่อสารที่สะดวกรวดเร็วอีกด้วย

ประโยชน์ของการมีส่วนร่วม

อรทัย ก๊กผล (2554 อ้างถึงใน อรทัย พระทัต, 2558, หน้า 31-32) ได้ทำการวิจัยปัญหาการจัดอันดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เข้าร่วมโครงการรางวัลพระปกเกล้าประจำปี 2545

ความเป็นเลิศด้านความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของประชาชนและการศึกษาภาพรวมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนนั้นมีประโยชน์อยู่แต่ขึ้นอยู่กับความจริงใจและความจริงจิงในการดำเนินการ ได้แก่

1. การเพิ่มคุณภาพในการตัดสินใจ การให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ช่วยให้ได้ข้อมูลในการตัดสินใจได้ครบถ้วน ทำให้การตัดสินใจมีความรอบคอบมากขึ้น
2. เป็นการลดค่าใช้จ่าย และลดการสูญเสียเวลา เมื่อการตัดสินใจนั้นได้รับการยอมรับ ประชาชนส่วนใหญ่เห็นประโยชน์ที่จะได้รับ จึงถือเป็นลดระยะเวลาในการนำโครงการไปสู่การปฏิบัติ
3. เป็นการสร้างฉันทมติ ซึ่งการมีส่วนร่วมของประชาชนจะสามารถลดความขัดแย้งทางการเมืองได้ เป็นความชอบธรรมในการตัดสินใจของภาครัฐ เนื่องจากเป็นมติของที่ประชุมที่ตัดสินใจร่วมกันและเป็นเสียงส่วนมากจากที่ประชุมด้วย
4. เป็นการสร้างความร่วมมือในการนำไปสู่การปฏิบัติ ช่วยให้ผลของการปฏิบัติสำเร็จยิ่งขึ้น
5. การมีส่วนร่วมตั้งแต่ต้น สามารถลดการเผชิญหน้าและลดความขัดแย้งที่รุนแรงได้
6. ช่วยทำให้ผู้บริหารท้องถิ่นและเจ้าหน้าที่ของรัฐมีความใกล้ชิดกับประชาชนและไวต่อความรู้สึกห่วงกังวลของประชาชนเป็นการสร้างสัมพันธอันดี ทำให้ประชาชนเกิดความตระหนักในการตอบสนองความต้องการและความกังวลของประชาชน
7. ช่วยพัฒนาความสามารถของประชาชน ความคิดสร้างสรรค์ และเป็นการเรียนรู้กระบวนการมีส่วนร่วมและการตัดสินใจ และยังเป็นเวทีที่ฝึกผู้นำชุมชนอีกด้วย
8. ช่วยให้ประชาชนสนใจประเด็นสาธารณะมากขึ้น ส่งเสริมให้ประชาชนเป็นพลเมืองที่ดีสอดคล้องกับประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม

จากประโยชน์ของการมีส่วนร่วมข้างต้น สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมมีประโยชน์ ดังนี้ คือ เป็นการช่วยให้การตัดสินใจนั้นถูกต้องและมีความรอบคอบมากขึ้น ทำให้การทำงานมีความรวดเร็ว ทำให้งบประมาณไม่สูญเปล่าเนื่องจากการเกิดจากดำเนินการตามโครงการไม่ทันไม่ก่อให้เกิดข้อขัดแย้งทางการเมืองในทุกประเด็น ทุกระดับ และสามารถแก้ไขปัญหาของชุมชนตอบสนองความต้องการของชุมชนได้อย่างสูงสุด

สาเหตุของปัญหาและอุปสรรคของการมีส่วนร่วมของประชาชน

นรินทร์ชัย พัฒนพงศา (2546 อ้างถึงใน อรรถัย พะทัด, 2558, หน้า 32-33) ได้กล่าวว่า การที่ประชาชนไม่เข้ามามีส่วนร่วมเกิดจากหลายสาเหตุ ได้แก่

1. ปัญหาจากฝ่ายข้าราชการ เนื่องจากข้าราชการเคยทำอะไรเพียงคนเดียว ไม่เคยชินกับการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการขั้นตอนต่าง ๆ ทำให้ขาดความสะดวก และขาดความเป็นส่วนตัว จึงไม่เห็นในความจำเป็นของการมีส่วนร่วมของประชาชน และ คิดว่าประชาชนไม่มีความรู้ความเข้าใจเพียงพอ ข้าราชการยึดถือการใช้ระบบอุปถัมภ์

2. ปัญหาจากประชาชน เนื่องจากไม่ทราบสาเหตุของการเข้าไปมีส่วนร่วม ไม่ทราบเรื่องและรายละเอียด กลัวการเสียเวลา กลัวการเกิดความขัดแย้ง กลัวการเสียประโยชน์ ไม่มั่นใจในการเข้าสังคมในและความสามารถของตนเอง คิดว่าเจ้าหน้าที่ไม่เป็นธรรม ไม่ทำตามสัญญา ไม่มีความเท่าเทียมกันในการเข้าไปมีส่วนร่วม ไม่เกิดการยอมรับมีความรู้สึกไม่ดีจากการที่เคยเข้ามามีส่วนร่วมแล้ว เกิดการยึดประโยชน์ส่วนตนมากกว่าส่วนรวม

3. ปัญหาจากทั้งสองฝ่าย เกิดขึ้นพร้อม ๆ กันในการเข้าไปมีส่วนร่วมในการดำเนินการตามโครงการหรือกิจกรรม ปัญหาจากการเอาเปรียบของแต่ละฝ่าย

4. ปัญหาในการยึดถือหลักการที่ต่างกัน คือความขัดแย้งเกิดจากแนวคิดไม่ตรงกัน ทิศทางการพัฒนาการทำงานต่างกัน การทำงานและบริหารงานแบบใช้ศูนย์รวมอำนาจไม่เอื้อต่อการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม

5. ปัญหาในการสื่อสาร การสื่อสารไม่เข้าใจตรงกัน การมีส่วนร่วมจะเริ่มขึ้นเมื่อประชาชนได้รับข้อมูลข่าวสารและเข้าใจในข้อมูลพื้นฐานในการดำเนินการอย่างเพียงพอและชัดเจน การขาดข้อมูลหรือการได้ข้อมูลไม่เพียงพอทำให้การตัดสินใจเป็นไปด้วยการใช้อารมณ์

6. การใช้วิธีการเป็นไปแบบไม่เหมาะสม ซึ่งในการเริ่มต้นของโครงการหรือกิจกรรม ต้องเริ่มที่ตัวปัญหาแล้วให้ประชาชนเข้ามาส่วนร่วมในการกำหนดวิธีการแก้ไขปัญหานั้น ๆ ไม่ควรเป็นการพูดในที่ประชุมอย่างเดียว ควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการ ให้อำนาจประชาชน ระบุผู้รับผิดชอบ ผู้มีส่วนร่วมไว้อย่างชัดเจนให้เหมาะสมกับโครงการหรือกิจกรรม รวมไปถึงสถานที่และเวลาให้มีความสะดวกกับประชาชนผู้เข้ามามีส่วนร่วมด้วย เพราะถ้าสถานที่และเวลาไม่มีความเหมาะสม ประชาชนก็ไม่ให้ความร่วมมือ และไม่เข้ามามีส่วนร่วม

สถาบันดำรงราชานุภาพ (2539 อ้างถึงใน สิทธิโชค เดชภิบาล, 2554, หน้า 28-29) จากผลการวิจัยการทำงานขององค์การบริหารส่วนตำบล พบว่าการบริหารกิจการสาธารณชนนั้นยังคงมีปัญหาอยู่ ทำให้การทำงานโครงการหลายประเภทเป็นไปอย่างไม่โปร่งใส มีปัญหาในการไม่เข้ามามีส่วนร่วมด้วยกัน 3 ประการ คือ

1. ประชาชนขาดความตระหนัก หมายถึง ความรู้ ความเข้าใจที่แท้จริงในสิทธิและบทบาทหน้าที่ของตนเองและ จิตสำนึก หมายถึง ความรู้สึกรับผิดชอบต่อส่วนรวม ประชาชนอาจมองว่า การบริการสาธารณะนั้นไม่ใช่หน้าที่ของตนเอง แต่เป็นหน้าที่ขององค์กร หน่วยงานภาครัฐ

ในการรับผิดชอบให้กับประชาชน และประชาชนอาจมองว่าตนเองไม่มีส่วนได้ส่วนเสียโดยตรง การเข้าไปมีส่วนร่วมไม่เกิดประโยชน์อะไร

2. ระบบราชการเดิมไม่เอื้อต่อการมีส่วนร่วม คือ ระบบอุปถัมภ์ ซึ่งเป็นอุปสรรคขัดขวางการมีส่วนร่วมของประชาชน อีกทั้งระบบราชการยังไม่สามารถกระจายอำนาจให้แก่ประชาชนได้อย่างแท้จริง รวมทั้งเจ้าหน้าที่หรือข้าราชการมองว่าประชาชนเป็นแค่เพียงผู้รับผลประโยชน์ การเข้ามามีส่วนร่วมอาจทำให้การทำงานล่าช้า และที่ผ่านมามีการปกครองท้องถิ่นเป็นการปกครองตนเองทางอ้อม ผ่านสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารที่มาจากเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน ซึ่งระบบนี้ทำให้ประชาชนห่างเหินกิจกรรมของท้องถิ่นของตนเอง โดยประชาชนมองว่ากิจกรรมของท้องถิ่นเป็นเรื่องของท้องถิ่น ประชาชนรู้สึกว่าการเมืองเป็นเรื่องของนักการเมืองท้องถิ่นเท่านั้น ประชาชนจึงเกิดความรู้สึกว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่ใช่ของตนเองการเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาจึงไม่เกิดขึ้น ไม่มีนั่นเอง

3. การห่างเหินจากท้องถิ่นของประชาชน ทำให้นักการเมืองท้องถิ่นขาดการตรวจสอบจากประชาชน การดำเนินงานจึงเกิดความบกพร่องได้ง่าย จนถึงขั้นทุจริต คอร์รัปชัน รวมไปถึงการตรวจสอบท้องถิ่นจากฝ่ายสภาที่ไม่มีประสิทธิภาพ

เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง (2527 อ้างถึงใน เอมอร แสนภูวา, 2559, หน้า 46-47) ได้กล่าวถึงปัญหากับการมีส่วนร่วม 2 ด้าน คือ

1. ปัญหาเกี่ยวกับตัวประชาชนเอง นอกจากนั้นชาวบ้านยังอยู่ภายใต้ระบบอุปถัมภ์หรือพึ่งบุคคลภายนอกจนเกินไป คุณลักษณะของตนเอง เลือกผู้นำที่สามารถอุปถัมภ์ตนเองได้

2. ปัญหาเกี่ยวกับตัวของเจ้าหน้าที่และระบบราชการ ปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชนมีลักษณะ ดังนี้

2.1 นโยบายในระบบราชการมักจะมาจากเบื้องบน

2.2 การจัดสรรงบประมาณที่มาจากส่วนล่าง ต้องคำนึงถึงเฉพาะกิจกรรมที่ส่วนกลางกำหนดมา

2.3 ระบบราชการและเจ้าหน้าที่ระดับต่าง ๆ ขาดการประสานงานและรับปฏิบัติเฉพาะนโยบายหลักของหน่วยงาน

2.4 มีความสัมพันธ์แบบผู้ใหญ่น้อย มักจะเชื่อว่าตัวเองมีฐานะสูงกว่าชาวชนบท

2.5 เจ้าหน้าที่ราชการชอบทำงานสำนักงาน

2.6 ระบบราชการใช้การให้คุณให้โทษ ทำตัวให้พอใจแก่ผู้บังคับบัญชามิได้ปฏิบัติงานเพื่อชาวชนบทอย่างแท้จริง

2.7 บุคคลภายนอกหรือผู้เกี่ยวข้อง ไม่ต้องการให้ชาวชนบทเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา

จากปัญหาและอุปสรรคของการมีส่วนร่วม กล่าวได้ว่า สาเหตุของปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นเกิดจากตัวของประชาชนเอง คณะกรรมการชุมชน ข้าราชการเจ้าหน้าที่ รวมไปถึงตัวผู้นำเอง และมีการสื่อสารกันแบบไม่เข้าใจ ไม่ทราบข้อมูล ไม่รู้รายละเอียดและไม่มี ความชัดเจนหรือไม่ทราบรายละเอียดอะไรเลย รวมไปถึงวิธีการรูปแบบของการจัดทำโครงการหรือกิจกรรม ไม่สอดคล้องไม่เหมาะสมกับตัวโครงการ สถานที่และเวลาอีกด้วย และการขาดความตระหนักของประชาชน ความไม่รู้และขาดจิตสำนึกซึ่งเป็นปัญหาและอุปสรรคที่ทำให้ไม่เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนนั่นเอง

จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม ผู้วิจัยจะนำแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมนี้ไปใช้เป็นกรอบและแนวทางในการวิเคราะห์ว่าการที่ประชาชนจะเข้ามามีส่วนร่วมในการประชุมประชาคมเพื่อจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นนั้นเกี่ยวข้องกับแนวคิดทฤษฎีหรือมีความสอดคล้องกับแนวคิดหรือไม่ อย่างไร

แนวคิดเรื่องการสื่อสารแบบมีส่วนร่วม

กาญจนา แก้วเทพ และคณะ (2543 อ้างถึงใน ทศนาวดี แก้วสนิท, 2552, หน้า 25) การสื่อสารแบบมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนา มีอยู่ 2 ประเด็นที่หลักการสำคัญและมีความโยงถึงกัน คือ “แนวคิดเรื่องการมีส่วนร่วม” และ “การเข้าถึง” มีการเอามาขนานนามใหม่ เป็น “การสื่อสารแบบมีส่วนร่วม”

การสื่อสารแบบไหนที่ให้โอกาสการมีส่วนร่วม

กาญจนา แก้วเทพ (2547 อ้างถึงใน สำนักงานกองทุนสนับสนุนการเสริมสร้างสุขภาพ (สสส.), 2547, หน้า 13) ถึงแม้ว่ากระบวนการมีส่วนร่วมจะต้องอาศัย “การสื่อสาร” แต่จะต้องเป็น “การสื่อสารรูปแบบเฉพาะอย่างหนึ่ง” เท่านั้น

กาญจนา แก้วเทพ (2547 อ้างถึงใน สำนักงานกองทุนสนับสนุนการเสริมสร้างสุขภาพ (สสส.), 2547, หน้า 13) ได้ยกตัวอย่างเพลงผู้ใหญ่ลี เพื่อสะท้อนให้เห็นรูปแบบการสื่อสารได้ชัดเจนยิ่งขึ้น โดยได้ยกเนื้อเพลงที่ประพันธ์ เมื่อ พ.ศ. 2504 โดย พิพัฒน์ บริบูรณ์ ดังนี้

พ.ศ.2504 ผู้ใหญ่ลีดีกลองประชุมชาวบ้านต่างมาชุมนุม มาประชุมบ้านผู้ใหญ่ลี

ต่อไปนี้ผู้ใหญ่จะขอกล่าว

ทางการเขาสั่งมาว่า

ฝ่ายตาสีหัวคลอน

ผู้ใหญ่ลีจึงลุกขึ้นตอบทันใด

ถ้าเรื่องราวที่ได้ประชุมมา

ให้ชวานาเลี้ยงเปิดและสุกร

ถามว่า สุกร นั้นคืออะไร

สุกรนั้นไซ้รู้ คือ หมาน้อยธรรมดา...

จากตัวอย่างเพลงที่ยกมานั้น มีแบบจำลองการสื่อสารด้วยกัน 2 รูปแบบ คือ

1. แบบจำลองเชิงถ่ายทอด เป็นรูปแบบการสื่อสารที่ “ทางการเขาสั่งมาว่า”
2. แบบจำลองเชิงพิธีกรรม เป็นรูปแบบการสื่อสารที่ ตาสีหวัคลอน และผู้ใหญ่อี มีการซักถามและโต้ตอบกัน นั่นเอง

แบบจำลองการสื่อสารแบบมีส่วนร่วม

James Carey (1975 อ้างถึงใน ทศนาวดี แก้วสนิท, 2552, หน้า 26) ได้เสนอแนวทางในการสื่อสารไว้ 2 ลักษณะ

1. Transmission Approach

การสื่อสาร คือ การถ่ายทอดสัญญาณ และสารจากจุดหนึ่งไปอีกจุดหนึ่ง จุดมุ่งหมายเพื่อให้เกิดการควบคุม

2. Ritualistic Approach

การสื่อสารไม่ได้เพื่อแค่การขยายขอบเขตของสารเพื่อให้ครอบคลุม หรือเป็นแค่พยายามในการส่งสารเท่านั้น แต่การสื่อสารเป็นสิ่งที่สำคัญมากในสังคม เป็นการแสดงออกของสมาชิกในสังคมร่วมกัน

กาญจนา แก้วเทพ (2544 อ้างถึงใน ทศนาวดี แก้วสนิท, 2552, หน้า 26-27) ได้กล่าวถึงลักษณะของแนวคิดนี้ผ่านแบบจำลองการสื่อสารเชิงถ่ายทอด (Transmission Model) และแบบจำลองการสื่อสารเชิงพิธีกรรม (Ritualistic Model)

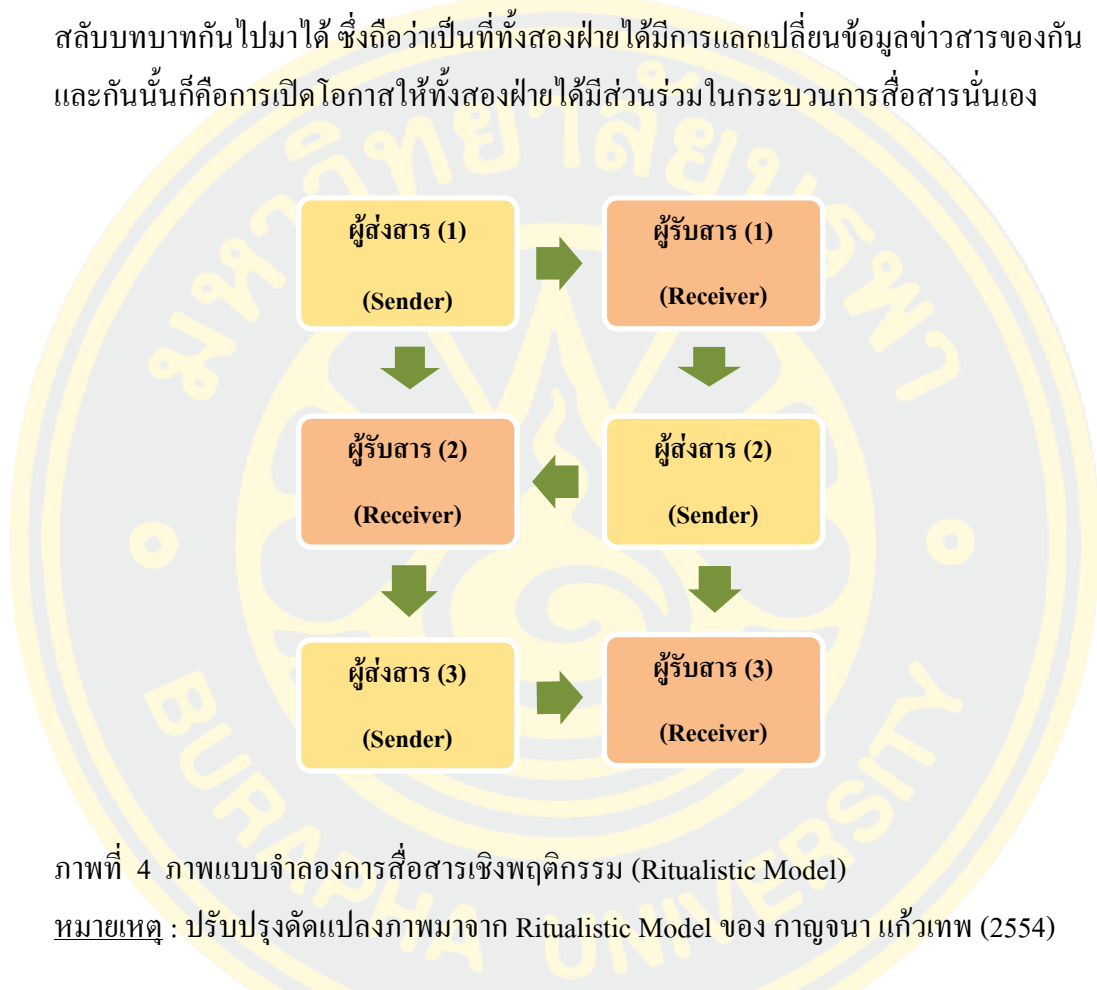
1. แบบจำลองการสื่อสารเชิงถ่ายทอด (Transmission Model) เป็นการเห็นพ้องต้องตรงกัน โดยเกิดการจากการ “การถ่ายทอด” ข้อมูล ข่าวสาร ไปยังผู้รับสาร ที่มาของแนวคิดนี้เกิดจากเทคโนโลยีที่ทันสมัยมากขึ้น บริบทของสังคม

ภาพที่ 3 ภาพแบบจำลองการสื่อสารเชิงถ่ายทอด (Transmission Model)

หมายเหตุ : ปรับปรุงดัดแปลงภาพมาจาก Transmission Model ของ กาญจนา แก้วเทพ (2554)

2. แบบจำลองการสื่อสารเชิงพิธีกรรม (Ritualistic Model) รูปแบบนี้คือการประกอบพิธีกรรม เป็นการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมอย่างเป็นทางการ มีลักษณะเป็นการสร้างอารมณ์ และเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมมีส่วนร่วมทุกคนเพื่อไปสู่เป้าหมายสุดท้ายร่วมกัน ถือเป็น การสร้างสร้างความเข้าใจร่วม เพื่อความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เน้นการสื่อสารสองทาง โดยที่ผู้ส่งสารกับผู้รับสารจะสลับบทบาทกันไปมาได้ ซึ่งถือว่าเป็นที่ทั้งสองฝ่ายได้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารของกันและกัน นั่นก็คือการเปิดโอกาสให้ทั้งสองฝ่ายได้มีส่วนร่วมในกระบวนการสื่อสารนั่นเอง

ภาพที่ 4 ภาพแบบจำลองการสื่อสารเชิงพิธีกรรม (Ritualistic Model)

หมายเหตุ : ปรับปรุงดัดแปลงภาพมาจาก Ritualistic Model ของ กาญจนา แก้วเทพ (2554)

กาญจนา แก้วเทพ (2547 อ้างถึงใน ทศนาวดี แก้วสนิท, 2552, หน้า 27-28) ได้แสดงการเปรียบเทียบคุณลักษณะที่สำคัญของความแตกต่างของแบบจำลองเชิงถ่ายทอดและแบบจำลองเชิงพิธีกรรม ดังนี้

ตารางที่ 1 แบบแสดงการเปรียบเทียบคุณลักษณะที่สำคัญของความแตกต่างของแบบจำลอง
เชิงถ่ายทอดและแบบจำลองเชิงพิธีกรรม

แบบจำลองเชิงถ่ายทอด	แบบจำลองเชิงพิธีกรรม
1. เป้าหมายหลัก คือ การถ่ายทอดข่าวสารใน เชิงโน้มน้าวผู้รับสาร	1. เป้าหมายหลัก คือ การสร้างความเข้าใจระหว่าง ผู้รับสารและผู้ส่งสาร
2. ความสำคัญของการสื่อสารอยู่ที่ “ผู้ส่ง”	2. ความสำคัญของการสื่อสารอยู่ที่ “ผู้ส่ง” และ “ผู้รับสาร”
3. ทิศทางการไหลของสารเป็นแบบทางเดียว และเป็นแนวตั้ง	3. ทิศทางการไหลของสารเป็นแบบสองทางและ เป็นแนวระนาบ
4. บทบาทในการเป็นผู้ส่งสารและผู้รับสาร จะตายตัว	4. บทบาทในการเป็นผู้ส่งสารและผู้รับสารจะ สลับสับเปลี่ยนกันไม่ตายตัว
5. ผลลัพธ์ของข่าวสาร เมื่อสิ้นสุดกระบวนการ ส่งสารผู้รับสารจะรู้ข่าวสารและคล้อยตามทันที	5. ผลลัพธ์ของข่าวสาร เมื่อสิ้นสุดกระบวนการ ส่งสาร ผู้รับสารและผู้ส่งสารจะแลกเปลี่ยนข่าวสาร ซึ่งกันและกัน และมีการแสดงความคิดเห็นร่วมกัน

หมายเหตุ : ปรับปรุงดัดแปลงตารางมาจาก กาญจนา แก้วเทพ (2554)

กาญจนา แก้วเทพ (2547 อ้างถึงใน ทศนาวดี แก้วสนิท, 2552, หน้า 27-28) ได้กล่าวว่า
หากเป็นการสื่อสารเพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วม ต้องเป็นการสื่อสารเชิงพิธีกรรมเท่านั้น จึงจะถือว่าเป็น
“การสื่อสารแบบมีส่วนร่วม” (Participation Communication)

กาญจนา แก้วเทพ (2547 อ้างถึงใน สำนักงานกองทุนสนับสนุนการเสริมสร้างสุขภาพ
(สสส.), 2547) ให้ความหมายของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารไว้ ดังนี้

1. ผู้ส่งสาร คือ บุคคลหรือกลุ่ม บุคคลทั่วไปในสังคมที่เป็นผู้ให้ข้อมูลข่าวสาร
2. ผู้รับสาร คือ บุคคลหรือกลุ่ม บุคคลทั่วไปในสังคมที่เป็นผู้รับข้อมูลข่าวสาร
3. สาร คือ ข้อมูลรายละเอียดหรือสิ่งที่ผู้ส่งสารต้องการให้ผู้รับสารทราบ
4. สื่อ/ ช่องทาง คือ ถ้ากล่าวถึง “สื่อช่องทาง” ต้องขยายออกไปให้กว้างขวางว่า

องค์ประกอบของ สื่อหรือช่องทาง ไม่ได้หมายความว่าแค่เพียง บรรดาสื่อต่าง ๆ หนังสือพิมพ์ วิทยุ
โทรทัศน์ เทปเสียง ฯลฯ หากแต่หมายถึงพื้นที่ (Space) หรือวาระ โอกาส (Time) ที่การสื่อสาร
จะเกิดขึ้นด้วย

จากความหมายข้างต้น สรุปได้ว่า ผู้ส่งสารและผู้รับสารในงานวิจัยนี้ คือ เจ้าหน้าที่ คณะกรรมการชุมชน กำนัน ผู้ใหญ่ สารในงานวิจัยนี้ คือ ข้อมูลและรายละเอียดที่ต้องการ ให้ประชาชนทราบเพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในการเข้าร่วมประชุมประชาคมตำบล เพื่อจัดทำ แผนพัฒนาท้องถิ่น สื่อหรือช่องทางในงานวิจัยนี้ คือ วิทยุกระจายเสียง อินเทอร์เน็ต เช่น เว็บไซต์ เทศบาลตำบลหนองซอก เฟส ไลน์ รวมไปถึงนายกเทศมนตรี เจ้าหน้าที่ คณะกรรมการชุมชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และประชาชนในชุมชน

กาญจนา แก้วเทพ และคณะ (2543 อ้างถึงใน ทศนาวดี แก้วสนิท, 2552, หน้า 28-29) ได้สรุปเป้าหมายของการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมในระดับของชุมชนไว้ ดังนี้

1. เพื่อกระตุ้นให้ชุมชนเกิดการเห็นคุณค่าในตัวเอง
2. เพื่อเป็นการสร้างความมั่นใจ ความเชื่อมั่นให้กับประชาชนในชุมชน เพื่อให้ชาวบ้านได้เห็นคุณค่าในความคิดและความเชื่อของเขาเอง
3. เพื่อพิสูจน์ความเชื่อของประชาชนในชุมชนว่าตนเองไม่สามารถใช้เทคโนโลยีแบบสมัยใหม่ได้จริงๆ พวกเขาสามารถใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ได้ถ้าพวกเขามีโอกาส
4. เพื่อเป็นการสร้างทักษะ ความรู้ ความสามารถในการสื่อสารชุมชนให้กับประชาชนในชุมชน
5. เพื่อให้ประชาชนในชุมชนได้แสดงความรู้สึก ความคิด วิเคราะห์วิเคราะห์ปัญหาการแก้ไขปัญหาของชุมชน
6. เพื่อให้ช่วยยกระดับความคิด ความรับผิดชอบให้กับทั้งชุมชน รวมไปถึงชุมชนอื่นด้วย
7. เพื่อช่วยให้การสื่อสารชุมชนมีประโยชน์ มีสาระแก่ชุมชน มุ่งเน้นความบันเทิง จัดปัญหาของสื่อจากภายนอกที่อัดฉีดเข้ามาในชุมชน

ระดับของการสื่อสารแบบมีส่วนร่วม

กาญจนา แก้วเทพ และคณะ (2543 อ้างถึงใน ทศนาวดี แก้วสนิท, 2552, หน้า 30-31) แบ่งระดับของการสื่อสารไว้ 3 ระดับ คือ

1. การมีส่วนร่วมในฐานะผู้รับสาร และผู้ส่งสาร ถือเป็นขั้นตอนของการมีส่วนร่วมในระดับล่างสุด คือ การสื่อสารตั้งแต่เริ่มต้นกระบวนการอยู่ในการกำหนดของผู้ส่งสาร ทั้งในเรื่องของประเด็น เนื้อหา และวิธีการ ส่วนผู้รับสารเป็นเพียงผู้รับสารอย่างเดียว
2. การมีส่วนร่วมในฐานะผู้ส่งสาร ถือเป็นขั้นตอนของการมีส่วนร่วมในระดับที่สูงขึ้น

3. การมีส่วนร่วมในฐานะผู้วางแผนและกำหนดนโยบาย ถือเป็นรูปแบบสูงสุดของการมีส่วนร่วม จะเห็นได้ว่าระดับของการมีส่วนร่วมสูงขึ้นมากเท่าไรสัดส่วนของชุมชนที่เข้ามามีส่วนร่วมก็จะเล็กลงมากเท่านั้น คนในชุมชนจะเข้ามามีส่วนร่วมในการขึ้นการส่งสารจนถึงขั้นตอนสุดท้าย แต่เมื่อถึงระดับการวางแผนและการกำหนดนโยบาย ก็จะมีตัวแทนจากชุมชนบางคนเท่านั้นที่เข้ามามีส่วนร่วมในระดับนี้

แนวคิดเรื่องการสื่อสารเพื่อชุมชน

ลักษณะของการสื่อสารเพื่อชุมชน

กาญจนา แก้วเทพ และคณะ (2543, หน้า 48 อ้างถึงใน พลอยชมพู ฐิติยาภรณ์, 2553, หน้า 24-25) ได้กล่าวถึงลักษณะของการสื่อสารเพื่อชุมชนไว้ 5 ลักษณะ คือ

1. เป็นการสื่อสารแบบสองทาง (Two-way Communication) ที่ผู้ส่งสารและผู้รับสารสามารถมีปฏิริยาโต้ตอบ (Interactivity) กันอยู่ตลอดเวลา ทั้งในแบบที่เป็นทางการและแบบไม่เป็นทางการก็ได้ ซึ่งลักษณะของการสื่อสารสองทางจะทำให้สถานะของผู้ส่งสารและผู้รับสารนั้นไม่ตายตัวสามารถสลับบทบาทกันได้ตลอดเวลา
2. ทิศทางการไหลของข่าวสาร (Flow of Information) จะมีทิศทางที่หลากหลาย มาจากทุกทิศทาง ทั้งจากบนลงล่าง (Top-down) ล่างสู่บน (Bottom-up) และแบบแนวนอน (Horizontal) ข่าวสารจึงอาจจะไหลจากนักวางแผนการพัฒนาชุมชนไปสู่ชาวบ้าน เช่น จากผู้นำ ผู้แทนชุมชน เจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญ ไปยังประชาชนเป็นผู้รับสารในชนบทในชุมชนนั้น ๆ และประชาชนในชุมชนก็อาจจะส่งข่าวสารขึ้นไปยังเจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้นำท้องถิ่น ผู้นำชุมชน ได้เช่นกัน ถือเป็น การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างกลุ่มระหว่างบุคคล ซึ่งมีความสอดคล้องกับแนวทางปฏิบัติในการพัฒนาชุมชน

ในแง่ของทิศทางการไหลของข้อมูลข่าวสาร จะพิจารณาโดยใช้มิติ (Dimension) เป็นเกณฑ์ในการแบ่ง (Pavelka, 1978) ได้ใช้เกณฑ์เรื่องขอบเขตของชุมชนเป็นตัวแบ่ง โดยแบ่งเป็นขอบเขตภายในและภายนอกชุมชน สามารถมองเห็นทิศทางการไหลของข้อมูลข่าวสารเป็น 3 ทิศทาง ได้แก่ การไหลของข้อมูลข่าวสารจากสื่อภายนอกเข้ามาสู่ชุมชน เป็นการใช้สื่อเพื่อส่งสารหรือเรื่องราวของชุมชนไปยังบุคคลภายนอก และการใช้การสื่อสารเพื่อการกระตุ้นให้ชุมชนเกิดการสื่อสารภายในชุมชนนั่นเอง และเป็นการช่วยยกระดับให้ชุมชนเกิดความตระหนักเกี่ยวกับความต้องการที่จะแสดงออกซึ่งความเป็นตัวตนของชุมชนเอง และการมีส่วนร่วมของทุกคนภายในชุมชนด้วย

3. การกำหนดเป้าหมายของการสื่อสารเพื่อชุมชนนั้นมีวิธีการและแง่มุมที่หลากหลาย โดยใช้เกณฑ์กำหนดระดับผู้ที่เกี่ยวข้อง แบ่งได้ 3 ระดับ คือ

3.1 ระดับชุมชน มีเป้าหมายในการสื่อสารเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของชุมชน การพัฒนาชุมชน

3.2 ระดับหน่วยงานภายนอกชุมชน เป็นการสื่อสารที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงองค์กรหรือหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้องกับด้านการพัฒนาและการสื่อสาร

3.3 ระดับสังคมส่วนรวม เป็นการสื่อสารที่จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางสังคม การกำหนดเป้าหมายในการสื่อสารให้สอดคล้องกับทิศทางภารกิจของข่าวสาร ก็อาจแบ่งเป้าหมายได้ 3 ระดับ ดังนี้

3.3.1 เพื่อถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารและโน้มน้าวชักจูงใจ เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วม

3.3.2 เพื่อเป็นช่องทางแสดงออกซึ่งตัวตนของชุมชน รวมถึงความต้องการสิทธิศักดิ์ศรีและภูมิปัญญาของชุมชนด้วย

3.3.3 เพื่อพัฒนาความเป็นตัวเองของบุคคล (Individual's Self) เนื่องจากการสื่อสารชุมชนจะเป็นเวทีแห่งการศึกษาเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาศักยภาพของประชาชนในชุมชน ได้พัฒนาอย่างสร้างสรรค์ และเต็มที่มีสิทธิเสรีอย่างเท่าเทียมกัน

4. เป็นการสื่อสารที่เกิดขึ้นและดำเนินการเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน (Need-oriented)

5. หน้าที่ของการสื่อสารชุมชน

5.1 หน้าที่ในการแสดงออก (Expressive Function) คือบุคคลและกลุ่มสามารถที่จะแสดงความเป็นตัวเองออกมาเพื่อเป็นการสร้างเอกลักษณ์ของตนเองได้

5.2 หน้าที่ทางสังคม (Social Function) คือหน้าที่การเข้าไปมีส่วนร่วมในการสื่อสารในชุมชนเพื่อให้เกิดความรู้สึกร่วมกัน การตัดสินใจในการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน และเกิดการรวมตัวจนเป็นชุมชนเดียวกัน

5.3 หน้าที่ในการให้ข้อมูลข่าวสาร (Information Function) ซึ่งถือเป็นขั้นพื้นฐานของการสื่อสารโดยทั่วไป และในการสื่อสารชุมชนต้องมีทิศทางในการไหลของข้อมูลข่าวสารอย่างรอบด้านอย่างหลากหลายทิศทาง เพื่อให้ผู้เข้าร่วมกระบวนการสื่อสารทุกคนได้แลกเปลี่ยนข้อมูลและความรู้ให้เกิดความเข้าใจและความรู้ในเรื่องการสื่อสารที่เป็นเรื่องเดียวกัน เพื่อให้เกิดทักษะในการถ่ายทอดข่าวสารไปยังบุคคลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมโครงการที่จะนำไปพัฒนาชุมชนต่อไป

5.4 หน้าที่ในการควบคุมการปฏิบัติการ (Control Activation Function) กล่าวคือการสื่อสารสองทางเป็นช่องทางที่จะนำไปสู่การเกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนของชุมชน เพื่อแสดงความคิดเห็นและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นของบุคคลและของชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากแนวคิดการสื่อสารเพื่อชุมชน สรุปได้ว่า แนวคิดการสื่อสารเพื่อชุมชนนั้น ต้องเป็นการสื่อสารแบบสองทาง มีการไหลของทิศทางได้หลายรูปแบบ ได้หลายทิศทางทั้งในระดับชุมชนระดับหน่วยงาน และระดับของสังคม เพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาของชุมชนและสามารถตอบสนองความต้องการของชุมชนได้อย่างตรงตามวัตถุประสงค์ ยังเป็นการทำหน้าที่ในการสื่อสารชุมชนเพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในชุมชนด้วย

จากการศึกษาแนวคิดเรื่องการสื่อสารเพื่อชุมชน ผู้วิจัยจะนำแนวคิดเรื่องการสื่อสารเพื่อชุมชนนี้ไปใช้เป็นกรอบแนวทางในการวิเคราะห์เกี่ยวกับแนวทางของการสื่อสารเพื่อชุมชนว่าการที่ประชาชนจะเข้ามามีส่วนร่วมในการประชุมประชาคมตำบล เพื่อจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นนั้น เกี่ยวข้องหรือมีความสอดคล้องกับแนวคิดหรือไม่ อย่างไร

แนวคิดเกี่ยวกับผู้นำ

ความหมายของผู้นำ

จิตจำนงค์ กิติกิริติ (2532, หน้า 48 อ้างถึงใน พลอยชมพู จุฑิยาภรณ์, 2553, หน้า 33)

ได้กล่าวว่า

ผู้นำท้องถิ่น หมายถึง บุคคลที่ช่วยให้ชุมชนมีการตกลงกันเพื่อให้เกิดความสำเร็จขึ้นในชุมชนตามเป้าหมายที่วางไว้ ซึ่ง ผู้นำท้องถิ่นจะมีอิทธิพลเหนือประชาชนในท้องถิ่นนั้น โดยผู้นำท้องถิ่นจะร่วมมือกับประชาชนเพื่อให้ประชาชนได้รับประโยชน์สูงสุด และถือประชาชนเป็นสำคัญ จึงสรุปได้ว่า ผู้นำท้องถิ่นมีอำนาจสามารถชักจูงหรือจูงใจให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมได้

ชูศักดิ์ ชูช่วย (2532, หน้า 48 อ้างถึงใน พลอยชมพู จุฑิยาภรณ์, 2553, หน้า 33)

ได้กล่าวว่า

ผู้นำท้องถิ่น หมายถึง บุคคลที่สำคัญกับกลุ่มกับชุมชน ซึ่งจะเป็นผู้นำในการพัฒนาชุมชน เนื่องจากผู้นำท้องถิ่นนั้นใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด สามารถเข้าใจประชาชนในชุมชน ปัญหาของชุมชนได้มากกว่าใคร และสามารถพัฒนาชุมชนได้อย่างต่อเนื่อง

จากความหมายของผู้นำ สรุปได้ว่า

1. ผู้นำ หมายถึง บุคคลที่สามารถชักจูงให้บุคคลอื่นให้ปฏิบัติงานให้สำเร็จลุล่วงได้ตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่วางไว้
2. ผู้นำท้องถิ่น หมายถึง บุคคลที่มีความสำคัญกับชุมชนหรือท้องถิ่น สามารถชักจูงให้บุคคลอื่นในชุมชนปฏิบัติงานให้เกิดการพัฒนาสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่วางไว้และยกระดับคุณภาพของชุมชนและท้องถิ่นได้

ลักษณะของผู้นำ

พัฒน์ บุญรัตน์พันธ์ (2532, หน้า 48 อ้างถึงใน พลอยชมพู ฐิติยาภรณ์, 2553, หน้า 33) ได้สรุปลักษณะของผู้นำไว้ 2 ลักษณะหลัก ๆ คือ

1. ผู้นำแบบเป็นทางการ คือ ผู้นำที่มีอำนาจหน้าที่โดยได้รับการคัดเลือกหรือแต่งตั้งจากหน่วยงานของรัฐ เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน กรรมการชุมชน สมาชิกสภา นายกเทศมนตรี ประชาชนจะให้ความตระหนักเพราะมีการแต่งตั้งเป็นคำสั่งหรือประกาศอย่างชัดเจน
2. ผู้นำแบบไม่เป็นทางการหรือแบบธรรมชาติ คือผู้มีอิทธิพลหรือผู้มีความสามารถแต่ไม่ได้รับมอบหมายหรือมอบอำนาจจากทางราชการ แต่จะได้รับการยอมรับจากประชาชนเพราะสามารถแก้ไขปัญหาของประชาชนหรือชุมชนได้

จากความหมายของผู้นำ สรุปได้ว่า ผู้นำนั้น คือผู้ที่มีอำนาจมีอิทธิพล มีความสามารถที่จะดำเนินการในเรื่องใดเรื่องหนึ่งให้บรรลุตามวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาให้กับประชาชนในชุมชน ซึ่งมีทั้งผู้ที่ถูกคัดเลือกหรือแต่งตั้งจากส่วนราชการหรือไม่ได้รับการแต่งตั้งก็ได้ ในที่นี้หมายถึง นายกเทศมนตรี สมาชิกสภา กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน สารวัตรกำนัน และคณะกรรมการชุมชน นั่นเอง

บทบาทของผู้นำ

ปาริชาติ วลัยเสถียร (2532, หน้า 48 อ้างถึงใน พลอยชมพู ฐิติยาภรณ์, 2553, หน้า 33-34) แบ่งบทบาทผู้นำได้ 2 บทบาท คือ

1. บทบาทภายนอกชุมชน หมายถึง บทบาทในการประสานงานภายนอกชุมชน เช่น การศึกษาเอาความรู้ใหม่ ๆ มาเพื่อพัฒนาชุมชนในพื้นที่ของตนเอง เป็นผู้ติดต่อสื่อสารกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เข้ามาช่วยเหลือประชาชนในชุมชนได้ เช่น ประสานงานกับ การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคเพื่อให้เข้ามาดำเนินการเรื่องไฟฟ้าให้กับชุมชน
2. บทบาทภายในชุมชน หมายถึง บทบาทในการประสานงานภายในชุมชนคือการชักจูงประชาชนให้ให้มาร่วมมือกันในการดำเนินการต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับชุมชนเพื่อเป็นการสร้างประโยชน์ให้แก่ชุมชน

สุเมธ เดียววิเศษ (2527, หน้า 70-73 อ้างถึงใน เอมอร แสนภูวา, 2559, หน้า 36-37) ได้กำหนดบทบาทไว้ 14 ประการ คือ

1. ผู้นำในฐานะผู้บริหาร คือ จะเป็นผู้ประสานงานระหว่างกลุ่มที่อยู่ในองค์กรเพื่อให้งานดำเนินการสำเร็จไปด้วยดีโดยจะเป็นผู้ควบคุมและกำหนดวัตถุประสงค์ของนโยบาย
2. ผู้นำในฐานะผู้วางแผน จะเป็นผู้วางแผนปฏิบัติงาน เป็นผู้ตัดสินใจว่าบุคคลในกลุ่มของตนผู้ใดควรใช้วิธีการอย่างไร ทำหน้าที่อะไร และใช้สิ่งใดมาประกอบเพื่อให้งานบรรลุตามความต้องการ และดูแลงานนั้นสำเร็จตรงตามวัตถุประสงค์หรือไม่
3. ผู้นำในฐานะผู้กำหนดนโยบาย มีสิทธิ์ในการกำหนดวัตถุประสงค์หรือการกำหนดนโยบายขององค์กรตามเป้าหมาย
4. ผู้นำในฐานะผู้เชี่ยวชาญ โดยจะต้องทำหน้าที่คล้ายกับผู้ชำนาญการในสาขาวิชาชีพ เพื่อช่วยแก้ปัญหาได้
5. ผู้นำในฐานะเป็นตัวแทนของกลุ่มเพื่อติดต่อกับภายนอก สมาชิกภายในกลุ่มย่อยไม่สามารถที่จะทำการติดต่อกับบุคคลภายนอกได้ในขณะเดียวกันพร้อม ๆ กัน โดยจะต้องทำหน้าที่เป็นผู้ที่มีความสามารถที่จะทำหน้าที่แทนกลุ่มได้
6. ผู้นำในฐานะผู้ควบคุมความสัมพันธ์ภายในกลุ่ม จะต้องคอยดูแลความสัมพันธ์ของสมาชิกในกลุ่ม เพื่อการสร้างขวัญและกำลังใจของบุคลากร หากสมาชิกภายในกลุ่มไม่มีความเข้าใจแล้วอาจเกิดความขัดแย้งได้
7. ผู้นำในฐานะผู้ให้คำแนะนำและให้โทษ ถือเป็นผู้มีอำนาจและเป็นผู้นำในที่สุด คุณและโทษดังกล่าวอาจเป็นการขึ้นเงินเดือนตัดเงินเดือน การมอบหมายงานให้มากหรือน้อย ให้งานที่ยากหรือง่ายได้ทั้งสิ้น
8. ผู้นำในฐานะผู้ไกล่เกลี่ย จะเกิดขึ้นในภาวะที่มีการขัดแย้งภายในองค์กรหรือหน่วยงานซึ่งอาจทำให้เกิดความเสียหาย จึงจำเป็นต้องเป็นผู้ที่คอยประสานความขัดแย้งที่เกิดขึ้น โดยการไกล่เกลี่ยคุณากรณีให้มีความเข้าใจกันได้ในที่สุด
9. ผู้นำในฐานะที่เป็นบุคคลตัวอย่าง บุคคลที่มีความประพฤติดีหรือปฏิบัติงานดีจนได้รับการยกย่องเสมอว่าเป็นตัวอย่างอันดีของหน่วยงาน ได้โดยง่าย
10. ผู้นำในฐานะสัญลักษณ์ของกลุ่ม ความสามัคคีเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของกลุ่มมีความสำคัญต่อการดำรงหรือคงอยู่ของกลุ่มหรือองค์กร ผู้นำจะเป็นบุคคลที่กลายเป็นสัญลักษณ์ของกลุ่ม อำนาจของเขาที่มีจึงสูงสุดเหนือจิตใจของคนทุกคนภายในกลุ่ม

11. ผู้นำในฐานะตัวแทนรับผิดชอบ หน่วยงานบางแห่งจะมีผู้นำที่อาสาเข้ารับผิดชอบต่อการตัดสินใจและการกระทำบางอย่างของบุคคลบางคนในกลุ่ม หรืออาจจะรับผิดชอบต่อกิจการทั้งหมดที่คนในกลุ่มนั้นกระทำ และกลุ่มหรือองค์กรมอบหมายให้มีอำนาจตัดสินใจระทำการใด ๆ แทนกลุ่มหรือองค์กรได้

12. ผู้นำในฐานะผู้มีอุดมคติ ผู้นำบางคนเป็นผู้กำหนดอุดมคติ สร้างความเชื่อมั่นและศรัทธาต่าง ๆ ให้เกิดขึ้นแก่บุคคลที่แวดล้อมเขา บางครั้งอาจเป็นผู้กำหนดคุณธรรมประจำใจและกำหนดขนบธรรมเนียมที่ใช้อยู่ปฏิบัติภายในกลุ่มได้

13. ผู้นำในฐานะบิดาผู้มีแต่ความกรุณา ผู้นำชนิดนี้จะวางตนเป็นผู้อาวุโสของกลุ่มมีบุคลิกที่น่านับถือ เป็นบิดาของกลุ่ม จะว่ากล่าวดูดำใครก็ตามจะไม่มีใครถือโกรธ เพราะทุกคนทราบดีทั่วกันว่าเบื้องหลังการดูดำว่ากล่าวนั้น ล้วนแล้วแต่เต็มไปด้วยความรัก ความหวังดีอยู่ด้วยเสมอไป ผู้นำดังกล่าวจะเป็นที่พึ่งทางใจที่คอยช่วยเหลือแก่ทุกคนเมื่อมีความทุกข์

14. ผู้นำในฐานะผู้รับความผิดแทน เมื่อใดมีความเสียหายเกิดขึ้นผู้นำชนิดนี้จะถูกลงโทษหรือรับโทษนั้น ๆ แทนกลุ่ม โดยทั่ว ๆ ไปคนเราต่างก็ไม่ต้องมารับผิดชอบเมื่อมีความผิดพลาดเกิดขึ้น แต่พากันซัดทอดความผิดให้กับบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ทำให้ผู้ถูกซัดทอดกลายเป็นผู้นำขึ้นมา ผู้นำอาจต้องรับเคราะห์กรรมแทนพวกตนแต่เพียงผู้เดียว

นพพงษ์ บุญจิตราดุล (2529, หน้า 95-96 อ้างถึงใน เอมอร แสนภูวา, 2559, หน้า 36-37) ได้กำหนดเกี่ยวกับบทบาทและหน้าที่ของผู้นำ ดังนี้

1. ผู้รักษาหรือประสานให้สมาชิกในกลุ่มอยู่ร่วมกัน ได้แก่ การอยู่ใกล้ชิดกับกลุ่มมีความสัมพันธ์กับคนในกลุ่มและเป็นที่ยอมรับของคนในกลุ่ม ทำให้กลุ่มมีความสามัคคีกลมเกลียว
2. ผู้ปฏิบัติภารกิจของกลุ่มให้บรรลุวัตถุประสงค์ ได้แก่ ความรับผิดชอบในกระบวนการวิธีการทำงานด้วยความมั่นคงและเข้าใจได้ และเขาจะต้องทำให้กลุ่มทำงานนั้นให้บรรลุเป้าหมาย
3. ผู้อำนวยการให้เกิดการติดต่อสัมพันธ์ในกลุ่มจะต้องปฏิบัติงานในทางที่จะอำนวยความสะดวกให้เกิดการติดต่อสัมพันธ์กันและปฏิบัติภารกิจด้วยดีของสมาชิกในกลุ่มการติดต่อสื่อสารที่มีเป็นสิ่งสำคัญและมีความจำเป็นในการช่วยให้หน้าที่นี้บรรลุเป้าหมาย

จากบทบาทของผู้นำ สรุปได้ว่า บทบาทผู้นำนั้น คือ ผู้นำต้องมีการศึกษา หาความรู้เพื่อมาพัฒนาชุมชนและช่วยเหลือแก้ไขปัญหาให้กับประชาชนในชุมชน และยังเป็นผู้ที่ทำหน้าที่ประสานงานกับทุกภาคส่วนเพื่อให้ประชาชนเกิดการมีส่วนร่วมในชุมชน ทั้งในรูปแบบชักจูง ชักชวน จูงใจ เพื่อให้ประชาชนเข้าร่วมดำเนินการในกิจกรรมของชุมชนของตนเองเพื่อเป็นการพัฒนาชุมชนและพัฒนาท้องถิ่นนั่นเอง

จากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับผู้นำ ผู้วิจัยจะนำแนวคิดเกี่ยวกับผู้นำนี้ ไปใช้เป็นกรอบในการวิเคราะห์เกี่ยวกับแนวทางในการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในการประชุมประชาคมเพื่อจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นนั้น ว่าในการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนนั้นมีความเกี่ยวข้องกับบทบาทผู้นำหรือมีความสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีในงานวิจัย หรือไม่ อย่างไร

การจัดทำแผนพัฒนา

การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2561) ได้จัดทำยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) เป็นยุทธศาสตร์ชาติฉบับแรกของประเทศไทยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ซึ่งจะต้องนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้ประเทศไทยบรรลุวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืนเป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” เพื่อความสุขของคนไทย และเพื่อเป็นแนวทางการในการดำเนินงานของส่วนราชการทุกภาคส่วนในการกำหนดนโยบายแนวทาง ทิศทาง กลยุทธ์ เป้าประสงค์ ในการดำเนินงานขององค์กรจึงได้มีการปรับปรุงทบทวนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ขึ้นนั้น

เพื่อให้แผนพัฒนาของท้องถิ่นมีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี กระทรวงมหาดไทยจึงแจ้งชักจูงแนวทางการทบทวนการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (พ.ศ. 2561-2565) และให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นตามขั้นตอนกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ. 2561-2565) โดยให้คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นจัดประชุมประชาคมท้องถิ่นส่วนราชการรัฐวิสาหกิจที่เกี่ยวข้อง เพื่อแจ้งแนวทางการพัฒนาท้องถิ่น รับทราบปัญหา ความต้องการ ประเด็นการพัฒนา ประเด็นที่เกี่ยวข้อง และแนวทางปฏิบัติที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่เพื่อนำมากำหนดแนวทางในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ให้คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น รวบรวมแนวทางและข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อจัดทำร่างแผนพัฒนาท้องถิ่นเสนอคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นพิจารณาร่างแผนพัฒนาท้องถิ่นเพื่อเสนอผู้บริหารท้องถิ่นพิจารณาอนุมัติร่างแผนพัฒนาท้องถิ่น และประกาศใช้แผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ. 2561-2565) โดยประกาศใช้ประชาชนทราบต่อไปนั้น (กระทรวงมหาดไทย, 2562)

ความหมายของแผนพัฒนาท้องถิ่น

กระทรวงมหาดไทย (2548) ได้ให้ความหมายของ แผนพัฒนาท้องถิ่น หมายถึง แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ มีลักษณะกำหนดรายละเอียดแผนงาน โครงการพัฒนา ที่มีความก้าวหน้าครอบคลุมระยะเวลาห้าปี

จากความหมายของแผนพัฒนาท้องถิ่น สรุปได้ว่า แผนพัฒนาท้องถิ่น หมายถึง แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำขึ้นเพื่อเป็นกรอบ และแนวทาง ในการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้มีความสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ และมีความสัมพันธ์สอดคล้องระหว่างแผนพัฒนาระดับมหภาค โดยครอบคลุมระยะเวลาห้าปี

ผู้ที่มีหน้าที่ในการจัดทำแผนพัฒนา

กระทรวงมหาดไทย (2548) ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดทำ แผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 และแก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2561 ประกอบไปด้วย

1. คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น มีหน้าที่ในการกำหนดแนวทางในการพัฒนาท้องถิ่น ตามอำนาจหน้าที่ของท้องถิ่น โดยเฉพาะอำนาจหน้าที่ที่มีผลกระทบต่อประโยชน์สุขของประชาชน การกิจถ่ายโอน ยุทธศาสตร์การพัฒนา กรอบ แนวทาง นโยบาย ทิศทางการดำเนินงานของเทศบาล นโยบายของผู้บริหารที่แถลงต่อสภาและแผนชุมชน มีวาระคราวละ 4 ปี ประกอบด้วย

1.1 นายเทศมนตรี	ประธานกรรมการ
1.2 รองนายกเทศมนตรี	กรรมการ
1.3 สมาชิกสภาท้องถิ่นที่สภาคัดเลือกจำนวนสามคน	กรรมการ
1.4 ผู้ทรงคุณวุฒิที่ผู้บริหารคัดเลือกจำนวนสามคน	กรรมการ
1.5 ผู้แทนภาคราชการ/รัฐวิสาหกิจ	กรรมการ
ผู้บริหารคัดเลือกจำนวนไม่น้อยกว่าสามคน	
1.6 ผู้แทนประชาคมท้องถิ่นที่ประชาคมท้องถิ่น	กรรมการ
คัดเลือกจำนวนไม่น้อยกว่าสามคน	
1.7 ปลัดเทศบาล	กรรมการ/ เลขานุการ
1.8 หัวหน้าส่วนราชการที่มีหน้าที่ในการจัดทำแผน	ผู้ช่วยเลขานุการ
หรือเจ้าหน้าที่ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น	

2. คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น มีหน้าที่จัดทำร่างแผนพัฒนา เสนอแนะแนวทางการพัฒนา และแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการจัดทำร่างแผนพัฒนา โดยนำปัญหา ความต้องการจากแผนชุมชนมาพิจารณาดำเนินการและนำแผนชุมชนมาบรรจุในแผนพัฒนา มีวาระ คราวละ 4 ปี ประกอบด้วย

2.1 ปลัดเทศบาล	ประธานกรรมการ
2.2 หัวหน้าส่วนราชการของเทศบาล	กรรมการ
2.3 ผู้แทนประชาคมท้องถิ่นที่คัดเลือกจำนวนสามคน	กรรมการ

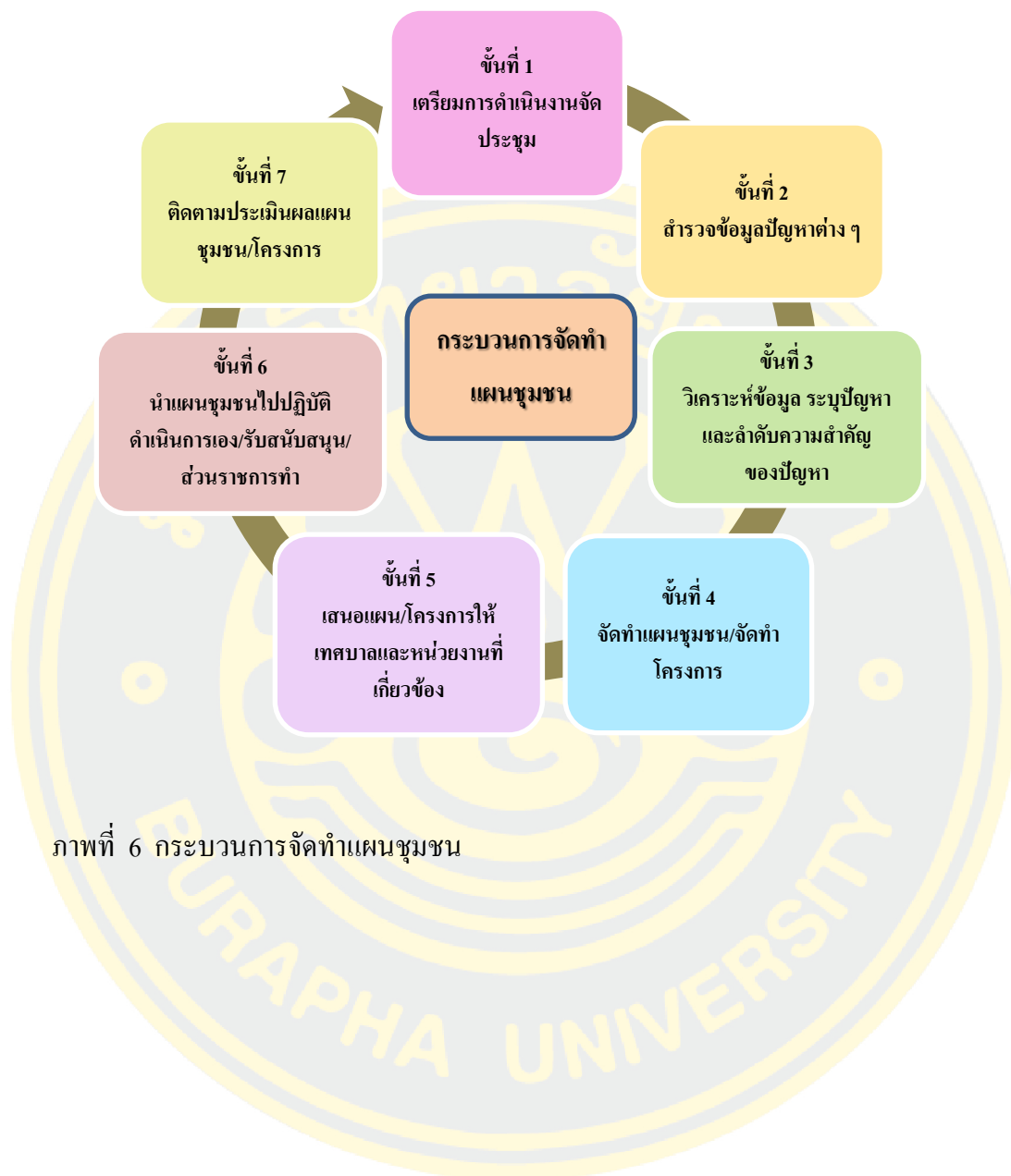

2. คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น มีหน้าที่ในการรวบรวมและสรุปแนวทางการดำเนินงาน และนำมาวิเคราะห์ถึงสภาพปัญหาของพื้นที่และความต้องการของประชาชนในชุมชน และดำเนินการจัดทำร่างแผนพัฒนาท้องถิ่นเพื่อเสนอให้คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นดำเนินการพิจารณาจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นต่อไป

3. คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นดำเนินการพิจารณาจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นเมื่อพิจารณาเสร็จเรียบร้อยแล้วต้องดำเนินการเสนอต่อผู้บริหารท้องถิ่น เพื่อให้ผู้บริหารท้องถิ่นพิจารณาดำเนินการอนุมัติร่างแผนพัฒนาท้องถิ่น เพื่อประกาศใช้แผนพัฒนาท้องถิ่น และปิดประกาศให้ประชาชนทราบต่อไป

จากการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น สรุปได้ว่า ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นนั้นต้องมีการแต่งตั้งคณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น โดยกำหนดให้มีการประชุมประชาคมในพื้นที่ เพื่อให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นให้ข้อเสนอแนะ และแก้ไขปัญหาของชุมชนในพื้นที่ เพื่อนำข้อมูลปัญหาและความต้องการของชุมชนมาจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น และต้องนำแผนชุมชนเข้ามาบรรจุในแผนพัฒนาด้วย และในการประชุมประชาคมต้องได้สัดส่วนตามที่ระเบียบกำหนดด้วย

กระทรวงมหาดไทย (2559) สัดส่วนในการประชุมประชาคมนั้น ในการประชุมประชาคมชุมชนตำบลเพื่อจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลหนองซาก ให้ใช้สัดส่วนระดับตำบลซึ่งสัดส่วนที่เข้าร่วมประชุมประชาคมโดยรวมจะต้องไม่น้อยกว่าร้อยละ 60 กรณีที่จัดให้มีการประชุมประชาคมชุมชนตำบลครั้งแรกสัดส่วนที่เข้าร่วมประชุมครั้งแรกไม่ควรร้อยละ 60 ในการประชุมครั้งต่อไปให้ใช้สัดส่วนที่เข้าร่วมประชุมตามความเหมาะสมของสภาพพื้นที่ของเทศบาลตำบล แต่ต้องไม่น้อยกว่าร้อยละ 20 ระยะเวลาในการกำหนดประชุมประชาคมชุมชนตำบลให้เป็นไปตามความเหมาะสมของเทศบาลตำบลนั้น ๆ

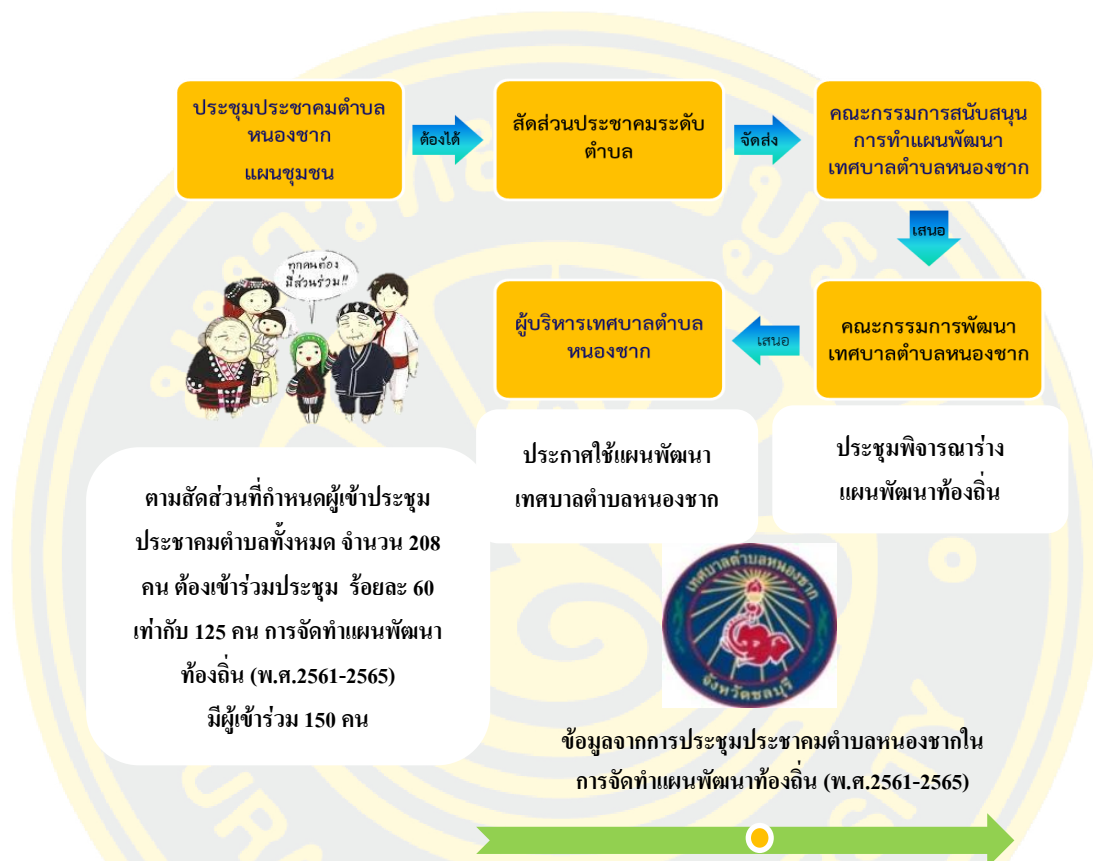
ภาพที่ 6 กระบวนการจัดทำแผนชุมชน

ขั้นตอนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ.2561-2565)
เทศบาลตำบลหนองซาก

กกก.พัฒนา+ประชาคมชุมชน

ประชุมจัดทำร่างแผนพัฒนา

ภาพที่ 7 ขั้นตอนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

ขั้นตอนการประชุมประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ.2561-2565) ของเทศบาลตำบลหนองซาก

จากการประชุมประชาคมตำบล เทศบาลตำบลหนองซาก ในวันที่ 11 มิถุนายน พ.ศ. 2562 เพื่อจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลตำบลหนองซาก มีขั้นตอนในการประชุมประชาคมตำบล ดังนี้ (เทศบาลตำบลหนองซาก, 2562)

1. เตรียมการจัดประชุมประชาคม ทำหนังสือเอกสารที่เกี่ยวข้อง เพื่อจัดส่งให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบถึงข้อมูลและรายละเอียดต่าง ๆ ในการประชุมประชาคม

- 1.1 ประธาน/ รองประธาน/เลขาประชาคมตำบลหนองซาก
- 1.2 คณะผู้บริหาร/ สมาชิกสภาเทศบาลฯ/ หน.ส่วนราชการ เทศบาลตำบลหนองซาก
- 1.3 กำนัน/ สารวัตรกำนัน/แพทย์ประจำตำบล/ ผู้ใหญ่บ้าน/ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน
- 1.4 คณะกรรมการชุมชน
- 1.5 คณะกรรมการพัฒนาเทศบาลตำบลหนองซาก
- 1.6 ส่วนราชการในพื้นที่ตำบลหนองซาก
- 1.7 สักส่วนประชาคมตำบลหนองซาก ผู้เข้าร่วมประชุมประชาคมตามสัดส่วนจำนวน

208 คน ตามประกาศเทศบาลตำบลหนองซาก เรื่อง ประกาศสัดส่วนประชาคมท้องถิ่นระดับตำบล เพื่อทบทวนแผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ. 2561-2565) เทศบาลตำบลหนองซาก ลงวันที่ 4 มิถุนายน 2562 และในการประชุมประชาคมนั้นต้องมีผู้เข้าร่วมประชุมประชาคมร้อยละ 60 ของสัดส่วนที่กำหนด คือต้องมีผู้เข้าร่วมประชุมประชาคม จำนวน 125 คน ถึงผ่านเกณฑ์การประชุมตามสัดส่วนประชาคมตำบลหนองซาก (การประชุมประชาคมดำเนินการโดยคณะกรรมการพัฒนาเทศบาลตำบลหนองซาก)

2. การดำเนินการจัดส่งเอกสารการประชุมประชาคมตำบลหนองซาก ด้วยวิธีการ ดังนี้

2.1 ใช้ยานพาหนะของส่วนราชการในการจัดส่งเอกสาร

2.2 แจกเอกสารผ่านระบบอินเทอร์เน็ต คือ ทางไลน์ ซึ่งทางเทศบาลตำบลหนองซาก ได้มีการจัดทำกลุ่มไลน์ของคณะกรรมการชุมชนของเทศบาลตำบลหนองซาก กลุ่มไลน์ของ อสม. ตำบลหนองซาก และกลุ่มไลน์ของสมาชิกสภาเทศบาล รวมถึงคณะผู้บริหารเทศบาลตำบลหนองซากด้วย

2.3 แจกเรื่องการประชุมผ่านทางโทรศัพท์

2.4 แจกเรื่องการประชุมผ่านการประชุมคณะกรรมการชุมชนในการได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งใหม่ในปี พ.ศ. 2562 เนื่องจากคณะกรรมการชุมชนชุดเดิมหมดวาระ และแจ้งผ่านกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน

หมายเหตุ : ได้มีการแจ้งคณะกรรมการชุมชน ให้ประสานกับประชาชนในพื้นที่ในชุมชนของตนเอง ให้เข้าร่วมประชุมประชาคมของเทศบาลตำบลหนองซาก โดยนายกเทศมนตรีตำบลหนองซาก ได้ขอความร่วมมือให้คณะกรรมการชุมชนพาลูกบ้านมาเข้าร่วมประชุมประชาคมด้วยชุมชนละ 15-20 คน

3. การดำเนินการจัดสถานที่ประชุม และเตรียมการในส่วนอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการประชุมประชาคมตำบลหนองซาก โดยใช้ห้องประชุม (ชั้น 3) เทศบาลตำบลหนองซาก ซึ่งสามารถบรรจุคนได้ จำนวน 200 คน

4. การดำเนินการจัดประชุมประชาคม ด้วยวิธีการให้แต่ละชุมชน ซึ่งมีด้วยกัน จำนวน 12 ชุมชน นั่งประชุมกันเป็นกลุ่มในชุมชนของตัวเอง และร่วมกันระดมความคิด ร่วมตัดสินใจ เสนอแนะโครงการหรือกิจกรรมในการแก้ไขปัญหาของพื้นที่ในชุมชนของตนเอง และสรุป ประเด็นปัญหาความต้องการของประชาชนในชุมชนของตนเองว่ามีความต้องการด้านใดมากที่สุด โดยให้จัดลำดับความสำคัญตามปัญหาความเดือดร้อนมากที่สุด ไปสู่ความเดือดร้อนน้อยที่สุด และส่งตัวแทนมานำเสนอปัญหาความต้องการของชุมชนต่อที่ประชุมประชาคมในวันนั้น โดยจะมีเจ้าหน้าที่รวบรวมปัญหาของชุมชน และแจ้งในเรื่องของโครงการหรือกิจกรรมที่ดำเนินการบรรจุ ไว้ในแผนพัฒนาท้องถิ่นแล้ว หรือบางโครงการอยู่ระหว่างดำเนินการ ให้ชุมชนต่าง ๆ รับทราบและ เพื่อให้คณะกรรมการสนับสนุนนำไปจัดทำร่างแผนพัฒนาท้องถิ่นต่อไป

5. จัดทำร่างแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองซาก เพื่อสรุปประเด็นความสำคัญของปัญหา และความต้องการของประชาชนตามที่ได้ประชุมประชาคมมานั้น เพื่อเสนอต่อคณะกรรมการ พัฒนาเทศบาลตำบลหนองซากในการพิจารณาต่อไป (ดำเนินการ โดยคณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น)

6. ประชุมพิจารณาร่างแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองซาก ตามที่คณะกรรมการ สนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหนองซากเสนอมา เมื่อดำเนินการพิจารณา ร่างแผนเป็นที่เรียบร้อย จึงดำเนินการเสนอต่อผู้บริหาร เพื่อให้ผู้บริหารอนุมัติแผนพัฒนาเทศบาล ตำบลหนองซากต่อไป (ดำเนินการ โดยคณะกรรมการพัฒนาเทศบาลตำบลหนองซาก)

สัดส่วนประชาคมตำบลหนองซาก

มีผู้เข้าร่วมประชุมประชาคมตำบลหนองซาก ตามการกำหนดสัดส่วนประชาคมของ เทศบาลตำบลหนองซาก ประกอบไปด้วยคณะกรรมการชุมชนและประชาชนในชุมชน (เทศบาล ตำบลหนองซาก, 2562) ดังนี้

1. ชุมชนสำนักตอ (หมู่ที่ 1)	ผู้เข้าประชุมจำนวน 17 คน
2. ชุมชนสำนักตอ-สมาคมกลุ่มอาชีพ (หมู่ที่ 1)	ผู้เข้าประชุมจำนวน 13 คน
3. ชุมชนพฤษภา-สมหวัง (หมู่ที่ 1 และหมู่ที่ 2)	ผู้เข้าประชุมจำนวน 13 คน
4. ชุมชนหนองไก่อ (หนองคุก) (หมู่ที่ 3)	ผู้เข้าประชุมจำนวน 3 คน
5. ชุมชนหนองสำราญ (หมู่ที่ 2)	ผู้เข้าประชุมจำนวน 7 คน
6. ชุมชนหนองโคก (หมู่ที่ 3)	ผู้เข้าประชุมจำนวน 18 คน
7. ชุมชนหนองซาก (หมู่ที่ 3)	ผู้เข้าประชุมจำนวน 8 คน
8. ชุมชนศิริอำไพ (หมู่ที่ 3)	ผู้เข้าประชุมจำนวน 15 คน
9. ชุมชนน้ำตาลหนองซาก (หมู่ที่ 3)	ผู้เข้าประชุมจำนวน 18 คน

10. ชุมชนหนองกระทิง-โรงเหล้า (หมู่ที่ 3)	ผู้เข้าประชุมจำนวน	5 คน
11. ชุมชนหนองเงิน-หนองบอน (หมู่ที่ 4)	ผู้เข้าประชุมจำนวน	3 คน
12. ชุมชนหนองเงิน-บังเอิญ (หมู่ที่ 4)	ผู้เข้าประชุมจำนวน	20 คน

ชุมชนที่ไม่ผ่านเกณฑ์ในการประชุมประชาคม

1. ชุมชนสำนักตอ-สมาคมกลุ่มอาชีพ	ผู้เข้าประชุมจำนวน	13 คน
1.1 คณะกรรมการชุมชน	จำนวน	3 คน
1.2 ประชาชน	จำนวน	10 คน
2. ชุมชนพญา-สมหวัง	ผู้เข้าประชุมจำนวน	13 คน
2.1 คณะกรรมการชุมชน	จำนวน	4 คน
2.2 ประชาชน	จำนวน	9 คน
3. ชุมชนหนองซาก	ผู้เข้าประชุมจำนวน	8 คน
3.1 คณะกรรมการชุมชน	จำนวน	5 คน
3.2 ประชาชน	จำนวน	3 คน
4. ชุมชนหนองสำราญ	ผู้เข้าประชุมจำนวน	7 คน
4.1 คณะกรรมการชุมชน	จำนวน	5 คน
4.2 ประชาชน	จำนวน	2 คน
5. ชุมชนหนองกระทิง-โรงเหล้า	ผู้เข้าประชุมจำนวน	5 คน
5.1 คณะกรรมการชุมชน	จำนวน	5 คน
6. ชุมชนหนองไก่อ่ (หนองคุก)	ผู้เข้าประชุมจำนวน	3 คน
6.1 คณะกรรมการชุมชน	จำนวน	2 คน
6.2 ประชาชน	จำนวน	1 คน
7. ชุมชนหนองเงิน-หนองบอน	ผู้เข้าประชุมจำนวน	3 คน
7.1 คณะกรรมการชุมชน	จำนวน	3 คน

ชุมชนที่ผ่านเกณฑ์ในการประชุมประชาคม

1. ชุมชนหนองเงิน-บังเอิญ	เข้าประชุมจำนวน	20 คน
1.1 คณะกรรมการชุมชน	จำนวน	3 คน
1.2 ประชาชน	จำนวน	17 คน
2. ชุมชนน้ำตาลหนองซาก	ผู้เข้าประชุมจำนวน	18 คน
2.1 คณะกรรมการชุมชน	จำนวน	3 คน
2.2 ประชาชน	จำนวน	15 คน

3. ชุมชนหนองโคก	ผู้เข้าร่วมจำนวน 18 คน
3.1 คณะกรรมการชุมชน	จำนวน 4 คน
3.2 ประชาชน	จำนวน 14
4. ชุมชนสำนักตอ	ผู้เข้าร่วมจำนวน 17 คน
4.1 คณะกรรมการชุมชน	จำนวน 5 คน
4.2 ประชาชน	จำนวน 12 คน
5. ชุมชนศิริอำไพ	ผู้เข้าร่วมจำนวน 15 คน
5.1 คณะกรรมการชุมชน	จำนวน 4 คน
5.2 ประชาชน	จำนวน 11 คน

หมายเหตุ : ข้อมูลจากการประชุมประชาคมตำบลหนองซาก เพื่อจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ. 2561-2565) เมื่อวันที่ 11 มิถุนายน พ.ศ. 2562 ซึ่งคณะกรรมการชุมชนแต่ละชุมชนมีจำนวน 5 คน และมีประชาชน คณะกรรมการ ตามสัดส่วนที่กำหนดเข้าร่วมประชุมประชาคมจำนวน 140 คน และหัวหน้าส่วนราชการในเขตพื้นที่เข้าร่วมประชุมประชาคมจำนวน 10 คน ประกอบด้วย ปลัดอำเภอประจำตำบลหนองซาก ผู้อำนวยการโรงเรียนเสงฮั่ว ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหนองซาก เกษตรตำบลหนองซาก ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหนองเงิน ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาพิเศษเขต 12 ชลบุรี ผู้อำนวยการโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาราชวิทยาลัย ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคชลบุรี หัวหน้าสายตรวจตำบลหนองซาก และเกษตรอำเภอบ้านบึง รวมมีผู้เข้าร่วมประชุมประชาคมตำบลหนองซาก ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ. 2561-2565) เทศบาลตำบลหนองซาก จำนวน 150 คน

ชุมชนที่ไม่ผ่านเกณฑ์การเข้าร่วมประชุมประชาคม (7 ชุมชน)	ชุมชนที่ผ่านเกณฑ์การเข้าร่วมประชุมประชาคม (5 ชุมชน)
<ul style="list-style-type: none"> • ชุมชนสำนักค้อ-สมาคมกลุ่มอาชีพ • ชุมชนพฤษภา-สมหวัง • ชุมชนหนองซาก • ชุมชนหนองลำราญ • ชุมชนหนองกระทิง-โรงเหล้า • ชุมชนหนองไถ่ (หนองลูก) • ชุมชนหนองเงิน-หนองบอน 	<ul style="list-style-type: none"> • ชุมชนหนองเงิน-บึงเอิญ • ชุมชนน้ำตาล-หนองซาก • ชุมชนหนองโคก • ชุมชนสำนักค้อ • ชุมชนศิริอำไพ

ภาพที่ 8 ภาพการเข้าร่วมประชุมประชาคมของชุมชนในปี พ.ศ. 2562 จำแนกตามเกณฑ์การเข้าร่วมประชาคม

บทบาทของคณะกรรมการชุมชน

ความหมายของคณะกรรมการชุมชน

เทศบาลตำบลหนองซาก (2562) ตามระเบียบเทศบาลตำบลหนองซาก ว่าด้วยคณะกรรมการชุมชน พ.ศ. 2562 ได้ให้ความหมายของ “คณะกรรมการชุมชน” ไว้ดังนี้

ชุมชน หมายความว่า ชุมชนที่เทศบาลเห็นสมควรจัดตั้งขึ้น หรือประชาชนร้องขอให้จัดตั้งขึ้น โดยที่เทศบาลเป็นผู้ประกาศจัดตั้งขึ้น

สมาชิกในชุมชน หมายความว่า ประชาชนผู้อยู่อาศัยในชุมชนนั้น ๆ

กรรมการชุมชน หมายถึง บุคคลผู้ซึ่งได้รับการเลือกตั้งจากสมาชิกในชุมชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งคณะกรรมการชุมชนตามหลักเกณฑ์และวิธีการของระเบียบเทศบาลตำบลหนองซาก

คณะกรรมการชุมชน หมายความว่า กรรมการชุมชน ซึ่งได้รับการแต่งตั้งจากนายกเทศมนตรีให้ทำหน้าที่บริหารงานต่าง ๆ ของชุมชน

วัตถุประสงค์ในการแต่งตั้งคณะกรรมการชุมชน

เทศบาลตำบลหนองซาก (2562) ตามระเบียบเทศบาลตำบลหนองซาก ว่าด้วยคณะกรรมการชุมชน พ.ศ. 2562 ได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการแต่งตั้งคณะกรรมการชุมชนไว้ดังนี้

1. เพื่อสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างผู้อยู่อาศัยในชุมชน ดำเนินการพัฒนาตนเองเกี่ยวกับความเป็นอยู่ด้านเศรษฐกิจ สังคม ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมให้ดีขึ้น
2. เพื่อส่งเสริมให้มีการใช้ทรัพยากรในชุมชนให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาให้มากที่สุด
3. เพื่อส่งเสริมให้รู้จักสิทธิและหน้าที่ตามระบอบประชาธิปไตย
4. เพื่อส่งเสริมให้เข้าใจความจำเป็นพื้นฐานในการพัฒนาคุณภาพชีวิตและกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะดำเนินการในชุมชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาตนเองและการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาของชุมชน

คณะกรรมการชุมชน

เทศบาลตำบลหนองซาก (2562) ตามระเบียบเทศบาลตำบลหนองซาก ว่าด้วยคณะกรรมการชุมชน พ.ศ. 2562 ได้ให้กำหนดให้คณะกรรมการชุมชนคณะหนึ่ง ต้องมีจำนวนไม่น้อยกว่า 5 คน แต่ต้องไม่เกิน 15 คนซึ่งได้รับการแต่งตั้งจากนายกเทศมนตรีตำบลหนองซาก ดังนี้

1. ประธานกรรมการชุมชน
2. รองประธานกรรมการชุมชน
3. เลขานุการ
4. เสรฐัญญิก
5. ฝ่ายต่างๆ คือ ฝ่ายพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ ฝ่ายป้องกันและรักษาความสงบเรียบร้อย ฝ่ายสาธารณสุข ฝ่ายการศึกษา ศาสนา วัฒนธรรมกีฬา และนันทนาการ ฝ่ายสวัสดิการสังคม หรือตามที่คณะกรรมการชุมชนเห็นสมควรให้มี ทั้งนี้ กรรมการชุมชนคนหนึ่งสามารถดำรงตำแหน่งฝ่ายต่าง ๆ ได้มากกว่าหนึ่งตำแหน่ง

หน้าที่ของคณะกรรมการชุมชน

เทศบาลตำบลหนองซาก (2562)ตามระเบียบเทศบาลตำบลหนองซาก ว่าด้วยคณะกรรมการชุมชน พ.ศ. 2562 กำหนดให้คณะกรรมการชุมชน มีหน้าที่ดังต่อไปนี้

1. ส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระประมุข
2. เป็นผู้นำและแกนกลางในการบริหารชุมชน ตลอดจนเป็นที่ปรึกษาของประชาชนในการพัฒนาชุมชน
3. ดำเนินการข้อมูลปัญหาต่าง ๆ ในชุมชนที่เกี่ยวข้องกับปัญหาด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม การบริการพื้นฐาน และด้านการเมือง ตลอดจนวางแผน และแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชน
4. เสนอแผนงาน โครงการ เพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากเทศบาล

5. ส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนมีจิตสำนึก และร่วมใจกันพัฒนาชุมชนของตนเอง
6. ส่งเสริมขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงาม และสร้างความสามัคคีในชุมชน
7. ประสานงานระหว่างชุมชนกับเทศบาลและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง
8. ดำเนินการด้านอื่น ๆ ตามที่เห็นสมควร

8.1 คณะกรรมการชุมชนจะต้องจัดให้มีการประชุมอย่างน้อยปีละสามครั้ง และการกำหนดวันประชุมให้ประธานชุมชนเป็นผู้กำหนดและเรียกประชุม

8.2 ในกรณีที่ประธานคณะกรรมการชุมชนไม่มาประชุม หรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ต้องให้รองประธานคณะกรรมการชุมชนเป็นประธานในที่ประชุม

8.3 ในกรณีที่ประธานและรองประธานคณะกรรมการชุมชนไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ให้คณะกรรมการชุมชนที่มาประชุมเลือกกรรมการชุมชนคนหนึ่งขึ้นเป็นประธานในที่ประชุม

8.4 การประชุมคณะกรรมการชุมชนให้กระทำโดยเปิดเผย ณ สถานที่ที่คณะกรรมการชุมชนหรือประธานชุมชนเห็นสมควร และเปิดโอกาสให้สมาชิกในชุมชนเข้าร่วมฟังการประชุมด้วย และหรือเสนอแนะให้คำปรึกษาได้โดยไม่มีสิทธิลงคะแนนเสียง เว้นแต่คณะกรรมการชุมชนจะลงมติเห็นสมควรให้ประชุมลับ

8.5 ในการประชุมคณะกรรมการชุมชน ต้องมีคณะกรรมการชุมชนมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของคณะกรรมการชุมชนทั้งหมดที่มีอยู่จึงจะเป็นองค์ประชุม

8.6 ในการลงมติในที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก เว้นแต่จะกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น และกรรมการชุมชนให้มีหนึ่งเสียงในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกหนึ่งเสียงเป็นเสียงชี้ขาด

8.7 ในการเสนอเรื่องราวถึงเทศบาลและหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องให้ประธานคณะกรรมการชุมชนเป็นผู้ลงนามเสนอเรื่อง เว้นแต่กรณีเล็กน้อย หรือกรณีเร่งด่วนไม่อาจขอมติที่ประชุมได้ให้กรรมการชุมชนคนใดคนหนึ่งดำเนินการไปก่อนได้แล้วรายงานให้ประธานกรรมการชุมชนเพื่อให้ที่ประชุมคณะกรรมการชุมชนทราบเมื่อมีการประชุมคณะกรรมการชุมชนครั้งถัดไป

8.8 ให้นายกเทศมนตรีควบคุมดูแลคณะกรรมการชุมชนให้ดำเนินการพัฒนาชุมชน และมีส่วนร่วมในการป้องกันแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของชุมชน ในการนี้ให้มีอำนาจหน้าที่ระงับการดำเนินการใดๆ ของคณะกรรมการชุมชน เมื่อเห็นว่าเป็นผลเสียหายแก่ชุมชน

การจัดตั้งชุมชน

เทศบาลตำบลหนองซากได้ประกาศจัดตั้งชุมชนไว้ทั้งหมด จำนวน 12 ชุมชน (เทศบาลตำบลหนองซาก, 2562)

1. ชุมชนสำนักตอ
2. ชุมชนสำนักตอ-สมาคมกลุ่มอาชีพ
3. ชุมชนพฤษภา-สมหวัง
4. ชุมชนหนองไก่อ่ (หนองคุก)
5. ชุมชนหนองสำราญ
6. ชุมชนหนองโคก
7. ชุมชนหนองซาก
8. ชุมชนศิริอำไพ
9. ชุมชนน้ำตาลหนองซาก
10. ชุมชนหนองกระทิง-โรงเหล้า
11. ชุมชนหนองเงิน-หนองบอน
12. ชุมชนหนองเงิน-บังเอิญ

การแบ่งเขตของชุมชนแบ่งตามแนวการแบ่งเขตพื้นที่ในตำบลหนองซาก

เทศบาลตำบลหนองซาก มีการแบ่งชุมชนตามแนวเขตพื้นที่ (งานนโยบายและแผนเทศบาลตำบลหนองซาก, 2562)

1. ชุมชนสำนักตอ (หมู่ที่ 1) มีพื้นที่จำนวน 3,518,400 ตารางเมตร
2. ชุมชนสำนักตอ-สมาคมกลุ่มอาชีพ (หมู่ที่ 1) มีพื้นที่จำนวน 3,875,200 ตารางเมตร
3. ชุมชนพฤษภา-สมหวัง (หมู่ที่ 1 และ หมู่ที่ 2) มีพื้นที่จำนวน 3,200,000 ตารางเมตร
4. ชุมชนหนองไก่อ่ (หนองคุก) (หมู่ที่ 3) มีพื้นที่จำนวน 4,916,200 ตารางเมตร
5. ชุมชนหนองสำราญ (หมู่ที่ 2) มีพื้นที่จำนวน 4,702,400 ตารางเมตร
6. ชุมชนหนองโคก (หมู่ที่ 3) มีพื้นที่จำนวน 4,960,000 ตารางเมตร
7. ชุมชนหนองซาก (หมู่ที่ 3) มีพื้นที่จำนวน 3,379,200 ตารางเมตร
8. ชุมชนศิริอำไพ (หมู่ที่ 3) มีพื้นที่จำนวน 2,120,000 ตารางเมตร
9. ชุมชนน้ำตาลหนองซาก (หมู่ที่ 3) มีพื้นที่จำนวน 1,532,800 ตารางเมตร
10. ชุมชนหนองกระทิง-โรงเหล้า (หมู่ที่ 3) มีพื้นที่จำนวน 1,291,200 ตารางเมตร
11. ชุมชนหนองเงิน-หนองบอน (หมู่ที่ 4) มีพื้นที่จำนวน 2,555,200 ตารางเมตร
12. ชุมชนหนองเงิน-บังเอิญ (หมู่ที่ 4) มีพื้นที่จำนวน 3,128,000 ตารางเมตร

หมายเหตุ : ไม่สามารถระบุจำนวนประชากรและจำนวนครัวเรือนของแต่ละชุมชนได้ เนื่องจากยังไม่มีการจัดทำทะเบียนแผนที่ภาษี สามารถระบุจำนวนประชากรและจำนวนครัวเรือนได้แต่ละหมู่บ้าน

บริบทเทศบาลตำบลหนองซาก

ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับเทศบาลตำบลหนองซาก

ประวัติและความเป็นมา

เมื่อประมาณ 70 ปีที่แล้ว หนองซากยังมีสภาพเป็นป่าดงดิบใหญ่ ได้มีกลุ่มบุคคลเข้ามาทำโค่นป่าซักรากไม้ใหญ่ เพื่อนำเข้าสู่โรงเรีอในเขตจังหวัดชลบุรี ซึ่งนับว่าเป็นกิจการที่รุ่งเรืองที่สุดในสมัยนั้น จึงทำให้ป่าบริเวณแถบดังกล่าวโล่งเตียน เหมาะสำหรับที่จะทำการปลูกอ้อย ดังนั้นชาวบ้านแถบใกล้เคียง โดยเฉพาะชาวบ้านในอำเภอบ้านบึง จึงได้เข้ามาจับจองที่ดินโดยการถางป่าเพื่อทำการปลูกอ้อย โดยมีนายอำนาจ (สง) เนื่องจางงค์ บิดานายประโยชน์ เนื่องจางงค์ เป็นกำนันคนแรกของตำบลหนองซาก ต่อมาจึงได้สร้างหีบน้ำตาลทรายแดงขึ้น และชาวบ้านได้อพยพเข้ามาอยู่เป็นชุมชนโดยอาศัยแหล่งน้ำ ซึ่งมีป่าซากเกิดขึ้นล้อมรอบหนองแห่งนี้ จึงเรียกชุมชนแห่งนี้ว่า “บ้านหนองซาก” มาจนถึงทุกวันนี้ (งานแผนและนโยบาย เทศบาลตำบลหนองซาก, 2562)

ตราสัญลักษณ์ของหน่วยงาน

ภาพที่ 9 ตราสัญลักษณ์

ความหมาย

รูปช้างถือคอบเพลิง โดยหลักหมายถึง ความเจริญก้าวหน้าของตำบลหนองซาก มีช้างถือแสงสว่างนำความสว่างรุ่งโรจน์มาสู่เทศบาลตำบลหนองซากนั้นเป็นสัตว์ที่คนไทยรักและนับถือ เป็นเหมือนสัญลักษณ์ของชาติไทย (งานแผนและนโยบาย เทศบาลตำบลหนองซาก, 2562)

ที่ตั้งของหมู่บ้านหรือชุมชนหรือตำบล

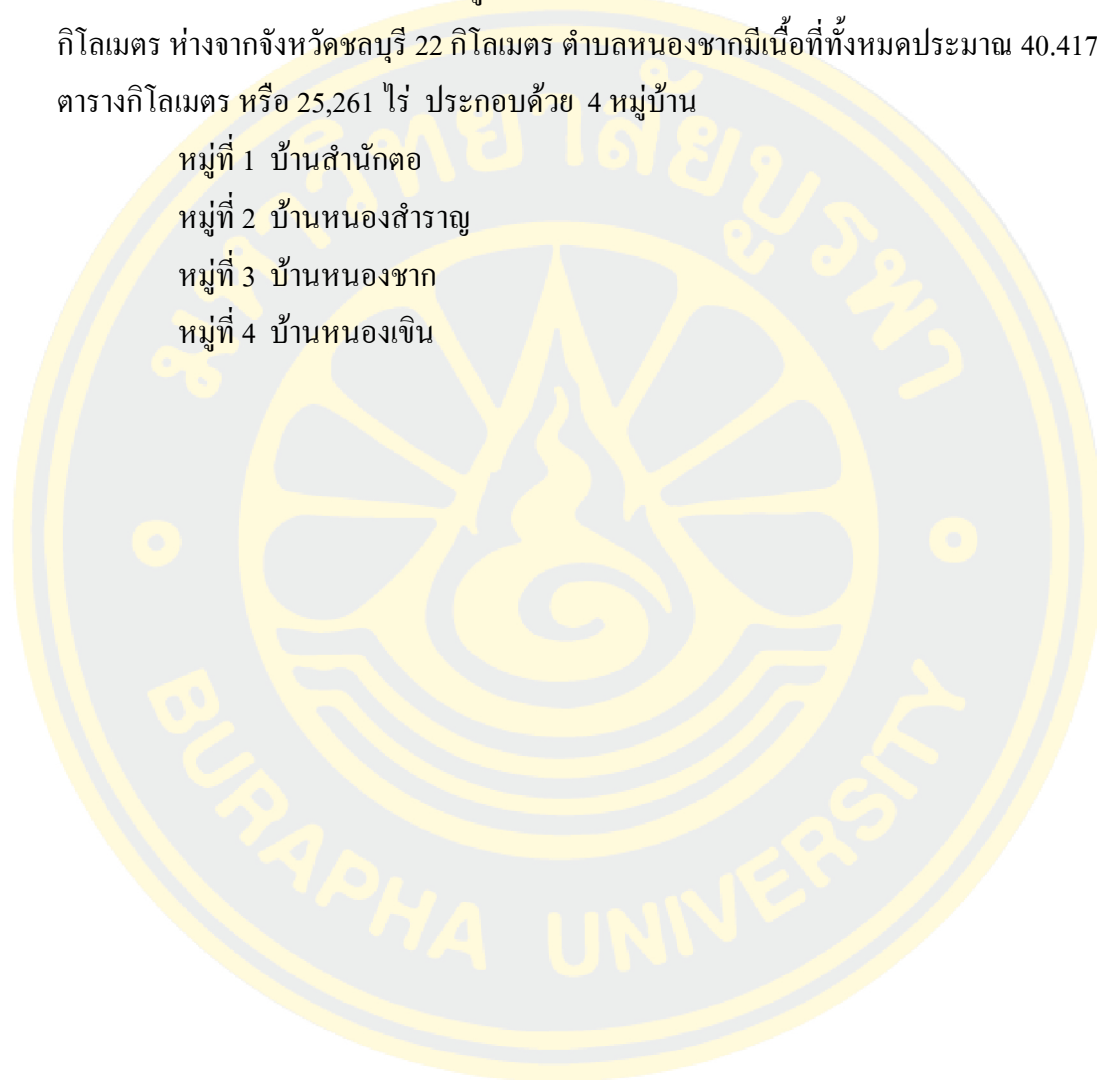
เทศบาลตำบลหนองซาก ตั้งอยู่เลขที่ 555 หมู่ที่ 3 ตำบลหนองซาก อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี รหัสไปรษณีย์ 20170 เทศบาลตำบลหนองซาก ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกของอำเภอบ้านบึงตำบลหนองซากเป็นตำบลที่อยู่ใจกลางของอำเภอบ้านบึง ห่างจากตัวอำเภอประมาณ 7 กิโลเมตร ห่างจากจังหวัดชลบุรี 22 กิโลเมตร ตำบลหนองซากมีเนื้อที่ทั้งหมดประมาณ 40.417 ตารางกิโลเมตร หรือ 25,261 ไร่ ประกอบด้วย 4 หมู่บ้าน

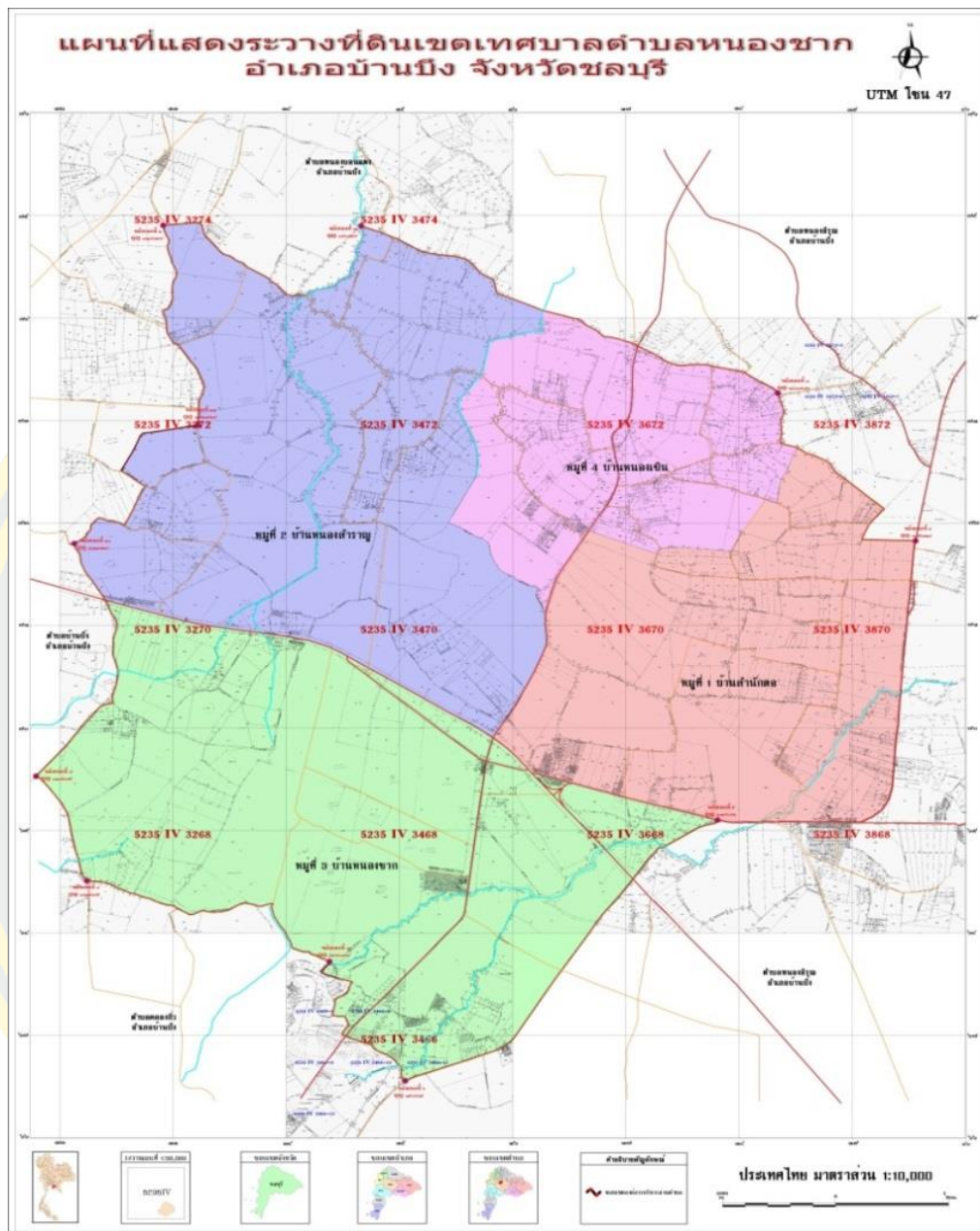
หมู่ที่ 1 บ้านสำนักตอ

หมู่ที่ 2 บ้านหนองสำราญ

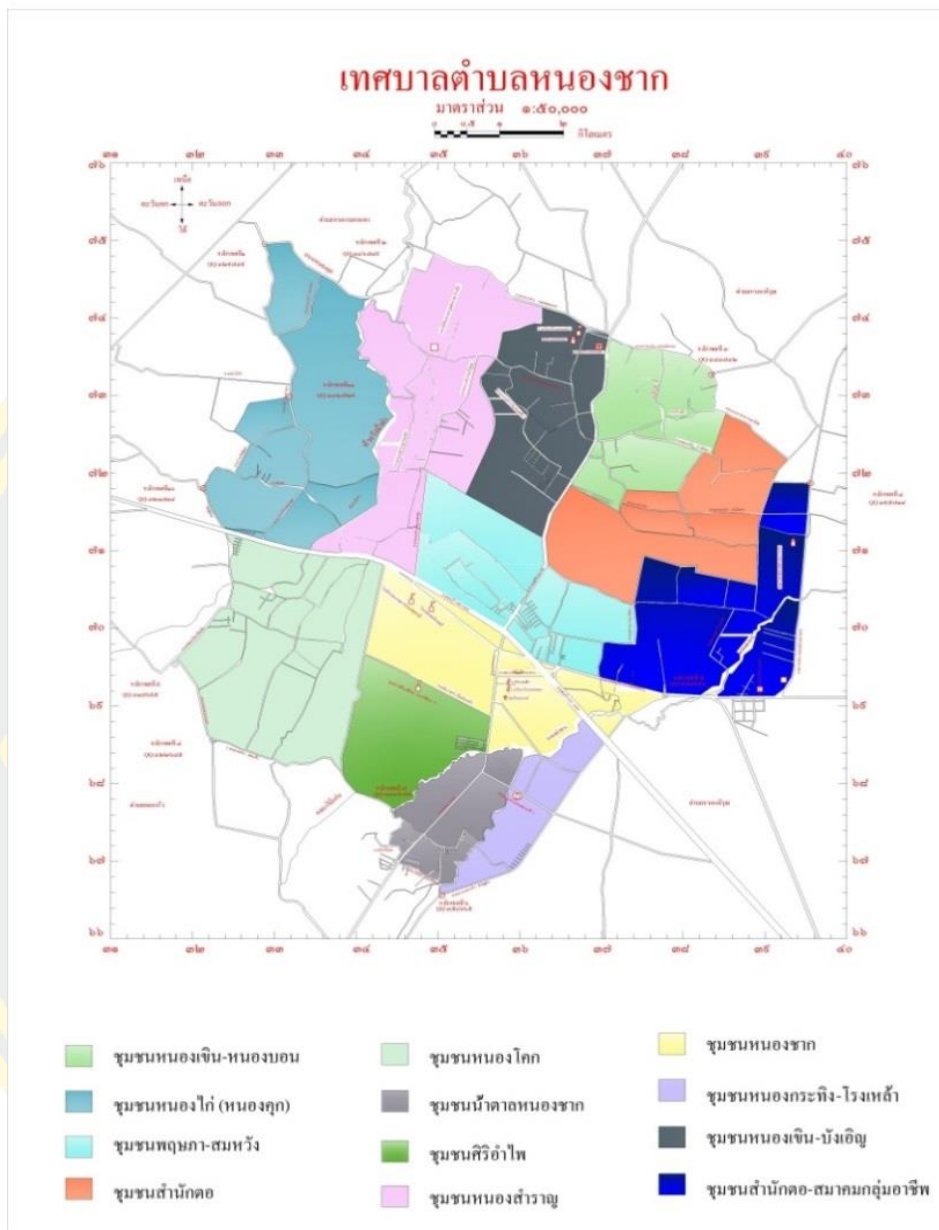
หมู่ที่ 3 บ้านหนองซาก

หมู่ที่ 4 บ้านหนองเงิน

ภาพที่ 10 แผนที่ตั้งของหมู่บ้านในเขตพื้นที่ตำบลหนองชา
 ที่มาของภาพ : กองช่าง เทศบาลตำบลหนองชา (2561 อ้างใน งานนโยบายและแผน เทศบาลตำบล
 หนองชา, 2562)

ภาพที่ 11 แผนที่ตั้งของชุมชนในเขตพื้นที่ตำบลหนองซาก
ที่มาของภาพ : งานกองช่าง เทศบาลตำบลหนองซาก (2561 อ้างใน งานนโยบายแผน เทศบาลตำบล
หนองซาก, 2562)

ลักษณะภูมิประเทศ

ตำบลหนองซากมีพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม เหมาะกับการทำเกษตรกรรม ประชากรมีอาชีพทำไร่ไถเป็นส่วนใหญ่ และมีการเลี้ยงสัตว์

ลักษณะภูมิอากาศ

ลักษณะอากาศมีลักษณะร้อนชื้น อากาศร้อนถึงร้อนจัด อากาศหนาวถึงหนาวจัด

ลักษณะของดิน

ส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นดินร่วนปนทราย เหมาะสำหรับปลูกอ้อยและมันสำปะหลัง และมีหินลูกรัง หินคลุกสำหรับถมถนน มีที่ดินสาธารณประโยชน์ เพื่อการปรับปรุง และปรับใช้ประโยชน์

ลักษณะของแหล่งน้ำ

มีลำน้ำ ลำห้วย หนอง คลอง บึง 4 สาย

1. คลองลำปาง
2. ห้วยลำปาง
3. ห้วยวังน้ำดำ
4. ห้วยเตย

ลักษณะของไม้และป่าไม้

ในเขตเทศบาลไม่มีป่าไม้ แต่มีต้นไม้ที่ชาวบ้านปลูกลักษณะของไม้เป็นไม้ยืนต้นผลัดใบ เช่น ต้นราชพฤกษ์ ต้นเหลืองปรีดิยาธร ต้นจี่เหล็ก ต้นตะแบก

ด้านการเมือง/ การปกครอง

เขตการปกครอง

ทิศเหนือ	ติดต่อกับตำบลหนองอิรุณ และตำบลหนองบอนแดง
ทิศใต้	ติดต่อกับตำบลคลองกิ้ว
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับตำบลหนองอิรุณ
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับตำบลคลองกิ้ว และตำบลบ้านบึง

การเลือกตั้ง

เทศบาลตำบลหนองซาก แบ่งเขตเลือกตั้งนายกเทศมนตรีตำบลหนองซากและสมาชิกสภาเทศบาลตำบลหนองซาก ออกเป็น 2 เขตเลือกตั้ง ดังนี้

1. เขตเลือกตั้งที่ 1 ประกอบด้วย หมู่ที่ 3 ตำบลหนองซาก
2. เขตเลือกตั้งที่ 2 ประกอบด้วย หมู่ที่ 1 หมู่ที่ 2 หมู่ที่ 4 ตำบลหนองซาก

ประชากร

ข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนประชากร

ในพื้นที่ตำบลหนองซาก มีจำนวนประชากรจำนวน 10,812 คน แยกเป็น ชายจำนวน 5,284 คน หญิงจำนวน 5,528 คน และจำนวนครัวเรือน 6,828 ครัวเรือน มีความหนาแน่นของประชากรภายในเขตพื้นที่ตำบลหนองซาก โดยเฉลี่ย 267 คนต่อตารางกิโลเมตร

ตารางที่ 2 จำนวนประชากรตำบลหนองซาก

หมู่ที่	จำนวนประชากร			จำนวนครัวเรือน			จำนวนผู้สูงอายุ (คน)	จำนวนผู้พิการ (คน)
	ชาย (คน)	หญิง (คน)	รวม (คน)	บ้านปกติ (หลัง)	บ้านรื้อถอน (หลัง)	รวม (หลัง)		
หมู่ 1	1,270	1,469	2,739	1,953	37	1,990	336	51
หมู่ 2	873	925	1,798	1,328	38	1,366	205	31
หมู่ 3	2,028	1,963	3,991	2,275	172	2,447	621	79
หมู่ 4	1,081	1,150	2,231	1,272	30	1,302	319	46
รวม	5,252	5,507	10,795	6,828	277	7,105	1,481	167

ที่มา : สถิติจากทะเบียนบ้าน แยกรายพื้นที่ระดับตำบล สำนักงานทะเบียนอำเภอบ้านบึง ข้อมูลประชากร ณ วันที่ 5 เมษายน 2562

ตารางที่ 3 จำนวนประชากรตามช่วงอายุ หมู่ที่ 1 บ้านสำนักค้อ

ช่วงอายุ	เพศชาย (คน)	เพศหญิง (คน)	รวม (คน)
น้อยกว่า 1 ปีเต็ม	19	10	29
1 ปีเต็ม - 2 ปี	35	47	82
3 ปีเต็ม - 5 ปี	44	48	92
6 ปีเต็ม - 14 ปี	155	148	303
15 ปีเต็ม - 17 ปี	47	50	97
18 ปีเต็ม - 25 ปี	142	137	279
26 ปีเต็ม - 49 ปี	518	592	1,110
50 ปีเต็ม - 60 ปี	188	242	430
มากกว่า 60 ปีขึ้นไป	122	195	317
รวมทั้งหมด	1,270	1,469	2,739

ที่มา : สถิติจากทะเบียนบ้าน แยกรายละเอียดประชากร สำนักงานทะเบียนอำเภอบ้านบึง ข้อมูลประชากร ณ วันที่ 5 เมษายน 2562

ตารางที่ 4 จำนวนประชากรตามช่วงอายุ หมู่ที่ 2 บ้านหนองสำราญ

ช่วงอายุ	เพศชาย (คน)	เพศหญิง (คน)	รวม (คน)
น้อยกว่า 1 ปีเต็ม	14	7	21
1 ปีเต็ม - 2 ปี	23	22	45
3 ปีเต็ม - 5 ปี	43	34	77
6 ปีเต็ม - 14 ปี	116	101	217
15 ปีเต็ม - 17 ปี	27	29	56
18 ปีเต็ม - 25 ปี	81	92	173
26 ปีเต็ม - 49 ปี	349	383	732
50 ปีเต็ม - 60 ปี	126	131	257
มากกว่า 60 ปีขึ้นไป	94	126	220
รวมทั้งหมด	873	925	1,798

ที่มา : สถิติจากทะเบียนบ้าน แยกรายละเอียดประชากร สำนักงานทะเบียนอำเภอบ้านบึง ข้อมูลประชากร ณ วันที่ 5 เมษายน 2562

ตารางที่ 5 จำนวนประชากรตามช่วงอายุ หมู่ที่ 3 บ้านหนองซาก

ช่วงอายุ	เพศชาย (คน)	เพศหญิง (คน)	รวม (คน)
น้อยกว่า 1 ปีเต็ม	22	10	32
1 ปีเต็ม - 2 ปี	35	38	73
3 ปีเต็ม - 5 ปี	55	46	101
6 ปีเต็ม - 14 ปี	209	186	395
15 ปีเต็ม - 17 ปี	71	73	144
18 ปีเต็ม - 25 ปี	214	205	419
26 ปีเต็ม - 49 ปี	709	688	1,397
50 ปีเต็ม - 60 ปี	319	333	652
มากกว่า 60 ปีขึ้นไป	394	384	778
รวมทั้งหมด	2,028	1,963	3,991

ที่มา : สถิติจากทะเบียนบ้าน แยกรายละเอียดประชากร สำนักงานทะเบียนอำเภอบ้านบึง
ข้อมูลประชากร ณ วันที่ 5 เมษายน 2562

ตารางที่ 6 จำนวนประชากรตามช่วงอายุ หมู่ที่ 4 บ้านหนองเงิน

ช่วงอายุ	เพศชาย (คน)	เพศหญิง (คน)	รวม (คน)
น้อยกว่า 1 ปีเต็ม	4	9	13
1 ปีเต็ม - 2 ปี	26	29	55
3 ปีเต็ม - 5 ปี	44	41	85
6 ปีเต็ม - 14 ปี	131	133	264
15 ปีเต็ม - 17 ปี	37	34	71
18 ปีเต็ม - 25 ปี	127	119	246
26 ปีเต็ม - 49 ปี	415	434	849
50 ปีเต็ม - 60 ปี	165	177	342
มากกว่า 60 ปีขึ้นไป	132	174	306
รวมทั้งหมด	1,081	1,150	2,231

ที่มา : สถิติจากทะเบียนบ้าน แยกรายละเอียดประชากร สำนักงานทะเบียนอำเภอบ้านบึง
ข้อมูลประชากร ณ วันที่ 5 เมษายน 2562

สภาพทางสังคม

การศึกษา

โรงเรียน/ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในสังกัดเทศบาลตำบลหนองซาก มี 4 แห่ง คือ

1. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านหนองซาก
2. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กหนองซาก
3. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านหนองเงิน
4. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดเนื้อจันทน์

โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1 จำนวน 5 แห่ง คือ

1. โรงเรียนวัดหนองซาก
2. โรงเรียนบ้านหนองเงิน
3. โรงเรียนแสงฮั่ว
4. วิทยาลัยเทคนิคชลบุรี
5. โรงเรียนจุฬารัตนราชวิทยาลัยชลบุรี

โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 12 จำนวน 1 แห่ง คือ

1. ศูนย์การศึกษาพิเศษเขตการศึกษา 12

การบริการ

มีธุรกิจด้านการบริการ

1. ธุรกิจบ้านจัดสรร	11 แห่ง
2. อาคารพาณิชย์	6 แห่ง
3. สถานีบริการน้ำมัน	2 แห่ง
4. โรงงานอุตสาหกรรม	95 แห่ง
5. ตลาด	1 แห่ง
6. โรงฆ่าสัตว์	1 แห่ง

ศาสนา ประเพณี วัฒนธรรม

การนับถือศาสนา

ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหนองซาก นับถือศาสนาพุทธเป็นส่วนใหญ่

1. วัด จำนวน 3 แห่ง ประกอบด้วย
  - 1.1 วัดเนื้อจันทน์ หมู่ที่ 3
  - 1.2 วัดหนองเงิน หมู่ที่ 4

- 1.3 วัดสิงห์ทองพรหมवास หมู่ที่ 1
2. ศาลเจ้า จำนวน 4 แห่ง ประกอบด้วย
  - 2.1 ศาลเจ้าฮกเต็กแป๊ะกง หมู่ที่ 2
  - 2.2 ศาลเจ้าน้ำเทียนมิ่งตัวแป๊ะกง หมู่ที่ 2
  - 2.3 ศาลเจ้าซาไซช่วย หมู่ที่ 3
  - 2.4 สมาคมสว่างบุญธรรมสถาน เม่งเสียงเซียงตัว หมู่ที่ 4

ประเพณีและงานประจำปี

ประเพณีท้องถิ่นที่สำคัญในชุมชน มีดังนี้

1. ประเพณีวิ่งควาย ช่วงเดือนกรกฎาคม-ตุลาคมของทุกปีกิจกรรมโดยสังเขป คือ การจัดงานแข่งขันควายเร็ว, ประกวดควายสวยงาม
2. ประเพณีแห่เทียนพรรษา ช่วงเดือนมิถุนายนของทุกปีกิจกรรมโดยสังเขป คือ แห่เทียนพรรษาวัดในพื้นที่

ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภาษาถิ่น

ภูมิปัญญาท้องถิ่น ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหนองซาก มีภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้แก่ การเลี้ยง ไค กระบือ

ทรัพยากรธรรมชาติน้ำ

มีลำน้ำ ลำห้วย หนอง คลอง บึง 4 สาย

1. คลองลำปาง
2. ห้วยลำปาง
3. ห้วยวังน้ำดำ
4. ห้วยเตย

ยุทธศาสตร์ของเทศบาลตำบลหนองซาก (พ.ศ.2561-2564) (งานแผนและนโยบาย เทศบาลตำบลหนองซาก, 2562)

วิสัยทัศน์

วิสัยทัศน์การพัฒนาของเทศบาลตำบลหนองซาก

“มุ่งเน้นให้มีระบบสาธารณูปโภคครอบคลุมทุกหมู่บ้าน สร้างชุมชนให้เข้มแข็งปลอดภัยเสพติด สนับสนุนให้เด็กได้มีโอกาสทางการศึกษาที่สูงขึ้น และส่งเสริมคุณภาพชีวิตให้ดียิ่งขึ้น”

พันธกิจ

1. จัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก
2. กำจัดมูลฝอยและน้ำเสีย
3. ป้องกันและระงับโรคติดต่อ
4. ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
5. ส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
6. ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ
7. คุ้มครอง ดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
8. บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น
9. จัดให้มีน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค และการเกษตร
10. จัดให้มีและบำรุงไฟฟ้าหรือแสงสว่าง
11. บำรุงและส่งเสริมการประกอบอาชีพของราษฎร

จุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนา

1. การคมนาคมมีความสะดวกและรวดเร็ว
2. ระบบประปา ไฟฟ้า โทรศัพท์มีอย่างทั่วถึงและเพียงพอ
3. ระบบระบายน้ำเพียงพอ
4. ประชาชนมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และปลอดภัยจากยาเสพติด
5. ประชาชนมีอาชีพและมีรายได้เพียงพอ
6. ประชาชนมีสุขภาพอนามัยที่แข็งแรง ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บและมีคุณภาพชีวิตที่ดี
7. สิ่งแวดล้อมปราศจากมลพิษ
8. ประชาชนทุกระดับได้รับการศึกษาที่ทันสมัยและทั่วถึง
9. ประชาชนได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารและมีการติดต่อสื่อสารที่ทันสมัย

ยุทธศาสตร์การพัฒนา

แบ่งออกเป็น 7 ยุทธศาสตร์ ดังนี้

1. ยุทธศาสตร์ที่ 1 ยุทธศาสตร์การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน

มีแนวทางในการพัฒนาดังนี้

- 1.1 ก่อสร้าง ปรับปรุง ซ่อมแซมถนน ท่อระบายน้ำ
- 1.2 พัฒนาระบบสาธารณสุขอุปโภค
- 1.3 พัฒนาแหล่งน้ำ

2. ยุทธศาสตร์ที่ 2 ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต

มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

2.1 สร้างความสามัคคีในชุมชนให้มีการพัฒนาทางจิตใจและสร้างความเข้มแข็งของชุมชน

3. ยุทธศาสตร์ที่ 3 ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการศึกษา

มีแนวทางในการพัฒนาดังนี้

3.1 ขยายโอกาสและพัฒนาทางการศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบ และเพิ่มช่องทางในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารให้แก่ประชาชน

4. ยุทธศาสตร์ที่ 4 ยุทธศาสตร์การพัฒนากนและสังคม

มีแนวทางในการพัฒนาดังนี้

4.1 ป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด

4.2 ให้ความรู้และรณรงค์เกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคติดต่อและแก้ไขปัญหาโรคเอดส์

4.3 จัดสวัสดิการดูแลผู้สูงอายุและผู้พิการ

5. ยุทธศาสตร์ที่ 5 ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านเศรษฐกิจ

มีแนวทางในการพัฒนาดังนี้

5.1 พัฒนาและส่งเสริมอาชีพให้แก่ประชาชน

6. ยุทธศาสตร์ที่ 6 ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านทรัพยากรธรรมชาติและ

สิ่งแวดล้อม และการจัดการชายฝั่งแบบบูรณาการ

มีแนวทางการพัฒนาดังนี้

6.1 สร้างจิตสำนึกและตระหนักในการร่วมรณรงค์ อนุรักษ์และจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

6.2 การกำจัดขยะมูลฝอย

7. ยุทธศาสตร์ที่ 7 ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการเมืองการบริหารและนโยบาย

รัฐบาล

มีแนวทางในการพัฒนาดังนี้

7.1 สร้างเสริมระบบการบริหารจัดการที่ดี

7.2 พัฒนาระบบการเมือง

7.3 กำหนดและประชาสัมพันธ์แนวเขตตำบล

7.4 ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

7.5 ปรับปรุงอาคารสถานที่ และจัดหาเครื่องมือเครื่องใช้ให้เพียงพอ และทันสมัยต่อการให้บริการประชาชน

7.6 ปรับปรุงซ่อมแซมทรัพย์สิน และจัดเตรียมค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานตามนโยบายผู้บริหาร

7.7 การป้องกันแก้ไขปัญหาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเฝ้าระวังภัยยาเสพติด

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ทัศนาวดี แก้วสนิท (2552) ศึกษาเรื่อง การสื่อสารเพื่อธำรงรักษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชุมชนมาเลเซียเชื้อชาติไทยในรัฐเคดาห์ ประเทศมาเลเซีย วัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบการสื่อสารเพื่อธำรงรักษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชุมชนมาเลเซียเชื้อชาติไทยในรัฐเคดาห์ ประเทศมาเลเซีย เพื่อศึกษาศักยภาพและบทบาทของสื่อบุคคลในชุมชนต่อการธำรงรักษาอัตลักษณ์ ทางวัฒนธรรมของชุมชนมาเลเซียเชื้อชาติไทยในรัฐเคดาห์ ประเทศมาเลเซีย เพื่อศึกษาสถานภาพและบทบาทของสื่อพิธีกรรมในการเสริมสร้างรักษาอัตลักษณ์ศักดิ์ศรีของชุมชนชาวมลายูเชื้อชาติไทยในรัฐเคดาห์ ประเทศมาเลเซีย ตลอดจนปัจจัยที่มีผลต่อการดำรงอยู่และการเปลี่ยนแปลงสถานภาพของสื่อพิธีกรรม เก็บรวบรวมข้อมูลจากชาวมลายูเชื้อชาติไทยในหมู่บ้านปลายละไม และหมู่บ้านไม้สนที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทย จำนวน 30 คน โดยใช้วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล ข้อมูลปฐมภูมิ ข้อมูลทุติยภูมิ ใช้แบบสอบถาม การสัมภาษณ์ โดยอิงโครงสร้างปานกลาง และสัมภาษณ์แบบเจาะลึก การสังเกตแบบมีส่วนร่วม สรุปผลการศึกษาพบว่าชุมชนมาเลเซียเชื้อชาติไทยในรัฐเคดาห์ ประเทศมาเลเซียด้านสังคมเป็นแบบครอบครัว มีอาชีพเกษตรกรรม มีผู้ใหญ่คอยดูแล ด้านภาษา ศาสนาวัฒนธรรมใช้ภาษาไทย นับถือพุทธศาสนา ด้านการสื่อสาร มีวัดเป็นศูนย์กลางในการสื่อสารในกิจกรรมต่าง ๆ แจ้งข่าวสารโดยกรรมการวัด แจ้งไปยังสมาชิกชุมชน เช่น การเคาะประตูบ้าน การติดประกาศตามร้านค้าหรือใช้โทรศัพท์ รูปแบบการสื่อสารใช้แบบการสั่งสอนอบรมบอกเล่าแบบปากต่อปาก การสื่อสารสื่อบุคคล สั่งสอนบุตรหลานผ่านการการเรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม “ทำให้ดู อยู่ให้เห็น” จนเกิด “อยู่ไปก็รู้เอง” สอนผ่านโรงเรียนสอนภาษาไทย พี่สอนน้อง สื่อพื้นบ้าน สื่อมวลชน เครือข่ายการสื่อสารภายในชุมชน และในด้านการสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วม ใช้ลักษณะแบบเห็นหน้าเห็นตา แบบเคาะประตูบ้าน เปิดเวทีสัมมนา แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และการสื่อสารเพื่อส่งเสริมอัตลักษณ์ของชุมชน ใช้การสื่อสารแบบวจนภาษา และอวจนภาษา ผ่านวัฒนธรรมชาติพันธุ์ คือ ผ่านวัฒนธรรมจารีต

ประเพณี โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ อินเทอร์เน็ต ศักยภาพและบทบาทของสื่อบุคคล คือผู้มีจิต
สาธารณะ ผู้มีความรู้ประสบการณ์ กลยุทธ์การสื่อสารใช้ขอความร่วมมือเพื่อแจ้งข่าวสาร ระดม
พลังความคิด ใช้ความศรัทธา ทักษะการโน้มน้าวใจ ส่วนบทบาทของสื่อพิธีกรรมใช้วิธีการบวช
สามารถสร้างคุณค่าทางจิตใจเพื่อเกิดความยึดเหนี่ยวได้

พลอยชมพู ฐิติยาภรณ์ (2553) ศึกษาเรื่อง รูปแบบและบทบาทของการสื่อสารของชุมชน
ตลาดน้ำคลองลัดมะยม วัตถุประสงค์ เพื่อศึกษารูปแบบและบทบาทของการสื่อสารขององค์กร
ภายนอกชุมชนตลาดน้ำคลองลัดมะยม เพื่อศึกษาประสิทธิผลของการสื่อสารของชุมชนและการ
สื่อสารขององค์กร ภายนอกชุมชนตลาดน้ำคลองลัดมะยม เก็บรวบรวมข้อมูลจากแกนนำชุมชน
ผู้ค้าในตลาด ชุมชนเจ้าหน้าที่องค์กร เจ้าหน้าที่รัฐ นักท่องเที่ยว จำนวน 27 คน โดยการใช้แบบ
สัมภาษณ์เชิงลึก การสังเกตการณ์ การสำรวจเอกสาร รวบรวมข้อมูลแบบปฐมภูมิ ทฤษฎี ใช้เครื่อง
บันทึกเสียง กล้องถ่ายภาพ สมุดจดบันทึก สรุปผลการศึกษาพบว่า รูปแบบการสื่อสาร ใช้สื่อบุคคล
แกนนำชุมชน ชุมชน คณะกรรมการตลาด ผู้ค้า และประกอบกับใบปลิว เสียงตามสาย สื่อกิจกรรม
ในการโน้มน้าวให้เกิดจิตสำนึกในการอนุรักษ์ธรรมชาติ ใช้การสื่อสารในรูปแบบทุกระดับมุ่งใน
การตอบสนองการสื่อสารจึงเป็นส่วนเสริมให้มีการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน การสื่อสารของการ
ท่องเที่ยวใช้ สื่อบุคคลคือเจ้าหน้าที่รัฐ แกนนำชุมชน แผ่นพับ สื่อกิจกรรมใช้ ป้ายประชาสัมพันธ์
สื่อองค์กรการท่องเที่ยว การสื่อสารของบางกอกฟอรัม สื่อบุคคลคือบุคลากร สื่อกิจกรรม สิ่งพิมพ์
เว็บไซต์ขององค์กรในการประชาสัมพันธ์ การสื่อสารมวลชน ใช้สื่อโทรทัศน์ สื่ออินเทอร์เน็ต
ภาพรวมของการสื่อสารภายนอกชุมชนใช้สื่อบุคคลเอื้อการสื่อสารสองทาง และมีการเปิดโอกาสให้
หน่วยงานเป็นผู้ส่งข่าวสารและรับข่าวสาร ทำให้คนในชุมชนมีความรู้ กระตุ้นให้เกิดการมีส่วนร่วม
พัฒนาชุมชน พัฒนาบทบาทชุมชน ทำให้เกิดประสิทธิผลเรื่องการสื่อสารชุมชน ซึ่งเป็นผลมาจาก
สื่อบุคคล คือแกนนำชุมชน ในการโน้มน้าวใจประชาชนให้มีส่วนร่วม ประสิทธิภาพด้าน
การท่องเที่ยวมาจากสื่อชุมชน ได้แก่ คนรู้จัก ครอบครัว สื่อโทรทัศน์ ประสิทธิภาพของการ
สื่อสารมวลชนสามารถสร้างกระแสให้เกิดการท่องเที่ยวได้ แม้ประสิทธิภาพยังน้อยกว่าสื่อบุคคล
ก็ตาม

สิทธิโชค เดชภิบาล (2554) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการจัดการ
และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมบริเวณป่าชายเลน : ศึกษาเฉพาะชุมชนท้องถิ่นในจังหวัดภูเก็ต
วัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในท้องถิ่นบ้านป่าคลอก และบ้านบางลา
ตำบลป่าคลอก อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต เพื่อศึกษาบทบาทหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
ในการส่งเสริมให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมในชุมชน
ของตนเอง และเพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการจัดการและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของ

ประชาชนและชุมชนท้องถิ่นในจังหวัดภูเก็ตในการจัดการ และรักษาคุณภาพทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมบริเวณพื้นที่ป่าชายเลน เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุง และพัฒนาการมีส่วนร่วมของ ประชาชนและชุมชนท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพ และสัมฤทธิ์ผลตามแนวทางที่ถูกต้องของหลักการ มีส่วนร่วม และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยต่อไป เก็บรวบรวมข้อมูลจาก นายกองดีการ บริหารส่วนตำบลป่าคลอก ตัวแทนจากหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง คือ หัวหน้าสถานีพัฒนา ป่าชายเลนที่ 23 ผู้ปกครองท้องถิ่น คือกำนันตำบลป่าคลอก ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 2 ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 8 ผู้นำชุมชน คือ รองประธานกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านป่าคลอก หมู่ที่ 2 และประธานกลุ่มอนุรักษ์ ป่าชายเลนชุมชนบางเลน หมู่ที่ 8 ตัวแทนพัฒนาเอกชน (เอ็นจีโอ) คือ ผู้อำนวยการองค์การความ ร่วมมือเพื่อการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติอันดามัน หรือ Andaman Organization For Participatory Restoration of Natural Resources (ARR) โดยการสัมภาษณ์เป็นการสัมภาษณ์แบบเป็นทางการ และ ไม่เป็นทางการ การพูดคุยกับประชาชนในชุมชนท้องถิ่นเป็นลักษณะกลุ่มย่อยอย่างไม่เป็นทางการ เข้าร่วมประชุมและรับฟังความคิดเห็นในการประชุมกับคณะกรรมการบริหาร โครงการอนุรักษ์ และฟื้นฟูทรัพยากรป่าชายเลน ตำบลป่าคลอก อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต และสัมภาษณ์เชิงลึกจาก บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการและรักษาคุณภาพทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อมพื้นที่ ป่าชายเลนในจังหวัดภูเก็ต สรุปผลการศึกษาพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่เป็นคนพื้นถิ่นดั้งเดิมส่วน ใหญ่เป็นชาวมุสลิม ลักษณะนิสัยเป็นคนเอาจริงเอาจัง กล้าหาญ ไม่กลัวใคร ทำให้เกิดการรวมกลุ่ม กันอย่างเหนียวแน่นจึงทำให้ต่อสู้กับความไม่ถูกต้องและกิจกรรมต่าง ๆ ได้อย่างดี ในด้านการ พัฒนาการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาการบุกรุกป่าชายเลน ประชาชนทั้ง 2 หมู่ สามารถร่วมกัน คิด ร่วมกันวิเคราะห์ แก้ไขปัญหาได้เป็นอย่างดี เพื่อไม่ให้ป่าชายเลนถูกทำลายเพิ่มเติม จึงได้สรุป แนวทางการวางแผนออกเป็น 2 ด้าน ด้านการฟื้นฟูป่าชายเลนที่ถูกทำลายไปแล้ว และการป้องกัน รักษาไม่ให้ป่าชายเลนถูกทำลายเพิ่มเติม ซึ่งป่าชายป่าคลอก มี 7 แปลง มีเนื้อที่ 3,685 ไร่ และสร้าง เป็นแหล่งเรียนรู้การจัดการและศึกษาทรัพยากรป่าชายเลนและระบบนิเวศชายฝั่งทะเล และมีการ ประกาศกำหนดมาตรการเขตคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และมีการรณรงค์ ผลักดันให้มีการจัดทำผังเมือง ด้านบทบาทหน้าที่ในการจัดทำแผนและการดำเนินงาน ซึ่งการ ดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเป็นที่พอใจ อยู่ในระดับดี มีการกำหนดนโยบายกลยุทธ์ และมีการจัดทำแผนงานสิ่งแวดล้อมแบบต่อเนื่อง ในส่วนของแผนงานด้านการส่งเสริมการ มีส่วนร่วมของประชาชนองค์การบริหารส่วนตำบลได้มีการจัดทำแผนพัฒนาด้านการส่งเสริม แบบต่อเนื่อง ระดับการมีส่วนร่วมองค์การบริหารส่วนตำบลมีการผลักดันให้ประชาชนเข้ามา ส่วนร่วมในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับการให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชน มีการสำรวจความเห็น

เปิดโอกาสให้ประชาชนได้ร่วมแสดงความคิดเห็น และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน และร่วมกันตัดสินใจ ทั้งในระดับการสร้างความร่วมมือกันเอง

ทิพวรรณ กุศล (2554) ศึกษาเรื่อง ปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองแก้ว อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี วัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาระดับ ปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น เพื่อศึกษาแนวทางในแก้ไขปัญหาการจัดทำ แผนพัฒนาท้องถิ่น เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับปัญหาและอุปสรรคในการ จัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองแก้ว อำเภอบ้านบึง จังหวัด โดยเก็บ รวบรวมข้อมูลจากประชาชนในพื้นที่ตำบลคลองแก้วทั้งหมด จำนวน 400 คน ใช้แบบสอบถามเป็น เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นการวิเคราะห์เชิงพรรณนา โดยใช้ค่าเฉลี่ย ความถี่ และส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐาน และหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับปัญหาและอุปสรรคในการ จัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลคลองแก้ว โดยใช้ค่าสมมุติฐาน ไคสแควร์ (Chi-Square) ผลการศึกษาปรากฏว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เป็นเพศชาย อายุ 36-45 ปี ระดับปัญหาของ การจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองแก้วอยู่ในระดับปานกลาง โดยประชาชน เห็นว่า องค์การบริหารส่วนตำบลคลองแก้วยังขาดการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ปัญหา ด้านสภาพแวดล้อมอยู่ในระดับปานกลาง เกี่ยวกับการบริหารจัดการ อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งทาง องค์การบริหารส่วนตำบลคลองแก้วไม่สามารถจัดสรรงบประมาณได้ทั้งหมด และมีข้อเสนอแนะว่า ควรมีการประสานงานที่ดีกว่านี้ การจัดสรรงบประมาณควรดำเนินการที่เกิดกับปัญหามากที่สุด ก่อนเพื่อแก้ไขปัญหาความต้องการของประชาชนได้ตามความต้องการ

วรพล สุพรรณอ่วม (2554) ศึกษาเรื่อง ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานของ เจ้าหน้าที่ตำรวจกองกำกับการสวัสดิภาพเด็กและสตรี วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทหน้าที่และ การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจกองกำกับการสวัสดิภาพเด็กและสตรี เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรค ในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่กองกำกับการสวัสดิภาพเด็กและสตรี และเพื่อ ศึกษาแนวทางใน การแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจกองกำกับการสวัสดิภาพเด็ก และสตรี เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มประชากรข้าราชการตำรวจกองกำกับการสวัสดิภาพเด็ก และสตรี จำนวน 115 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ หาค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ความถี่ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน มัชฌิมเลขคณิต สรุปผลการศึกษาพบว่า ปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงาน มีปัญหามาก บุคลากรไม่เพียงพอ เจ้าหน้าที่ตำรวจทำหลายหน้าที่ งานเกิดความล่าช้า เจ้าหน้าที่ ทำงานหนักส่งผลต่อสุขภาพ เจ้าหน้าที่ขาดการพัฒนาขีดความสามารถ ด้านการบริหารยังไม่ดี ยังขาดประสิทธิภาพ ขาดขวัญกำลังใจจากผู้บังคับบัญชา ด้านระบบภายในมีปัญหามาก งานบางงาน จัดต่อระเบียบกฎหมาย การแบ่งงานไม่ชัดเจน ปริมาณงานมากเกินไป ด้านงบประมาณนั้นมีมาก

มีงบประมาณจำกัดไม่เพียงพอต่อการดำเนินงาน ด้านสถานที่วัสดุนั้นมีมาก ที่ทำงานคับแคบ วัสดุอุปกรณ์ไม่เพียงพอและเก่า ประกอบกับจำนวนคติความมีมากขึ้น ทำให้ขาดอุปกรณ์ที่ทันสมัย เครื่องมือสื่อสารที่ทันสมัย ทำให้ยานพาหนะและน้ำมันเชื้อเพลิงไม่เพียงพอต่อจำนวนคติความ และปัญหาที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติงานซึ่งต้องออกไปปฏิบัติหน้าที่ ทั้งหมดถือเป็นปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานทั้งสิ้น

พรรณฉัตร นิติโรจน์ (2557) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนของกรุงเทพมหานคร : ศึกษาเฉพาะกรณีการจัดทำแผนชุมชนพึ่งตนเองในเขตวังทองหลาง วัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาลักษณะของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนชุมชนแบบพึ่งตนเองตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของฝ่ายพัฒนาชุมชนและสวัสดิการสังคม เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการมีส่วนร่วมของประชาชนในขั้นตอนการวางแผนในการปฏิบัติงานหรือดำเนินการตามแผน และการติดตามประเมินผลที่ได้จากการดำเนินการตามแผนในการจัดทำแผนชุมชนแบบพึ่งตนเองตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของฝ่ายพัฒนาชุมชนและสวัสดิการสังคม และเพื่อนำเสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการจัดทำแผนชุมชนแบบพึ่งตนเองตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของฝ่ายพัฒนาชุมชนและสวัสดิการสังคม เขตวังทองหลาง โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากหัวหน้าฝ่ายพัฒนาชุมชนและสวัสดิการสังคม หัวหน้าฝ่ายคลัง หัวหน้าฝ่ายโยธา นักพัฒนาสังคมชำนาญการ เจ้าหน้าที่พัฒนาสังคมปฏิบัติงาน เจ้าหน้าที่งานเกษตรปฏิบัติงาน นักจัดการงานทั่วไปปฏิบัติการ ผู้นำชุมชน และกลุ่มประชาชนที่เข้าร่วมโครงการ คือ ชุมชนสุเหล่าดอนสะแก ชุมชนลาดพร้าว 80 แยก 11 ชุมชนสันประเสริฐ ชุมชนน้อมเกล้า ชุมชนหมู่บ้านพลับพลา ชุมชนทรัพย์สินเก่า ชุมชนรุ่งมณีพัฒนา ชุมชนหมู่บ้านเจริญ ชุมชนรามคำแหง 53 ชุมชนร่วมสามัคคี ชุมชนทรัพย์สินใหม่ ทั้งหมดจำนวน 500 คน โดยใช้ การสัมภาษณ์แบบกลุ่ม (Focus Group Interview) จากการจัดประชุมแผนดำเนินงานและแผนชุมชนเป็นการสัมภาษณ์เชิงคุณภาพ และสัมภาษณ์เชิงลึก ทั้งกลุ่มเจ้าหน้าที่และประชาชน และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ความคิดเห็นในการเปิดโอกาสในคนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในขั้นตอนจัดทำแผนชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และเงื่อนไขการขอใช้งบประมาณในการสนับสนุนจากกรุงเทพมหานครในการจัดทำแผนชุมชนพึ่งตนเองตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และลักษณะของแผนชุมชนพึ่งตนเองตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง อุปสรรคในการจัดทำแผนชุมชนพึ่งตนเองตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ผลการศึกษาปรากฏว่า ในเรื่องเกี่ยวกับลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนชุมชนพึ่งตนเองตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของฝ่ายพัฒนาชุมชน และสวัสดิการสังคมการมีส่วนร่วมในขั้นตอนการวางแผนชุมชนไม่เกิดขึ้น เนื่องจากเป็นแผนที่ได้

รับการกำหนดมาแล้วส่วนการมีส่วนร่วมในขั้นตอนการปฏิบัติหรือดำเนินการ พบว่ามีปัญหาและอุปสรรคมากมาย เนื่องจากผู้ที่เข้ารับการอบรมไม่มีความรู้ ความเข้าใจ ในเรื่องการจัดทำแผนชุมชน ทำให้เนื้อหาของข้อมูลเป็นวิชาการเกินไปทำให้ประชาชนไม่เข้าใจเนื้อหา ซึ่งประชาชนไม่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการจัดทำแผนชุมชน และไม่เคยได้รับการอบรมความรู้ในด้านการจัดทำแผนมาก่อน ในด้านของการจัดเวทีประชาคมให้กับชาวบ้านก็ยังคงขาดเนื้อหาสาระละเอียดที่สำคัญ และเข้าใจง่าย ถึงแม้ว่าประชาชนจะได้ข้อมูลข่าวสารมาบ้างแล้วก็ตามแต่ประชาชนไม่เข้าใจในรายละเอียดในด้านของขั้นตอนในการสำรวจข้อมูลก็มีความยุ่งยากซับซ้อนเกินไป ซึ่งเป็นการทำงานของหน่วยงานภาครัฐ เช่น การจัดเก็บข้อมูล จปฐ. การทำงานของสำนักงานสถิติแห่งชาติ และของกรุงเทพมหานคร จึงทำให้ประชาชนไม่ค่อยให้ความร่วมมือในการจัดทำแผนชุมชน และในการตอบแบบสอบถาม ซึ่งคำถามก็เป็นเชิงวิชาการจนเกินไปทำให้ประชาชนไม่เข้าใจ และในกระบวนการขั้นตอนการนำเสนอแผนในทางปฏิบัติจริง ๆ ประชาชนไม่มีส่วนเกี่ยวข้องในด้านนี้เลยด้วยซ้ำ จึงทำให้ไม่ทราบปัญหาและความต้องการจริง ๆ ของประชาชนว่าต้องการอะไร ส่วนด้านการประสานงานก็ไม่มีความสะดวกคล่องกับภาคประชาชนเลย การร่วมลงความเห็นไม่มีหน่วยงานภายนอกมาร่วมคิดกับประชาชนในชุมชน หน่วยงานระดับเขตก็ไม่ให้ความร่วมมือในการทำงานอย่างเป็นทางการจึงทำให้เกิดปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ และการมีส่วนร่วมในด้านการติดตามประเมินผลที่ได้จากการดำเนินการแผนชุมชน ทางภาครัฐไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการคิดเกณฑ์การประเมิน โครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่ดำเนินการทำให้ผลที่ออกมาจึงเป็นมุมมองด้านเดียวของทางภาครัฐเท่านั้น จึงถือเป็นข้อมูลที่ไม่มีความเที่ยงตรงที่จะนำไปสู่กระบวนการวางแผนโครงการในครั้งต่อไปได้ ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหามีส่วนร่วม คือ ด้านเชิงนโยบาย ควรให้มีการปรับปรุงในเรื่องของการสนับสนุนการทำงานในระดับนโยบายให้มีความสอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของประชาชนและเน้นผลประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับให้เกิดประโยชน์สูงสุด ควรให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการดำเนินการ เพื่อป้องกันปัญหาและอุปสรรคที่จะเกิดขึ้นการปรับปรุงกระบวนการวางแผน และกระบวนการติดตามแผน จัดทำเกณฑ์ในการพิจารณาโครงการจัดทำแผนแบบเป็นมาตรฐาน ควรมีการสนับสนุนโครงการอย่างต่อเนื่องไม่ใช่ ทำแค่แต่ละปีหรือแค่ปีเดียว ในด้านของแกนนำชุมชน ผู้นำชุมชนควรเข้าไปช่วยในขั้นตอนของการติดตามและการตรวจสอบการดำเนินการตามแผนงานของชุมชนด้วยตนเอง ด้านข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการควรส่งเสริมด้านศักยภาพ และความร่วมมือให้กับประชาชน ผู้นำชุมชนอย่างต่อเนื่อง และพัฒนาแผนชุมชนให้มีความสอดคล้องกับกรุงเทพมหานคร ประชาชนควรทราบบทบาทหน้าที่ของตนเอง ต้องมีการอบรมและทำให้ผู้เข้ารับการอบรมมีความรู้

เปลี่ยนทัศนคติ มีใจรักชุมชน มีใจอาสาทำงานเพื่อชุมชน และเกิดความรักความรู้สึกลึกซึ้งอยากเป็น
 เจ้าของชุมชน ซึ่งบทบาทในการพัฒนาชุมชนนั้นเป็นหน้าที่หลักของประชาชนทุกคนในชุมชนนั่นเอง
 อรรถัย พระทัต (2558) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนใน
 พื้นที่เกาะรัตน โกสินทร์ กรณีศึกษา ชุมชนป้อมมหากาฬ วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการ
 ดำเนินงานและการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ผ่านมาต่อการดำเนิน โครงการอนุรักษ์และพัฒนา
 พื้นที่ชุมชนป้อมมหากาฬ เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ผ่านมาต่อ
 การดำเนิน โครงการอนุรักษ์และพัฒนาพื้นที่ชุมชนป้อมมหากาฬ และเพื่อหาแนวทางให้ประชาชน
 ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ให้ความร่วมมือ และเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนิน โครงการอนุรักษ์และพัฒนา
 พื้นที่ชุมชนป้อมมหากาฬ เก็บรวบรวมข้อมูลบุคลากรภาครัฐ จำนวน 5 คน ประชาชน จำนวน 3 คน
 โดยใช้แบบสัมภาษณ์ และแนวคำถามประกอบการพูดคุย เป็นคำถามปลายเปิด สัมภาษณ์ด้วยวิธี
 บันทึกเสียง สมุดจด ถ่ายภาพ และรวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง บทความทางวิชาการ
 การสังเกต การพูดคุยอย่างเป็นทางการ และไม่เป็นการ สรุปลงการศึกษาพบว่าในกระบวนการ
 ดำเนินงานที่ผ่านมาได้รับความร่วมมือจากประชาชนโดยดี ได้เข้ามามีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น และ
 มีส่วนร่วมใน โครงการอย่างดี แต่ต่างฝ่ายประชาชนไม่มีอำนาจและฝ่ายประชาชนกับ
 กรุงเทพมหานครไม่ยอมรับข้อเสนอของกันและกัน จึงต้องมีการฟังกระบวนการศาลปกครอง
 ในด้านปัญหาและอุปสรรค เป็นการกำหนดโครงการจากบนลงล่าง กำหนดในระดับนโยบาย
 โดยไม่คำนึงถึงประชาชนในพื้นที่ และไม่มีการศึกษาผลกระทบที่จะเกิดขึ้น และ โครงการใช้
 เวลานาน ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจการดำรงชีวิตของประชาชนในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบ
 แนวทางในการสร้างการมีส่วนร่วมอาจทำค่อนข้างยาก ที่ผ่านมาใช้เวทีประชาคม เสวนา เจริจา
 มาหลายครั้งแต่ยังไม่มีข้อสรุปไม่ได้จึงต้องพึ่งพาศาลปกครอง แต่ศาลก็ยกฟ้อง ซึ่งทางกรุงเทพฯ
 มีอำนาจและใช้สิทธิสั่งการให้ประชาชนรื้อถอน และย้ายออกจากพื้นที่ จึงควรมีการแก้ไขแผนใหม่
 และการจัดทำโครงการ และกิจกรรมของทางกรุงเทพฯ ควรให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการ
 ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ และทางกรุงเทพฯ ควรคำนึงถึงปัญหาที่จะเกิดกับประชาชนเป็นหลัก
 ต้องมีการรับฟังความคิดเห็นจากทุกภาคส่วน ความคิดเห็นจากประชาชน ในการจัดทำโครงการ
 หรือกิจกรรมด้วย

เอมอร แสนภูวา (2559) ศึกษาเรื่อง บทบาทของผู้นำชุมชนในการมีส่วนร่วมสร้าง
 ความมั่นคงตามแนวชายแดนไทย-กัมพูชา กรณีศึกษา อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ
 วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทของผู้นำชุมชนในการมีส่วนร่วมสร้างความมั่นคงตามแนวชายแดน
 ไทย-กัมพูชา กรณีศึกษา อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ เพื่อศึกษาเงื่อนไขที่เกี่ยวข้องกับ
 บทบาทของผู้นำชุมชนในการมีส่วนร่วมสร้างความมั่นคง ตามแนวชายแดนไทย-กัมพูชา

กรณีศึกษาอำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ เพื่อศึกษาการเตรียมความพร้อมของผู้นำชุมชน และสมาชิกชุมชน ในภาวะปกติของชุมชนตามแนวชายแดนไทย-กัมพูชา กรณีศึกษา อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ เพื่อศึกษาสัมพันธ์ภาพระหว่างชุมชนในภาวะปกติกับภาวะตึงเครียดของชุมชนตามแนวชายแดนไทย-กัมพูชา กรณีศึกษา อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาบทบาทของผู้นำชุมชนในการมีส่วนร่วมสร้างความมั่นคงตามแนวชายแดนไทย-กัมพูชา

กรณีศึกษา อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้นำชุมชนที่เป็นทางการ คือ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และนายกองจัดการบริหารส่วนตำบล คือ นายกองจัดการบริหารส่วนตำบล จำนวน 3 คน ได้แก่ ตำบลรุง ตำบลเสาชงชัย และตำบลภูผาหมอก กำนัน จำนวน 3 คน ได้แก่ ตำบลรุง ตำบลเสาชงชัย และตำบลภูผาหมอก ผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 26 คน ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้านตำบลรุง จำนวน 9 คน ผู้ใหญ่บ้านตำบลเสาชงชัย จำนวน 12 คน และผู้ใหญ่บ้านตำบลภูผาหมอก จำนวน 5 คน ปลัดหรือตัวแทนอำเภอฝ่ายป้องกัน จำนวน 1 คน ตัวแทนอำเภอฝ่ายท้องถิ่น จำนวน 1 คน ตัวแทนฝ่ายทหารที่ดูแลความมั่นคงชายแดนในพื้นที่ จำนวน 2 คน โดยการใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้คือการรวบรวมข้อมูล สัมภาษณ์แบบเจาะลึกกลุ่มเป้าหมาย สัมภาษณ์แบบเป็นทางการ และไม่เป็นทางการ การสังเกตแบบมีส่วนร่วม และไม่มีส่วนร่วม การจัดสนทนากลุ่ม ใช้วิธีวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูลด้วยวิธีสามเส้า สรุปผลการศึกษาพบว่า ในด้านบทบาทผู้นำชุมชน นายกองจัดการบริหารส่วนตำบลสามารถช่วยสร้างขวัญกำลังใจให้ประชาชนได้ แก้ไขปัญหาความเดือดร้อนที่เกิดขึ้นได้ ออกเยี่ยมเยียนประชาชน กำนันช่วยให้ข้อมูลเมื่อเกิดเหตุการณ์ไม่ปกติได้ และช่วยให้เตรียมความพร้อมในการรับมือกับปัญหาที่จะเกิดขึ้นได้ ผู้ใหญ่บ้านทั้ง 9 คน ช่วยเรื่องประชาสัมพันธ์ แจ้งข่าวสาร ดูแลรักษาความสงบร่วมกับเจ้าหน้าที่ได้ ทำให้เกิดความเข้มแข็งในชุมชนขึ้น มีการเตรียมความพร้อมรับมือ การเตรียมการอพยพได้ทัน และช่วยประสานงานกับกำนัน นายกองจัดการบริหารส่วนตำบลได้ ในด้านของเงื่อนไขที่เกี่ยวข้องกับบทบาท พบว่า ความสามัคคีเป็นสิ่งสำคัญ ผู้นำชุมชนก็เป็นสิ่งสำคัญ ต้องร่วมมือกัน รวมไปถึงงบประมาณของท้องถิ่น และรัฐด้วยเช่นกัน รวมทั้งความเชื่อมั่น ศรัทธาในตัวผู้นำ ความเชื่อใจในตัวผู้นำ การทำงานแบบบูรณาการก็เช่นกัน ในด้านการเตรียมความพร้อม มีการจัดประชุม เตรียมรับมือในทุกด้าน การจัดสรรงบประมาณ ต้องเตรียมตัวทั้งผู้นำ และประชาชนเมื่อเกิดเหตุการณ์ไม่สงบต้องเตรียมพร้อมในเรื่องการอพยพไปหลุมหลบภัยของชุมชน หมู่บ้าน และผู้นำต้องสร้างความเชื่อมั่นให้กับประชาชนเวลาอยู่ในภาวะปกติ เรื่องสัมพันธ์ภาพระหว่างชุมชนกับผู้นำในทุกภาวะ ภาวะปกติ ต้องมีกิจกรรมดำเนินร่วมกัน เช่น ประเพณีท้องถิ่นให้เกิดรักความสามัคคี เกิดขวัญและกำลังใจ สร้างความเชื่อมั่นในตัวผู้นำ ในภาวะไม่ปกติ ต้องตั้งสติ มีความสามัคคี เตรียมการอพยพ ช่วยกันเป็นหูเป็นตา

ประชาชนปฏิบัติตามผู้นำร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐ และต้องร่วมมือกัน ต้องมีส่วนร่วมใน
ทุกส่วน เพื่อให้เกิดความสามัคคีมากที่สุด ในด้านการสร้างความมั่นคง พบว่า จากการสนทนา
ผู้นำชุมชนช่วยให้เกิดความสามัคคีในชุมชนได้ เกิดการมีส่วนร่วมของชุมชนประชาชนสามารถ
สร้างสัมพันธ์อันดีกันได้ และเป็นผู้ให้ความรู้ ความเข้าใจ และสามารถสร้างขวัญกำลังใจให้
ประชาชนในชุมชนได้อย่างดี และยังเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดประชาชนมากที่สุด ผู้นำมีความสำคัญมาก
ทั้งผู้นำที่เป็นทางการ ไม่เป็นทางการ และผู้นำตามธรรมชาติ มีความสำคัญอย่างยิ่งในการช่วย
เสริมสร้างความมั่นคง สร้างแรงจูงใจแรงศรัทธา ความเชื่อมั่นให้กับประชาชนในพื้นที่ชายแดน
อย่างยิ่ง และยังเป็นผู้เสียสละในทุกด้านอีกด้วย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัย เรื่อง แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการประชุมประชาคมตำบล เพื่อจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลตำบลหนองซาก อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการประชุมประชาคมตำบล เพื่อจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น และศึกษาแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการประชุมประชาคมตำบล เพื่อจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลหนองซาก อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี โดยใช้วิธีการศึกษาการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key-informant) ร่วมกับการทบทวนแนวคิดทฤษฎีและการศึกษาข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ ประกอบ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สามารถตอบวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัยได้ครบถ้วนถูกต้องสมบูรณ์

1. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ
2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล
3. การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การตรวจสอบความเชื่อถือของข้อมูล
6. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้วิจัยได้กำหนดผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ใช้ในการวิจัยจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการประชุมประชาคมตำบล เพื่อจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลตำบลหนองซาก อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี เพื่อให้ทราบถึงแนวความคิดในด้านกระบวนการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการประชุมประชาคมตำบล เพื่อจัดทำแผนพัฒนา รวมถึงปัญหาและอุปสรรคของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการประชุมประชาคมตำบล เพื่อจัดทำแผนพัฒนา โดยดำเนินกระบวนการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Random) เพื่อที่จะได้นำข้อมูลที่ได้รับจากกระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ดังกล่าวมาดำเนินการประมวลผลข้อมูลอันนำไปสู่ข้อค้นพบตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยต่อไป

โดยในส่วนของกำหนดยุทธศาสตร์และผู้ให้ข้อมูลสำคัญสำหรับกระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ครั้งนี้ ได้กำหนดผู้ให้ข้อมูลสำคัญสำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้นำท้องถิ่น เจ้าหน้าที่ ผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการชุมชน ประชาชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องและมีความสำคัญในกระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ดังต่อไปนี้

1. ผู้นำท้องถิ่น และเจ้าหน้าที่ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการประชุมประชาคมตำบล เพื่อจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลตำบลหนองซาก อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี จำนวน 2 คน โดยทำการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบเจาะจงตำแหน่งที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ได้แก่

1.1 นายกเทศมนตรีตำบลหนองซาก จำนวน 1 คน

1.2 เจ้าหน้าที่ของเทศบาลตำบลหนองซากเป็นผู้ที่มีหน้าที่ในการจัดประชุมประชาคม คือ ผู้ช่วยนักวิเคราะห์นโยบายและแผน จำนวน 1 คน

2. ผู้ใหญ่บ้าน มีขั้นตอนการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบเจาะจงจากการเรียงลำดับหมู่บ้านตามลำดับจำนวนประชาชนที่เข้าร่วมประชาคม และเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญจากหมู่บ้านที่มีประชาชนมาเข้าร่วมประชาคมมากที่สุด และน้อยที่สุด ได้แก่

2.1 ผู้ใหญ่บ้านที่มีประชาชนมาเข้าร่วมประชุมประชาคมมากที่สุด คือ ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 4 จำนวน 1 คน

2.2 ผู้ใหญ่บ้านที่มีประชาชนมาเข้าร่วมประชุมประชาคมน้อยที่สุด คือ ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 3 จำนวน 1 คน

3. คณะกรรมการชุมชน มีขั้นตอนการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ แบ่งตามเกณฑ์สัดส่วนประชาชนที่เข้าร่วมประชุม และเรียงลำดับชุมชนจากชุมชนที่ประชาชนเข้าร่วมประชุมมากที่สุดไปน้อย จากนั้น คัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบเจาะจงตำแหน่งประธานกรรมการชุมชน ซึ่งดำเนินการคัดเลือกได้ ดังนี้

3.1 คณะกรรมการชุมชนในชุมชนที่มีประชาชนเข้าร่วมประชุมประชาคมมากที่สุด 3 อันดับแรกและผ่านเกณฑ์ จำนวน 3 คน

3.1.1 ประธานกรรมการชุมชนหนองเงิน-บังเอิญ จำนวน 1 คน

3.1.2 ประธานกรรมการชุมชนน้ำตาล-หนองซาก จำนวน 1 คน

3.1.3 ประธานกรรมการชุมชนหนองโคก จำนวน 1 คน

3.2 คณะกรรมการชุมชนในชุมชนที่มีประชาชนเข้าร่วมประชุมประชาคมน้อยที่สุด 3 อันดับสุดท้ายและไม่ผ่านเกณฑ์ จำนวน 3 คน

3.2.1 ประธานกรรมการชุมชนหนองกระทิง-โรงเหล้า จำนวน 1 คน

3.2.2 ประธานกรรมการชุมชนหนองไก่อ (หนองคุก) จำนวน 1 คน

3.2.3 ประชานกรรมการชุมชนหนองเงิน-หนองบอน จำนวน 1 คน

4. ประชาชนในตำบลหนองซาก มีขั้นตอนการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ แบ่งชุมชนตามเกณฑ์สัดส่วนประชาชนที่เข้าร่วมประชุม และเรียงลำดับชุมชนจากชุมชนที่มีประชาชนเข้าร่วมการประชุมมากที่สุดไปน้อยที่สุด โดยคัดเลือกแบบโควตา (Quota Sampling) กลุ่มละ 3 คน จากนั้นคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบเจาะจง กล่าวคือ กรณีเป็นชุมชนที่มีผู้เข้าร่วมประชุมประชาคมผ่านเกณฑ์สูงสุด 3 อันดับแรก ประชาชนที่ถูกคัดเลือกต้องมีส่วนร่วม 4-5 ครั้ง ในรอบ 5 ปี และกรณีที่เป็นชุมชนที่มีผู้เข้าร่วมประชาคมไม่ผ่านเกณฑ์โดยมีเกณฑ์ และมีสัดส่วนน้อยที่สุด 3 อันดับสุดท้าย ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจะต้องเป็นผู้เข้าร่วมประชุมประชาคมอย่างน้อย 1 ครั้งในรอบ 5 ปี ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงความหลากหลายของอาชีพของผู้ให้ข้อมูลสำคัญด้วย ดังนี้

4.1 ประชาชนในชุมชนที่มีผู้เข้าร่วมประชุมประชาคมมากที่สุดและผ่านเกณฑ์ จำนวน 3 คน

4.1.1 ประชาชนในชุมชนหนองเงิน-บังเอิญ จำนวน 1 คน

4.1.2 ประชาชนในชุมชนน้ำตาล-หนองซาก จำนวน 1 คน

4.1.3 ประชาชนในชุมชนหนองโคก จำนวน 1 คน

4.2 ประชาชนในชุมชนที่มีผู้เข้าร่วมประชุมประชาคมน้อยที่สุดและไม่ผ่านเกณฑ์ จำนวน 3 คน

4.2.1 ประชาชนในชุมชนหนองกระติง-โรงเหล้า จำนวน 1 คน

4.2.2 ประชาชนในชุมชนหนองไก่อ (หนองคุก) จำนวน 1 คน

4.2.3 ประชาชนในชุมชนหนองเงิน-หนองบอน จำนวน 1 คน

เครื่องมือที่ใช้การเก็บรวบรวมข้อมูล

การกำหนดขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในกระบวนการวิจัยนั้น ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนในการดำเนินกระบวนการวิจัย อันมีสาระสำคัญโดยสรุปดังต่อไปนี้

1. ทำการศึกษาข้อมูลการศึกษาจากเอกสารรายงานการประชุมประชาคม เอกสารต่าง ๆ การค้นคว้าจากเอกสารทางวิชาการ การศึกษาแนวคิดและทฤษฎี ตลอดจนผลงานวิจัยต่าง ๆ รวมทั้งข้อมูลที่ค้นคว้าจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่ได้มาจากเว็บไซต์ทางอินเทอร์เน็ต บทความวิชาการ เอกสารต่าง ๆ ที่ประกอบการศึกษา

2. การดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการมีส่วนร่วมประชาชนในการประชุมประชาคม เพื่อจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

3. การดำเนินการเพื่อกำหนดขั้นตอนและแนวทางในการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยหรือผู้ให้สัมภาษณ์อันประกอบไปด้วย ผู้นำท้องถิ่น เจ้าหน้าที่ คณะกรรมการ และประชาชนผู้ที่มีส่วนสำคัญและมีส่วนเกี่ยวข้องกับกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการประชุมประชาคม เพื่อจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

4. การสร้างแบบสัมภาษณ์ สำหรับนำไปใช้ในการกระบวนการสัมภาษณ์เชิงลึก ในการกำหนดโครงสร้างของข้อคำถามสำหรับนำไปใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) นั้นประกอบไปด้วย ข้อคำถามจำนวน 2 ตอน อันได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ปัญหา อุปสรรค และแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการประชุมประชาคม เพื่อจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลตำบลหนองซาก อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี

การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือวิจัย

การสร้างเครื่องมือเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. การศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร วารสาร บทความ ทฤษฎี แนวคิดงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาอุปสรรคและแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการประชุมประชาคม เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างข้อคำถามให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของงานวิจัย
2. สร้างข้อคำถามให้สอดคล้องและครอบคลุมกับกรอบงานวิจัย และเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาตรวจสอบความถูกต้อง และให้ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงแก้ไข
3. นำข้อคำถามที่แก้ไขแล้วเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องเที่ยงตรงของเนื้อหา และให้ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้องสมบูรณ์
4. นำข้อคำถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความสมบูรณ์แล้วไปใช้ในการจัดเก็บข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลที่นำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้กำหนดกระบวนการหรือแนวทางในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการเก็บจากการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการ รายงานการประชุม เอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง การศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และข้อมูลจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และกระบวนการหรือแนวทางในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ตามหลักกระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ รายงานการประชุม เอกสารทางวิชาการและข้อมูลจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ การศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการและข้อมูลจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์นั้น ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะแหล่งข้อมูลทางเว็บไซต์ที่ปรากฏบนอินเทอร์เน็ต เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการทำการวิจัย ศึกษาจากเอกสารทางวิชาการ รายงานการประชุม การศึกษาวิจัยและผลงานวิจัยประเภทต่าง ๆ เป็นต้น เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการออกแบบหรือสร้างแบบสัมภาษณ์เชิงลึกรวมทั้งเพื่อนำมาใช้เป็นส่วนประกอบในกระบวนการวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูลในการวิจัยในส่วนต่อไป

1.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เจาะลึก

สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) นั้นทางผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูล โดยการขอสัมภาษณ์ ผู้นำท้องถิ่นและเจ้าหน้าที่ ผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการ และประชาชน ซึ่งเป็นบุคคลที่มีส่วนสำคัญในการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น จากการสัมภาษณ์เชิงลึกนั้น ทางผู้วิจัยได้ทำการบันทึกข้อมูล โดยวิธีการจดบันทึกข้อมูลและการบันทึกเสียงของผู้ให้สัมภาษณ์ โดยการขออนุญาตจากผู้ให้สัมภาษณ์ก่อนทำการบันทึกเสียง เพื่อนำมาใช้ในกระบวนการตรวจสอบและตรวจทานความถูกต้องย้อนกลับในภายหลังได้

การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล

ผู้วิจัยตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล ด้วยวิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) ซึ่งมีวิธีการ (Denzin, 1970 อ้างถึงใน สุภางค์ จันทวานิช. 2543: หน้า 129-130, บุญกร เขียวจินดาภานต์, 2561) ผลการสัมภาษณ์ที่บันทึก ที่มีความแตกต่างกัน ทั้งในด้านเวลา สถานที่ โดยตรวจสอบว่าข้อมูล เรื่องเดียวกันต่างสถานที่กันจะเหมือนกันหรือไม่ และจากตัวบุคคลมา สรุปรวม เปรียบเทียบ ความสอดคล้อง รวมทั้งเพิ่มเติมประเด็นที่สำคัญให้มีเนื้อหาสาระที่สมบูรณ์และครอบคลุมประเด็นวิเคราะห์ที่กำหนด และการตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีรวบรวมข้อมูล (Methodological Triangulation) โดยเริ่มเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ แล้วนำมาบันทึกรวมทั้งพิจารณาภิรยาทำทาง พฤติกรรม บรรยากาศต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับผู้ให้ข้อมูล เพื่อมาประกอบการแปลความหมายร่วมกับการถอดเทป พร้อมทั้งศึกษาเอกสารต่าง ๆ ประกอบเพื่อให้ได้ข้อมูลตามจริง

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) นั้น ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) นั้น มาใช้ในการวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูล โดยดำเนินการร่วมกับการรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากเอกสาร ตามแนวทางการวิจัยเชิงคุณภาพ อันได้แก่ การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อให้ทราบถึงประเด็นที่ศึกษา การจดบันทึกข้อมูล (Note Taking) การทำดัชนีข้อมูล (Indexing) การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ เพื่อหาความเชื่อมโยงและความสัมพันธ์ และให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้อง

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิจัยแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการประชุมประชาคมตำบล เพื่อจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษา : เทศบาลตำบลหนองซาก อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี โดยเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (1) ผู้นำท้องถิ่นและเจ้าหน้าที่ (2) ผู้ใหญ่บ้าน (3) คณะกรรมการชุมชน (4) ประชาชน จำนวน 16 คน ซึ่งผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิจัยเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ปัญหา อุปสรรค และแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการประชุมประชาคมตำบล เพื่อจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ตารางที่ 7 จำนวนของผู้ให้สัมภาษณ์จำแนกตามข้อมูลทั่วไป

ข้อมูลผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	จำนวน (คน)
ผู้นำท้องถิ่น	1
เจ้าหน้าที่	1
ผู้ใหญ่บ้าน	2
คณะกรรมการชุมชน	6
ประชาชน	6
เพศ	
ชาย	9
หญิง	7
อายุ	
ไม่เกิน 40 ปี	1
41-50 ปี	7
51-60 ปี	7
61 ปี ขึ้นไป	1

จากตารางที่ 7 จำนวนของผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้งสิ้นจำนวน 16 ท่าน แบ่งออกเป็นชาย 9 ท่าน และเป็นหญิง 7 ท่าน โดยมีช่วงเฉลี่ยอายุไม่เกิน 40 ปี จำนวน 1 ท่าน อายุ 41-50 ปี จำนวน 7 ท่าน อายุ 51-60 ปี จำนวน 7 ท่าน และอายุ 61 ปีขึ้นไป จำนวน 1 ท่าน โดยมีนายกเทศมนตรี จำนวน 1 ท่าน เจ้าหน้าที่ จำนวน 1 ท่าน ผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 2 ท่าน คณะกรรมการชุมชน จำนวน 6 ท่าน และประชาชนในตำบลหนองซาก จำนวน 6 ท่าน

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

1.1 ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการประชุมประชาคมตำบล เพื่อจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ พบว่า มีผู้ให้ข้อมูลสำคัญเข้าร่วมประชุมประชาคมตำบลของเทศบาลตำบลหนองซากทุกครั้ง จำนวน 11 ท่าน เมื่อพิจารณาจำแนกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญพบว่า กลุ่มผู้นำท้องถิ่น และเจ้าหน้าที่ กลุ่มผู้ใหญ่บ้าน ทั้งหมดเข้าร่วมการประชุมทุกครั้ง ส่วนกลุ่มคณะกรรมการชุมชน และกลุ่มประชาชน 2 ใน 3 เข้าร่วมการประชุมทุกครั้ง (ตารางที่ 8)

“เข้าร่วมประชุมทุกครั้งนะ” (สัมภาษณ์ประชาชนคนที่ 1, 4 ธันวาคม 2562)

“เข้าร่วมประชุมนะ ผู้ใหญ่ไปทุกครั้ง” (สัมภาษณ์ผู้ใหญ่บ้านคนที่ 1, 9 ธันวาคม 2562)

“เข้าร่วม ไปทุกครั้งแหละ” (สัมภาษณ์คณะกรรมการชุมชนคนที่ 1, 13 ธันวาคม 2562)

ทั้งนี้ มีผู้เข้าประชุม 3 ครั้งในรอบ 5 ปี เพียงแค่จำนวน 3 ท่าน และมีบางท่านเข้าร่วมประชุมประชาคมตำบลเพียงครั้งเดียวเนื่องจากเพิ่งเข้ามาทำงานในเทศบาลเป็นปีแรก และเพิ่งได้รับตำแหน่งเป็นคณะกรรมการชุมชนซึ่งไม่เคยเข้าร่วมประชุมประชาคมมาก่อนหน้านี้เลย จำนวน 2 ท่าน

“เข้าประชุม 1 ครั้งค่ะ เพราะเพิ่งมาทำงานเป็นปีแรกค่ะ”

(สัมภาษณ์เจ้าหน้าที่, 9 ธันวาคม 2562)

“2 ปีที่ผ่านมาไม่ได้เข้าร่วมประชุมเลยนะต้องขายของไม่มีคนเฝ้าร้านค้า”
(สัมภาษณ์ประชาชนคนที่ 3, 20 ธันวาคม 2562)

“ไม่เคยเข้าประชุมเลยนะ เพิ่งได้มารับตำแหน่งประธานชุมชน”
(สัมภาษณ์คณะกรรมการชุมชนคนที่ 6, 27 ธันวาคม 2562)

ตารางที่ 8 สรุปการเข้าร่วมประชุมประชาคมตำบล เพื่อจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ของผู้ให้ข้อมูล
สำคัญ

ผู้ให้สัมภาษณ์/ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	เข้าร่วมประชุมทุกครั้ง	เข้าร่วมประชุม 3 ครั้ง ในรอบ 5 ปี	เข้าร่วมประชุม 1 ครั้งในรอบ 5 ปี
ผู้นำท้องถิ่น	✓		
เจ้าหน้าที่			✓
ผู้ใหญ่บ้านคนที่ 1	✓		
ผู้ใหญ่บ้านคนที่ 2	✓		
คณะกรรมการชุมชนคนที่ 1	✓		
คณะกรรมการชุมชนคนที่ 2	✓		
คณะกรรมการชุมชนคนที่ 3	✓		
คณะกรรมการชุมชนคนที่ 4		✓	
คณะกรรมการชุมชนคนที่ 5	✓		
คณะกรรมการชุมชนคนที่ 6			✓
ประชาชนคนที่ 1	✓		
ประชาชนคนที่ 2		✓	
ประชาชนคนที่ 3	✓		
ประชาชนคนที่ 4	✓		
ประชาชนคนที่ 5		✓	
ประชาชนคนที่ 6	✓		

1.2 ข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทการมีส่วนร่วมในการประชุมประชาคมตำบล เพื่อจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลสำคัญส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการเข้าร่วมประชุมประชาคมตำบล โดยการนำเสนอปัญหา ความต้องการ วิธีการแก้ไขปัญหาใน ที่ประชุมประชาคมตำบลของเทศบาลตำบลหนองซาก ทั้งหมด จำนวน 12 ท่าน เมื่อพิจารณา จำแนกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ พบว่า (ตารางที่ 9)

กลุ่มผู้นำท้องถิ่น และเจ้าหน้าที่ เป็นผู้มีหน้าที่ในการจัดประชุมประชาคม รวมถึงเป็น ผู้ประสาน และแจ้งรายละเอียดให้คำแนะนำให้คำปรึกษาเกี่ยวกับเรื่องของการประชุมประชาคมให้ ประชาชนในพื้นที่ทราบ

กลุ่มผู้ใหญ่บ้าน พบว่า ทั้งหมดเป็นผู้ประสานและแจ้งรายละเอียดของการประชุม ประชาคม เป็นผู้ให้คำแนะนำ เป็นที่ปรึกษา รวมถึงการเสนอปัญหาและวิธีการแก้ไขปัญหาของ ชุมชน และมีผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 1 ท่าน เป็นตัวแทนในการนำเสนอปัญหาของชุมชนในที่ประชุม ประชาคม

กลุ่มคณะกรรมการชุมชน พบว่า ทั้งหมดเป็นผู้ประสานและแจ้งรายละเอียดของการ ประชุมประชาคม เป็นผู้ให้คำแนะนำ เป็นที่ปรึกษา รวมถึงการเสนอปัญหาและวิธีการแก้ไขปัญหา ของชุมชน แต่มีคณะกรรมการชุมชน จำนวน 2 ท่าน ที่แม้ไม่ได้เข้าร่วมประชุมแต่ได้เสนอปัญหา และวิธีการแก้ไขปัญหาให้กับผู้เข้าร่วมท่านอื่น และมีคณะกรรมการชุมชน จำนวน 2 ท่าน ทำหน้าที่เป็นตัวแทนในการนำเสนอปัญหาในที่ประชุมประชาคม

กลุ่มประชาชน พบว่า ทั้งหมดมีบทบาทเป็นผู้ประสานแจ้งรายละเอียดของการ ประชุมประชาคม และมีบางท่านเป็นผู้ให้คำแนะนำ เป็นที่ปรึกษาให้กับประชาชนในพื้นที่ใน ชุมชนที่ตนเองอาศัย ชุมชนใกล้เคียง และนำเสนอปัญหา วิธีการแก้ไขปัญหาของชุมชนรวมถึง การฝากประเด็นให้ผู้เข้าร่วมมานำเสนอปัญหาของพื้นที่ให้ในที่ประชุมประชาคมตำบล

“ป้าก็จะคอยประสานกับชาวบ้านเกี่ยวกับเรื่องทีไปขอกับเทศบาล
ไว้ว่าอยู่ในช่วงไหน คำเนินการได้เมื่อไหร่ และมีประชุมสภาภาแพ
ป้าก็ไปเข้าร่วมทุกครั้ง เพื่อคอยติดตามเรื่องทีขอไป แล้วคอยมาแจ้ง
ให้ชาวบ้านเขารู้ เราพอรู้เรื่อง และไปร่วมกับเทศบาลทุกครั้ง”

(สัมภาษณ์ประชาชนคนที่ 2, 4 ธันวาคม 2562)

“ก็จะเป็นการแก้ปัญหาที่ยังไม่เพียงพอของหมู่บ้าน จึงจะเสนอปัญหาขึ้นไป ก็คงเป็นเรื่องถนนหนทาง ถ้าถนนที่เป็นหลุมเป็นบ่อก็จะให้เขาเข้ามาแก้ไข ให้ใช้งานได้ตามปกติ”

(สัมภาษณ์ผู้ใหญ่บ้านคนที่ 1, 9 ธันวาคม 2562)

“ไปแจ้งเพื่อนบ้านให้ไปประชาสัมพันธ์ให้บ้านใกล้เคียงเขามาร่วมประชุม”

(สัมภาษณ์ประชาชนคนที่ 3, 4 ธันวาคม 2562)

“ไม่เคยเสนอปัญหาด้วยตัวเองนะ แต่จะปรึกษากันในชุมชนก่อนว่ามีปัญหาอะไร เขียนกรอกไปกับแบบฟอร์มและให้คนอื่นนำเสนอให้นะ”

(สัมภาษณ์ประชาชนคนที่ 4, 20 ธันวาคม 2562)

“คอยมาแจ้งชาวบ้านให้ในเรื่องที่ทางเทศบาลได้ดำเนินการ มาแนะนำ มาบอกว่า ดำเนินการไปถึงไหนบ้าง และเวลาประชุมก็ไปบอกให้พวกเขาเข้าร่วมประชุม เพื่อบอกปัญหาของตนเองกัน”

(สัมภาษณ์คณะกรรมการชุมชนคนที่ 2, 20 ธันวาคม 2562)

“ก็เสนอให้แก้ไขปัญหาเรื่องไฟฟ้าสาธารณะ ทางไม่สว่างเนื่องจากไม่มี ไฟทางสาธารณะเลย ไฟเสียดถนนมีคเคินทางลำบาก”

(สัมภาษณ์คณะกรรมการชุมชนคนที่ 5, 23 ธันวาคม 2562)

“ก็จะมีหลายโครงการนะที่เสนอปัญหาขึ้นไป ตัวอย่างเช่น โครงการติดตั้งการ WIFI สาธารณะ และก็มีโครงการติดตั้งกล้อง CCTV โดยให้ซ่อมแซมจุดที่ชำรุดเสียหาย และก็มีประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนมาร่วมประชุมกันด้วย”

(สัมภาษณ์ผู้ใหญ่บ้านคนที่ 2, 26 ธันวาคม 2562)

“ก็จะบอกชาวบ้านให้ว่ามีประชุมนะไปเข้าร่วมกันได้ ไปช่วยกันเอาปัญหาในชุมชน เข้าที่ประชุม ไปร่วมกันได้ ไปเสนอได้ ก็จะบอกเขาแบบนี้”

(สัมภาษณ์ประชาชนคนที่ 6, 27 ธันวาคม 2562)

ตารางที่ 9 กิจกรรมการมีส่วนร่วมในการประชุมประชาคมตำบล เพื่อจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น
ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

การมีส่วนร่วม	ผู้นำท้องถิ่น	เจ้าหน้าที่	ผญ. คนที่ 1	ผญ. คนที่ 2	คกก. คนที่ 1	คกก. คนที่ 2	คกก. คนที่ 3	คกก. คนที่ 4	คกก. คนที่ 5	คกก. คนที่ 6	ปชช. คนที่ 1	ปชช. คนที่ 2	ปชช. คนที่ 3	ปชช. คนที่ 4	ปชช. คนที่ 5	ปชช. คนที่ 6
จัดประชุม	✓	✓														
ประสานและแจ้ง รายละเอียด	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
ให้คำแนะนำเป็นที่ ปรึกษา	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓		✓
เข้าประชุมเสนอ ปัญหาการแก้ไข ปัญหาและเป็น ตัวแทนในการเสนอ ปัญหาต่อที่ประชุม				✓	✓				✓							
เข้าประชุมเสนอ ปัญหาและการแก้ไข ปัญหา			✓		✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓				✓
เข้าประชุมแต่ไม่ได้ เสนอปัญหาและการ แก้ไขปัญหา														✓		
ไม่ได้เข้าประชุมแต่ เสนอปัญหาและการ แก้ไขปัญหามักกับผู้ ที่เข้าประชุม					✓				✓							✓

หมายเหตุ : 1. ผญ. หมายถึง ผู้ใหญ่บ้าน
2. คกก. หมายถึง คณะกรรมการ
3. ปชช. หมายถึง ประชาชน

ตอนที่ 2 ปัญหา อุปสรรค และแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการประชุมประชาคมตำบล เพื่อจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลตำบลหนองซาก อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี

1. ด้านคน

1.1 ปัญหาด้านคน

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลสำคัญไม่มีปัญหาในการมาเข้าร่วมประชุมประชาคม เนื่องจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญมาประชุมเกือบทุกคน มีเพียง 3 ท่านไม่ได้มาเข้าร่วมประชุม เนื่องจากติดภารกิจ และค้าขายอยู่ที่บ้าน เมื่อพิจารณาจำแนกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญพบว่าปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเข้าร่วมประชุมประชาคมตำบลส่วนใหญ่เกิดจากประชาชนส่วนใหญ่ติดภารกิจ ต้องประกอบอาชีพเพื่อหารายได้เลี้ยงชีพ และเลี้ยงครอบครัว จึงไม่สามารถมาเข้าร่วมประชุมประชาคมได้ และประชาชนบางกลุ่มออกไปทำงานนอกพื้นที่ส่วนประชาชนที่อยู่บ้านส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ จึงไม่สามารถเดินทางมาเข้าร่วมประชุมได้ เนื่องจากไม่มีรถในการเดินทาง และผู้สูงอายุบางท่านประกอบอาชีพค้าขาย และต้องดูแลหลาน (ตารางที่ 10)

กลุ่มผู้นำท้องถิ่น และเจ้าหน้าที่ มีความคิดเห็นว่า ปัญหาหลักของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเข้าร่วมประชุมประชาคมไม่ได้เกิดจากบุคคลกลุ่มใดแต่เป็นปัญหาของการสื่อสาร ส่วนเจ้าหน้าที่ มีความคิดเห็นว่า ปัญหาเกิดจากประชาชนและคณะกรรมการชุมชน เนื่องจากประชาชนติดภารกิจ และคณะกรรมการชุมชนไม่ตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ของตนเอง

กลุ่มผู้ใหญ่บ้าน กลุ่มคณะกรรมการชุมชน และกลุ่มประชาชน มีความคิดเห็นตรงกันว่า ปัญหาเกิดจากประชาชนไม่สามารถเข้าร่วมประชุมได้ เนื่องจากประชาชนติดภารกิจ ต้องประกอบอาชีพ ประชาชนส่วนใหญ่ออกไปทำงานนอกพื้นที่ และประชาชนไม่มียานพาหนะในการเดินทางมาเข้าร่วมประชุมประชาคม ประกอบกับประชาชนไม่ตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ของตนเองในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น และบางส่วนมีความคิดเห็นว่าเทศบาลไม่สามารถตอบสนองความต้องการให้กับประชาชนได้ จึงทำให้มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการประชุมประชาคมทำให้ไม่อยากเข้ามามีส่วนร่วมในการประชุมประชาคมตำบล เพื่อจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น และกลุ่มประชาชน ยังให้ความเห็นว่า ปัญหาส่วนหนึ่งนั้นเกิดจากบทบาทของผู้นำ เนื่องจากกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และคณะกรรมการชุมชนไม่ตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ในการดูแลรับผิดชอบชุมชน และการแก้ไข ปัญหาของชุมชน โดยไม่เข้าถึงประชาชน ไม่มีการแจ้งข้อมูลรายละเอียดต่าง ๆ ของการประชุมประชาคม รวมถึงปัญหาเรื่องอื่นที่เกิดกับชุมชนให้กับประชาชนได้รับทราบ โดยพบปัญหา ดังนี้

1.1.1 ปัญหาประชาชนขาดยานพาหนะในการเดินทางมาเข้าร่วมประชุมประชาคม เนื่องจากประชาชนที่สามารถเข้าร่วมประชุมประชาคมได้ส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ ซึ่งไม่สะดวกในการเดินทางมาเข้าร่วมประชุม เพราะไม่มียานพาหนะในการเดินทาง โดยคำนึงถึงผู้ให้ข้อมูลสำคัญแต่ละกลุ่ม ดังนี้

“แต่ละครั้งที่ไปประชุมที่ผ่านมาก็มีไปกันทุกชุมชนนะ มากันพอสมควร ถ้าถามว่า ชาวบ้านเป็นปัญหาใหม่ในการเข้าประชุม ก็ถือว่าเป็นปัญหาหลักเลยนะ ในเรื่องการเดินทาง เขาไม่มีรถมา เขาเดินทางมาไม่สะดวก ลำบากที่พูดถึงเรื่องของประชาชนนะ”

(สัมภาษณ์ประชาชนคนที่ 1, 4 ธันวาคม 2562)

“ส่วนใหญ่คนที่อยู่บ้านเขาก็เป็นคนแก่ ไม่มีรถ ต้องเลี้ยงลูกเลี้ยงหลาน ส่วนกำลังหลักของครอบครัวต้องไปรับจ้างต้องทำงาน”

(สัมภาษณ์ผู้ใหญ่บ้านคนที่ 1, 9 ธันวาคม 2562)

“เกิดจากตัวประชาชนเองนะ เพราะพวกเขาไม่ค่อยได้อยู่บ้านกันนะ เขาไปทำงานกันหมด คนที่อยู่บ้านก็เป็นผู้สูงอายุ ไปไม่ได้ ไหว ไปไม่ได้ ไม่มีรถไป”

(สัมภาษณ์ประชาชนคนที่ 3, 20 ธันวาคม 2562)

“ส่วนใหญ่อย่างที่บอกมีแต่คนแก่ ๆ อยู่บ้าน ไปไม่ได้นะ ไม่มีรถ ดูหลานบ้างเดินก็ไม่สะดวกมากกว่า”

(สัมภาษณ์ประชาชนคนที่ 5, 20 ธันวาคม 2562)

“ประชาชนเลย ส่วนใหญ่ที่อยู่บ้านกันก็อายุเยอะกันแล้ว แล้วก็ไม่มีรถจะไปกัน ยังไงละ ลูกหลานก็ออกไปทำงานกันหมด ไม่มีใครไปส่ง ไม่มีปัญหาจะไปกันก็เลยไม่ไป”

(สัมภาษณ์คณะกรรมการชุมชนคนที่ 2, 20 ธันวาคม 2562)

1.1.2 ปัญหาประชาชนติดภารกิจส่วนตัว เนื่องจากประชาชนในพื้นที่ประกอบอาชีพเกษตร เช่น อ้อย มันสำปะหลัง สับประรด ปาล์ม ยางพารา และทำงานโรงงานอุตสาหกรรม ทั้งในพื้นที่และนอกพื้นที่ ดังนั้นตามวัน-เวลาที่เทศบาลจัดประชุมประชาคมประชาชนต้องประกอบอาชีพเพื่อหารายได้เลี้ยงตนเองและครอบครัว และออกไปทำงาน นอกพื้นที่ทำให้ไม่สามารถเข้าร่วมประชุมประชาคมได้

โดยคำนึงถึงผู้ให้ข้อมูลสำคัญแต่ละกลุ่ม ดังนี้

“ก็ส่วนใหญ่เกิดจากประชาชนเขามาไม่ได้นะ เกิดจากปัญหาปากท้องมากกว่า ประชาชนเขาต้องทำมาหากิน เขาไม่มีเวลาไปประชุม พวกเขาต้องทำงานกัน”

(สัมภาษณ์ผู้ใหญ่บ้านคนที่ 1, 9 ธันวาคม 2562)

“ประชาชนเขาบางทีก็ติดภารกิจ ต้องทำงาน มาไม่ได้ และบางคนเขาก็ฝากปัญหาผู้นำมาแล้ว ก็เลยคิดว่าไม่มาก็ได้มีผู้นำเป็นตัวแทนแล้ว”

(สัมภาษณ์คณะกรรมการชุมชนคนที่ 1, 13 ธันวาคม 2562)

“เขาไปกันลำบากก็เลยไม่ไปนะ คนที่พอมายาวก็ติดภารกิจทำงานประจำกัน”

(สัมภาษณ์ประชาชนคนที่ 2, 20 ธันวาคม 2562)

“ก็ใช้ที่ประชาชนด้วย เขาทำงานกัน จะไปได้ยังไงส่วนใหญ่ทำโรงงานแล้วโรงงานไม่หยุดเขาก็มาไม่ได้”

(สัมภาษณ์คณะกรรมการชุมชนคนที่ 3, 20 ธันวาคม 2562)

“ประชาชนนะ บางคนเขามาไม่ได้ เขาเดินไม่ได้ เดินไม่ไหว เขาแก่กันแล้ว ส่วนพวกวัยรุ่นเขาก็ไปทำงานที่อื่นกันหมด บางคนลูกหลานแต่งงานแยกครอบครัว ออกไปอยู่พื้นที่อื่น ที่อยู่กับบ้านก็มีแต่คนแก่ไม่มีรถมาบ้าง เดินไม่ไหวบ้าง มาไม่ได้บ้างต้องเลี้ยงดูหลานแบบนี้”

(สัมภาษณ์ประชาชนคนที่ 5, 20 ธันวาคม 2562)

“เขาไปไม่ไหวบ้างก็มี และส่วนใหญ่มีแต่คนแก่ ๆ อยู่บ้าน นอกนั้น
เขาออกไปทำงานกันหมด คนหนุ่มคนสาวเขาออกไปทำงานตามโรงงานกัน”

(สัมภาษณ์คณะกรรมการคนที่ 4, 23 ธันวาคม 2562)

“เขาทำงานกันด้วย บางคนก็ขายของบ้าง ไปไม่ได้บ้างก็มีก็คนแก่ล่ะ”

(สัมภาษณ์คณะกรรมการชุมชนคนที่ 5, 23 ธันวาคม 2562)

“เกิดจากประชาชนนะ เพราะเขามีภารกิจ คิดทำงานประจำกัน ไม่มีเวลา”

(สัมภาษณ์ผู้ใหญ่บ้านคนที่ 2, 26 ธันวาคม 2562)

“ประชาชนมากกว่านะ เขาไม่ไปกันเลย เขาไปกันไม่ได้ เขาทำงานกัน
เขาไม่มีเวลาเขาทำงานกัน คนที่อยู่ก็เป็นคนแก่ก็ไม่มีคนอยู่เฝ้าบ้านบ้าง
ต้องขายของบ้างต้องเลี้ยงหลานบ้าง”

(สัมภาษณ์คณะกรรมการคนที่ 6, 27 ธันวาคม 2562)

“ประชาชนมากกว่านะบางที่เขาไม่ว่างที่จะมา เขาติดงานติดภารกิจ”

(สัมภาษณ์ประชาชนคนที่ 6, 27 ธันวาคม 2562)

1.1.3 ปัญหาประชาชนมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการทำประชาคม และไม่มีความรู้
ความเข้าใจถึงประโยชน์ของการทำประชาคม กล่าวคือ ในการประชุมประชาคม ได้เปิดโอกาสให้
ประชาชนเสนอประเด็นปัญหา ความต้องการ เพื่อให้ทางเทศบาลดำเนินการแก้ไขปัญหา
ความต้องการ และความเดือดร้อนของประชาชนในชุมชน อย่างไรก็ตามเทศบาลไม่สามารถ
ดำเนินการแก้ไขให้ได้ทั้งหมด เนื่องจากขีดจำกัดด้านงบประมาณ และการประสานงานข้ามหน่วยงาน
ต้องอาศัยระยะเวลาและมีความยุ่งยากซับซ้อน เช่น การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค การประปาส่วนภูมิภาค
ทางหลวงชนบท เป็นต้น และยังรวมไปถึงบางประเด็นปัญหาไม่ใช่ขอบเขตอำนาจหน้าที่ของทาง
เทศบาลที่จะดำเนินการได้ จึงทำให้ประชาชนมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการทำประชาคม ทั้งนี้ผู้ให้ข้อมูล
สำคัญทุกกลุ่มเห็นตรงกันว่าประชาชนของตำบลไม่มีความรู้ความเข้าใจถึงประโยชน์ของการทำ
ประชาคมว่าการทำประชาคมเป็นกระบวนการที่มีความจำเป็นมากต่อการนำปัญหาของชุมชน
ไปสู่การบรรจุลงแผนพัฒนาท้องถิ่น เพื่อไปสู่การจัดตั้งงบประมาณในการดำเนินการแก้ไขปัญหา
ที่เกิดขึ้นของชุมชนตามงบประมาณรายจ่ายประจำปีของเทศบาล

โดยคำนึงถึงผู้ให้ข้อมูลสำคัญแต่ละกลุ่ม ดังนี้

“ถ้าแก้ปัญหาให้ได้จริง ชาวบ้านก็ศรัทธาก็จะออกมาให้ความร่วมมือแน่นอน”

(สัมภาษณ์ประชาชนคนที่ 2, 4 ธันวาคม 2562)

“เขาไม่เข้าใจว่าเขาต้องมาประชุมทำไม ประชุมอะไร ต้องทำอะไร
ไม่มีคนมาอธิบายให้รู้ข้อมูลอย่างแน่ชัด”

(สัมภาษณ์ประชาชนคนที่ 4, 20 ธันวาคม 2562)

“การที่เราขอให้ช่วยเหลือหรือแก้ไขปัญหอะไร ไปก็ไม่มาทำให้
ก็เลยทำให้ไม่ค่อยมีใครอยากไปร่วมด้วยก็ส่วนหนึ่งนะ”

(สัมภาษณ์ประชาชนคนที่ 5, 20 ธันวาคม 2562)

“ก็ต้องแก้ไขปัญหให้ได้ ตอนนี้เขาทำให้น้อย บางอย่างก็ยังไม่ได้ ทำให้
ชาวบ้านเขาก็มองว่าขอไปให้มาแก้ไขก็ยังไม่มาทำ แบบนี้ แต่ก็เข้าใจ
ว่างบอาจไม่มีไม่พอยังอยู่ในช่วงรักษาการด้วย”

(สัมภาษณ์คณะกรรมการชุมชนคนที่ 2, 20 ธันวาคม 2562)

“เขาไม่มีรถไปกันใครจะไปประชุมละ เขาไปก็เสียเวลาทำงานของเขาทั้งหมด
เขาต้องทำงานกัน เขาไปเขาก็คิดว่าเขาไม่ได้อะไร ไม่เข้าใจว่าไปแล้วจะได้อะไร
จากการประชุมพวกเขาไปทำงานดีกว่า”

(สัมภาษณ์คณะกรรมการชุมชนคนที่ 2, 20 ธันวาคม 2562)

“ในเรื่องภาพรวมของเทศบาล คือชาวบ้านเขามองว่าเขาเสนออะไรไป
ก็แก้ไขปัญหไม่ได้ทำให้พวกเขาไม่ได้”

(สัมภาษณ์ผู้ใหญ่บ้านคนที่ 2, 26 ธันวาคม 2562)

“ประชุมประชาคมถือว่าสำคัญ ทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมกันแก้ไขปัญหาของชุมชน ได้แต่บางที่ประชาชนก็ไม่เข้าใจกันด้วยนะว่าประชาคมคืออะไร ประชุมทำไมนะ”

(สัมภาษณ์ประชาชนคนที่ 6, 27 ธันวาคม 2562)

1.1.4 ปัญหา กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการชุมชน และประชาชนไม่ตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ เนื่องจาก กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และคณะกรรมการชุมชนไม่เข้าถึงประชาชน ไม่เป็นตัวแทนและสื่อกลางในการประสานงานและแจ้งรายละเอียดกิจกรรม ให้ประชาชนในชุมชนได้ทราบ และประชาชนไม่ตระหนักถึงบทบาทของตนเองที่ต้องมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น และในด้านบทบาทของผู้นำท้องถิ่น ที่เป็นสาเหตุทำให้เกิดปัญหาในการเข้าร่วมประชุมประชาคมตำบล เพื่อจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ของประชาชนได้ เนื่องจากประชาชนให้ความสำคัญกับบทบาทในการทำงานของผู้นำเพื่อชุมชน โดยต้องการให้ผู้นำเป็นตัวแทนของประชาชนในทุกกิจกรรมที่เกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนและการแก้ไขปัญหาของชุมชน

โดยคำนึงถึงผู้ให้ข้อมูลสำคัญแต่ละกลุ่ม ดังนี้

“ใช้ค่ะเขาไม่รู้ว่าจะต้องทำหน้าที่อะไร ไม่รู้บทบาทหน้าที่ของตนเองค่ะ”

(สัมภาษณ์เจ้าหน้าที่, 4 ธันวาคม 2562)

“กำนันผู้ใหญ่บ้าน ประชาชนบางคนยังไม่รู้จักผู้ใหญ่บ้านเลยคือใคร ประชาชนบางคนไม่รู้จักเพราะเขาไม่ลงพื้นที่เขาเข้าไม่ถึงประชาชน ไม่ลงไปหาประชาชน ไม่ไปคุยอะไรบ้าง เพราะบางคนย้ายมาอยู่ในพื้นที่ใหม่ก็มี คนใหม่ คนเก่าก็ไม่รู้แล้วจะให้พวกเขามาประชุมเขาไม่มาทันหรอกนะ”

(สัมภาษณ์ประชาชนคนที่ 1, 4 ธันวาคม 2562)

“แล้วมีอีกเรื่องเรื่องการประสานเรื่องหนังสือประชุมของพวกกรรมการไม่ทั่วถึง กรรมการไม่ไปบอกให้ชาวบ้านรู้ ชาวบ้านรู้กันแค่ไม่กี่คน แค่นี้ก็แล้ว บ้านกรรมการบ้านไกลออกไปไม่รู้เรื่องเลยกรรมการไม่ใส่ใจ”

(สัมภาษณ์ประชาชนคนที่ 1, 4 ธันวาคม 2562)

“ผู้นำเป็นตัวหลักเลยนะ ผู้ใหญ่บ้านต้องดูแลลูกบ้าน ต้องเอาลูกบ้านออกมา
ร่วมประชุมให้ได้ ส่วนตัวกรรมการชุมชนก็อย่างที่พูดต้องพาชาวบ้าน
เขาออกมา กรรมการจะมารับฟังคนเดียวไม่ได้ ต้องให้ชาวบ้านออกมารับรู้ด้วย
เขาเค็ดรื้อนอะไรจะได้มาเสนอได้ ผู้ใหญ่บ้านและกรรมการชุมชนต้องทำงาน
แบบเข้าถึงชาวบ้านนะ”

(สัมภาษณ์ประชาชนคนที่ 2, 4 ธันวาคม 2562)

“กรรมการชุมชนเขาต้องรู้บทบาทหน้าที่เขานะ”

(สัมภาษณ์ผู้ใหญ่บ้านคนที่ 1, 9 ธันวาคม 2562)

“ทางผู้นำเวลาไปรับเรื่องหรือปัญหาของประชาชนมาแล้วควรไปเน้นให้
ประชาชนมาร่วมประชุมด้วย จะได้มาร่วมฟังว่าได้เสนอปัญหาให้แล้วนะ
แต่ก็มีผู้นำบางคนไปรับเรื่องชาวบ้านมาแล้วก็ไม่ไปเสนอปัญหาให้ก็มี
ชาวบ้านก็ไม่มาเลยไม่รู้ว่าได้เสนอปัญหาให้หรือยัง”

(สัมภาษณ์คณะกรรมการชุมชนคนที่ 1, 13 ธันวาคม 2562)

“ในส่วนของผู้นำกรรมการก็ไม่ค่อยได้มาประสานกับชาวบ้านแจ้งชาวบ้าน
บอกหรือแจ้งแก่ใกล้ ๆ”

(สัมภาษณ์ประชาชนคนที่ 3, 20 ธันวาคม 2562)

“ผู้นำไม่เคยมาให้ความรู้ชาวบ้าน ไม่มาแจ้งชาวบ้าน ไม่เข้าถึงชาวบ้าน
มันเกี่ยวส่วนหนึ่งนะ ถ้ามีปัญหาสามส่วนก็เกี่ยวส่วนหนึ่งนั่นแหละ
ประชาชนบางคนยังไม่รู้จักกำนันผู้ใหญ่บ้านเลยจริง ๆ นะ”

(สัมภาษณ์ประชาชนคนที่ 4, 20 ธันวาคม พ.ศ. 2562)

“เคยไปคุยกับเพื่อนบ้านนะ เขาบอกผู้นำไม่เคยมาคุยมาแจ้งมาบอกอะไรเลย
เวลาเจอกันก็ไม่เคยบอก...ผู้นำที่ไม่เข้าถึงประชาชนนะ ก็กรรมการ
ผู้ใหญ่บ้านแหละ”

(สัมภาษณ์คณะกรรมการชุมชนคนที่ 3, 20 ธันวาคม 2562)

“ก็เป็นที่ประชาชนเขากันเองนั่นแหละไม่ค่อยใส่ใจ ไม่ค่อยให้ความสำคัญกับการไปประชุมเท่าไรหรือบางคนก็ติดทำงานกันด้วย และเขาก็ถือว่าฝากบอกเรามาแล้ว ฝากแจ้งมาแล้ว แค่นี้ก็พอ เขาคิดกันแบบนี้”

(สัมภาษณ์คณะกรรมการชุมชนคนที่ 5, 23 ธันวาคม 2562)

“กรรมการบางคนยังไม่กล้าที่จะออกมานำเสนอปัญหาของชุมชนเลย เราเข้ามาเป็นตัวแทนชาวบ้านแล้ว เราต้องกล้ากว่าชาวบ้านต้องเป็นตัวแทนให้ชาวบ้านได้ต้องรู้บทบาทหน้าที่ตนเอง ต้องกล้าคิดกล้าเสนอ กล้าที่จะพูดกล้าแสดงออกนะ การฝึกฝนบ่อย ๆ อบรม การประชุมบ่อย ๆ จะช่วยได้ เพราะเกิดความเคยชินทำบ่อย ๆ นะ”

(สัมภาษณ์ผู้ใหญ่บ้านคนที่ 2, 26 ธันวาคม 2562)

ตารางที่ 10 สรุปปัญหา อุปสรรคของการมีส่วนร่วมในการประชุมประชาคมตำบล เพื่อจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ด้านคน

ปัญหา อุปสรรค ด้านคน	ผู้นำท้องถิ่น	เจ้าหน้าที่	ผญ. คนที่ 1	ผญ. คนที่ 2	คกก. คนที่ 1	คกก. คนที่ 2	คกก. คนที่ 3	คกก. คนที่ 4	คกก. คนที่ 5	คกก. คนที่ 6	ปชช. คนที่ 1	ปชช. คนที่ 2	ปชช. คนที่ 3	ปชช. คนที่ 4	ปชช. คนที่ 5	ปชช. คนที่ 6
ประชาชนขาด ยานพาหนะใน การเดินทางมา เข้าร่วมประชุม	-	-	✓	✓	-	✓	-	✓	-	-	✓	-	✓	-	✓	-
ประชาชนติด ภารกิจส่วนตัว	-	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	-	✓	-	✓	✓
ประชาชนมี ทัศนคติที่ไม่ดี ต่อการทำ ประชาคม และ ไม่มีความรู้ ความเข้าใจถึง ประโยชน์ของ การทำ ประชาคม	-	-	-	✓	✓	✓	-	-	-	-	-	✓	-	✓	-	-
กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการ ชุมชน และ ประชาชนไม่ ตระหนักถึง บทบาทหน้าที่	-	✓	✓	-	✓	-	✓	-	✓	-	✓	✓	✓	✓	-	-

หมายเหตุ : 1. ผญ. หมายถึง ผู้ใหญ่บ้าน
2. คกก. หมายถึง คณะกรรมการ
3. ปชช. หมายถึง ประชาชน

1.2 แนวทางการส่งเสริมให้ประชาชนเข้าร่วมประชุมประชาคมตำบล เพื่อจัดทำแผนพัฒนา ด้านคน

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ พบว่า แนวทางการส่งเสริมให้ประชาชนเข้าร่วมประชุมประชาคมตำบล เพื่อจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ด้านคน ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ สอดคล้องกัน คือ (ตารางที่ 11)

1.2.1 จัดบริการรถรับส่งประชาชน โดยเทศบาลควรมีบริการรถรับส่งประชาชน เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกให้กับประชาชนที่ไม่มียานพาหนะในการเดินทางมาเข้าร่วมประชุมประชาคม

1.2.2 จัดอบรมให้ความรู้กับประชาชนเพื่อสร้างทัศนคติที่ดีต่อการทำประชาคม โดยเทศบาลควรจัดอบรมให้ความรู้ประชาชนในพื้นที่ถึงประโยชน์ของการทำประชาคมว่าการทำประชาคมเป็นกระบวนการที่มีความจำเป็นมากต่อการนำปัญหาของชุมชนไปสู่การบรรจุลงแผนพัฒนาท้องถิ่น เพื่อไปสู่การจัดตั้งงบประมาณในการดำเนินการแก้ไขปัญหาของชุมชน และเป็นการสร้างทัศนคติที่ดีให้กับประชาชนในการแก้ไขปัญหาของชุมชน

1.2.3 จัดอบรมให้ทุกกลุ่มตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ของตนเอง โดยเทศบาลควรจัดอบรมให้ความรู้กับ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการชุมชน และประชาชน ให้รู้บทบาทหน้าที่ของตนเองต่อชุมชน

“ควรมีการบริการดูแลให้มีรถรับส่งชาวบ้านเขา กรรมการ ผู้นำต้องเสียสละเวลาไปรับส่ง”

(สัมภาษณ์ประชาชนคนที่ 1, 4 ธันวาคม 2562)

“อยากให้ชาวบ้านเขาไปก็ต้องเป็นการแก้ไขปัญหาตาม โครงการที่ขอ ไปนะ ว่าพวกเขาเสนอไปแล้วเทศบาลทำได้ แก้ปัญหาให้ ตรงนั้นแหละที่เขาจะมองเห็นว่าช่วยเขาได้พวกเขาก็จะทำให้ พวกก็จะเขาร่วมมือกับเทศบาล และเข้าร่วมประชุมกัน”

(สัมภาษณ์ประชาชนคนที่ 2, 4 ธันวาคม 2562)

“ต้องให้ผู้นำเขาเข้าหาประชาชนนะ ทั้งผู้ใหญ่ และกรรมการฯ แล้วต้องแก้ปัญหาให้ได้อย่างที่บอก เทศบาลก็ต้องดูแลนะ ต้องทำให้เขารู้หน้าที่ของเขาที่ต้องดูแลประชาชน”

(สัมภาษณ์ประชาชนคนที่ 2, 4 ธันวาคม 2562)

“ควรจัดอบรมให้คณะกรรมการชุมชนจะได้รู้บทบาทหน้าที่ของตนเอง และให้ความรู้ประชาชนในความสำคัญของแผนฯ ว่ามีความสำคัญอย่างไรละ”

(สัมภาษณ์เจ้าหน้าที่, 9 ธันวาคม 2562)

“ควรอบรมให้ความรู้พวกเขาจะ เขาจะได้รู้บทบาทหน้าที่ของเขาเอง เขาจะได้มีการเชื่อมต่อกับชาวบ้าน และเจ้าหน้าที่ด้วย พวกเขาก็เปรียบเสมือนผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านนะ การอบรมก็เพื่อให้ความรู้คณะกรรมการฯ ว่าเขามีหน้าที่อะไรต้องทำอะไร”

(สัมภาษณ์ผู้ใหญ่บ้านคนที่ 1, 9 ธันวาคม 2562)

“ก็เป็นการอบรมให้ความรู้กรรมการชุมชนเขาในเรื่องความรู้เบื้องต้นของการทำงาน และควรมอบประกาศนียบัตรให้พวกเขาเป็นขวัญกำลังใจกับพวกเขา ให้พวกเขามีแรงใจ กระตุ้นให้อยากทำงานให้กับชุมชน”

(สัมภาษณ์ผู้ใหญ่บ้านคนที่ 1, 9 ธันวาคม 2562)

“ก็ต้องอบรมให้ความรู้พวกเขาจะ ทุกฝ่ายเลย กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการชุมชน เพื่อให้เขารู้บทบาทหน้าที่ และร่วมมือกันทำงานต่อชุมชนนะ”

(สัมภาษณ์คณะกรรมการชุมชนคนที่ 1, 13 ธันวาคม 2562)

“มันน่าจะเป็นกิจกรรมส่งเสริมการให้ความรู้มากกว่า อบรมให้เขาได้ความรู้กันว่า ประชุมประชาคมสำคัญยังไง ทำไมต้องประชุมประชาคม แล้วก็ทำให้เขารวมตัวกัน ได้พูดคุยกันด้วย”

(สัมภาษณ์ประชาชนคนที่ 4, 20 ธันวาคม 2562)

“คิดว่าเทศบาลควรมีการจัดรถมารับส่งประชาชนที่ไปไม่ได้ ที่ไม่มีรถไป
(สัมภาษณ์คณะกรรมการชุมชนคนที่ 4, 23 ธันวาคม 2562)

“ควรจัดให้มีการฝึกอบรมกรรมการชุมชนให้รู้บทบาทหน้าที่ และที่สำคัญ
เพื่อให้มีภาวะความเป็นผู้นำ”
(สัมภาษณ์ผู้ใหญ่บ้านคนที่ 2, 26 ธันวาคม 2562)

“เทศบาลไม่ได้ดำเนินการตามที่เขาเสนอ เสนออะไรมาก็ทำไม่ได้
เทศบาลควรที่จะดำเนินการแก้ไขปัญหาตามที่ประชาชนเขาขอไป”
(สัมภาษณ์ผู้ใหญ่บ้านคนที่ 2, 26 ธันวาคม 2562)

“ก็ควรอบรมให้ความรู้ชาวบ้านว่าประชุมประชาคมคืออะไร ประชุมประชาคม
สำคัญอย่างไร ต้องมีการประชุมเพื่ออะไร และเขาจะได้ประโยชน์อะไรจาก
การประชุม อะไรแบบนี้”
(สัมภาษณ์ประชาชนคนที่ 6, 27 ธันวาคม 2562)

ตารางที่ 11 สรุปกิจกรรมข้อเสนอแนะ แนวทางการส่งเสริมให้ประชาชนเข้าร่วมประชุมประชาคม ตำบล เพื่อจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ด้านคน

กิจกรรมข้อเสนอแนะ แนวทางการส่งเสริม ด้านคน	ผู้นำท้องถิ่น	เจ้าหน้าที่	ผญ. คนที่ 1	ผญ. คนที่ 2	คกก. คนที่ 1	คกก. คนที่ 2	คกก. คนที่ 3	คกก. คนที่ 4	คกก. คนที่ 5	คกก. คนที่ 6	ปชช. คนที่ 1	ปชช. คนที่ 2	ปชช. คนที่ 3	ปชช. คนที่ 4	ปชช. คนที่ 5	ปชช. คนที่ 6
เทศบาลควรจัดให้มีบริการรถรับส่งประชาชนในการเดินทางมาเข้าร่วมประชุมประชาคมตำบล	-	-	-	-	-	-	-	✓	-	-	✓	-	-	-	-	-
เทศบาลควรสร้างทัศนคติที่ดีให้กับประชาชน (ในการแก้ไขปัญหาให้กับประชาชน) และควรจัดอบรมให้ความรู้ความเข้าใจกับประชาชนเกี่ยวกับโยชน์ของการจัดทำประชาคม	-	-	✓	-	✓	-	-	-	-	-	-	✓	-	✓	-	-
เทศบาลควรจัดอบรมให้ความรู้กับกำนันผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการชุมชน และประชาชนให้รู้ถึงบทบาทหน้าที่ของตนเองต่อชุมชน	-	✓	✓	✓	✓	-	✓	-	-	-	-	✓	-	✓	-	✓

หมายเหตุ : 1. ผญ. หมายถึง ผู้ใหญ่บ้าน
2. คกก. หมายถึง คณะกรรมการ
3. ปชช. หมายถึง ประชาชน
4. - หมายถึง ไม่ได้กล่าวถึง

2. ด้านหลักการของการทำประชาคมตำบล

2.1 ปัญหาด้านหลักการของการทำประชาคมตำบล

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลสำคัญทุกกลุ่ม มีความคิดเห็นว่าการประชุมประชาคมตำบล เพื่อจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น มีความสำคัญและการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นต้องมีการจัดประชุมประชาคมเพื่อรวบรวมประเด็นปัญหาจากประชาชนในพื้นที่เสียก่อน เพราะประชาชนในพื้นที่จะรู้บริบทและสภาพปัญหาของชุมชนของพื้นที่ที่ดีที่สุด และการประชุมประชาคมสามารถทำให้ประชาชนเกิดการมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาท้องถิ่นและแก้ไขปัญหาความต้องการของประชาชนในชุมชนได้ โดยไม่พบปัญหาจากการดำเนินการทำประชาคมตำบล เมื่อพิจารณาจำแนกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ พบว่า (ตารางที่ 12)

กลุ่มผู้นำท้องถิ่น และเจ้าหน้าที่ กลุ่มผู้ใหญ่บ้าน กลุ่มคณะกรรมการชุมชน และกลุ่มประชาชน ทั้งหมดมีความคิดเห็นว่าการประชุมประชาคมมีความสำคัญ และก่อนที่เทศบาลจะจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ควรจัดประชุมประชาคมเพื่อสรุปประเด็นปัญหาและวิธีการแก้ไขปัญหา ก่อน และประชาชนควรเป็นผู้สรุปประเด็นปัญหา และวิธีการแก้ไขปัญหามาด้วยตัวเอง เพราะเป็นผู้ที่อยู่ในชุมชนและรู้บริบทสภาพแวดล้อมของชุมชนที่ตนเองอาศัย และการประชุมประชาคมยังสามารถสร้างให้เกิดมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นได้ แต่มีคณะกรรมการชุมชนเพียง จำนวน 1 ท่าน มีความคิดเห็นว่าการประชุมประชาคมมีความสำคัญและควรมีการจัดประชุมประชาคมก่อนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น แต่การประชุมประชาคมไม่สามารถสร้างให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนได้ เนื่องจากประชาชนไม่ไปร่วมประชุมประชาคมตำบลการมีส่วนร่วมของประชาชนจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อประชาชนไปเข้าร่วมประชุมประชาคมตำบล

“การประชุมประชาคมสำคัญค่ะ เห็นด้วยค่ะที่ต้องมีการประชาคมก่อนจัดทำแผนฯ เพราะประชาชนจะได้มาเสนอปัญหาของชุมชนของตัวเองค่ะ”

(สัมภาษณ์เจ้าหน้าที่, 4 ธันวาคม 2562)

“สำคัญมาก ๆ จำเป็นด้วยนะการประชุมประชาคมเนี่ย มันสามารถแบ่งเบาความเดือดร้อนประชาชนที่จะมีได้นะ”

(สัมภาษณ์ประชาชนคนที่ 1, 4 ธันวาคม 2562)

“เห็นด้วยดีสิ เราต้องประชาคมก่อนการจะของบให้เทศบาลทำอะไร
ไม่ใช่ขอปุ๊บจะได้เลยจะต้องเสนอไปก่อน เพื่อบปีนี้หมดไม่พอ
ก็ได้ปีหน้า แต่เสนอไปก่อนเทศบาลจะได้รับรู้ว่าประชาชนเดือดร้อนอะไร
เทศบาลก็จะได้รับทราบปัญหาของประชาชนด้วย”

(สัมภาษณ์ประชาชนคนที่ 2, 4 ธันวาคม 2562)

“เห็นด้วยนะ บางครั้งก่อนที่เขาจะประชุมจัดทำแผนฯ เขาจะได้คิดกันก่อน
ว่าต้องเสนออะไร ปัญหาอะไรในประชุมประชาคม เขาก็จะรู้ปัญหาที่พวกเขาเสนอ
ที่จะนำไปทำแผนฯ และเขาก็จะรู้ลำดับของปัญหาว่าปัญหาไหนเร่งด่วนกว่า”

(สัมภาษณ์ผู้ใหญ่บ้านคนที่ 1, 9 ธันวาคม 2562)

“เห็นด้วยนะ ก็สำคัญ บางครั้งชาวบ้านขาดอะไรต้องการอะไรเราจะเสนอ
เทศบาลไป เขาจะได้รู้ปัญหาของชาวบ้านในพื้นที่”

(สัมภาษณ์คณะกรรมการชุมชนคนที่ 2, 20 ธันวาคม 2562)

“เหมาะสมนะ แล้วก็สำคัญนะ ประชาชนจะได้มีส่วนร่วม มีความร่วมมือกัน
มีส่วนที่จะช่วยกันคิด ถึงแม้ว่าน้อยเขาจะไม่ได้ออกความคิดเห็นในที่ประชุม
เพราะเขาไม่กล้า แต่พอเขาได้ฟังเขาก็กลับมาพูดคุยกันเขาก็บอกเราได้
เราก็ประสาน และนำเสนอเพิ่มเติมให้เทศบาลได้”

(สัมภาษณ์ประชาชนคนที่ 4, 20 ธันวาคม 2562)

“สำคัญนะ เห็นด้วยเลยที่มีการประชุมประชาคม ก็เหมือนแต่ก่อนที่มีประชุม
สภากาแฟ เขาก็มาร่วมประชุมกันเยอะเลยนะ ทำให้เขามารวมตัวกัน มาร่วมกันคิด
พูดคุยกัน การทำแบบนี้ทำให้เขามามีส่วนร่วมกันได้นะ มีเรื่องอะไรก็เอามาคุยกัน
ดีนะ ประชุมประชาคมก็เหมือนกันทำให้เกิดการมีส่วนร่วมได้เช่นกัน”

(สัมภาษณ์ประชาชนคนที่ 5, 20 ธันวาคม 2562)

“การประชุมทำให้ชาวบ้านมีส่วนร่วมได้ แต่ชาวบ้านไม่มาไง
ไม่ค่อยให้ความสำคัญไง”

(สัมภาษณ์คณะกรรมการชุมชนคนที่ 5, 23 ธันวาคม 2562)

“ใช้สำคัญะทำให้ชาวบ้านมารวมตัวเพื่อเสนอปัญหาและแก้ไขปัญหาได้”
(สัมภาษณ์ผู้ใหญ่บ้านคนที่ 2, 26 ธันวาคม 2562)

“ถ้าประชาชนไปกันก็ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมได้นะ แต่นี่เขาไม่ไปกันก็เลยคิดว่า การประชุมประชาคมไม่น่าจะทำให้เขามีส่วนร่วมได้ คนที่ไปก็มีแค่คณะกรรมการชุมชนชาวบ้านไม่ไปกันเลย”
(สัมภาษณ์คณะกรรมการชุมชนคนที่ 6, 27 ธันวาคม 2562)

“เห็นด้วยที่มีประชุมประชาคมนะ ประชาชนจะได้รู้ว่าประชุมเรื่องอะไร มีปัญหาอะไรที่นำไปเข้าประชุม จะแก้ไขปัญหาแบบไหน และการประชุมประชาคมถือว่าสำคัญ ทำให้ประชาชนได้มามีส่วนร่วมกันในการแก้ไขปัญหของชุมชน”
(สัมภาษณ์ประชาชนคนที่ 6, 27 ธันวาคม 2562)

ตารางที่ 12 สรุปปัญหา อุปสรรคของการมีส่วนร่วมในการประชุมประชาคมตำบล เพื่อจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ด้านหลักการของการทำประชาคมตำบล

ปัญหา อุปสรรค ด้านหลักการของ การทำประชาคม ตำบล	ผู้นำท้องถิ่น	เจ้าหน้าที่	ผญ. คนที่ 1	ผญ. คนที่ 2	คกก. คนที่ 1	คกก. คนที่ 2	คกก. คนที่ 3	คกก. คนที่ 4	คกก. คนที่ 5	คกก. คนที่ 6	ปชช. คนที่ 1	ปชช. คนที่ 2	ปชช. คนที่ 3	ปชช. คนที่ 4	ปชช. คนที่ 5	ปชช. คนที่ 6
การประชุม ประชาคมตำบลมี ความสำคัญ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
ต้องมีการจัด ประชุมประชาคม ตำบลก่อนการ จัดทำแผนพัฒนา ท้องถิ่น	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
การประชุม ประชาคมเป็น รากฐานสำคัญของ การมีส่วนร่วมขอ องประชาชน	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
การประชุม ประชาคม ไม่ถือเป็นรากฐาน สำคัญของการมี ส่วนร่วมของ ประชาชน																✓

หมายเหตุ : 1. ผญ. หมายถึง ผู้ใหญ่บ้าน
2. คกก. หมายถึง คณะกรรมการ
3. ปชช. หมายถึง ประชาชน

2.2 แนวทางการส่งเสริมให้ประชาชนเข้าร่วมประชุมประชาคมตำบล

เพื่อจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ด้านหลักการของการทำประชาคมตำบล

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ พบว่า แนวทางการส่งเสริมให้ประชาชนเข้าร่วมประชุมประชาคมตำบล เพื่อจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ด้านหลักการของการทำประชาคมตำบล ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญมีความคิดเห็นตรงกัน คือ

2.2.1 จัดอบรมให้ความรู้กับประชาชน เพื่อให้ตระหนักถึงความสำคัญของการประชุมประชาคมมากยิ่งขึ้น โดยเทศบาลควรจัดอบรมให้ความรู้กับประชาชน ถึงความสำคัญของการประชุมประชาคมตำบล (ตารางที่ 13)

2.2.2 จัดประชุมประจำเดือน หรือประชุมสภาทราพบ เพื่อเป็นการกระตุ้นให้ประชาชนเกิดการรู้สึกอยากมีส่วนร่วมและเห็นถึงความสำคัญของการประชุมประชาคมมากยิ่งขึ้น เพื่อให้ผู้นำทุกกลุ่ม หัวหน้าส่วนราชการ และประชาชนในพื้นที่รับทราบถึงผลการปฏิบัติงานและการดำเนินงานของเทศบาลว่ามีผลการดำเนินงานไปถึงขั้นตอนไหน แต่ละโครงการที่ยังไม่ดำเนินการเพราะสาเหตุอะไร และจะสามารถดำเนินการได้ตอนไหนในงบประมาณใด เพื่อให้ประชาชนในพื้นที่ทราบ

2.2.3 จัดกิจกรรมเพื่อกระตุ้นให้ประชาชนอยากมีส่วนร่วมในการทำประชาคม โดยเทศบาลควรจัดให้มีกิจกรรมเสริมสอดแทรกเพื่อกระตุ้นให้ประชาชนเกิดอยากเข้าไปมีส่วนร่วมในการประชุมประชาคม การนำเสนอประเด็นปัญหาและวิธีการแก้ไขปัญหามากยิ่งขึ้น เช่น กิจกรรม การนำyal้างจาน การสานกระเป๋าก การทำกระเป๋าค้าง แล้วให้ประชาชนนำกลับไปใช้ประโยชน์ที่บ้านได้ หรือ การแจกถุงยังชีพ เช่น ข้าวสารอาหารแห้ง น้ำตาลทราย น้ำปลา เป็นต้น และให้มีกิจกรรม การแจกของ การร้องรำ การละเล่นเพื่อแจกของรางวัล

“ก็ยกตัวอย่างงานผู้สูงอายุที่จัด ก็มีให้คนแก่ตรวจสุขภาพ เสรีจก็มีการเล่น ร้องรำทำเพลง แจกของ จักรรางวัล แบบนี้ก็ดี น่าจะมากขึ้น”

(สัมภาษณ์ผู้ใหญ่บ้านคนที่ 1, 9 ธันวาคม 2562)

“ควรจัดอบรมให้คณะกรรมการชุมชน จะได้รู้บทบาทหน้าที่ของตนเอง และให้ความรู้ประชาชนในความสำคัญของแผนท้องถิ่น การประชาคม มีความสำคัญอย่างไรละ”

(สัมภาษณ์เจ้าหน้าที่, 9 ธันวาคม 2562)

“ในการอบรมก็ต้องอธิบายให้ความรู้กับกรรมการฯ ให้เข้าใจว่าเขาต้องมีบทบาทอะไรในชุมชน และต้องทำอะไรให้กับชาวบ้านบ้าง แล้วต้องชี้แจงทำความเข้าใจกับชาวบ้านว่าถ้าท้องถิ่นไม่มีแผนท้องถิ่น หรือไม่มีการเสนอปัญหาโครงการเข้ามาเพื่อจะนำเข้าแผนก็ไม่สามารถนำมาจัดงบประมาณเพื่อแก้ไขปัญหา นั่นให้กับชาวบ้าน ได้ค่ะ ชาวบ้านและกรรมการจะได้อะไรบ้างคะ”

(สัมภาษณ์เจ้าหน้าที่, 9 ธันวาคม 2562)

“คิดว่าเทศบาลควรมีการจัดประชุมสภาฯ 2 เดือนครั้งก็ได้ หรือถ้าไม่ใช่ประชุมสภาฯ ก็เป็นการประชุมผู้นำชุมชน กำหนดผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกสภาฯ และหัวหน้าส่วนราชการทุกกอง อย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้งก็ได้ค่ะ ประชุมสรุปปัญหาทั้งหมดว่าเทศบาลได้ทำโครงการอะไรไปแล้วบ้าง ตัวไหนยังไม่ได้ทำ เพราะอะไร เพราะโครงการที่ขอให้ทำเพื่อแก้ไขปัญหาที่อาจจะอยู่แต่ละส่วนราชการ เช่น ถนน ก็ต้องกองช่าง แบบนี้ ส่วนสมาชิกสภาฯ ก็ต้องเข้าร่วมประชุมด้วย เพราะเขาจะได้อะไรบ้าง ปัญหาไหนที่ชาวร้องขอมาเยอะต้องรีบแก้ไข เวลาทำโครงการของงบในการแก้ไข สมาชิกในสภาฯ จะได้ผ่านงบไปให้เพื่อดำเนินการ เป็นการติดตามด้วยว่าแต่โครงการไปถึงไหนแล้วเขาจะให้เห็นถึงความสำคัญของการทำประชาคม เพราะปัญหาที่จะเข้าประชาคมก็มาจากประชุมแต่ละเดือนประชุมสภาฯ เอง”

(สัมภาษณ์คณะกรรมการชุมชนคนที่ 1, 13 ธันวาคม 2562)

“มันน่าจะเป็นกิจกรรมส่งเสริมการให้ความรู้มากกว่า อบรมให้เขาได้ความรู้กันว่าประชุมประชาคมสำคัญยังไง ทำไมต้องประชุมประชาคม แล้วก็ทำให้เขารวมตัวกันได้ พูดคุยกันด้วย อาจจะทำคล้ายกับการจัดกิจกรรมของผู้สูงอายุก็ได้มี การให้ความรู้ด้านสุขภาพการดูแลตนเอง แล้วก็กิจกรรมสนุก ๆ ให้เขาทำ เช่น ทำกระเปาะแล้วก็ให้เขาเอากลับบ้านก็จะทำให้พวกเขาสนใจไปร่วมประชุมกันเยอะขึ้น ยังเป็นการรวมตัวกันให้ชุมชนได้เสวนากันด้วย หรือไม่ก็จัดให้ประชุมสภาฯ เองก็ได้แบบนั้นก็เวิร์กดีนะ”

(สัมภาษณ์ประชาชนคนที่ 4, 20 ธันวาคม 2562)

“ให้มีประชุมสภากาแพแบบแต่ก่อนก็คินะ ทำให้เขารวมตัวกันทุกเดือน
จัดบ่อย ๆ ชาวบ้านเขาจะได้ร่วมกันคิด และจะได้เอาปัญหาามาแจ้ง
เวลามีประชุมประชาคมได้”

(สัมภาษณ์ประชาชนคนที่ 5, 20 ธันวาคม 2562)

“ก็ต้องอะไรกระตุ้นชาวบ้านนะ หรือมีของแจกชาวบ้านเขาจะได้ออกไป
ประชุมกันแค่เล็ก ๆ น้อย ๆ ก็ได้ อะไรก็ได้ในในส่วนนี้”

(สัมภาษณ์คณะกรรมการชุมชนคนที่ 4, 23 ธันวาคม 2562)

“ก็ต้องมีอะไรมาแจกชาวบ้าน กระตุ้นเขา พร้อมกับการให้เขาไปร่วมประชุมด้วยก็
แจกเป็นถุงยังชีพก็ได้นะ ข้าวสาร อาหารแห้ง น้ำปลา น้ำตาล แบบนี้ก็คินะ”

(สัมภาษณ์คณะกรรมการชุมชนคนที่ 5, 23 ธันวาคม 2562)

“ก็ควรอบรมให้ความรู้ชาวบ้านว่าประชุมประชาคมคืออะไร ประชุมประชาคม
สำคัญอย่างไร ต้องมีการประชุมเพื่ออะไร และเขาจะได้ประโยชน์อะไรจาก
การประชุมอะไรแบบนี้ละ แล้วก็มีการเสริมด้วยการให้ความรู้ด้านอาชีพ
เช่น การทำน้ายาล้างจาน แล้วก็ให้ชาวบ้านเขาเอาน้ายาล้างจานกลับมาใช้เขาก็
อยากไปร่วมอบรมกัน เพราะเขาได้ความรู้ และได้ประโยชน์ยังได้ของกลับบ้าน
ด้วย เหมือนกับที่สาธารณสุขเขาทำโครงการถึงขยะ แล้วก็ให้นำถึงกลับบ้าน
มาใช้งานด้วย ได้ความรู้ได้ของกลับบ้านแบบนี้เขาก็อยากไปกันเยอะขึ้น ถึงแม้ว่า
ถึงขยะจะราคาไม่แพงแต่ก็เป็นการกระตุ้นให้ พวกเขาอยากไปมากขึ้นได้นะ”

(สัมภาษณ์ประชาชนคนที่ 6, 26 ธันวาคม 2562)

ตารางที่ 13 สรุปกิจกรรมข้อเสนอแนะ แนวทางการส่งเสริมให้ประชาชนเข้าร่วมประชุมประชาคมตำบล เพื่อจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ด้านหลักการของการทำประชาคมตำบล

กิจกรรมข้อเสนอแนะ	ผู้นำท้องถิ่น	เจ้าหน้าที่	ผญ. คนที่ 1	ผญ. คนที่ 2	คกก. คนที่ 1	คกก. คนที่ 2	คกก. คนที่ 3	คกก. คนที่ 4	คกก. คนที่ 5	คกก. คนที่ 6	ปชช. คนที่ 1	ปชช. คนที่ 2	ปชช. คนที่ 3	ปชช. คนที่ 4	ปชช. คนที่ 5	ปชช. คนที่ 6
เทศบาลควรรจัดอบรมให้ความรู้กับประชาชนเพื่อให้ตระหนักถึงความสำคัญของการประชุมประชาคมมากขึ้น	-	✓	✓	✓	✓	-	✓	-	-	-	-	✓	-	✓	-	✓
เทศบาลควรรจัดประชุมประจำเดือนหรือประชุมสภากาแฟเพื่อเป็นการกระตุ้นให้ประชาชนเกิดการรู้สึกอยากมีส่วนร่วมและเห็นถึงความสำคัญของการประชุมประชาคมมากยิ่งขึ้น	-	-	-	✓	✓	-	-	-	-	-	-	-	-	-	✓	-
เทศบาลควรมีกิจกรรมเสริมสอดแทรกเพื่อเป็นการกระตุ้นให้ประชาชนเกิดการรู้สึกอยากมีส่วนร่วมและเห็นถึงความสำคัญของการประชุมประชาคมมากยิ่งขึ้น	-	-	✓	-	-	-	-	-	✓	✓	-	-	-	✓	-	✓

หมายเหตุ : 1. ผญ. หมายถึง ผู้ใหญ่บ้าน
2. คกก. หมายถึง คณะกรรมการ
3. ปชช. หมายถึง ประชาชน
4. - หมายถึง ไม่ได้กล่าวถึง

3. ด้านการสื่อสาร

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลสำคัญส่วนใหญ่ มีความคิดเห็นว่าการสื่อสารที่ไร้กันมากที่สุด และชาวบ้านได้รับทราบเรื่องของการประชุมประชาคม คือ สื่อบุคคล ซึ่งเป็นการไปบอกถึงบ้าน การบอกตัวต่อตัว และการบอกต่อ ๆ กันของชาวบ้านในชุมชน ในส่วนของทางเทศบาลได้ทำหนังสือแจ้งมากับผู้นำ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และคณะกรรมการชุมชน เพื่อให้แจ้งกับประชาชนในพื้นที่ที่ตนเองดูแลรับผิดชอบ แต่ส่วนใหญ่ที่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้รับทราบรายละเอียดเกี่ยวกับการประชุมจากหนังสือเชิญประชุมของเทศบาล และการแจ้งของทางเพื่อนบ้านแบบบอกต่อ ๆ กันมาและการชักชวนกันเข้าร่วมประชุม บางส่วนได้รับข้อมูลจากการแจ้งผ่านทางไลน์ ผ่านเสียงตามสาย และการโทรแจ้ง ซึ่งข้อดีของการสื่อสารด้วยการแจ้งแบบบอกต่อที่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญส่วนใหญ่ใช้ คือ สามารถรู้ได้โดยทันที รวดเร็วและเข้าใจง่าย แต่อาจมีข้อเสียคือไม่สามารถแจ้งได้อย่างครอบคลุมทุกคน ทำให้เกิดในละแวกใกล้เคียงเท่านั้น ส่วนสื่อโทรศัพท์เป็นการแจ้งผ่านทางไลน์กลุ่ม ไลน์ส่วนตัว การโทรแจ้ง มีข้อดี คือสะดวก รวดเร็ว แต่มีบางคนไม่ได้เล่นโซเชียล ไม่มีสัญญาณอินเทอร์เน็ต และการโทรศัพท์แจ้งก็ได้แค่บางคนเท่านั้นไม่สามารถโทรศัพท์แจ้งได้ทุกคน ในส่วนของสื่อประชาสัมพันธ์เสียงตามสาย มีข้อเสียคือไม่ครอบคลุมทุกพื้นที่ และบางพื้นที่ไม่ได้ยินเสียงเนื่องจากเสียงตามสายชำรุด เมื่อพิจารณาจำแนกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ พบว่า (ตารางที่ 14)

กลุ่มผู้ใหญ่บ้าน และกลุ่มคณะกรรมการชุมชน ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าเป็นการรับรู้เรื่องการประชุมจากหนังสือของเทศบาล จากผู้นำท้องถิ่น และใช้วิธีแจ้งประชาชนในพื้นที่ด้วยการไปบอกที่บ้าน และการโทรศัพท์แจ้ง

กลุ่มประชาชน ส่วนใหญ่ได้รับทราบข้อมูลจากเพื่อนบ้านด้วยกันแบบบอกต่อ ๆ กันและชักชวนกันไปเข้าร่วมประชุมประชาคม และมีบางท่านทราบข้อมูลจากผู้นำท้องถิ่น ผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการชุมชน

“รู้เรื่องประชุมจากหนังสือนะ ได้รับหนังสือทุกครั้งนะ”

(สัมภาษณ์ประชาชนคนที่ 1, 4 ธันวาคม 2562)

“เสียงตามสายก็สำคัญนะ พอจุดไหนได้ยินก็บอกกันปากต่อปาก”

(สัมภาษณ์ประชาชนคนที่ 2, 4 ธันวาคม 2562)

“รู้จากหนังสือ แล้วก็กรรมการมาบอกนะ”

(สัมภาษณ์ประชาชนคนที่ 3, 20 ธันวาคม 2562)

“พูดคุยกันมากกว่า ได้รับจาก นายก สท. กรรมการชุมชน มาบอกมาแจ้งนะ”

(สัมภาษณ์ประชาชนคนที่ 4, 20 ธันวาคม 2562)

“ประธานชุมชนเขามาทบอกนะว่าจะมีประชุม มาถามว่ามีปัญหาอะไรบ้าง จะเอาปัญหาไหนแก้ไขก่อนให้ยกมือกัน”

(สัมภาษณ์ประชาชนคนที่ 5, 20 ธันวาคม 2562)

“โซไปถึงบ้านเลขนั้นแหละเขาจะไปกัน เพราะเขาเห็นเราไปหาเขาถึงบ้านชวน เขาให้ไปร่วมประชุม”

(สัมภาษณ์คณะกรรมการชุมชนคนที่ 3, 20 ธันวาคม 2562)

“ก็เดินตามบ้านเอาเลยเพราะส่วนใหญ่บ้านจะติด ๆ กัน”

(สัมภาษณ์คณะกรรมการชุมชนคนที่ 4, 23 ธันวาคม 2562)

“ก็ไปบอกถึงบ้าน แล้วก็โทรบอกนะ ถึงจะมากัน”

(สัมภาษณ์คณะกรรมการชุมชนคนที่ 5, 23 ธันวาคม 2562)

“จะรู้เรื่องประชุมจากหนังสือที่เทศบาลแจ้งมานะ และจะใช้วิธีการบอกต่อ ๆ นะ ให้ชาวบ้านรับรู้ แล้วก็ทางไลน์ การโทรแจ้งนะ ทางโซเชียลก็มีประโยชน์มากนะ”

(สัมภาษณ์ผู้ใหญ่บ้านคนที่ 1, 26 ธันวาคม 2562)

“วิธีการบอกต่อ ๆ ไปบอกตัวต่อตัว ไปบอกที่บ้านแล้วให้แจ้งต่อ ๆ กัน”

(สัมภาษณ์คณะกรรมการคนที่ 6, 27 ธันวาคม 2562)

“ต้องไปบอกถึงบ้าน และต้องบอกต่อ ๆ กันก็จะทำให้ประชาชนมาร่วมประชุม กันเยอะมากขึ้น เพราะเราไปบอกเขาเองถึงที่บ้าน”

(สัมภาษณ์ผู้นำท้องถิ่น, 9 มกราคม 2563)

บทบาทผู้นำด้านการสื่อสาร จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญกลุ่มประชาชน
 ในประเด็นคำถาม “ผู้นำมีบทบาทในการโน้มน้าวชักชวนให้ประชาชนในชุมชนเข้าร่วมประชุม
 ประชาคมตำบลได้หรือไม่ เพราะอะไร” พบว่า ผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้งหมดมีความเห็นว่า บทบาท ของ
 ผู้นำสามารถโน้มน้าวชักชวนให้ประชาชนเข้าร่วมประชุมประชาคมตำบลได้ เนื่องจากประชาชน
 ส่วนใหญ่ให้ความเคารพนับถือ และมีความเกรงใจในตัวของผู้นำ ในการที่ผู้นำมาชักชวนหรือมา
 แจ้งเรื่องการประชุมประชาคมกับประชาชนในพื้นที่ให้ทราบด้วยตนเองจะสามารถทำให้ประชาชน
 เข้าร่วมประชุมประชาคมได้ และในส่วนของงานประสานงานและแจ้งรายละเอียดการประชุม
 ประชาคมหรือการชักชวนของผู้นำสามารถทำให้ประชาชนเกิดการรู้สึกอยากมีส่วนร่วมในการ
 ประชุมประชาคมตำบล ผู้นำถือเป็นสื่อบุคคล ซึ่งผู้ให้ข้อมูลสำคัญ มีความคิดเห็นว่า ผู้นำต้องเข้าถึง
 ประชาชน และต้องเป็นผู้ชักชวนให้ประชาชนมาเข้าร่วมประชุมประชาคม ผู้นำต้องรู้บทบาทหน้าที่
 ของตนเองต่อชุมชน และต้องเป็นผู้ประสานงานและกิจกรรมต่าง ๆ กับประชาชนในชุมชน
 (ตารางที่ 14)

“มีส่วนสำคัญมาก ไม่อย่างนั้นชาวบ้านจะไม่เลือกเข้าไปเป็นตัวแทนนะ
 ต้องแก้ปัญหาของชาวบ้าน ได้ถ้าแก้ปัญหาให้พวกเขาได้เขาก็ไปร่วมกันนะ
 เวลาเชิญอะไรพวกเขา ต่อไปเขาก็เลือกเข้ามาอีก”

(สัมภาษณ์ประชาชนคนที่ 1, 4 ธันวาคม 2562)

“ประธานชุมชน กรรมการชุมชน ต้องมีวิธีชวนลูกบ้านออกมาร่วมประชุม
 ให้ได้การทำงานของกรรมการจึงสำคัญ เพราะคลุกคลีกับชาวบ้านที่สุด...
 กรรมการชุมชนต้องเข้าถึงทุกครัวเรือน ต้องไปแจ้งข้อมูลกับชาวบ้านเอง
 ต้องไปถามว่ามีปัญหาอะไร ต้องการให้แก้ไขอะไรในชุมชน ต้องเป็น
 ตัวแทนไปเสนอขอกับเทศบาลให้ชุมชนด้วย”

(สัมภาษณ์ประชาชนคนที่ 2, 4 ธันวาคม 2562)

“ผู้นำมีส่วนมาก ผู้ใหญ่มาบอกเอง มาขอความร่วมมือ ประชาชนเขาจะเกรงใจ
 เขาจะมาเข้าร่วมประชุมให้”

(สัมภาษณ์ประชาชนคนที่ 3, 20 ธันวาคม 2562)

“ผู้นำหรือนายกถ้าเขามาบอกด้วยตัวเอง ประชาสัมพันธ์แจ้งข่าวเอง ชาวบ้านจะมากันเยอะเลยนะ เพราะเขาเกรงใจ ให้ความเคารพนับถือ เขาก็ให้ความร่วมมือกันมากเลย...ที่ผ่านมามีผู้นำบอกชาวบ้านบอกนายก ขอความร่วมมือให้ไปร่วมประชุมกันหน่อยเขาจะมากันเลย”

(สัมภาษณ์ประชาชนคนที่ 4, 20 ธันวาคม 2562)

“ผู้นำมีส่วนมากทุกคนเลย ทั้งนายก กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สท. กรรมการ เพราะจะทำให้ชาวบ้านความเคารพนับถือกันทำให้เขามาร่วมประชุมกัน นายก สท. กำนัน ผู้ใหญ่มาบอกเองเลยนะขอความร่วมมือมานะ มันเป็นแบบนี้”

(สัมภาษณ์ประชาชนคนที่ 5, 20 ธันวาคม 2562)

“ถ้าผู้นำมาแจ้งมาบอกเอง เขาก็จะให้ความสำคัญเขาก็มาให้แหละ ถือว่าผู้นำ มีส่วนอย่างมากเลย”

(สัมภาษณ์ประชาชนคนที่ 6, 27 ธันวาคม พ.ศ. 2562)

ตารางที่ 14 สรุปด้านการสื่อสาร ที่ใช้ในการประชุมประชาคมตำบล เพื่อจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

ด้านการสื่อสาร ที่ใช้ในการ ประชุม ประชาคมตำบล	ผู้นำท้องถิ่น														
	เจ้าหน้าที่ ผู้นำท้องถิ่น	ผอ. คนที่ 1	ผอ. คนที่ 2	คกก. คนที่ 1	คกก. คนที่ 2	คกก. คนที่ 3	คกก. คนที่ 4	คกก. คนที่ 5	คกก. คนที่ 6	ปชช. คนที่ 1	ปชช. คนที่ 2	ปชช. คนที่ 3	ปชช. คนที่ 4	ปชช. คนที่ 5	ปชช. คนที่ 6
สื่อบุคคล	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
สื่อโทรศัพท์		✓	✓	✓											✓
เสียงตามสาย		✓		✓								✓			
สื่อโซเชียล		✓		✓											✓
หนังสือราชการ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓			

หมายเหตุ : 1. ผอ. หมายถึง ผู้ใหญ่บ้าน
2. คกก. หมายถึง คณะกรรมการ
3. ปชช. หมายถึง ประชาชน

3.1 ปัญหาด้านการสื่อสาร

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลสำคัญส่วนใหญ่ มีความคิดเห็นว่าด้านการสื่อสารมีปัญหาในเรื่องของสื่อบุคคล คือ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และคณะกรรมการชุมชน ไม่เข้าถึงประชาชน ไม่เป็นสื่อกลางในการแจ้งข้อมูลข่าวสารในด้านต่าง ๆ รวมถึงเรื่องการประชุมประชาคมเพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมร่วมกับชุมชนและพื้นที่ ในส่วนของการประชาสัมพันธ์เสียงตามสายพบจุดบกพร่องเสียหายทำให้ประชาชนไม่ทราบข้อมูลข่าวสาร และเทศบาลขาดการประชาสัมพันธ์แบบเข้าถึงบ้านประชาชน เมื่อพิจารณาจำแนกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญพบปัญหาด้านการสื่อสารของผู้ให้ข้อมูลสำคัญทุกกลุ่มมีความสอดคล้องกัน คือ (ตารางที่ 15)

3.1.1 เทศบาลขาดการประชาสัมพันธ์ โดยไม่มีการประชาสัมพันธ์แบบเข้าถึงบ้านประชาชน โดยมีผู้นำทุกฝ่ายและเจ้าหน้าที่เป็นสื่อในการประชาสัมพันธ์ เสียงตามสายมีจุดเสียหาย ทำให้การกระจายข้อมูลข่าวสารไม่ครอบคลุมทั่วถึง

3.1.2 ขาดความร่วมมือ และผู้นำทุกฝ่ายขาดบทบาทในการสื่อสาร โดยผู้นำทุกฝ่ายขาดบทบาทด้านการสื่อสารกับชุมชนในพื้นที่

3.1.3 เทศบาลส่งเอกสารทางราชการล่าช้า ทำให้ประชาชนไม่สามารถมาเข้าร่วมประชุมประชาคมได้ เนื่องจากเวลาในการประชุมกระชั้นชิดเกินไปไม่สามารถเคลียงานได้ทัน

กลุ่มผู้นำท้องถิ่น และเจ้าหน้าที่มีความคิดเห็นว่า ทางเทศบาลยังขาดการประชาสัมพันธ์แบบเข้าถึงบ้านเข้าถึงประชาชน โดยใช้สื่อบุคคลในการแจ้งข้อมูลรายละเอียดกับประชาชนแบบถึงบ้าน และยังพบจุดบกพร่องของเสียงตามสายที่มีบางจุดไม่ได้ยิน

กลุ่มผู้ใหญ่บ้าน มีความคิดเห็นว่า คณะกรรมการชุมชนยังขาดบทบาทด้านการสื่อสารและเป็นสื่อกลางของชุมชน และการแจ้งหนังสือของเทศบาลในการส่งเอกสารล่าช้าทำให้เคลียงานไม่ทันทำให้ไม่สามารถไปเข้าร่วมประชุมประชาคมได้

กลุ่มคณะกรรมการชุมชน มีความคิดเห็นว่า ขาดความร่วมมือจากทุกฝ่ายในการช่วยกันประสานงานและแจ้งรายละเอียดต่าง ๆ กับประชาชน ขาดการเข้าถึงประชาชน และการประชาสัมพันธ์เสียงตามสายไม่ครอบคลุมซึ่งมีบางจุดเสียหายไม่ได้ยินทำให้ไม่ทราบข้อมูลข่าวสารจากทางเทศบาล

กลุ่มประชาชน ให้ความคิดเห็นว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และคณะกรรมการชุมชนไม่มีการแจ้งและประสานงานกับชาวบ้านโดยการเป็นตัวแทนในการสื่อสารและเป็นสื่อกลางในการแจ้งรายละเอียดต่าง ๆ ให้กับประชาชนได้รับทราบ และไม่นำปัญหาของชุมชนที่ประชาชนได้บอกไปแจ้งหรือนำเสนอปัญหาให้กับทางเทศบาลหรือในที่ประชุมประชาคมให้

“ก็มีส่วนนะ เรื่องการประสานงานเนี่ย อย่างเรื่องประชุมคณะกรรมการชุมชน ก็แจ้งไม่ครบ และขอยกตัวอย่างนะ กำนันผู้ใหญ่บ้าน ประชาชนบางคน ยังไม่รู้จัก กำนัน ผู้ใหญ่บ้านเลย ประชาชนบางคนที่ไม่รู้จัก เพราะเขาไม่ลงพื้นที่ เขาเข้าไม่ถึงประชาชนต้องแก้ไขให้เขารู้ บทบาทหน้าที่ของเขา”

(สัมภาษณ์ประชาชนคนที่ 1, 4 ธันวาคม 2562)

“กรรมการชุมชนไม่เข้าถึงประชาชน ไม่ถามปัญหาพวกเขาว่าต้องการอะไรบ้าง”

(สัมภาษณ์ประชาชนคนที่ 2, 4 ธันวาคม 2562)

“การประชาสัมพันธ์เสียงตามสายค่ะ เสียงตามสายบางจุดไม่ได้ยินค่ะ เข้าไม่ถึงประชาชน ทำให้เขาไม่ทราบว่ามีการประชุมค่ะ”

(สัมภาษณ์เจ้าหน้าที่, 9 ธันวาคม 2562)

“เสียงตามสายยังไม่ทั่วถึง ต้องแก้ไขจุดที่เสียให้ใช้งานได้ และเพิ่มเติมจุดรับ ข้อมูล การกระจายหนังสือด้วยไม่ทั่วถึงเหมือนกัน บางคนไม่รู้ ชาวบ้านไม่ได้ หนังสือด้วย ถ้าเขาได้หนังสือเขาก็น่าจะมากัน ต้องช่วยกันแจกหนังสือ ช่วยกันแจ้งนะทุกฝ่ายทั้ง กรรมการฯ ผู้ใหญ่ฯ สมาชิกฯ ทั้งหมด ส่วนการ ไปบอกด้วยปากเปล่าก็ไม่ค่อยมานะ”

(สัมภาษณ์คณะกรรมการชุมชนคนที่ 1, 13 ธันวาคม 2562)

“ก็คิดทำงานประจำกันนะในส่วนของผู้นำ และกรรมการฯ ก็ไม่ค่อยได้มา ประสานกับชาวบ้าน แจ้งชาวบ้าน ไปบอกหรือแจ้งแค่ใกล้ ๆ เท่านั้น”

(สัมภาษณ์ประชาชนคนที่ 3, 20 ธันวาคม 2562)

“เกิดจากมีเวลาน้อย คือให้เวลาชาวบ้านน้อยไป พอเขารู้ว่าจะประชุมก็เร็วไป กะทันหันเกินไป บางทีเจ้าหน้าที่แจ้งมาซ้ำไป เคลียงานไม่ทันเลยไปไม่ได้”

(สัมภาษณ์ผู้ใหญ่บ้านคนที่ 2, 26 ธันวาคม 2562)

ตารางที่ 15 สรุปปัญหา อุปสรรคของการมีส่วนร่วมในการประชุมประชาคมตำบล เพื่อจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ด้านการสื่อสาร

ปัญหา อุปสรรค ด้านการสื่อสาร	ผู้นำท้องถิ่น	เจ้าหน้าที่	ผญ. คนที่ 1	ผญ. คนที่ 2	คกก. คนที่ 1	คกก. คนที่ 2	คกก. คนที่ 3	คกก. คนที่ 4	คกก. คนที่ 5	คกก. คนที่ 6	ปชช. คนที่ 1	ปชช. คนที่ 2	ปชช. คนที่ 3	ปชช. คนที่ 4	ปชช. คนที่ 5	ปชช. คนที่ 6
เทศบาลขาดการ ประชาสัมพันธ์	✓	✓	✓	-	✓	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ขาดความร่วมมือ จากทุกฝ่ายและขาด ด้านบทบาทความ เป็นผู้นำในการ สื่อสารชุมชน	-	-	✓	-	✓	-	-	-	-	-	✓	✓	✓	✓	-	-
เทศบาลส่งเอกสาร ทางราชการล่าช้า	-	-	-	✓	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

หมายเหตุ : 1. ผญ. หมายถึง ผู้ใหญ่บ้าน
2. คกก. หมายถึง คณะกรรมการ
3. ปชช. หมายถึง ประชาชน
4. - หมายถึง ไม่ได้กล่าวถึง

3.2 แนวทางการส่งเสริมให้ประชาชนเข้าร่วมประชุมประชาคมตำบล เพื่อจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ด้านการสื่อสาร

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลสำคัญส่วนใหญ่ ได้ให้ข้อเสนอแนะว่า ควรเน้นให้มีการประชาสัมพันธ์เพิ่มเติม ทั้งเรื่องการทำหนังสือเชิญประชุม การประชาสัมพันธ์เสียงตามสาย และการเพิ่มบทบาทด้านสื่อบุคคล เมื่อพิจารณาจำแนกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญพบว่า แนวทางการส่งเสริมให้ประชาชนเข้าร่วมประชุมประชาคมตำบล เพื่อจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ด้านการสื่อสารของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ (ตารางที่ 16)

3.2.1 ซ่อมแซมและเพิ่มเติมจุดรับเสียงตามสาย เพื่อให้การกระจายข้อมูลข่าวสารครอบคลุมทั่วถึงทุกพื้นที่

3.2.2 ทุกฝ่ายตระหนักถึงบทบาทและให้ความร่วมมือเป็นสื่อกลางในการสื่อสาร เพื่อให้รู้ถึงหน้าที่และบทบาทของตนเองต่อชุมชน และร่วมมือในการประสานงานเพื่อให้ประชาชนเกิดการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น

3.2.3 เทศบาลจัดอบรม เพื่อพัฒนาบทบาทด้านการสื่อสารในชุมชนให้กับผู้นำ ให้การสื่อสารชุมชนมีศักยภาพมากขึ้น สื่อสารได้เข้าใจตรงกัน

กลุ่มผู้นำท้องถิ่น และเจ้าหน้าที่ ให้ข้อเสนอแนะว่า ควรมีการเพิ่มด้านการประชาสัมพันธ์แบบเข้าถึงบ้าน เข้าถึงประชาชนพร้อมกับหนังสือเชิญประชุม โดยต้องช่วยกันทุกฝ่ายรวมถึงเจ้าหน้าที่ด้วย และควรปรับปรุงซ่อมแซมเสียงตามสายให้ใช้งานได้ตามปกติ โดยต้องช่วยกันทุกฝ่ายรวมทั้งเจ้าหน้าที่ด้วย

กลุ่มผู้ใหญ่บ้าน ให้ข้อเสนอแนะในเรื่องของการแจ้งหนังสือเชิญประชุมว่า ควรมีการแจ้งหรือส่งหนังสือเชิญประชุมให้เร็วขึ้น เพื่อประชาชนจะได้มีเวลาเตรียมตัวหรือเคลียงานได้ทัน และต้องมีการสื่อสารที่ถูกต้องชัดเจน เพื่อให้ประชาชนเข้าใจตรงกัน ส่วนของคณะกรรมการชุมชน ควรให้ความร่วมมือ ให้การช่วยเหลือกับทางเทศบาล ด้วยการเป็นสื่อกลางในการประสานงานและแจ้งรายละเอียดให้กับชาวบ้าน เพื่อเป็นการเพิ่มบทบาทและพัฒนาด้านการสื่อสารกับชุมชน

กลุ่มคณะกรรมการชุมชน ให้ข้อเสนอแนะว่าควรแจกหนังสือเชิญประชุมให้ประชาชนอย่างทั่วถึง และทุกฝ่ายต้องช่วยกัน ทั้งผู้นำท้องถิ่น เจ้าหน้าที่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และคณะกรรมการชุมชน เนื่องจากประชาชนในพื้นที่มีจำนวนมาก ทางเทศบาลแจกจ่ายหนังสือเชิญประชุมทุกบ้าน ทุกครัวเรือนคงทำไม่ได้ ต้องให้ผู้นำทุกฝ่ายช่วยดำเนินการในส่วนนี้ด้วย เรื่องของเสียงตามสาย เทศบาลก็ควรแก้ไขให้ได้ยินและใช้ได้ทุกจุด และควรเพิ่มจุดรับเสียงตามสายให้ครอบคลุมพื้นที่ในชุมชนมากกว่านี้

กลุ่มประชาชนให้ข้อเสนอแนะว่า ผู้นำทุกกลุ่ม กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และคณะกรรมการชุมชน ต้องเข้าถึงประชาชน ต้องเป็นผู้มาแจ้งปัญหาและรายละเอียดกับประชาชน ในพื้นที่ด้วยตนเอง ต้องเป็นสื่อกลางในการแจ้งข้อมูลต่าง ๆ ให้กับประชาชนได้รับทราบ ต้องเป็นสื่อกลางของชุมชน ซึ่งจะสามารทำให้ประชาชนเกิดการรู้สึกร่วมกันมีส่วนร่วมกับชุมชนในการพัฒนาท้องถิ่นได้

“อย่างที่บ้านบอกคนที่ได้รับหนังสือมาแล้ว ควรไปบอกให้ถึงที่ถึงบ้านนะ ก็ควรทำให้กรรมการเขารู้หน้าที่ของเขาว่าเขาต้องเป็นตัวแทนให้กับชาวบ้าน”

(สัมภาษณ์ประชาชนคนที่ 1, 4 ธันวาคม 2562)

“กรรมการชุมชนต้องเข้าถึงทุกครัวเรือน ต้องไปแจ้งข้อมูลกับชาวบ้านเองนะ ต้องไปถามว่ามีปัญหาอะไรไหม ต้องการให้แก้ไขอะไร ในชุมชน ต้องเป็นตัวแทนไปเสนอขอกับเทศบาลให้ชุมชนด้วย”

(สัมภาษณ์ประชาชนคนที่ 2, 4 ธันวาคม 2562)

“ต้องเข้าใจ และเข้าถึงนะ ตอนนี้เราตั้งเป็นชุมชน เรามีคณะกรรมการชุมชนแล้ว ควรให้พวกเขาทำงาน ต้องประสาน และแจ้งกับชาวบ้านด้วยตัวเอง ถือเป็นการสร้างและพัฒนาบทบาทให้พวกเขาด้วย”

(สัมภาษณ์ผู้ใหญ่บ้านคนที่ 1, 9 ธันวาคม 2562)

“เสียงตามสายยังไม่ทั่วถึง ต้องแก้ไขจุดที่เสียให้ใช้งานได้ และเพิ่มเติมจุดรับข้อมูล การกระจายหนังสือด้วยไม่ทั่วถึงเหมือนกันบางคนไม่รู้ ชาวบ้านไม่ได้หนังสือด้วย ถ้าเขาได้หนังสือเขาก็น่าจะมากขึ้น ต้องช่วยกันแจกหนังสือ ช่วยกันแจ้งนะทุกฝ่ายทั้ง กรรมการฯ ผู้ใหญ่ฯ สมาชิกฯ ทั้งหมด ส่วนการไปบอกด้วยปากเปล่าก็ไม่ค่อยมานะ”

(สัมภาษณ์คณะกรรมการชุมชนคนที่ 1, 13 ธันวาคม 2562)

“คนมาส่งหนังสือก็สำคัญนะ ต้องแจ้งและสื่อสารกันให้เข้าใจ ต้องบอกให้ละเอียดให้ชัดเจนนะ ชาวบ้านถึงจะรู้จะเข้าใจอย่างถูกต้อง ก็ควรให้เจ้าหน้าที่มีความรู้ และเข้าใจที่จะสื่อสารกับชาวบ้านให้เข้าใจได้มาแจ้ง”

(สัมภาษณ์ผู้ใหญ่บ้านคนที่ 2, 23 ธันวาคม 2562)

“เราขาดด้านการประชาสัมพันธ์ต้องปรับปรุงเรื่องนี้ เราต้องประชาสัมพันธ์แบบเข้าถึงบ้านประชาชน พร้อมหนังสือเชิญประชุม และต้องช่วยกันทุกฝ่าย รวมถึงเจ้าหน้าที่ด้วย ประชาชนเขาก็ให้ความร่วมมือและมาเข้าร่วมประชุม”

(สัมภาษณ์ผู้นำท้องถิ่น, 9 มกราคม 2563)

ตารางที่ 16 สรุปกิจกรรมข้อเสนอแนะ แนวทางการส่งเสริมให้ประชาชนเข้าร่วมประชุมประชาคมตำบล เพื่อจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ด้านการสื่อสาร

ข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมด้านการสื่อสาร	ผู้นำท้องถิ่น	เจ้าหน้าที่	ผญ. คนที่ 1	ผญ. คนที่ 2	คกก. คนที่ 1	คกก. คนที่ 2	คกก. คนที่ 3	คกก. คนที่ 4	คกก. คนที่ 5	คกก. คนที่ 6	ปชช. คนที่ 1	ปชช. คนที่ 2	ปชช. คนที่ 3	ปชช. คนที่ 4	ปชช. คนที่ 5	ปชช. คนที่ 6
เทศบาลควรร่วมชมและเพิ่มเติมจุดรับเสียงตามสายเพื่อส่งเสริมด้านการประชาสัมพันธ์ให้ดียิ่งขึ้น	-	✓	-	-	✓	-	-	-	-	-	-	✓	-	-	-	-
ทุกฝ่าย (กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน/คณะกรรมการชุมชน/นายกเทศมนตรีและเจ้าหน้าที่) ต้องตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ และให้ความร่วมมือในการเป็นสื่อกลางในการสื่อสารกับชุมชน เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน	✓	-	-	-	✓	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
เทศบาลควรจัดอบรมเพื่อพัฒนาบทบาทด้านการสื่อสารชุมชนให้กับทุกฝ่าย (กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน/คณะกรรมการชุมชน/นายกเทศมนตรีและเจ้าหน้าที่) เพื่อพัฒนาศักยภาพบทบาทด้านการสื่อสาร	✓	-	✓	✓	✓	-	-	-	-	-	✓	-	-	✓	-	✓

หมายเหตุ : 1. ผญ. หมายถึง ผู้ใหญ่บ้าน
2. คกก. หมายถึง คณะกรรมการ
3. ปชช. หมายถึง ประชาชน
4. - หมายถึง ไม่ได้กล่าวถึง

4. ด้านวิธีการประชามต่าบด

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลสำคัญทุกกลุ่ม มีความคิดเห็นว่าการจัดประชุมประชามต่าบด มีความเหมาะสมใน (1) กระบวนการจัดประชุมประชามต่าบด ที่มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็น มีการใช้แบบฟอร์มสำหรับกรอกประเด็นปัญหา และให้ประชาชนมีบทบาทกำหนดประเด็นปัญหาด้วยตัวเอง (2) มีการจัดประชุมโดยมีการแยกกลุ่มย่อยตามชุมชน และ (3) การจัดให้เจ้าหน้าที่ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมการจัดประชุม กล่าวคือ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญทุกกลุ่มเห็นด้วยกับกระบวนการจัดประชุมประชามต่าบด (ตารางที่ 17)

“เห็นด้วยที่เดียวเลยแหละกับวิธีการประชามต่าบดที่เทศบาลทำ เหมาะสมคืออยู่แล้วนะ”
(สัมภาษณ์ประชาชนคนที่ 1, 4 ธันวาคม 2563)

“วิธีการที่เทศบาลทำก็คืออยู่แล้วนะ เหมาะสมดีแล้ว”
(สัมภาษณ์ผู้ใหญ่บ้านคนที่ 1, 9 ธันวาคม 2563)

“เห็นด้วยกับวิธีการประชามต่าบดนะ ถือว่าดีแล้ว”
(สัมภาษณ์คณะกรรมการชุมชนคนที่ 1, 13 ธันวาคม 2563)

“ด้านวิธีการจัดประชุมประชามต่าบดของเทศบาลมีความเหมาะสมและดีอยู่แล้ว”
(สัมภาษณ์ผู้นำท้องถิ่น, 9 มกราคม 2563)

การจัดประชุมประชามต่าบดโดยให้ประชาชนกรอกประเด็นปัญหาและวิธีการแก้ไขปัญหาลงแบบฟอร์ม และเป็นผู้กำหนดประเด็นปัญหาด้วยตัวเองมีความเหมาะสม

“การเขียนลงแบบฟอร์มดีนะ บางคนไม่กล้าพูด ก็เขียนกรอกในแบบฟอร์มได้”
(สัมภาษณ์ประชาชนคนที่ 2, 9 ธันวาคม 2562)

“เห็นด้วยนะมีแบบฟอร์มให้กรอกดีคนไหนที่ไม่สะดวกเรา ก็จะได้เขียนรวบรวมไปให้กรรมการเขา นั่งแยกเป็นกลุ่ม ๆ ตอนประชุมก็ดีแล้ว ในกลุ่มเขาจะได้ช่วยกันคิดปรึกษาหารือกัน”

(สัมภาษณ์ผู้ใหญ่บ้านคนที่ 1, 9 ธันวาคม 2562)

“ก็ให้เขากรอกแบบฟอร์มนั่นแหละดี เพราะเวลาประชุมก็มีจะคนกล้า และคนที่ไม่กล้า การเขียนน่าจะดีที่สุด เพราะที่เห็นเวลาให้มาพูดเสนอปัญหาไม่ค่อยมีปัญหาเลย แต่พอเอาแบบฟอร์มให้กรอกปัญหามีเพียบเลย ก่อนวันประชุมควรรวบรวมปัญหา และมาสรุปในที่ประชุมว่าแต่ละชุมชนเสนอปัญหาเรื่องไหนมากที่สุด เพื่อที่จะได้รู้ว่าชุมชนนี้ควรแก้ไขปัญหาอะไรก่อนและมีคนเสนอปัญหามากี่คน”

(สัมภาษณ์คณะกรรมการชุมชนคนที่ 1, 13 ธันวาคม 2562)

“การมีแบบฟอร์มดีนะ แต่บางคนเขียนหนังสือไม่เป็น...(หัวเราะ) บางคนก็ไม่ต้องเขียนอะไรไม่เข้าใจ...ต้องคอยบอกเขาหรือต้องถามเขาแล้วให้เจ้าหน้าที่เขียนให้จะเร็วกว่านะ”

(สัมภาษณ์ประชาชนคนที่ 3, 20 ธันวาคม 2562)

“ก็ให้เขากรอกแบบฟอร์มนั่นแหละดี เพราะเขาไม่ไปกันเท่าไรหรือกรอกเขากรอกปัญหาฝากไป เขาไม่ค่อยให้ความสำคัญไม่ใส่ใจกันและไม่ไปกัน”

(สัมภาษณ์คณะกรรมการคนที่ 3, 23 ธันวาคม 2562)

“ดี เหมาะสม แยกเป็นหมู่ ๆ และชุมชนดีนะ แบบฟอร์มก็ดีเลยถือเป็นเรื่องทางอีกช่องทางหนึ่งในการให้พวกประชาชนเขาได้เสนอปัญหา เพราะบางคนอาจไม่กล้าพูด แต่กล้าเขียนแต่บางคนก็ไม่กล้าเขียนกลัวเขียนไม่ถูกแต่กล้าที่จะพูดนะ”

(สัมภาษณ์ผู้ใหญ่คนที่ 2, 26 ธันวาคม 2562)

การจัดประชุมประชาคม โดยมีการแยกกลุ่มย่อยตามชุมชน และมีเจ้าหน้าที่เทศบาลเป็นผู้อำนวยความสะดวก คอยให้คำแนะนำเป็นที่ปรึกษาให้กับประชาชนมีความเหมาะสม

“การนั่งแบ่งกลุ่มเป็นชุมชนดีนะ พวกเขาต้องกล้าแสดงออก ต้องรู้จักคิด และรู้จัก รู้จักพูด อันนี้ดีเลย”

(สัมภาษณ์ประชาชนคนที่ 1, 4 ธันวาคม 2562)

“ดีลี นั่งแยกเป็นชุมชนจะได้ช่วยกันคิดเสนอปัญหาภายในกลุ่มของตัวเอง
จะได้กล้าที่จะออกไปพูดกันด้วย”

(สัมภาษณ์ประชาชนคนที่ 2, 4 ธันวาคม 2562)

“เห็นด้วยนะมีแบบฟอร์มให้กรอกดี คนไหนที่ไม่สะดวกเราก็จะได้เขียน
รวบรวมไปให้กรรมการฯ เขา นั่งแยกเป็นกลุ่ม ๆ ตอนประชุมก็ดีแล้ว
ในกลุ่มเขาจะได้ช่วยกันคิดปรึกษาหารือกัน แล้วให้ออกไปพูดก็จะ
ได้กล้ากันมากขึ้น”

(สัมภาษณ์ผู้ใหญ่บ้านคนที่ 1, 9 ธันวาคม 2562)

“ให้นั่งแยกเป็นชุมชนแล้วเสนอความคิด เสนอปัญหา
ดีนะจะได้ช่วยกันคิดด้วย”

(สัมภาษณ์ประชาชนคนที่ 5, 20 ธันวาคม 2562)

“ใช้เรื่องมีแบบฟอร์มดีแล้ว เรื่องนั่งรวมกันเป็นชุมชนก็ดีนะ”

(สัมภาษณ์คณะกรรมการชุมชนคนที่ 5, 23 ธันวาคม 2562)

“ดีแล้วให้ตัวแทนออกไปพูดปัญหาที่เกิดกับชุมชน เขาจะได้กล้าแสดงออก
และกล้าเป็นตัวแทนนำเสนอ และแก้ไขปัญหาของชุมชนคราวต่อไปได้
แต่ผู้นำต้องกล้าก่อนฝึกฝนบ่อยจะเกิดความเคยชินนะ”

(สัมภาษณ์ผู้ใหญ่บ้านคนที่ 2, 23 ธันวาคม 2562)

และเห็นด้วยกับการจัดให้เจ้าหน้าที่ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมประชุม เพื่อรับฟัง
ปัญหาของประชาชน สามารถแก้ไขปัญหา ความต้องการให้กับประชาชนในชุมชนได้

“ดีนะ เห็นด้วยเลยนะ ควรเชิญพวกเขาไม่ว่าจะเป็น ประปา ไฟฟ้า พวกเขา
สามารถช่วยแก้ไขปัญหาได้ที่เชิญ ๆ มากี่ครบแล้วนะในพื้นที่ของเราละ”

(สัมภาษณ์ประชาชนคนที่ 1, 4 ธันวาคม พ.ศ. 2562)

“เชิญหน่วยงานอื่น ๆ มาด้วยดีมากนะ เห็นด้วยเลยนะ เขาจะได้มาร่วมรับรู้ ปัญหาและ ช่วยแก้ไขในส่วนที่เขาทำได้ให้กับชุมชนด้วย คืออยู่แล้วจ๊ะ”

(สัมภาษณ์ประชาชนคนที่ 2, 4 ธันวาคม 2562)

“ดีแล้วนะ นั่งแยกเป็นกลุ่มพวกเขาจะได้กล้านำเสนอกัน เชิญหน่วยงานอื่น ๆ ก็ดีเลยหน่วยงานเขาจะรู้ด้วย อย่าง ไฟฟ้าแบบนี้ ถ้าไฟเสียเขาก็ได้มาทำให้ ดีแล้ว”

(สัมภาษณ์ประชาชนคนที่ 3, 20 ธันวาคม 2562)

“ดีแล้วนะ พวกชาวบ้านเขาจะได้กล้านำเสนอกันและหน่วยงานอื่น ๆ จะรู้ปัญหา ของพื้นที่ด้วย อย่างเช่น ไฟฟ้าแบบนี้ ไฟเสียเขาก็ได้มาทำให้ เพราะบางอย่าง เทศบาลก็ทำให้ไม่ได้ ไฟฟ้า ประปา เนี่ยต้องเชิญเขามานะถูกแล้วดีแล้ว”

(สัมภาษณ์ประชาชนคนที่ 4, 20 ธันวาคม 2562)

“ดีนะอย่างเรื่อง ไฟฟ้าสาธารณะที่ขอให้เขามาดูให้มัน ไม่คิดเขามาร่วมประชุม ไฟฟ้าเขาก็ไปจัดการ มาทำให้เลย”

(สัมภาษณ์ประชาชนคนที่ 5, 20 ธันวาคม 2562)

ตารางที่ 17 กระบวนการจัดประชุมประชาคม

กระบวนการจัดประชุมประชาคม	ผู้นำท้องถิ่น	เจ้าหน้าที่	ผญ. คนที่ 1	ผญ. คนที่ 2	คกก. คนที่ 1	คกก. คนที่ 2	คกก. คนที่ 3	คกก. คนที่ 4	คกก. คนที่ 5	คกก. คนที่ 6	ปชช. คนที่ 1	ปชช. คนที่ 2	ปชช. คนที่ 3	ปชช. คนที่ 4	ปชช. คนที่ 5	ปชช. คนที่ 6
กระบวนการจัดประชุมประชาคมมี	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
ความเหมาะสม																
เห็นด้วยกับการใช้แบบฟอร์มกรอกประเด็นปัญหา	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
ความต้องการ และแนวทางแก้ไข																
ประชาชนควรเป็นผู้กำหนดประเด็นปัญหาด้วยตนเอง	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
เห็นด้วยกับการประชุมแยกกลุ่มตามชุมชน	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
เห็นด้วยกับการให้ตัวแทนของชุมชนออกไปนำเสนอปัญหาของชุมชน	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
เห็นด้วยกับการเชิญเจ้าหน้าที่ส่วนราชการอื่นเข้าร่วมประชุมประชาคม	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	✓	✓	✓	✓	✓	✓

หมายเหตุ : 1. ผญ. หมายถึง ผู้ใหญ่บ้าน
 2. คกก. หมายถึง คณะกรรมการ
 3. ปชช. หมายถึง ประชาชน
 4. - หมายถึง ไม่ได้กล่าวถึง

4.1 ปัญหาด้านวิธีการประชามต่าบล

สำหรับปัญหาที่พบ ในด้านวิธีการประชามต่าบล คือ

4.1.1 ประชาชนไม่ค่อยมีบทบาทในการกำหนดปัญหา เนื่องจากไม่กล้าแสดงออก และตัดสินใจ

4.1.2 สถานที่ประชุม (ชั้น 3) ไม่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ เนื่องจากประชาชนในพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ

4.1.3 วันเวลาในการประชุม ไม่เหมาะสมกับทุกกลุ่มอาชีพ เนื่องจากการจัดประชุมในวันเวลาราชการทำให้ประชาชนที่ประกอบอาชีพรับจ้าง และทำงาน โรงงานอุตสาหกรรม ไม่สามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการประชุมประชามต่าบล เพื่อเสนอปัญหา ความต้องการในการแก้ไขปัญหา ของชุมชน เมื่อพิจารณาจำแนกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ พบว่า (ตารางที่ 19)

กลุ่มผู้นำท้องถิ่น และเจ้าหน้าที่ และกลุ่มผู้ใหญบ้าน ทั้งหมดมีความคิดเห็นว่ เวลาในการจัดประชุมมีความเหมาะสม แต่สถานที่ในการจัดประชุมชั้น 3 ไม่มีความเหมาะสม เนื่องจากประชาชนในพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุไม่สะดวกในการเดินขึ้น-ลง

กลุ่มคณะกรรมการชุมชนทั้งหมด มีความคิดเห็นว่ การจัดประชุมประชามต่าบล ด้านเวลา มีความเหมาะสม แต่มีคณะกรรมการ 2 ใน 3 เห็นด้วยกับสถานที่ในการจัดประชุม คือ ห้องประชุม ชั้น 3 มีความเหมาะสม เนื่องจากสะดวกมีอุปกรณ์ครบครันทั้ง เครื่องเสียง บอร์ด ปากกา กระดาษ แต่ที่ไม่เห็นด้วยกับสถานที่ในการจัดประชุมประชามต่าบล เนื่องจากในพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นสูงอายุทำให้ไม่สะดวกในการเดินขึ้น-ลง และมีคณะกรรมการกึ่งหนึ่งมีความคิดเห็นว่ การจัดประชุมในวันราชการไม่มีความเหมาะสม เนื่องจากทำให้ประชาชนบางกลุ่มอาชีพไม่สามารถมาเข้าร่วมประชุมประชามต่าบล ได้ คือ กลุ่มที่ประกอบอาชีพรับจ้าง ทำงาน โรงงานอุตสาหกรรม

กลุ่มประชาชนทั้งหมด มีความคิดเห็นว่ วันและเวลาในการจัดประชุมมีความเหมาะสม มีประชาชนเพียง 1 ท่านที่ไม่เห็นด้วยในการจัดประชุมประชามต่าบลในวันราชการ เนื่องจากประชาชนบางกลุ่มอาชีพไม่สามารถมาเข้าร่วมประชุมประชามต่าบล ได้

การกำหนดประเด็นปัญหาประชาชนควรเป็นผู้กำหนดประเด็นปัญหาด้วยตัวเอง แต่ประชาชนไม่ค่อยมีบทบาทในการกำหนดประเด็นปัญหาเท่าที่ควร

“แต่ชาวบ้านเขาก็ไม่ค่อยกล้าที่จะนำเสนอหรือคิดอะไรกันนะ ถือว่าน้อยมาก”

(สัมภาษณ์ประชาชนคนที่ 3, 20 ธันวาคม 2562)

“ก็ต้องประชาชนในชุมชนแหละเขารู้ปัญหาดีกว่าใครเขาอยู่ในพื้นที่นะ
แต่แค่บางคนเขาไม่กล้าแสดงออก กลัวว่าจะผิดนะ”

(สัมภาษณ์ประชาชนคนที่ 4, 20 ธันวาคม 2562)

“ประชาชนเขาก็เสนอปัญหามานะ แต่ส่วนน้อยมาก เพราะพื้นที่ในชุมชน
ส่วนใหญ่มีครบทุกอย่างแล้วนะ ถนน ไฟฟ้า ประปา”

(สัมภาษณ์คณะกรรมการชุมชนคนที่ 4, 23 ธันวาคม 2562)

“ก็ประชาชนนี่แหละที่เขาแจ้งปัญหาแต่ก็ส่วนน้อย เราต้องเสนอให้
แล้วถามเขาว่าปัญหาที่จะให้เราไปบอกให้เทศบาลแก้ไขให้ก่อน
คือปัญหาอะไรเป็นแบบนี้”

(สัมภาษณ์คณะกรรมการชุมชนคนที่ 5, 23 ธันวาคม 2562)

“ประชาชนนั่นแหละ เพราะเขารู้ว่าชุมชนเกิดอะไรขึ้น กำลังมีปัญหาอะไร
แล้วประชาชนมีความต้องการอะไร แบบไหน เขาจะรู้ดีกว่าใคร ๆ
ให้ประชาชนเสนอเข้าไปให้เทศบาลรับทราบ แต่ทางเทศบาลจะทำให้
หรือไม่ทำก็เป็นเรื่องของเทศบาลเขา อีกส่วนหนึ่ง แต่หลัก ๆ ต้องให้
ประชาชนเขาเสนอปัญหาเข้ามาเองถูกแล้ว”

(สัมภาษณ์ประชาชนคนที่ 6, 27 ธันวาคม 2562)

สถานที่ประชุม (ชั้น 3) ไม่มีความเหมาะสมกับผู้สูงอายุ ไม่สะดวกในการเดินขึ้น-ลง
เนื่องจากประชาชนในพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ

“ในเรื่องเวลาเข้าดีแล้วค่ะ แต่เรื่องสถานที่เนี่ยบรรจุกันได้เยอะจริงค่ะ
แต่มันอยู่ชั้น 3 บางคนที่มาประชุมเป็นคนแก่ อายุเยอะ เดินขึ้นไม่ค่อยไหวค่ะ
ขึ้นลำบาก...ควรปรับปรุงเรื่องสถานที่ค่ะ ให้จัดสถานที่ใหม่ หรือหาสถานที่
ที่คนไม่ต้องเดินขึ้นสูงค่ะ

(สัมภาษณ์เจ้าหน้าที่, 9 ธันวาคม 2562)

“มันก็ดีนะ แต่ถ้ามีชั้นล่างที่สามารถรองรับคนที่มาประชุมได้เยอะ ๆ และมีอุปกรณ์เครื่องมือ เครื่องเสียง ต่าง ๆ ก็เจดีกว่านะ เราเองเนี่ย อายุเยอะแล้ว เดินสัก 2 รอบ ก็แย่เหมือนกันนะ ลืมของที่รถเดินลงมา แล้วเดินขึ้นไปใหม่ ก็แย่เลย”

(สัมภาษณ์ผู้ใหญ่วัยบ้านคนที่ 1, 9 ธันวาคม 2562)

“เวลาเช้าก็ดีนะ แต่ถ้าจัดชั้น 3 เนี่ย ไม่เอื้อกับคนบางคนที่สูงอายุ ผู้พิการนะ”

(สัมภาษณ์คณะกรรมการชุมชนคนที่ 1, 13 ธันวาคม 2562)

“ช่วงเช้าเหมาะสมนะ แต่ชั้น 3 ไม่เหมาะสมเลยคนสูงอายุเยอะนะ คนสูงวัยเขาสามารถบันไดไม่ไหวขึ้นเดินขึ้นลงก็ลำบาก อุปกรณ์เหมาะสมดี พร้อมเพรียงอยู่แล้ว อาหารกลางวันก็มีให้ทุกครั้ง มีน้ำมีอาหารว่างพร้อม จัดวันทำงานก็ไม่เหมาะสม ไม่ค่อยมีใครจะมากัน”

(สัมภาษณ์ประชาชนคนที่ 4, 20 ธันวาคม 2562)

“ช่วงเช้าดีนะ แต่ชั้น 3 ไม่ดีไม่เหมาะสมเลยคนสูงอายุเยอะมีแต่คนเรื่องอาหารกลางวันอุปกรณ์ก็อยู่แล้ว”

(สัมภาษณ์ประชาชนคนที่ 5, 20 ธันวาคม 2562)

“จัดเวลาเช้าก็ดีนะ แต่ถ้าที่ชั้น 3 เนี่ยสูงเกินไป คนส่วนใหญ่มีแต่คนแก่”

(สัมภาษณ์คณะกรรมการชุมชนคนที่ 4, 23 ธันวาคม 2562)

“เช้า 09.00 น. ก็ดีแล้วนะ ชาวบ้านเขาทำธุระส่วนตัวเสร็จก็มาประชุม ส่งลูกหลานไปโรงเรียนแล้ว แต่ชั้น 3 ของเทศบาลเนี่ย ไม่เหมาะสมนะ เพราะว่าปัจจุบันคนในชุมชนเราส่วนใหญ่ตอนนี้เป็นผู้สูงอายุเยอะมาก คนที่อยู่บ้านสามารถไปประชุมได้เกินก่อนหนึ่งที่เป็นผู้สูงอายุนะ”

(สัมภาษณ์ผู้ใหญ่วัยบ้านคนที่ 2, 26 ธันวาคม 2562)

“ที่ประชุมก็ดีนะ แต่มันสูง ไปนะมีแต่ผู้สูงอายุ เวลา เรื่องอุปกรณดีแล้วนะ”
(สัมภาษณ์ประชาชนคนที่ 6, 27 ธันวาคม 2562)

“นายกมองว่าเข้าก็ดีนะ แต่สถานที่ไม่เหมาะสม”
(สัมภาษณ์ผู้นำท้องถิ่น, 9 มกราคม 2563)

วันเวลาในการประชุม ไม่เหมาะสมกับทุกกลุ่มอาชีพ เนื่องจากประชาชนบางกลุ่มอาชีพ ไม่สามารถมาเข้าร่วมประชุมประชาคมได้ คือ ประชาชนในกลุ่มที่ประกอบอาชีพรับจ้าง ทำงาน โรงงานอุตสาหกรรม

“กำลังหลักของครอบครัวไปรับจ้าง ต้องไปทำงานมาประชุม ไม่ได้
ที่อยู่มีแต่คนแก่”
(สัมภาษณ์ผู้ใหญ่บ้านคนที่ 1, 9 ธันวาคม 2562)

“อะไรก็เหมาะ ดีนะ แต่ต้องประชุมในวันหยุดนะ นั่นแหละเขาถึงมาร่วมกัน
แต่จะมากน้อยยัง ใจก็ไม่แน่ใจนะ แต่เขาก็อาจมาได้เพราะเป็นวันหยุดงาน”
(สัมภาษณ์ประชาชนคนที่ 3, 20 ธันวาคม 2562)

“ช่วงเช้าเหมาะสมนะ แต่ชั้น 3 ไม่เหมาะสมเลยคนสูงอายุเยอะนะ
คนสูงวัยเขาสาารวบัน ไคไม่ไหวขึ้นเดินขึ้นลงก็ลำบาก อุปกรณเหมาะสมดี
พร้อมเพรียงอยู่แล้วอาหารกลางวันก็มีให้ทุกครั้ง มีน้ำมีอาหารว่างพร้อม
จัดวันทำงานก็ไม่เหมาะสม ไม่ค่อยมีใครจะมากัน”
(สัมภาษณ์ประชาชนคนที่ 4, 20 ธันวาคม 2562)

“ส่วนด้านเวลาถ้าให้พูดจะเวลาไหน ๆ ก็ไปไม่ได้ ส่วนใหญ่เขาไม่ว่างกันนะ
ทำงานหมดคนที่อยู่ที่บ้านก็ไปไม่ได้ คนที่เขาพอไปได้ก็ทำงานโรงงานกันหมด
บางคนก็ไปทำนอกพื้นที่ แต่ถ้าถามว่า 09.00 น. ก็เหมาะสมดี”
(สัมภาษณ์คณะกรรมการชุมชนคนที่ 4, 23 ธันวาคม 2562)

ตารางที่ 18 สรุปความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ด้านสถานที่เวลาในการจัดประชุมประชาคม

สรุปความคิดเห็น ด้านสถานที่เวลา ในการจัดประชุม	ผู้นำท้องถิ่น	เจ้าหน้าที่	ผญ. คนที่ 1	ผญ. คนที่ 2	คกก. คนที่ 1	คกก. คนที่ 2	คกก. คนที่ 3	คกก. คนที่ 4	คกก. คนที่ 5	คกก. คนที่ 6	ปชช. คนที่ 1	ปชช. คนที่ 2	ปชช. คนที่ 3	ปชช. คนที่ 4	ปชช. คนที่ 5	ปชช. คนที่ 6
สถานที่																
จัดประชุม																
ห้องประชุม เทศบาลชั้น 3	×	×	×	×	×	×	×	×	✓	✓	✓	✓	✓	×	×	×
ลานโล่งด้านล่าง ของเทศบาลหรือ ให้กางเต็นท์	-	-	✓	✓	✓	✓	✓	✓	-	-	-	-	-	✓	✓	✓
ลงพื้นที่จัดที่ ชุมชน	✓	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
เวลาจัดประชุม																
09.00 น.	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
17.00 น.	✓	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
วันจัดประชุม																
วันราชการ	✓	✓	✓	✓	✓	×	×	×	✓	✓	✓	✓	×	✓	✓	✓
วันหยุดราชการ	-	-	-	-	-	✓	✓	✓	-	-	-	-	✓	✓	-	-

หมายเหตุ : 1. ผญ. หมายถึง ผู้ใหญ่บ้าน
 2. คกก. หมายถึง คณะกรรมการ
 3. ปชช. หมายถึง ประชาชน
 4. ✓ หมายถึง เหมาะสมแล้ว
 5. × หมายถึง ไม่เหมาะสม
 6. - หมายถึง ไม่ได้กล่าวถึง

ตารางที่ 19 สรุปปัญหา อุปสรรคของการมีส่วนร่วมในการประชุมประชาคมตำบล เพื่อจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ด้านวิธีการประชาคมตำบล

ปัญหา อุปสรรค ด้านวิธีการ ประชาคมตำบล	ผู้นำท้องถิ่น	เจ้าหน้าที่	ผญ. คนที่ 1	ผญ. คนที่ 2	คกก. คนที่ 1	คกก. คนที่ 2	คกก. คนที่ 3	คกก. คนที่ 4	คกก. คนที่ 5	คกก. คนที่ 6	ปชช. คนที่ 1	ปชช. คนที่ 2	ปชช. คนที่ 3	ปชช. คนที่ 4	ปชช. คนที่ 5	ปชช. คนที่ 6
ประชาชนไม่ค่อย มีบทบาทในการ กำหนดประเด็น ปัญหา	-	-	-	-	-	-	-	✓	✓	-	-	-	✓	✓	-	-
ผู้เข้าร่วมประชุม ที่เป็นผู้สูงอายุไม่ สะดวกในการ เดินขึ้น-ลง ชั้น 3	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	-	-	-	-	-	✓	✓	✓
การจัดประชุม ประชาคมตำบล ในวันราชการทำ ให้ประชาชนบาง กลุ่มอาชีพไม่ สามารถเข้าร่วม ประชุมได้	-	-	-	-	-	✓	✓	✓	-	-	-	-	✓	✓	-	-

หมายเหตุ : 1. ผญ. หมายถึง ผู้ใหญ่บ้าน
2. คกก. หมายถึง คณะกรรมการ
3. ปชช. หมายถึง ประชาชน
4. - หมายถึง ไม่ได้กล่าวถึง

4.2 แผนพัฒนาท้องถิ่น ด้านวิธีการประชามต่าบด

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลสำคัญส่วนใหญ่ ได้ให้ข้อเสนอแนะว่า ควรเน้นให้มีการประชาสัมพันธ์เพิ่มเติม ทั้งเรื่องการทำหนังสือเชิญประชุม การประชาสัมพันธ์เสียงตามสาย และการเพิ่มบทบาทด้านสื่อบุคคล เมื่อพิจารณาจำแนกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญพบว่า แนวทางการส่งเสริมให้ประชาชนเข้าร่วมประชุมประชามต่าบด เพื่อจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นด้านวิธีการประชามของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ

4.2.1 ควรมีการจัดกิจกรรม และการจัดประชุมบ่อยครั้ง เพื่อเป็นการฝึกฝนประชาชนให้เกิดความคุ้นเคยและเคยชินกับการมีส่วนร่วมและมีบทบาทในการเข้าร่วมกิจกรรม และการประชุม ทำให้ประชาชนกล้าแสดงความคิดเห็น กล้านำเสนอปัญหา กล้าแสดงออกในทุกกิจกรรมที่ต้องมีส่วนร่วมกับชุมชนและท้องถิ่น

4.2.2 เลือกสถานที่ให้มีความเหมาะสมกับประชาชนมากที่สุด และควรคำนึงถึงความสะดวกของผู้เข้าร่วมประชุม เนื่องจากประชาชนในพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ

4.2.3 กำหนดเวลาประชุมที่เหมาะสมกับการลงพื้นที่ในชุมชนย่อย เพื่อให้สามารถรวบรวมความคิดเห็นจากประชาชนได้มากขึ้น

4.2.4 จัดประชุมประชามให้สอดคล้องกับเวลาที่แต่ละกลุ่มอาชีพสะดวก เนื่องจากการจัดประชุมประชามในวันราชการทำให้ประชาชนบางกลุ่มอาชีพไม่สามารถเข้าร่วมประชุมได้ คือ ผู้ที่ประกอบอาชีพรับจ้าง ทำงาน โรงงานอุตสาหกรรม

กลุ่มผู้นำท้องถิ่น และเจ้าหน้าที่ ให้ข้อเสนอแนะด้านกระบวนการจัดประชุมประชามว่า เทศบาลควรมีการจัดประชุมบ่อย ๆ เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมกับทางเทศบาลมากขึ้น เพื่อเป็นการฝึกฝนให้ประชาชนได้เกิดความคุ้นเคย และเคยชินกับการประชุม ทำให้ประชาชนกล้าที่จะแสดงออก กล้าคิด กล้าตัดสินใจ และกล้าเสนอประเด็นปัญหาต่าง ๆ มากยิ่งขึ้น โดยเทศบาลต้องเป็นฝ่ายส่งเสริมให้ประชาชนมีบทบาทในการรวบรวมและกำหนดประเด็นปัญหา การเสนอโครงการ หรือการเสนอกิจกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาของชุมชนให้มากยิ่งขึ้น และด้านวันเวลา และสถานที่ เจ้าหน้าที่ ให้ข้อเสนอแนะว่า ควรหาที่จัดประชุมใหม่ที่สะดวกกับผู้สูงอายุมากกว่า ผู้นำท้องถิ่น ให้ข้อเสนอแนะว่า การจัดประชุมเวลาเช้า 09.00 น มีความเหมาะสมดี ถ้าจัดประชุมประชามในวันราชการ แต่เรื่องสถานที่ในการจัดประชุมประชามไม่เหมาะสม จึงให้ข้อเสนอแนะว่าควรจัดประชามแบบลงพื้นที่ ด้วยการจัดที่ชุมชน อาจใช้สถานที่บริเวณลานโล่งของบ้านกรรมการชุมชน บ้านของประชาชน หรืออาคารอเนกประสงค์ของชุมชน เช่น วัด โรงเรียน ถ้าจัดแบบลงพื้นที่ก็ควรจัดในเวลา 17.00 น. เป็นต้นไป

กลุ่มผู้ใหญ่บ้าน กลุ่มคณะกรรมการชุมชน และกลุ่มประชาชน ส่วนใหญ่ให้ข้อเสนอแนะว่าด้านกระบวนการจัดประชุมประชาคมตรงกันกับกลุ่มผู้นำท้องถิ่น และเจ้าหน้าที่ว่า เทศบาลควรมีการจัดประชุมบ่อยๆ เพื่อเป็นการฝึกฝนให้ประชาชนได้เกิดความคุ้นเคย และเคยชิน กล้าแสดงออก กล้าคิด กล้าตัดสินใจ และกล้านำเสนอประเด็นปัญหาต่างๆ มากยิ่งขึ้น และวัน เวลา สถานที่ในการจัดประชุม ส่วนใหญ่ได้ให้ข้อเสนอแนะว่า เทศบาลควรมีการจัดประชุมบริเวณลานโล่งด้านล่างของเทศบาลอาจให้ทางเดินที่เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับประชาชน หรือจัดบริเวณอาคารโรงจอดรถโดยมีการเคลือบพื้นที่โรงจอดรถและจัดเตรียมอุปกรณ์จากห้องประชุมลงมา ในเวลาเช้า 09.00 น. มีความเหมาะสมดีแล้ว ส่วนวันในการจัดประชุมประชาคม ส่วนใหญ่ให้ข้อเสนอแนะว่า จัดประชุมในวันราชการมีความเหมาะสม แต่มีบางส่วนให้ข้อเสนอแนะว่า ควรจัดประชุมประชาคมในวันหยุดราชการ หรือวันอาทิตย์ เนื่องจากการจัดประชุมประชาคมในวันราชการทำให้ประชาชนบางกลุ่มอาชีพไม่สามารถเข้าร่วมประชุมได้ คือ ผู้ที่ประกอบอาชีพรับจ้าง ทำงานโรงงานอุตสาหกรรม (ตารางที่ 20)

“มันก็ดีสินะ แต่ถ้ามีชั้นล่างที่สามารถรองรับคนที่มาประชุมได้เยอะ ๆ และมีอุปกรณ์เครื่องมือ เครื่องเสียง ต่าง ๆ ก็จะได้ดีกว่านะ เราเองเนี่ยอายุเยอะแล้ว เดินสัก 2 รอบ ก็แยเหมือนกันนะ ลืมของที่รถเดินลงมาแล้วเดินขึ้นไปใหม่ ก็แยเลย”
(สัมภาษณ์ผู้ใหญ่บ้านคนที่ 1, 9 ธันวาคม 2562)

“เวลาเช้าก็ดีสินะ แต่ถ้ามีชั้น 3 เนี่ยไม่เอื้อกับคนบางคนที่สูงอายุ ผู้พิการนะ อาจจะบริเวณโรงจอดรถก็ได้ จัดสถานที่ใหม่แค่วันเดียว หรือด้านหน้าของเทศบาลที่โล่ง ๆ อาจให้ทางเดินที่ แล้วเอาอุปกรณ์ลงมาเพราะบางคนเดินขึ้นลงลำบาก”

(สัมภาษณ์คณะกรรมการชุมชนคนที่ 1, 13 ธันวาคม 2562)

“ก็ต้องประชุมวันหยุดอย่างที่บอกนะ”

(สัมภาษณ์ประชาชนคนที่ 3, 20 ธันวาคม 2562)

“ก็น่าจะจัดลานโล่ง ๆ ที่เทศบาลก็ได้สินะ”

(สัมภาษณ์ประชาชนคนที่ 4, 20 ธันวาคม 2562)

“ให้มีประชุมสภากาแฟแบบแต่ก่อนก็ดีนะ ทำให้เขารวมตัวกัน
ทุกเดือนจัดบ่อย ๆ ชาวบ้านเขาจะได้ร่วมกันคิดและจะได้เอาปัญหา
มาแจ้งเวลามีประชุมประชาคมได้”

(สัมภาษณ์ประชาชนคนที่ 5, 20 ธันวาคม 2562)

“ก็เปลี่ยนวันประชุมมาประชุมในวันหยุดอย่างที่บอกเขาไม่ว่างกัน
ให้ทำงานมาประชุมก็เสียเวลาขาดรายได้ไปอีก”

(สัมภาษณ์คณะกรรมการชุมชนคนที่ 2, 20 ธันวาคม 2562)

“การประชุมประชาคม หรือการประชุมอะไรต่าง ๆ เนี่ยน่าจะเป็นวันอาทิตย์นะ
พวกที่เขาทำงาน โรงงานเขาหยุดงานกันวันอาทิตย์...เขาพูดกันเยอะว่าถ้า
ประชุมวันอาทิตย์ก็จะไปประชุม”

(สัมภาษณ์คณะกรรมการชุมชนคนที่ 3, 20 ธันวาคม 2562)

“ถ้าจัดประชุมในวันอาทิตย์จะมีคนมาร่วมประชุมเยอะกว่านี้นะ”

(สัมภาษณ์คณะกรรมการชุมชนคนที่ 3, 20 ธันวาคม 2562)

“ถ้าจัดประชุมในวันอาทิตย์จะมีคนมาร่วมประชุมเยอะกว่านี้นะ”

(สัมภาษณ์คณะกรรมการชุมชนคนที่ 3, 20 ธันวาคม 2562)

“เทศบาลแหละดีแล้ว แต่หาชั้นล่างพื้นที่ ที่พอจะรับคนได้จัดสถานที่
ประชุมแทนชั้น 3 สูงขึ้นลำบากคนแก่เยอะด้วย...อืม...(คิด)... โรงจอดรถ
ก็ได้เคลียร์พื้นที่สักวันหนึ่งแล้วก็ขนอุปกรณ์ลงมาจัด..เรื่องอาหารอุปกรณ์
ส่วนอื่น ๆ ก็คืออยู่แล้ว”

(สัมภาษณ์คณะกรรมการชุมชนคนที่ 3, 20 ธันวาคม 2562)

“เทศบาลแหละถือเป็นศูนย์รวมอยู่แล้ว แต่หาที่ด้านล่างจัดดีกว่าเพราะคนแก่เยอะจริง ๆ ส่วนด้านล่างถ้าให้พูดจะเวลาไหน ๆ ก็ไปไม่ได้ ส่วนใหญ่เขาไม่ว่างกันนะทำงานหมด คนที่อยู่ที่บ้านก็ไปไม่ได้ คนที่เขาพอไปได้ก็ทำงานโรงงานกันหมด บางคนก็ไปทำนอกพื้นที่ แต่ถ้าถามว่า 09.00 น. ก็เหมาะสมดี แต่คิดตรงเขาก็ต้องทำงานกันอยู่ดี ถ้าให้เสนอก็คควรเป็นเวลา 09.00 น. แต่ให้จัดวันหยุดดีกว่านะเขาไปกันได้แน่ ๆ”

(สัมภาษณ์คณะกรรมการชุมชนคนที่ 4, 23 ธันวาคม 2562)

“ชั้นล่างลานหน้าเสาธงดีใหม่ หรือดีเก่าก็ได้กว้างดีแล้วก็กางเต็นท์แบบนี้ดีกว่านะ เอาเครื่องเสียงอุปกรณ์เครื่องมือต่างที่ใช้ในการประชุมลงมาจัดข้างล่างอำนวยความสะดวกให้ผู้สูงอายุเขาจะดี จะเหมาะสมกว่า พอจอครกก็เดินเข้าเต็นท์ที่ประชุมเลย นี่ต้องเดินขึ้นบันไดไปอีกตั้ง 3 ชั้น คนแก่ทั้งนั้นเดินกันไม่ไหวแล้ว”

(สัมภาษณ์ผู้ใหญ่บ้านคนที่ 2, 26 ธันวาคม 2562)

“ก็ที่บอกนะว่าควรจัดประชุมบ่อย ๆ ทำให้เขาเกิดความเคยชิน อย่างการประชุมสภา กาแฟที่เคยมีแต่ก่อนเขาก็มาประชุมกันเยอะมากทุกอย่างที่จัดในตอนเช้า เราก็ทำแบบเดิมแต่จะเรียกประชุมอะไรก็ได้ไม่ต้องเป็นสภากาแฟก็ได้นะ แต่เป็นการประชุมแบบนี้จะทำให้ เขาคู่เคย เคยชิน กล้าคิด กล้าแสดงออกมากขึ้น และก็ควรมีการฝึกอบรมให้ความรู้บทบาทความเป็นผู้นำกับกรรมการ เขาจะได้กล้าแสดงออก และกล้าเป็นตัวแทนนำเสนอ และแก้ไขปัญหาของชุมชนได้ ผู้นำต้องกล้าก่อน ฝึกฝนบ่อย จะเกิดความเคยชินนะ”

(สัมภาษณ์ผู้ใหญ่บ้านคนที่ 2, 26 ธันวาคม 2562)

“ก็ที่ควรจัดประชุมบ่อย ๆ ทำให้ชาวบ้านเขาเกิดความเคยชิน พวกชาวบ้านเขาก็กล้าคิด กล้าแสดงออกกันเองทำบ่อย ๆ ให้เกิดความเคยชิน”

(สัมภาษณ์ผู้นำท้องถิ่น, 9 มกราคม 2563)

“นายกมองว่าเข้าก็ดีนะ แต่สถานที่ไม่เหมาะสม แต่นายกว่าควรลงพื้นที่จัดที่ชุมชนดีกว่า อาจจะยืมใช้พื้นที่ของชาวบ้านบริเวณบ้านที่มีลานกว้าง ๆ บ้านสมาชิกบ้านกรรมการชุมชน หรืออาคารอเนกประสงค์ในชุมชน วัด โรงเรียน นะ ก็ต้องมี การทำหนังสือขอใช้สถานที่ไป ขอใช้เขา ขอความร่วมมือ ขอความอนุเคราะห์เขา แต่ถ้างบพื้นที่ก็ควรจัดเป็นเวลา 5 โมงเย็นขึ้นไปนะ”

(สัมภาษณ์ผู้นำท้องถิ่น, 9 มกราคม 2563)

ตารางที่ 20 สรุปกิจกรรมข้อเสนอแนะ แนวทางการส่งเสริมให้ประชาชนเข้าร่วมประชุมประชาคมตำบล เพื่อจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ด้านวิธีการประชาคม

ข้อเสนอแนะ แนวทางการส่งเสริม ด้านวิธีการประชาคม	ผู้นำท้องถิ่น	เจ้าหน้าที่	ผญ. คนที่ 1	ผญ. คนที่ 2	คกก. คนที่ 1	คกก. คนที่ 2	คกก. คนที่ 3	คกก. คนที่ 4	คกก. คนที่ 5	คกก. คนที่ 6	ปชช. คนที่ 1	ปชช. คนที่ 2	ปชช. คนที่ 3	ปชช. คนที่ 4	ปชช. คนที่ 5	ปชช. คนที่ 6
เทศบาลควรกระตุ้นประชาชนในพื้นที่ให้มีบทบาทในการกำหนดประเด็นปัญหาด้วยการจัดประชุม หรือ จัดกิจกรรมบ่อยครั้ง เพื่อเป็นการฝึกฝนประชาชนให้เกิดความคุ้นเคยและเคยชินกับการมีส่วนร่วมและพัฒนาบทบาทในที่ประชุมหรือกิจกรรมได้	✓	-	-	✓	✓	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

หมายเหตุ : 1. ผญ. หมายถึง ผู้ใหญ่บ้าน
2. คกก. หมายถึง คณะกรรมการ
3. ปชช. หมายถึง ประชาชน
4. - หมายถึง ไม่ได้กล่าวถึง

ตารางที่ 20 (ต่อ)

ข้อเสนอแนะ แนวทาง การส่งเสริม ด้านวิธีการประชาม	ผู้นำท้องถิ่น	เจ้าหน้าที่	ผญ.คนที่ 1	ผญ.คนที่ 2	คกก. คนที่ 1	คกก. คนที่ 2	คกก. คนที่ 3	คกก. คนที่ 4	คกก. คนที่ 5	คกก. คนที่ 6	ปชช. คนที่ 1	ปชช. คนที่ 2	ปชช. คนที่ 3	ปชช. คนที่ 4	ปชช. คนที่ 5	ปชช. คนที่ 6
เทศบาลควรถัดประชุม ประชามด้านล่าง บริเวณลานโล่งด้านหน้า ของเทศบาล อาจให้กาง เต็นท์ หรือจัดบริเวณ อาคาร โรงจอดรถซึ่งเป็น อาคารที่มีหลังคาสามารถ กันแดดกันฝนให้กับ ประชาชนที่เข้าร่วม ประชุมได้	-	-	✓	✓	✓	✓	✓	✓	-	-	-	-	-	✓	✓	✓
เทศบาลควรถัดประชุม ประชามแบบลงพื้นที่ ชุมชน และจัดประชุมใน เวลา 17.00 น. เป็นต้นไป	✓	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
เทศบาลควรถัดประชุม ประชามใน วันหยุดราชการให้กับ ประชาชนในกลุ่มอาชีพ รับจ้าง และทำงานใน โรงงานอุตสาหกรรม เพื่อให้ประชาชนในกลุ่ม อาชีพนี้ได้มีส่วนร่วมใน การเสนอปัญหาและการ แก้ไขปัญหาของชุมชนที่ ตนเองอาศัยอยู่	-	-	-	-	-	-	-	✓	✓	-	-	-	✓	✓	-	-

หมายเหตุ : 1. ผญ. หมายถึง ผู้ใหญ่บ้าน
2. คกก. หมายถึง คณะกรรมการ
3. ปชช. หมายถึง ประชาชน
4. - หมายถึง ไม่ได้กล่าวถึง

สรุปประเด็นปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเข้าร่วมประชุมประชาคมตำบล และแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเข้าร่วมประชุมประชาคมตำบล เพื่อจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

1. ด้านคน

ด้านคนถือว่ามึบทบาทในการทำให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการประชุมประชาคมตำบล ยังเป็นปัญหา อุปสรรคในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเข้าร่วมประชุมประชาคมตำบล เพื่อจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นด้วย ซึ่งด้านคนประกอบด้วย (1) ประชาชน (2) ผู้นำ (กำนัน/ ผู้ใหญ่บ้าน/ นายกเทศมนตรี) (3) เจ้าหน้าที่ และ (4) คณะกรรมการชุมชน

1.1 ปัญหาด้านคน

1.1.1 ปัญหาที่เกิดจากประชาชน พบปัญหา คือ (1) ประชาชนขาดยานพาหนะในการเดินทางมาเข้าร่วมประชุมประชาคม เนื่องจากประชาชนในพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ (2) ประชาชนติดภารกิจ (3) ประชาชนมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการทำประชาคม และประชาชนไม่มีความรู้ ความเข้าใจถึงประโยชน์ของการทำประชาคม และ (4) ประชาชนไม่ตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ของตนเอง

1.1.2 ปัญหาที่เกิดจากผู้นำ (กำนัน/ ผู้ใหญ่บ้าน/ นายกเทศมนตรี) พบปัญหา คือ (1) ผู้นำไม่เข้าถึงประชาชนไม่มีการลงพื้นที่ (2) ผู้นำไม่เป็นที่กลางและไม่ประสานงานในกิจกรรมหรืองานต่างๆ ให้กับประชาชนได้รับทราบและไม่เป็นตัวแทนในการนำเสนอปัญหาหรือการแก้ไขปัญหาให้กับประชาชนในชุมชนในการประชุมประชาคมตำบล (3) ผู้นำไม่ตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ของตนเองต่อชุมชน และ (4) ผู้นำไม่สามารถแก้ไขปัญหาและอุปสรรคได้ตามความต้องการของประชาชน

1.1.3 ปัญหาที่เกิดจากคณะกรรมการชุมชน พบปัญหา คือ (1) คณะกรรมการชุมชนไม่เป็นที่กลางในการประสานงานหรือกิจกรรมต่างๆ กับประชาชนในชุมชนและไม่เป็นตัวแทนในการนำเสนอปัญหาหรือการแก้ไขปัญหาให้กับชุมชนในการประชุมประชาคมตำบล (2) คณะกรรมการชุมชนไม่ตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ของตนเองต่อชุมชน

สรุปปัญหาด้านคน มีดังนี้

1. ประชาชนขาดยานพาหนะในการเดินทางมาเข้าร่วมประชุม
2. ประชาชนติดภารกิจส่วนตัว
3. ประชาชนมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการทำประชาคม และไม่มีความรู้ความเข้าใจถึงประโยชน์ของการทำประชาคม
4. กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการชุมชน และประชาชนไม่ตระหนักถึงบทบาทหน้าที่

ข้อเสนอแนะปัญหาด้านคน

1. เทศบาลควรจัดให้มีบริการรถรับส่งประชาชนในการเดินทางมาเข้าร่วมประชุมประชาคมตำบล
2. เทศบาลควรสร้างทัศนคติที่ดีให้กับประชาชน (ในการแก้ไขปัญหาให้กับประชาชน) และควรจัดอบรมให้ความรู้ ความเข้าใจกับประชาชนเกี่ยวกับประโยชน์ของการจัดทำประชาคม
3. เทศบาลควรจัดอบรมให้ความรู้กับ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการชุมชน และประชาชนให้รู้ถึงบทบาทหน้าที่ของตนเองต่อชุมชน

2. ด้านหลักการของการทำประชาคมตำบล

ด้านหลักการทำประชาคม จากการศึกษาข้อมูลไม่พบปัญหาจากด้านหลักการของการทำประชาคม ซึ่งผู้ให้ข้อมูลสำคัญทุกกลุ่ม มีความคิดเห็นว่าการประชุมประชาคม เพื่อจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น มีความสำคัญ และก่อนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ต้องมีการประชุมประชาคมตำบล และผู้ให้ข้อมูลสำคัญส่วนใหญ่ มีความคิดเห็นว่าการประชุมประชาคมสามารถสร้างให้ประชาชนเกิดการรู้สึกมีส่วนร่วม

ข้อเสนอแนะด้านหลักการของการทำประชาคมตำบล

1. เทศบาลควรจัดอบรมให้ความรู้กับประชาชนเพื่อให้ตระหนักถึงความสำคัญของการประชุมประชาคมมากขึ้น
2. เทศบาลควรจัดประชุมประจำเดือนหรือประชุมสภาคาเฟ่เพื่อเป็นการกระตุ้นให้ประชาชนเกิดการรู้สึกอยากมีส่วนร่วมและเห็นถึงความสำคัญของการประชุมประชาคมมากยิ่งขึ้น
3. เทศบาลควรมีกิจกรรมเสริมสอดแทรกเพื่อเป็นการกระตุ้นให้ประชาชนเกิดการรู้สึกอยากมีส่วนร่วมและเห็นถึงความสำคัญของการประชุมประชาคมมากยิ่งขึ้น

3. ด้านการสื่อสาร

ด้านการสื่อสาร ถือว่ามีความสำคัญอย่างมากในการทำให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนในทุกๆ กิจกรรม เนื่องจากการสื่อสาร การประชาสัมพันธ์การแจ้งข้อมูลรายละเอียด ไม่ว่าจะเป็นการแจ้งข่าวสารในรูปแบบไหนก็ตาม แจ้งแบบการเข้าถึงการแจ้งผ่านเสียงตามสาย การแจ้งเป็นหนังสือ หรือเอกสาร การแจ้งด้วยการโทรศัพท์ การแจ้งผ่านไลน์ การแจ้งผ่านเฟสบุ๊ก หรือผ่านเว็บไซต์ ล้วนต้องมีรายละเอียดที่ชัดเจน ถูกต้อง เข้าใจง่ายตรงประเด็น ซึ่งจากการศึกษาข้อมูลยังพบปัญหาของด้านการสื่อสารในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเข้าร่วมประชุมประชาคม

สรุปปัญหาด้านการสื่อสาร มีดังนี้

1. เทศบาลขาดการประชาสัมพันธ์
2. ขาดความร่วมมือจากทุกฝ่ายและขาดบทบาทความเป็นผู้นำในด้านการสื่อสาร

ชุมชน

3. เทศบาลส่งเอกสารทางราชการล่าช้า

ข้อเสนอแนะปัญหาด้านการสื่อสาร

1. เทศบาลควรซ่อมแซม และเพิ่มเติมจุดรับเสียงตามสาย เพื่อส่งเสริมด้านการประชาสัมพันธ์ให้ดียิ่งขึ้น

2. ทุกฝ่าย (กำนัน/ ผู้ใหญ่บ้าน/ คณะกรรมการชุมชน/ นายกเทศมนตรี และเจ้าหน้าที่)

ต้องต้องตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ และให้ความร่วมมือในการเป็นสื่อกลางในการสื่อสารกับชุมชน เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน

3. เทศบาลควรจัดอบรมเพื่อพัฒนาบทบาทด้านการสื่อสารชุมชนให้กับทุกฝ่าย (กำนัน/ ผู้ใหญ่บ้าน/ คณะกรรมการชุมชน/ นายกเทศมนตรี และเจ้าหน้าที่) เพื่อพัฒนาศักยภาพบทบาทด้านการสื่อสาร

4. ด้านวิธีการประชาม

ด้านวิธีการประชาม ในเรื่องของกระบวนการจัดประชุมประชามตำบลเพื่อจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งมีการรวบรวมประเด็นปัญหาโดยประชาชนเป็นผู้รวบรวม และกำหนดประเด็นปัญหาของชุมชนด้วยการกรอกปัญหาและวิธีการแก้ไขปัญหาลงใน แบบฟอร์มที่เทศบาลจัดเตรียมให้ และประชาชนต้องเป็นผู้รวบรวมและกำหนดประเด็นปัญหาด้วยตนเอง เนื่องจากประชาชนจะเป็นรู้ผู้บริบทและสภาพปัญหาของพื้นที่ในชุมชนดีที่สุด แต่ประชาชนยังไม่ค่อยมีบทบาทด้านนี้เท่าที่ควร เนื่องจากประชาชนไม่กล้าแสดงความคิดเห็น ไม่กล้าแสดงออก และในเรื่องของวิธีการจัดประชุม โดยให้ประชาชนนั่งรวมกลุ่มกันเป็นชุมชน เพื่อระดมความคิดและช่วยกันกำหนดประเด็นปัญหาและวิธีการแก้ไขปัญหานั้น จากการศึกษาความคิดเห็นว่ามีความเหมาะสมในเรื่องของการเชิญตัวแทนจากหน่วยงานอื่นมาเข้าร่วมประชุม เพื่อรับฟังปัญหา และช่วยแก้ไขปัญหของ ชุมชนได้ แต่ยังพบปัญหาในด้านของวัน เวลา และสถานที่ในการจัดประชุมประชามตำบล ว่าไม่มีความเหมาะสมที่เทศบาลจัดประชุมประชามตำบลในวันราชการ และการจัดประชุม ณ ห้องประชุมเทศบาลตำบลหนองซาก ชั้น 3 เนื่องจากประชาชนในพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ ไม่สะดวกในการเดินขึ้นลง ชั้น 3 และมีประชาชนบางกลุ่มอาชีพไม่สามารถมา

เข้าร่วมประชุมประชาคมตำบลในวันราชการได้ แต่ในเรื่องของอุปกรณ์อำนวยความสะดวก
อาหารว่าง รวมถึงอาหารกลางวันมีความเหมาะสมดีแล้ว

สรุปปัญหาด้านวิธีการประชาคม มีดังนี้

1. ประชาชนไม่ค่อยมีบทบาทในการกำหนดประเด็นปัญหา
2. ผู้เข้าร่วมประชุมที่เป็นผู้สูงอายุไม่สะดวกในการเดินขึ้น-ลง ชั้น 3
3. การจัดประชุมประชาคมตำบลในวันราชการทำให้ประชาชนบางกลุ่มอาชีพ

ไม่สามารถเข้าร่วมประชุมได้

ข้อเสนอแนะปัญหาด้านวิธีการประชาคม

1. เทศบาลควรกระตุ้นประชาชนในพื้นที่ให้มีบทบาทในการกำหนดประเด็นปัญหาด้วยการจัดประชุม หรือ จัดกิจกรรมบ่อยครั้ง เพื่อเป็นการฝึกฝนประชาชนให้เกิดความคุ้นเคย และ
เคยชินกับการมีส่วนร่วม และพัฒนาบทบาทในที่ประชุมหรือกิจกรรมได้

2. เทศบาลควรจัดประชุมประชาคมด้านล่างบริเวณลานโล่งด้านหน้าของเทศบาล อาจให้
กางเต็นท์ หรือจัดบริเวณอาคารโรงจอดรถซึ่งเป็นอาคารที่มีหลังคาสามารถกันแดดกันฝนให้กับ
ประชาชนที่เข้าร่วมประชุมได้

3. เทศบาลควรจัดประชุมประชาคมแบบลงพื้นที่ชุมชน และจัดประชุมในเวลา 17.00 น.
เป็นต้นไป

4. เทศบาลควรจัดประชุมประชาคมในวันหยุดราชการให้กับประชาชนในกลุ่มอาชีพ
รับจ้าง และทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม เพื่อให้ประชาชนในกลุ่มอาชีพนี้ได้มีส่วนร่วมในการ
เสนอปัญหาและการแก้ไขปัญหาของชุมชนที่ตนเองอาศัยอยู่ (ตารางที่ 21)

ตารางที่ 21 สรุปประเด็นปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเข้าร่วมประชุมประชาคม และ แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเข้าร่วมประชุมประชาคม

สรุปประเด็นปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการเข้าร่วมประชาคมตำบล	แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการเข้าร่วมประชาคมตำบล
<p>ปัญหาด้านคน</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ประชาชนขาดยานพาหนะในการเดินทางมาเข้าร่วมประชุม 2. ประชาชนติดภารกิจส่วนตัว 3. ประชาชนมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการทำประชาคม และไม่มี ความรู้ความเข้าใจถึงประโยชน์ของการทำประชาคม 4. กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการชุมชน และประชาชน ไม่ตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ 	<p>ข้อเสนอแนะปัญหาที่เกิดจากด้านคน</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. เทศบาลควรจัดให้มีบริการรถรับส่งประชาชนในการเดินทาง มาเข้าร่วมประชุมประชาคมตำบล 2. เทศบาลควรสร้างทัศนคติที่ดีให้กับประชาชน (ในการแก้ไข ปัญหาให้กับประชาชน) และควรจัดอบรมให้ความรู้ ความเข้าใจ กับประชาชนเกี่ยวกับประโยชน์ของการจัดทำประชาคม 3. เทศบาลควรจัดอบรมให้ความรู้กับ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการชุมชน และประชาชนให้รู้ถึงบทบาทหน้าที่ของ ตนเองต่อชุมชน
<p>ปัญหาด้านหลักการของการทำประชาคม</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ไม่พบปัญหาในด้านหลักการของการทำประชาคม - การประชุมประชาคม เพื่อจัดทำแผนพัฒนา มีความสำคัญ - การประชุมประชาคมเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เกิด การมีส่วนร่วมในการบริหารท้องถิ่น 	<p>ข้อเสนอแนะปัญหาที่เกิดจากด้านหลักการของการทำประชาคม</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. เทศบาลควรจัดอบรมให้ความรู้กับประชาชนเพื่อให้ตระหนัก ถึงความสำคัญของการประชุมประชาคมมากขึ้น 2. เทศบาลควรจัดประชุมประจำเดือนหรือประชุมสภากาแฟเพื่อ เป็นการกระตุ้นให้ประชาชนเกิดการรู้สึกอยากมีส่วนร่วมและ เห็นถึงความสำคัญของการประชุมประชาคมมากยิ่งขึ้น 3. เทศบาลควรมีกิจกรรมเสริมสอดแทรกเพื่อเป็นการกระตุ้นให้ ประชาชนเกิดการรู้สึกอยากมีส่วนร่วมและเห็นถึงความสำคัญ ของการประชุมประชาคมมากยิ่งขึ้น
<p>ปัญหาด้านการสื่อสาร</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. เทศบาลขาดการประชาสัมพันธ์ 2. ขาดความร่วมมือจากทุกฝ่ายและขาดบทบาทความเป็นผู้นำ ในด้านการสื่อสารชุมชน 3. เทศบาลส่งเอกสารทางราชการล่าช้า 	<p>ข้อเสนอแนะปัญหาที่เกิดจากด้านการสื่อสาร</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. เทศบาลควรซ่อมแซม และเพิ่มเติมจุดรับเสียงตามสาย เพื่อ ส่งเสริมด้านการประชาสัมพันธ์ให้ดียิ่งขึ้น 2. ทุกฝ่าย (กำนัน/ ผู้ใหญ่บ้าน/ คณะกรรมการชุมชน/ นายกเทศมนตรีและเจ้าหน้าที่) ต้องตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ และให้ความร่วมมือในการเป็นสื่อกลางในการสื่อสารกับชุมชน เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน 3. เทศบาลควรจัดอบรมเพื่อพัฒนาบทบาทด้านการสื่อสารชุมชน ให้กับทุกฝ่าย (กำนัน/ ผู้ใหญ่บ้าน/ คณะกรรมการชุมชน/ นายกเทศมนตรีและเจ้าหน้าที่) เพื่อพัฒนาศักยภาพบทบาทด้าน การสื่อสาร

ตารางที่ 21 (ต่อ)

สรุปประเด็นปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการเข้าร่วมประชาคมตำบล	แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการเข้าร่วมประชาคมตำบล
ปัญหาด้านวิธีการประชาคม	ข้อเสนอแนะปัญหาที่เกิดจากด้านวิธีการประชาคม
<ol style="list-style-type: none"> 1. ประชาชนไม่ค่อยมีบทบาทในการกำหนดประเด็นปัญหา 2. ผู้เข้าร่วมประชุมที่เป็นผู้สูงอายุไม่สะดวกในการเดินขึ้น-ลง ชั้น 3 3. การจัดประชุมประชาคมตำบลในวันราชการทำให้ประชาชนบางกลุ่มอาชีพไม่สามารถเข้าร่วมประชุมได้ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. เทศบาลควรกระตุ้นประชาชนในพื้นที่ให้มีบทบาทในการกำหนดประเด็นปัญหาด้วยการจัดประชุม หรือ จัดกิจกรรมบ่อยครั้ง เพื่อเป็นการฝึกฝนประชาชนให้เกิดความคุ้นเคยและเคยชินกับการมีส่วนร่วมและพัฒนาบทบาทในที่ประชุมหรือกิจกรรมได้ 2. เทศบาลควรจัดประชุมประชาคมด้านล่างบริเวณลานโล่งด้านหน้าของเทศบาล อาจให้กางเต็นท์ หรือจัดบริเวณอาคารโรงจอดรถซึ่งเป็นอาคารที่มีหลังคาสามารถกันแดดกันฝนให้กับประชาชนที่เข้าร่วมประชุมได้ 3. เทศบาลควรจัดประชุมประชาคมแบบลงพื้นที่ชุมชน และจัดประชุมในเวลา 17.00 น. เป็นต้นไป 4. เทศบาลควรจัดประชุมประชาคมในวันหยุดราชการให้กับประชาชนในกลุ่มอาชีพรับจ้าง และทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม เพื่อให้ประชาชนในกลุ่มอาชีพนี้ได้มีส่วนร่วมในการเสนอปัญหา และการแก้ไขปัญหาของชุมชนที่ตนเองอาศัยอยู่

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการประชุมประชาคมตำบล เพื่อจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษา : เทศบาลตำบลหนองซาก อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น และเพื่อศึกษาแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ โดยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 4 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้นำท้องถิ่นและเจ้าหน้าที่กลุ่มผู้ใหญ่บ้าน กลุ่มคณะกรรมการชุมชน และกลุ่มประชาชน ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้รับจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อหาข้อสรุปร่วมกัน และสามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังต่อไปนี้

สรุปผลการวิจัย

ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

จากผลการศึกษาพบว่า จำนวนของผู้ให้ข้อมูลสำคัญรวมทั้งสิ้น จำนวน 16 ท่าน แบ่งออกเป็นชาย 9 ท่าน และเป็นหญิง 7 ท่าน โดยมีช่วงอายุเฉลี่ยไม่เกิน 40 ปี จำนวน 1 ท่าน อายุ 41-50 ปี จำนวน 7 ท่าน อายุ 51-60 ปี จำนวน 7 ท่าน และอายุ 61 ปีขึ้นไป จำนวน 1 ท่าน โดยมีนายกเทศมนตรี จำนวน 1 ท่าน เจ้าหน้าที่ จำนวน 1 ท่าน ผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 2 ท่าน คณะกรรมการชุมชน จำนวน 6 ท่าน และประชาชนในตำบลหนองซาก จำนวน 6 ท่าน

ข้อมูลการมีส่วนร่วมของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

จากการศึกษาพบว่า ผู้ให้ข้อมูลสำคัญส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการเข้าร่วมประชุมประชาคมตำบล เพื่อจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นทุกครั้งที่มีการจัดประชุมประชาคมตำบล และส่วนใหญ่ มีส่วนร่วมในการนำเสนอปัญหาและวิธีการแก้ไขปัญหาของชุมชน และยังมีบทบาทในด้านการเป็นผู้ประสานงานและแจ้งรายละเอียดเกี่ยวกับการประชุมประชาคมตำบลให้กับประชาชนในพื้นที่ และชุมชนใกล้เคียงได้รับทราบ และยังเป็นทีปรึกษาให้คำแนะนำเพื่อนบ้านทั้งในชุมชนและชุมชนใกล้เคียงในการนำเสนอปัญหาและวิธีการแก้ไขปัญหาอีกด้วย

3. ปัญหาและอุปสรรค และแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการประชุม
ประชาคม เพื่อจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

การสรุปผลการศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการ
ประชุมประชาคมตำบล เพื่อจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น จะสรุปไว้ 4 ประเด็นหลัก คือ (1) ปัญหา
ด้านคน (2) ปัญหาด้านหลักการของการทำประชาคมตำบล (3) ปัญหาด้านสื่อสาร (4) ปัญหา
ด้านวิธีการประชาคม ดังรายละเอียดดังต่อไปนี้

สรุปปัญหาด้านคน

จากการศึกษา พบว่า ปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเข้าร่วมประชุม
ประชาคมตำบล เพื่อจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น เกิดปัญหาจากคนหลายกลุ่มด้วยกัน คือ กลุ่มผู้นำ
ท้องถิ่น และเจ้าหน้าที่ กลุ่มผู้ใหญ่บ้าน กลุ่มคณะกรรมการชุมชน และกลุ่มประชาชน โดยผู้วิจัย
ขอสรุปปัญหาจากด้านคนเป็นกลุ่ม ดังต่อไปนี้

กลุ่มของผู้นำท้องถิ่น และเจ้าหน้าที่ เป็นปัญหาในเรื่องของการสร้างทัศนคติที่ไม่ดี
ให้กับประชาชนในเรื่องของการแก้ไขปัญหาความต้องการของประชาชนในชุมชน ไม่ได้ตามที่
ประชาชนเสนอ จึงทำให้ประชาชนเกิดทัศนคติที่ไม่ดีต่อการเข้าร่วมประชุมประชาคมตำบล และ
กรณีของเจ้าหน้าที่เป็นปัญหาในเรื่องของการจัดส่งเอกสารล่าช้า ทำให้ผู้ที่ได้รับข้อมูลรายละเอียด
ของการประชุมล่าช้า จึงไม่สามารถเคลียงานได้ทันทำให้ไปเข้าร่วมประชุมประชาคมตำบลไม่
ทันตามเวลาที่กำหนด

กลุ่มของผู้ใหญ่บ้าน และกลุ่มคณะกรรมการชุมชน ซึ่งเป็นปัญหารวมถึงกำนัน
ผู้ใหญ่บ้าน และคณะกรรมการชุมชน โดยที่กลุ่มคนเหล่านี้ไม่ตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ของตนเอง
ไม่รู้ว่าบทบาทหน้าที่ของตนเองต่อชุมชนในการพัฒนาชุมชนและพัฒนาท้องถิ่น และไม่บทบาท
ในการเป็นตัวแทนของชุมชนในการนำเสนอปัญหาและแก้ไขปัญหาของชุมชนด้วย รวมถึงการ
ประสานงานและแจ้งรายละเอียดกับประชาชนในชุมชนเพื่อให้ประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมใน
การประชุมประชาคมตำบล เพื่อจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

กลุ่มของประชาชน ซึ่งถือเป็นปัญหาหลักในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น
เนื่องจากการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน พัฒนาท้องถิ่น จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อประชาชนเกิดการ
รวมตัวรวมกลุ่มกันออกมาทำงานร่วมกัน ร่วมเสนอปัญหา ร่วมกันแก้ไขปัญหา และมีความต้องการ
ความสนใจร่วมกัน เพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมายเดียวกัน คือการร่วมกันคิด ร่วมกันตัดสินใจ และ
ร่วมกันแก้ไขปัญหาของชุมชน ประชาชนจึงถือเป็นปัญหาหลัก เพราะประชาชนส่วนใหญ่ไม่ได้เข้า
ร่วมประชุมประชาคมตำบล เนื่องจากประชาชนในพื้นที่ และชุมชนมีภารกิจ ประชาชนไม่มี
ยานพาหนะในการเดินทางมาเข้าร่วมประชุมประชาคม ประชาชนไม่เข้าใจถึงความสำคัญของ

การประชุมประชาคมตำบล และยังไม่ตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น รวมถึงการมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการเข้าร่วมประชุมประชาคมตำบล จึงทำให้ประชาชนไม่ยอมมาเข้าร่วมประชุมประชาคม เพราะเทศบาลไม่สามารถแก้ไขปัญหาความต้องการให้กับประชาชนได้

ในด้านของบทบาทของผู้นำท้องถิ่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และคณะกรรมการชุมชน ทำให้เกิดปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเข้าร่วมประชุมประชาคมตำบล เพื่อจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นได้ เนื่องจากประชาชนให้ความสำคัญกับบทบาทของผู้นำว่าผู้นำทุกฝ่ายควรเข้าถึงประชาชน ควรลงพื้นที่ดูแลประชาชน และควรเป็นตัวแทนของประชาชนในการเสนอปัญหาการแก้ไขปัญหาของชุมชนได้

ข้อเสนอแนะการแก้ไขปัญหาทางด้านคน

จากการศึกษา พบว่า ปัญหาที่เกิดจากคน ไม่ว่าจะเป็นจาก ผู้นำท้องถิ่น เจ้าหน้าที่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการชุมชน และประชาชน นั้น ผู้ให้ข้อมูลสำคัญให้ข้อเสนอแนะว่า เทศบาลควรจัดให้มีบริการรถรับส่งประชาชนในการเดินทางมาเข้าร่วมประชุมประชาคมตำบล เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับประชาชนที่ไม่มียานพาหนะ และผู้สูงอายุที่ไม่สามารถเดินทางมาเข้าร่วมประชุมประชาคมได้ เทศบาลควรสร้างทัศนคติที่ดีให้กับประชาชน (ในการแก้ไขปัญหาให้กับประชาชน) และควรจัดอบรมให้ความรู้ ความเข้าใจกับประชาชนเกี่ยวกับประโยชน์ของการจัดทำประชาคม และเทศบาลควรจัดอบรมให้ความรู้กับ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการชุมชน และประชาชน ให้รู้ถึงบทบาทหน้าที่ของตนเองต่อชุมชน เพื่อการพัฒนาชุมชน พัฒนาท้องถิ่น

สรุปปัญหาด้านหลักการของการทำประชาคมตำบล

จากการศึกษา พบว่า ไม่พบปัญหาที่เกิดจากด้านหลักการของการทำประชาคมตำบล ซึ่งในด้านหลักการทำประชาคมตำบลมีความเหมาะสมแล้วทั้งในเรื่องการจัดประชุมประชาคมตำบลก่อนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งถือว่ามีความสำคัญและควรจัดประชุมประชาคมก่อนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น และการจัดประชุมประชาคมตำบลถือเป็นการสร้างการมีส่วนร่วมที่สำคัญให้กับประชาชนในการพัฒนาชุมชน พัฒนาท้องถิ่น

ข้อเสนอแนะการแก้ไขปัญหาด้านหลักการทำประชาคมตำบล

จากการศึกษา ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ให้ข้อเสนอแนะว่า เทศบาลควรจัดอบรมให้ความรู้กับประชาชนเพื่อให้ตระหนักถึงความสำคัญของการประชุมประชาคมมากขึ้น เพื่อให้ประชาชนในภาพรวมเกิดการมีส่วนร่วมในการจัดทำประชาคมมากยิ่งขึ้น เทศบาลควรจัดประชุมประจำเดือนหรือประชุมสภาคาเฟ่เพื่อเป็นการกระตุ้นให้ประชาชนเกิดการรู้สึกรักอยากมีส่วนร่วมและเห็นถึงความสำคัญของการประชุมประชาคมมากยิ่งขึ้น และเทศบาลควรมีกิจกรรมเสริมสอดแทรก

เพื่อเป็นการกระตุ้นให้ประชาชนเกิดการรู้สึกอยากมีส่วนร่วมและเห็นถึงความสำคัญของการประชุมประชาคมมากยิ่งขึ้น

สรุปปัญหาด้านการสื่อสาร

จากการศึกษา พบว่า ปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเข้าร่วมประชุมประชาคมตำบล เพื่อจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ในด้านการสื่อสารที่ใช้ในการชักชวนให้ประชาชนเข้าร่วมประชุมประชาคมตำบลมากที่สุด คือ การสื่อสารทางสื่อบุคคล การมาแจ้งข้อมูลรายละเอียดของการประชุมประชาคมด้วยตนเองของผู้นำ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และคณะกรรมการชุมชน สามารถทำให้ประชาชนเข้าร่วมประชุมประชาคมได้มากที่สุด และยังมีสื่อจากหนังสือราชการ โทรศัพท์เสียงตามสาย และ สื่อจากโซเซียล ด้วย แต่ปัญหาด้านการสื่อสารที่เกิดขึ้นที่เป็นปัญหาหลักของการทำประชาคม คือ ปัญหาจากสื่อบุคคล เนื่องจากสื่อบุคคล คือ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และคณะกรรมการชุมชน ไม่เข้าถึงประชาชนไม่ลงพื้นที่ไม่แจ้งข้อมูลรายละเอียดของการประชุมประชาคมให้ประชาชนได้ทราบ และการสรุปประเด็นปัญหา วิธีการแก้ไขปัญหาของชุมชนส่วนใหญ่เป็นการพูดคุยและการบอกต่อ ๆ กันของประชาชนในชุมชนมากกว่า เป็นการใช้ข้อมูลและรายละเอียดจากชาวบ้านด้วยกันในชุมชนเอง ในส่วนของสื่อจากเสียงตามสาย ก็ยังพบว่าบางจุดเสียงทำให้การประชาสัมพันธ์ไม่ทั่วถึงและไม่ได้ยิน สื่อจากทางโทรศัพท์ก็ยังไม่ครอบคลุมเนื่องจากประชาชนบางกลุ่มและบางท่านไม่ได้เล่น โซเซียล ไม่มีสัญญาณอินเทอร์เน็ต ในส่วนของสื่อจากเอกสารหรือหนังสือเชิญประชุมเจ้าหน้าที่ที่มีความล่าช้าในการจัดส่งเอกสารให้กับทาง กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และคณะกรรมการชุมชน ทำให้ไปแจ้งประชาชนได้รับทราบรายละเอียดของการประชุมล่าช้า

ข้อเสนอแนะการแก้ไขปัญหาทางด้านการสื่อสาร

จากการศึกษา พบว่า ปัญหาที่เกิดจากด้านการสื่อสาร ผู้ให้ข้อมูลสำคัญมีความ ให้ข้อเสนอแนะว่า เทศบาลควรซ่อมแซม และเพิ่มเติมจุดรับเสียงตามสาย เพื่อส่งเสริมด้านการประชาสัมพันธ์ให้ดียิ่งขึ้นทุกฝ่าย (กำนัน/ ผู้ใหญ่บ้าน/ คณะกรรมการชุมชน/ นายกเทศมนตรี และเจ้าหน้าที่) ต้องต้องตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ และให้ความร่วมมือในการเป็นสื่อกลางในการสื่อสารกับชุมชน เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน พัฒนาท้องถิ่น และเทศบาลควรจัดอบรมเพื่อพัฒนาบทบาทด้านการสื่อสารชุมชนให้กับทุกฝ่าย (กำนัน/ ผู้ใหญ่บ้าน/ คณะกรรมการชุมชน/ นายกเทศมนตรี และเจ้าหน้าที่) เพื่อพัฒนาศักยภาพบทบาทด้านการสื่อสาร

สรุปปัญหาด้านวิธีการประชามต่าบด

จากการศึกษา พบว่า ปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเข้าร่วมประชุม ประชามต่าบด เพื่อจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ปัญหาที่เกิดจากด้านวิธีการประชามต่าบด มีความคิดเห็นว่า ด้านกระบวนการจัดประชามต่าบด ประชาชนไม่ค่อยมีบทบาทในการกำหนดประเด็นปัญหาเท่าที่ควร ด้านของสถานที่วันและเวลาในการจัดประชุมประชามต่าบด ผู้เข้าร่วมประชุมที่เป็นผู้สูงอายุไม่สะดวกในการเดินขึ้น-ลง ชั้น 3 การจัดประชุมประชามต่าบดในวันราชการทำให้ประชาชนบางกลุ่มอาชีพไม่สามารถเข้าร่วมประชุมได้

ข้อเสนอแนะการแก้ไขปัญหาทางด้านการวิธีการประชามต่าบด

จากการศึกษา พบว่า ปัญหาที่เกิดจากด้านวิธีการประชามต่าบด ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ให้ข้อเสนอแนะว่า ด้านกระบวนการจัดประชามต่าบด เทศบาลควรกระตุ้นประชาชนในพื้นที่ให้มีบทบาทในการกำหนดประเด็นปัญหาด้วยการจัดประชุม หรือจัดกิจกรรมบ่อยครั้ง เพื่อเป็นการฝึกฝนประชาชนให้เกิดความคุ้นเคยและเคยชินกับการมีส่วนร่วมและพัฒนาบทบาทในที่ประชุมหรือกิจกรรมได้ ด้านสถานที่วันและเวลาในการจัดประชุมประชามต่าบด เทศบาลควรจัดประชุมประชามต่าบดด้านล่างบริเวณลานโล่งด้านหน้าของเทศบาล อาจให้กางเต็นท์ หรือจัดบริเวณอาคารโรงจอดรถซึ่งเป็นอาคารที่มีหลังคาสามารถกันแดดกันฝนให้กับประชาชนที่เข้าร่วมประชุมได้ และเทศบาลควรจัดประชุมประชามต่าบดแบบลงพื้นที่ชุมชนย่อย และจัดประชุมในเวลา 17.00 น. เป็นต้นไป เพื่อให้สามารถรวบรวมความคิดเห็นจากประชาชนได้มากขึ้น และเทศบาลควรจัดประชุมประชามต่าบดในวันหยุดราชการให้กับประชาชนในกลุ่มอาชีพรับจ้าง ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม เพื่อให้ประชาชนในกลุ่มอาชีพนี้ได้มีส่วนร่วมในการเสนอปัญหาและการแก้ไขปัญหของชุมชนที่ตนเองอาศัยอยู่

อภิปรายผล

จากการศึกษาพบว่า แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการประชุมประชามต่าบด เพื่อจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษา : เทศบาลตำบลหนองซาก อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี ในส่วนของแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการประชุมประชามต่าบด เพื่อจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นสามารถอภิปรายผลในแต่ละด้านได้ดังต่อไปนี้

สรุปปัญหาและอุปสรรคของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการประชุมประชามต่าบด เพื่อจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ด้านคน พบว่าปัญหาหลักของประชาชนที่ไม่เข้าร่วมประชุมประชามต่าบด เพื่อจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นเกิดจากด้านคน ดังนี้

ปัญหาที่เกิดจากประชาชน คือ ประชาชนนั้นที่ติดภารกิจ ประชาชนไม่เข้าใจใน ความสำคัญของการประชุมประชาคม รวมถึงประชาชนมีทัศนคติที่ไม่ต่อการเข้าร่วมประชุม ประชาคมและไม่ตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ในการมีส่วนร่วมของตนเองต่อชุมชนต่อการพัฒนา ท้องถิ่น ซึ่งมีความสอดคล้องกับแนวคิดของ นรินทร์ชัย พัฒนพงศา (2546 อ้างถึงใน อรรถัย พระทัต, 2558, หน้า 32-33) ได้กล่าวว่า การที่ประชาชนไม่เข้ามามีส่วนร่วมเกิดจากหลายสาเหตุ คือ ปัญหา จากประชาชน เนื่องจากประชาชนไม่ทราบสาเหตุของการเข้าไปมีส่วนร่วม ไม่ทราบเรื่องและ รายละเอียด กลัวการเสียเวลา กลัวการเกิดความขัดแย้ง กลัวการเสียประโยชน์ ไม่มั่นใจในการเข้า สังคมในและความสามารถของตนเอง คิดว่าเจ้าหน้าที่ไม่เป็นธรรม ไม่ทำตามสัญญา ไม่มีความเท่า เทียมกันในการเข้าไปมีส่วนร่วม ไม่เกิดการยอมรับมีความรู้สึกไม่ดีจากการที่เคยเข้ามามีส่วนร่วม แล้วเกิดการยึดประโยชน์ส่วนตนมากกว่าส่วนรวม ซึ่งทั้งหมดที่กล่าวมาคืออาการที่ประชาชนนั้นมี ทัศนคติที่ไม่ดีต่อการเข้าร่วมประชุมประชาคมนั่นเอง รวมไปถึงการไม่กล้าคิด ไม่กล้าแสดงออก ของประชาชนในชุมชนอีกด้วย และยังมีความสัมพันธ์กับแนวคิดของ สถาบันดำรงราชานุภาพ (2539 อ้างถึงใน สิทธิโชค เดชภิบาล, 2554, หน้า 28-29) ในการที่ประชาชนยังขาดความตระหนัก หมายถึง ความรู้ ความเข้าใจที่แท้จริงในสิทธิและบทบาทหน้าที่ของตนเองและ จิตสำนึก หมายถึง ความรู้สึกรับผิดชอบต่อส่วนรวม ประชาชนอาจมองว่า การบริการสาธารณะนั้นไม่ใช่หน้าที่ของ ตนเอง แต่เป็นหน้าที่ขององค์กร หน่วยงานภาครัฐในการรับผิดชอบให้กับประชาชน และ ประชาชนอาจมองว่าตนเองไม่มีส่วนได้ส่วนเสียโดยตรง การเข้าไปมีส่วนร่วมไม่เกิดประโยชน์ อะไรกับตนเอง

และประชาชนนั้นมีหน้าที่ในการมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งการมีส่วนร่วมของ ประชาชนถือเป็นการพัฒนาการเมือง และท้องถิ่นในระบอบประชาธิปไตยที่สำคัญ โดยยึดหลักการ มีส่วนร่วมตามหลักธรรมาภิบาลที่ดี (พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการ บ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546, 2546) ภาครัฐจะต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน รับรู้ ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ในการบริหารราชการตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540, 2540) และพระราช กฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 ซึ่งต้องเปิดโอกาสให้ ประชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายสาธารณะ การตัดสินใจในทางการเมือง รวมถึงการ ตรวจสอบ และการใช้อำนาจของรัฐในทุกระดับอีกด้วย (พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และ วิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546, 2546) และมีความสัมพันธ์สอดคล้องกับความหมาย การมีส่วนร่วมของ สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร (2558, หน้า 5) ได้ให้ ความหมายการมีส่วนร่วมไว้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การกระจายอำนาจให้

ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง การบริหาร การตัดสินใจ รวมถึงการจัดสรรทรัพยากรของชุมชนที่จะส่งผลกระทบต่อดำรงชีวิตของประชาชน ซึ่งการมีส่วนร่วมของประชาชนมีด้วยกันหลายระดับ คือ ระดับร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมรับผิดชอบ และร่วมตรวจสอบ ในการที่ประชาชนมีส่วนร่วมตั้งแต่การตัดสินใจในการดำเนินการของท้องถิ่นแล้วก็จะทำให้การบริการสาธารณะต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นมากยิ่งขึ้น

ปัญหาที่เกิดจากตัวผู้นำทุกฝ่าย และบทบาทของผู้นำ ทั้งผู้นำท้องถิ่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และคณะกรรมการชุมชน ซึ่งปัญหาเกิดจากบทบาทของผู้นำชุมชนในการสร้างการมีส่วนร่วมให้กับประชาชน โดยมีความสอดคล้องกับ เอมอร์ แสตนทิวา (2559) ได้ศึกษา บทบาทของผู้นำชุมชนในการมีส่วนร่วมสร้างความมั่นคงตามแนวชายแดน ไทย-กัมพูชา กรณีศึกษา อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ พบว่า บทบาทผู้นำชุมชน นายกองกำกับการบริหารส่วนตำบล จะสามารถช่วยสร้างขวัญกำลังใจให้กับประชาชน และสามารถแก้ไขปัญหาคความเดือดร้อนให้กับประชาชนในพื้นที่ได้ และกำนัน ผู้ใหญ่บ้านจะช่วยเป็นผู้ประชาสัมพันธ์ข่าวสาร และประสานงานให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ในกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน และยังถือเป็นการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนด้วยถือเป็นสิ่งสำคัญที่ผู้นำชุมชนต้องร่วมมือกันในการทำงานให้กับชุมชนต้องบูรณาการร่วมกันทุกฝ่าย และผู้นำชุมชนต้องเป็นผู้เสียสละในทุกด้าน และผู้นำชุมชนจะช่วยให้เกิดความสามัคคีในชุมชนและเกิดการมีส่วนร่วมของชุมชนได้ ทำให้ประชาชนสามารถสร้างสัมพันธ์อันดีกัน และผู้นำชุมชนยังเป็นผู้ให้ความรู้ ความเข้าใจ และสามารถสร้างขวัญกำลังใจให้ประชาชนในชุมชนได้เป็นอย่างดีซึ่งถือเป็นการสร้างทัศนคติที่ดีให้กับประชาชน และผู้นำยังสามารถทำให้ประชาชนเกิดการมีส่วนร่วมได้เนื่องจากประชาชนมีความเคารพและศรัทธาในตัวของผู้นำ มีความเกรงใจในการขอความร่วมมือและชักชวนให้ประชาชนเข้าร่วมประชุมประชาคมทำให้เกิดการมีส่วนร่วมของชุมชน และผู้นำยังเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดประชาชนมากที่สุดอีกด้วย โดยมีความสัมพันธ์กับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนของ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (2551 อ้างถึงใน อรรถัย พระหัตถ์, 2558, หน้า 28) ได้เสนอหลักการส่งเสริมไว้ว่า ภาวะผู้นำที่จะสร้างความเชื่อมั่น ศรัทธาและความร่วมมือร่วมใจในการทำงานที่มีความสอดคล้องกัน ซึ่งต้องมีวิสัยทัศน์ในเชิงกลยุทธ์ ความซื่อสัตย์สุจริตและเสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวม ผู้นำต้องมีความรู้ ความเข้าใจหลักประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมและหลักการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม และต้องเปิดใจกว้างยอมรับความคิดเห็นของทุกภาคส่วน รวมทั้งการกำหนดนโยบายเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมของข้าราชการ และประชาชน ตลอดจนภาคส่วนต่าง ๆ ได้อย่างดี

และในด้านบทบาทของคณะกรรมการชุมชนที่ได้ทำข้อตกลงกับทางเทศบาลตำบลหนองซาก ที่คณะกรรมการชุมชนต้องพึงตระหนักถึงในบทบาทหน้าที่ของตนเองในการพัฒนาดูแลท้องถิ่นและดูแลประชาชนในชุมชนของตนเองนั้น ตามระเบียบของเทศบาลตำบลหนองซาก ว่าด้วยคณะกรรมการชุมชน พ.ศ. 2562 กำหนดให้คณะกรรมการชุมชนมีหน้าที่ต่อชุมชนในการพัฒนาชุมชน และการจัดทำแผนชุมชน ดังนี้ (1) เป็นผู้นำและแกนกลางในการบริหารชุมชน ตลอดจนเป็นที่ปรึกษาของประชาชนในการพัฒนาชุมชน (2) สืบหาข้อมูลปัญหาต่าง ๆ ในชุมชนที่เกี่ยวข้องกับปัญหาด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม การบริการพื้นฐานและด้านการเมือง ตลอดจนวางแผนและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชน (3) เสนอแผนงาน โครงการ เพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากเทศบาล (4) ส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนมีจิตสำนึก และร่วมกันพัฒนาชุมชนของตนเอง (5) ส่งเสริมขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงาม และสร้างความสามัคคีในชุมชน (6) ประสานงานระหว่างชุมชนกับเทศบาลและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง และคณะกรรมการชุมชนจะต้องจัดให้มีการประชุมในชุมชนอย่างน้อยปีละสามครั้ง เป็นต้น

สรุปปัญหาและอุปสรรคของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการประชุมประชาคมเพื่อจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นจากด้านหลักการของการทำประชาคม พบว่าไม่พบปัญหาอุปสรรคจากด้านหลักการของการทำประชาคมเนื่องจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญมองเห็นว่าการประชุมประชาคมก่อนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นนั้นมีความเหมาะสมและเห็นด้วยว่าควรจัดให้มีการประชุมประชาคมก่อนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลจะต้องมีการจัดประชุมประชาคมก่อนทุกครั้ง ซึ่งถือว่ามีความสำคัญมาก เพราะการประชุมประชาคมจะเป็นการมาร่วมประชุมของประชาชนในทุกภาคส่วนเพื่อระดมความคิดเห็น การเสนอปัญหา การแก้ไขปัญหา การจัดลำดับความสำคัญของปัญหาในพื้นที่ในชุมชนที่ตนเองอาศัยอยู่ เพื่อแก้ไขปัญหา และนำกิจกรรมหรือโครงการเหล่านั้นมาบรรจุไว้แผนพัฒนาท้องถิ่นเพื่อไปสู่การจัดทำโครงการหรือกิจกรรมนั้น ๆ ตามงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณของเทศบาลต่อไป ซึ่งถือว่าเป็นขั้นตอนการดำเนินงานที่ถูกต้องแล้วที่เทศบาลมีการจัดประชุมประชาคมขึ้น ไม่เช่นนั้นอาจทำให้มีผลกระทบและเกิดปัญหาจากการไม่มีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนได้ ดังเช่น พรรณนิสัย นิติโรจน์ (2557) ได้ทำการศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนของกรุงเทพมหานคร : ศึกษาเฉพาะกรณีการจัดทำแผนชุมชนพึ่งตนเองในเขตวังทองหลาง พบว่า ประชาชนไม่มีส่วนเกี่ยวข้องในขั้นเสนอแผนงาน โครงการหรือกิจกรรมที่จะนำมาจัดทำแผนชุมชนเลย จึงทำให้ไม่ทราบปัญหาและความต้องการจริงๆ ของประชาชนว่าต้องการอะไร ในส่วนด้านการประสานงานก็ไม่มีความสะดวกคล่องกับภาคประชาชนเลย การร่วมลงความเห็นก็ไม่มีหน่วยงานภายนอกมาร่วมคิดกับประชาชนในชุมชน การดำเนินการแผนชุมชนทางภาครัฐไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไป

มีส่วนร่วมในการคิดเกณฑ์การประเมินโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่ดำเนินการทำให้ผลที่ออกมา จึงเป็นมุมมองด้านเดียวของทางภาครัฐเท่านั้นจึงถือเป็นข้อมูลที่ไม่มีความเที่ยงตรงที่จะนำไปสู่ กระบวนการวางแผนโครงการของแผนชุมชนที่เกิดขึ้นต่อไป

สรุปปัญหาและอุปสรรคของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการประชุมประชาคม เพื่อจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นจากด้านการสื่อสาร พบว่าปัญหาของการสื่อสารเกิดจากสื่อบุคคล ซึ่งก็คือ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และคณะกรรมการชุมชนที่ไม่เข้าถึงประชาชน ไม่นำข้อมูลข่าวสารและ รายละเอียดของการประชุมประชาคม รวมถึงปัญหาและการแก้ไขปัญหาของชุมชนมาแจ้งให้กับประชาชนในพื้นที่ทราบ เป็นเหตุให้ประชาชนไม่เข้าร่วมประชุมประชาคมตำบล และทำให้ประชาชนไม่เกิดการมีส่วนร่วมกับชุมชน ซึ่งประชาชนนั้นให้ความสำคัญกับสื่อบุคคล และผู้ให้ข้อมูลสำคัญส่วนใหญ่มาเข้าร่วมประชุมประชาคมและทราบเรื่องการประชุมประชาคมจากสื่อบุคคลที่เป็นประชาชนในชุมชนเดียวกัน โดยรู้แบบการบอกปากต่อปาก และให้ความคิดเห็นว่าสื่อบุคคลที่เป็นผู้นำของชุมชนทุกฝ่ายจะสามารถกระตุ้นและชักชวนโน้มน้าวให้ประชาชนมาเข้าร่วมประชุมประชาคมตำบลได้ และสามารถทำให้เกิดการมีส่วนร่วมในชุมชนได้เช่นเดียวกัน ซึ่งมีความสอดคล้องกับ พลอยชมพู ฐิติยาภรณ์ (2553) ได้ศึกษา รูปแบบและบทบาทของการสื่อสารของชุมชนตลาดน้ำคลองลัดมะยม พบว่า มีการใช้รูปแบบการสื่อสาร โดยใช้สื่อบุคคล แกนนำชุมชน คณะกรรมการตลาด ผู้ค้า และประกอบกับใบปลิว เสียงตามสาย สื่อกิจกรรมต่าง ๆ ในการโน้มน้าวให้เกิดจิตสำนึกในการอนุรักษ์ธรรมชาติ ภาพรวมของการสื่อสารภายนอกชุมชนส่วนใหญ่ใช้สื่อบุคคล เอื้อการสื่อสารสองทาง และมีการเปิดโอกาสให้หน่วยงานเป็นผู้ส่งข่าวสารและรับข่าวสาร ทำให้คนในชุมชนมีความรู้ และกระตุ้นให้ประชาชนเกิดการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน และการพัฒนาบทบาทของชุมชนได้ และยังทำให้เกิดประสิทธิผลเรื่องการสื่อสารชุมชนด้วย ซึ่งเป็นผลมาจากสื่อบุคคล คือแกนนำชุมชนนั่นเองในการโน้มน้าวใจประชาชนให้มีส่วนร่วมกับชุมชนและสื่อสารมวลชนก็สามารถสร้างกระแสให้เกิดท่องเที่ยวได้ ถึงแม้ประสิทธิภาพยังน้อยกว่าสื่อบุคคลก็ตาม จะเห็นได้ว่าสื่อบุคคลมีความสำคัญและสามารถทำให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชน และการมีส่วนร่วมในการเข้าร่วมประชุมประชาคมตำบล เพื่อจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นได้เช่นกัน และยังมีความสัมพันธ์กับแนวคิดการสื่อสารเพื่อชุมชนของ กาญจนา แก้วเทพ และคณะ (2543, หน้า 48 อ้างถึงใน พลอยชมพู ฐิติยาภรณ์, 2553, หน้า 24-25) ได้กล่าวถึงลักษณะของการสื่อสารเพื่อชุมชนไว้ ทิศทางการไหลของข่าวสาร (Flow of Information) จะมีทิศทางที่หลากหลาย มาจากทุกทิศทาง ทั้งจากบนลงล่าง (Top-down) ล่างสู่บน (Bottom-up) และแบบแนวนอน (Horizontal) ข่าวสารจึงอาจจะไหลจากนักวางแผนการพัฒนาชุมชนไปสู่ชาวบ้าน เช่น จากผู้นำ ผู้แทนชุมชน เจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญ ไปยังประชาชนเป็นผู้รับสารใน

ชนบทในชุมชนนั้นๆ และประชาชนในชุมชนก็อาจจะส่งข่าวสารขึ้นไปยังเจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้นำท้องถิ่น ผู้นำชุมชน ได้เช่นกัน ถือเป็น การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างกลุ่มระหว่างบุคคล ซึ่งมีความสอดคล้องกับแนวทางปฏิบัติในการพัฒนาชุมชน และทิศทาง การไหลของข้อมูลข่าวสารสามารถแบ่งเป็น 3 ทิศทาง ได้แก่ การไหลของข้อมูลข่าวสารจากสื่อภายนอกเข้ามาสู่ชุมชน เป็นการ ใช้สื่อ เพื่อส่งสาร หรือเรื่องราวของชุมชนไปยังบุคคลภายนอก และการใช้ การสื่อสารเพื่อ การกระตุ้นให้ชุมชนเกิดการสื่อสารภายในชุมชนนั่นเอง และเป็นการช่วยยกระดับให้ชุมชนเกิด ความตระหนักเกี่ยวกับความต้องการที่จะแสดงออกซึ่งความเป็นตัวตนของชุมชนเอง และการ มีส่วนร่วมของทุกคนภายในชุมชนด้วย

และในด้านบทบาทของผู้นำในด้านการสื่อสารที่เป็นการ โน้มน้ำชักชวนให้ประชาชน เกิดการมีส่วนร่วม นั้น ผู้นำสามารถ โน้มน้ำชักชวนให้ประชาชนในชุมชนเข้าร่วมประชุม ประชาคมตำบลและเกิดการมีส่วนร่วมของชุมชนได้ ซึ่งมีความสอดคล้องและสัมพันธ์กับแนวคิด ของ จิตจํานงค์ กิติกิริติ (2532, หน้า 48 อ้างถึงใน พลอยชมพู ฐิติยาภรณ์, 2553, หน้า 33) ได้กล่าวไว้ ว่าผู้นำท้องถิ่น หมายถึง บุคคลที่ช่วยให้ชุมชนมีการตกลงกันเพื่อให้เกิดความสำเร็จขึ้นในชุมชน ตามเป้าหมายที่วางไว้ ซึ่ง ผู้นำท้องถิ่นจะมีอิทธิพลเหนือประชาชนในท้องถิ่นนั้น โดย ผู้นำท้องถิ่น จะร่วมมือกับประชาชนเพื่อให้ประชาชนได้รับประโยชน์สูงสุด และถือประชาชนเป็นสำคัญ จึงอาจ สรุปได้ว่า ผู้นำท้องถิ่นมีอำนาจสามารถชักจูงหรือจูงใจให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมได้

สรุปปัญหาและอุปสรรคของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการประชุมประชาคม เพื่อจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นจากด้านวิธีการประชาคม พบว่าการที่ประชาชนเป็นผู้รวบรวมกำหนด ประเด็นปัญหาและวิธีการแก้ไขปัญหาของพื้นที่ของชุมชนด้วยตนเองนั้นมีความเหมาะสม และควร เป็นประชาชนมากกว่าบุคคลกลุ่มอื่น เนื่องจากประชาชนจะเป็นผู้ที่รู้สภาพปัญหาและบริบทพื้นที่ ของชุมชนที่ตนเองอาศัยอยู่ดีที่สุด และจะทำให้สามารถแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นกับพื้นที่หรือชุมชน ได้โดยตรงจุด และตรงตามความต้องการของประชาชนในชุมชน แต่ประชาชนไม่ค่อยมีบทบาท ในการกำหนดประเด็นปัญหาเท่าที่ควร ซึ่งมีความสอดคล้องกับ สิทธิโชค เดชภิบาล (2554) ได้ ศึกษา การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการจัดการและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมบริเวณ ป่าชายเลน : ศึกษาเฉพาะชุมชนท้องถิ่นในจังหวัดภูเก็ต พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่เป็นคนพื้น ถิ่นดั้งเดิม และส่วนใหญ่เป็นชาวมุสลิม ลักษณะนิสัยเป็นคนเอาจริงเอาจัง กล่าวหาญ ไม่กลัวใคร ทำให้เกิดการรวมกลุ่มกันอย่างเหนียวแน่นจึงทำให้ต่อสู้กับความไม่ถูกต้องและกิจกรรมต่าง ๆ ได้ อย่างดี ในด้านของการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาคารบูกrukป่าชายเลน ประชาชนทั้ง 2 หมู่บ้าน สามารถร่วมกันคิด ร่วมกันวิเคราะห์ แก้ไขปัญหาได้เป็นอย่างดี เพื่อไม่ให้ป่าชายเลนถูก ทำลายเพิ่มเติม จึงได้สรุปแนวทางการวางแผนออกเป็น 2 ด้าน ด้านการฟื้นฟูป่าชายเลนที่ถูกทำลาย

ไปแล้ว และการป้องกันรักษามีให้ป่าชายเลนถูกทำลายเพิ่มเติม และองค์การบริหารส่วนตำบลมีการผลักดันให้ประชาชนเข้ามาส่วนร่วมในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับการให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนด้วยกัน มีการสำรวจความเห็นเปิดโอกาสให้ประชาชนได้ร่วมแสดงความคิดเห็น และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน และร่วมกันตัดสินใจ ทั้งในระดับการสร้างความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับชุมชนนั่นเอง และยังมีกรณีและผลักดันให้ประชาชนมีส่วนร่วมในบทบาทการจัดทำแผน และการดำเนินงานในทุกระดับ ทั้งการกำหนดนโยบาย กลยุทธ์ และแผนงาน ซึ่งถือว่าสัมพันธ์กันในเรื่องของการกำหนดประเด็นปัญหา และวิธีการแก้ไขปัญหาของชุมชนด้วยตัวเองของประชาชนในพื้นที่ซึ่งจะทำให้สามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลตอบสนองความต้องการ และแก้ไขปัญหาของประชาชนในพื้นที่ได้ และในเรื่องของปัญหาที่เกิดจากด้านสถานที่และเวลาในการจัดประชุมประชาคมตำบลที่ไม่มีความเหมาะสมนั้น มีความสัมพันธ์และสอดคล้องกับแนวคิดของ นรินทร์ชัย พัฒนพงศา (2546 อ้างถึงใน อรทัย พระทัต, 2558, หน้า 32-33) โดยได้กล่าวว่าการที่ประชาชนไม่เข้าร่วมประชุมเกิดจากหลายสาเหตุ คือ การใช้วิธีการเป็นไปแบบไม่เหมาะสม ซึ่งในการเริ่มต้นของโครงการหรือกิจกรรมต้องเริ่มที่ตัวปัญหา แล้วให้ประชาชนเข้ามาส่วนร่วมในการกำหนดวิธีการแก้ไขปัญหา นั้น ๆ ไม่ควรเป็นการพูดในที่ประชุมอย่างเดียว ควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการ ให้อำนาจประชาชน ระบุผู้รับผิดชอบ ผู้มีส่วนร่วมไว้อย่างชัดเจนให้เหมาะสมกับโครงการหรือกิจกรรม รวมไปถึงสถานที่และเวลาให้มีความสะดวกกับประชาชนผู้เข้ามามีส่วนร่วมด้วย เพราะถ้าสถานที่และเวลาไม่มีความเหมาะสมประชาชนก็ไม่ให้ความร่วมมือและไม่เข้ามามีส่วนร่วม สถานที่และเวลาให้มีความสะดวกกับประชาชนผู้เข้ามามีส่วนร่วมด้วย เพราะถ้าสถานที่และเวลาไม่มีความเหมาะสมประชาชนก็ไม่ให้ความร่วมมือและไม่เข้ามามีส่วนร่วมได้เช่นกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ผลจากการศึกษา พบว่า “แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการประชุมประชาคมตำบล เพื่อจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น” การมีส่วนร่วมของประชาชนนั้นมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาท้องถิ่นและพัฒนาพื้นที่ของชุมชน ซึ่งกระทรวงมหาดไทยได้มีหลักเกณฑ์และแนวทางในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเข้าร่วมประชุมประชาคมตำบล โดยใช้สัดส่วนระดับตำบลซึ่งสัดส่วนที่เข้าร่วมประชุมประชาคมโดยรวมจะต้องไม่น้อยกว่าร้อยละ 60 กรณีที่จัดให้มีการประชุมประชาคมชุมชนตำบลครั้งแรกสัดส่วนที่เข้าร่วมประชุมครั้งแรกไม่ครบ ร้อยละ 60 ในการประชุมครั้งต่อไปให้ใช้สัดส่วนที่เข้าร่วมประชุมตามความเหมาะสมของสภาพพื้นที่ของเทศบาลตำบล

แต่ต้องไม่น้อยกว่าร้อยละ 20 ระยะเวลาในการกำหนดประชุมประชาคมชุมชนตำบลให้เป็นไปตามความเหมาะสมของเทศบาลตำบลนั้นๆ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเสนอให้ (1) เทศบาลควรกำหนดเกณฑ์ผู้เข้าร่วมประชุมประชาคมให้คณะกรรมการชุมชนร่วมรับผิดชอบด้วย ทั้งนี้ต้องตั้งเป็นกฎหมายข้อบังคับระหว่างเทศบาลกับชุมชน (ผ่านคณะกรรมการชุมชน) และ (2) เทศบาลนำโดยผู้บริหารปลัดเทศบาล และเจ้าหน้าที่ผู้ที่มีหน้าที่ในการดูแลชุมชน และเจ้าหน้าที่ในการจัดประชุมประชาคมหรือจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ควรมีการตรวจสอบการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนอย่างเคร่งครัด และมีการทำรายงานเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนในแต่ละครั้งเมื่อมีการจัดประชุมประชาคมในครั้งต่อไปว่ามีปริมาณผู้เข้าร่วมประชุมมากหรือน้อยกว่าครั้งก่อนเท่าไร เพราะสาเหตุอะไร ควรมีการติดตามการทำงานของชุมชน การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาชุมชนของตนเองอย่างเคร่งครัด เพื่อเป็นการพัฒนาท้องถิ่นต่อไป

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

จากผลการวิจัย เรื่อง แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการประชุมประชาคมตำบล เพื่อจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการดังนี้

1. จากผลการศึกษา พบว่า ปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเข้าร่วมประชุมประชาคม เพื่อจัดทำแผนพัฒนา เกิดจากด้านคนเป็นส่วนสำคัญ ดังนั้นทางเทศบาลควรมีกระบวนการชี้แจงปัญหาที่เกิดโดยทันทีในที่ประชุม และชี้แจงขั้นตอนการดำเนินงานภายหลังจากการประชุมประชาคมให้ประชาชนทราบ เพื่อให้ประชาชนรับรู้ขั้นตอนการทำงานของเทศบาล หลังจากได้ทำการประชาคมเสร็จสิ้นแล้ว และควรสรุปโครงการ/ กิจกรรม ในการแก้ไขปัญหาของชุมชน ว่ามีโครงการ/ กิจกรรม ไหนที่ผ่านการอนุมัติเข้าแผนพัฒนาท้องถิ่น จนไปสู่การผ่านการอนุมัติงบประมาณในการดำเนินโครงการแก้ไขปัญหาให้ชุมชนได้ โดยต้องเปิดเผยข้อมูลให้ประชาชนได้รับทราบอย่างทั่วถึง ซึ่งผู้วิจัยสรุปผลการดำเนินงานหลังจากการประชุมประชาคมตำบลของเทศบาลได้โดยสังเขป ดังนี้ (1) จัดทำร่างแผนพัฒนาท้องถิ่น (2) ขออนุมัติแผนพัฒนาท้องถิ่นและประกาศใช้แผนพัฒนาท้องถิ่น (3) จัดทำร่างงบประมาณรายจ่ายประจำปี (4) ขออนุมัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีต่อสภาท้องถิ่น (5) ขออนุมัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีต่อนายอำเภอ/ผู้ว่าราชการจังหวัดและประกาศใช้งบประมาณรายจ่ายประจำปีต่อไป (6) จัดทำแผนดำเนินงานประจำปี และ (7) จัดทำแผนติดตามและประเมินผลแผนพัฒนา

2. จากผลการศึกษา พบว่า ไม่พบปัญหาจากด้านหลักการทำประชาคม อย่างไรก็ตามนายกเทศมนตรีและเทศบาลควรรายงานความก้าวหน้าของโครงการที่ผ่านการประชาคมให้ชุมชนทราบอย่างต่อเนื่องในทุกเวทีที่มีกิจกรรมของชุมชน

3. จากผลการศึกษา พบว่า ปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเข้าร่วมประชุมประชาคม เพื่อจัดทำแผนพัฒนา เกิดจากด้านการสื่อสาร ซึ่งเกิดจากสื่อบุคคล ดังนั้นเทศบาลควรดำเนินการ (1) จัดฝึกอบรมด้านการสื่อสารชุมชนให้กับบุคคลทุกกลุ่ม ผู้นำท้องถิ่น เจ้าหน้าที่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการชุมชน และประชาชน เพื่อให้บุคคลทุกกลุ่มมีการสื่อสารในชุมชนได้อย่างถูกต้องและชัดเจน โดยจัดหาวิทยากรที่มีความชำนาญและเชี่ยวชาญในด้านการสื่อสารชุมชนมาเป็นผู้สอนและให้คำแนะนำ จะสามารถทำให้บุคคลทุกกลุ่มมีความชำนาญและมีการสื่อสารที่ดีและสื่อสารได้อย่างถูกต้องชัดเจนตรงประเด็น ทำให้การสื่อสารชุมชนมีประสิทธิภาพมากขึ้น และการสื่อสารชุมชนสามารถสร้างการมีส่วนร่วมให้เกิดกับชุมชนได้ และ (2) เทศบาลควรจัดให้มีเวทีผู้นำชุมชนพบประชาชน เพื่อให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการชุมชน รวมถึงสมาชิกสภาเทศบาลได้พบปะพูดคุยกับประชาชนในพื้นที่ ถึงผลการดำเนินงานของชุมชนและท้องถิ่น ว่ามีผลการดำเนินงานเป็นอย่างไรในช่วงครึ่งปีงบประมาณ และสิ้นปีงบประมาณ สามารถยกระดับและพัฒนาศักยภาพของผู้นำให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ในทุกด้าน เช่น ด้านการสื่อสาร ด้านภาวะผู้นำ และยังเป็นการสร้างบทบาทและคุณค่าให้กับผู้นำ เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการพูดคุยกับประชาชนเข้าสู่เวทีประชาคมท้องถิ่นต่อไป

4. จากผลการศึกษา พบว่า ปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเข้าร่วมประชุมประชาคม เพื่อจัดทำแผนพัฒนา เกิดจากด้านวิธีการประชาคม ซึ่งเกิดจากด้านสถานที่และเวลาในการจัดประชุมประชาคมไม่มีความเหมาะสมนั้น ดังนั้นในการหาสถานที่ที่เหมาะสมเทศบาลควรคำนึงถึงประเด็นดังต่อไปนี้ (1) สถานที่ที่ไม่ไกลจากชุมชน และเป็นอาคารเอนกประสงค์โล่งมีหลังคาซึ่งประหยัดงบประมาณในการกางเต็นท์ เช่น อาคารเอนกประสงค์หรือหอประชุมของโรงเรียนในสังกัดที่เทศบาลดูแลอยู่หรืออยู่ในพื้นที่ของเทศบาล โดยทางเทศบาลทำหนังสือขออนุญาตเข้าใช้พื้นที่หรือขอความอนุเคราะห์สถานที่ในการจัดประชุมประชาคม เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกให้กับประชาชน และ (2) เทศบาลควรจัดทำแบบฟอร์มการกรอกประเด็นปัญหา และการแก้ไขปัญหา ลงเว็บไซต์ของเทศบาล เพื่อเป็นอำนวยความสะดวกให้กับประชาชนในกลุ่มอาชีพรับจ้าง ทำงานโรงงานอุตสาหกรรม ที่ไม่สามารถมาเข้าร่วมประชุมประชาคม ได้นำเสนอปัญหาและการแก้ไขปัญหาของชุมชนที่ตนเองอาศัยได้ และเพื่อให้ทราบถึงปัญหาของประชาชนในกลุ่มอาชีพนี้ เทศบาลควรจัดประชุมประชาคมในวันหยุดราชการให้กับกลุ่มประชาชนที่ประกอบอาชีพรับจ้าง ทำงาน โรงงานอุตสาหกรรม เพื่อให้ประชาชนในกลุ่มอาชีพนี้มีส่วนร่วมกับการแก้ไขปัญหาของชุมชน และท้องถิ่น

ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

1. ผลการศึกษาในครั้งนี้ เป็นการศึกษา แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการประชุมประชาคมตำบล เพื่อจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาท้องถิ่นเท่านั้น ดังนั้นในการวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินโครงการ/ กิจกรรมในการแก้ไขปัญหาของชุมชน รวมถึงการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลโครงการ/ กิจกรรมต่าง ๆ ด้วย เพื่อให้ทราบถึงบทบาทของประชาชนในการมีส่วนร่วมกับการดำเนินการโครงการ/ กิจกรรม และติดตามประเมินผลกิจกรรมโครงการของชุมชน

2. ผลการศึกษาในครั้งนี้ เป็นการศึกษา แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการประชุมประชาคมตำบล เพื่อจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ทำให้ทราบถึงปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านคนว่าในพื้นที่ของตำบลหนองซากส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ จึงทำให้เกิดปัญหาการเข้ามามีส่วนร่วมในการประชุมประชาคมตำบล ดังนั้นควรมีการศึกษาเพื่อหาแนวทางพัฒนาศักยภาพของผู้สูงอายุในชุมชนให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนให้มากขึ้น เพื่อเป็นการสร้างคุณค่า สร้างบทบาทให้กับผู้สูงอายุในชุมชน และเป็นการรองรับชุมชนผู้สูงอายุที่คาดว่าจะเพิ่มขึ้นในอนาคตด้วย

บรรณานุกรม

กระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548.

(2548, 17 ตุลาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่มที่ 122 (ตอนพิเศษ 115 ง).

กระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ฉบับที่ 2) พ.ศ.

2559 (2559, 28 กันยายน). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่มที่ 133 (ตอนพิเศษ 218 ง).

กระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ฉบับที่ 3) พ.ศ.

2561. (2561, 3 ตุลาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่มที่ 135 (ตอนพิเศษ 246 ง).

กระทรวงมหาดไทย. (2562, 15 พฤษภาคม). *เรื่อง การชักจูงแนวทางการทบทวนแผนพัฒนา*

ท้องถิ่น (2561-2565) ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. ด่วนที่สุด ที่ มท 0810.3/ว 2931.

ขรรค์ชัย หันจรัส. (2556). *ระบบบริการแพทย์ฉุกเฉินขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัด*

กาฬสินธุ์. สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยปทุมธานี.

จินตวิโร เกษมสุข. (2554). *การสื่อสารกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ:

สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ทัศนาวดี แก้วสนิท. (2552). *การสื่อสารเพื่อธำรงรักษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชุมชนชาว*

มาเลเซียเชื้อชาติไทยในรัฐเคดาห์ ประเทศมาเลเซีย. วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต

, สาขานิเทศศาสตรพัฒนาการ ภาควิชาการประชาสัมพันธ์, คณะนิเทศศาสตร์, จุฬาลงกรณ์

มหาวิทยาลัย.

ทิพวรรณ กุศล. (2554). *ปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วน*

ตำบลคลองแก้ว อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต,

สาขาวิชาการบริหารงานท้องถิ่น, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา.

เทศบาลตำบลหนองซอก. (2560) *แผนพัฒนาสามปี (พ.ศ. 2560-2562)*. ชลบุรี: เทศบาลตำบลหนอง

ซอก.

เทศบาลตำบลหนองซอก. (2561) *แผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปี (พ.ศ. 2561-2564)*. ชลบุรี: เทศบาลตำบล

หนองซอก.

เทศบาลตำบลหนองซอก. (2562) *การจัดตั้งคณะกรรมการชุมชน พ.ศ. 2562*. ชลบุรี: เทศบาลตำบล

หนองซอก.

เทศบาลตำบลหนองซอก. (2562) *แผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ. 2561-2565)*. ชลบุรี: เทศบาลตำบล

หนองซอก.

บุษกร เชี่ยวจินดาگانต์. (2561). *เทคนิคการวิจัยเชิงคุณภาพแบบกรณีศึกษา*. *วารสารศิลปศาสตร์*

ปริทัศน์, 13(25), 103-117.

พรณิลัย นิติโรจน์. (2557). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนของกรุงเทพมหานคร ศึกษาเฉพาะกรณีการจัดทำแผนชุมชนพึ่งตนเองเขตวังทองหลาง*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขากฎหมายและการจัดการ, คณะนิติศาสตร์, สถาบันพัฒนบริหารศาสตร์.

พระราชกฤษฎีกา ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546. (2546, 9 ตุลาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่มที่ 120 (ตอนที่ 100 ก).

พระราชบัญญัติ ระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2545. (2545, 2 ตุลาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่มที่ 119 (ตอนที่ 99 ก).

พลอยชมพู ลีติยาภรณ์. (2553). *การสื่อสารชุมชนท่องเที่ยวยั่งยืน กรณีศึกษา ชุมชนตลาดน้ำคลอง ลัดมะยม*. วิทยานิพนธ์วารสารศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาสื่อสารมวลชน, คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540. (2540, 11 ตุลาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่มที่ 114 (ตอนที่ 55 ก).

วรพล สุพรรณอ่วม. (2554). *ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจกองกำกับการสวัสดิภาพเด็กและสตรี*. สารนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการบริการงานยุติธรรมภาควิชาสังคมสงเคราะห์, คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการเสริมสร้างสุขภาพ (สสส.). (2547). *การพัฒนาองค์ความรู้การสื่อสารเพื่อสุขภาพ*. จาก *การประชุมวิชาการศตวรรษใหม่ของการสื่อสารเพื่อสุขภาพแบบมีส่วนร่วม* (หน้า 1-97). กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยและพัฒนาแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.). (2560). *การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม : เทคนิควิธีและการนำไปสู่การปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อและสิ่งพิมพ์แก้วเจ้าจอมมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ประกาศ เรื่อง ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561- 2580). (2561, 13 ตุลาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่มที่ 135 (ตอนที่ 82 ง).

สำนักงานทะเบียนราษฎรอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี (2562). *สถิติประชากร*. ชลบุรี: สำนักงานทะเบียนราษฎรอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี.

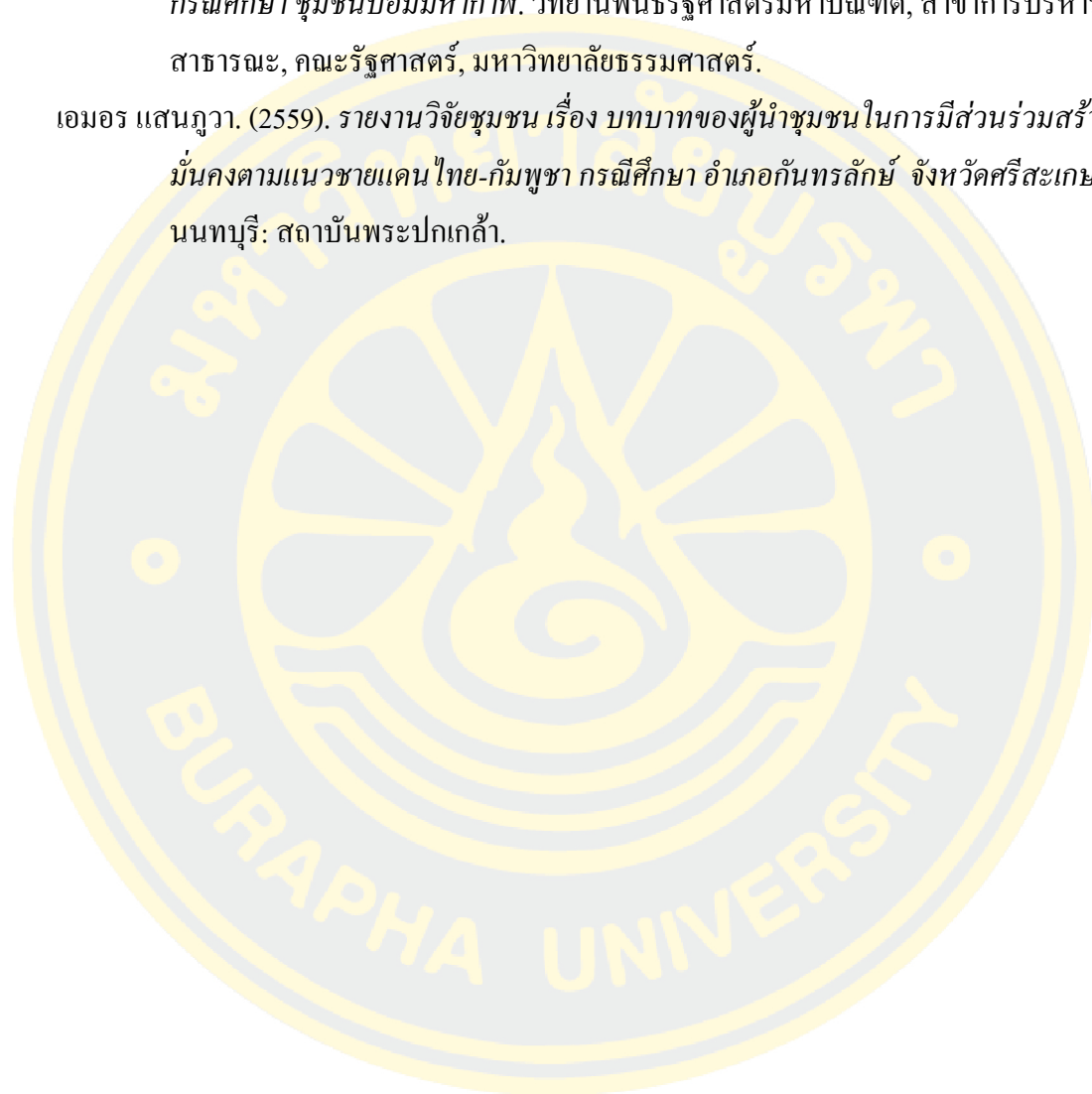
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2558). *การมีส่วนร่วมของประชาชนกับการปกครองส่วนท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

สิทธิโชค เดชภิบาล. (2554). *การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการจัดการและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมบริเวณพื้นที่ป่าชายเลน ศึกษาเฉพาะชุมชนท้องถิ่นในจังหวัดภูเก็ต*. วิทยานิพนธ์

รัฐศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาการบริหารจัดการสาธารณะ, คณะรัฐศาสตร์,
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

อรทัย พระทัต. (2558). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนในพื้นที่เกาะรัตนโกสินทร์
กรณีศึกษา ชุมชนป้อมมหากาฬ. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการบริหารจัดการ
สาธารณะ, คณะรัฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

เอมอร แสนภูวา. (2559). รายงานวิจัยชุมชน เรื่อง บทบาทของผู้นำชุมชนในการมีส่วนร่วมสร้างความ
มั่นคงตามแนวชายแดนไทย-กัมพูชา กรณีศึกษา อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ.
นนทบุรี: สถาบันพระปกเกล้า.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

แบบสัมภาษณ์ผู้นำ ผู้ใหญ่บ้าน และคณะกรรมการชุมชน
เรื่อง แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน
ในการประชุมประชาคมตำบล เพื่อจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น : กรณีศึกษา
เทศบาลตำบลหนองซาก อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี

*****

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

- ผู้นำ และเจ้าหน้าที่ นายกเทศมนตรี
- เจ้าหน้าที่จัดประชุมประชาคม/ จัดทำแผนพัฒนา
- ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่.....หมู่บ้าน.....
- คณะกรรมการชุมชน ชุมชน.....
- เพศ ( ) ชาย ( ) หญิง อายุ.....ปี
- วัน/ เดือน/ ปีที่สัมภาษณ์..... สถานที่.....
- เริ่มการสัมภาษณ์เวลา.....น. จบการสัมภาษณ์เวลา.....น.

1.1 ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการประชุมประชาคมตำบล เพื่อจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

1.1.1 ในการประชุมประชาคมครั้งล่าสุด ท่านเข้าร่วมประชุมประชาคมตำบล เพื่อจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นหรือไม่ เพราะเหตุใด

1.1.2 ในการประชุมประชาคมตำบลเพื่อจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ท่านมีส่วนร่วมหรือมีบทบาทในประเด็นต่อไปนี้หรือไม่ ถ้ามีท่านดำเนินการอย่างไรบ้าง

- (1) การเสนอโครงการหรือกิจกรรม
- (2) การเสนอปัญหาและอุปสรรค
- (3) การเสนอวิธีการแก้ไขปัญหา

(4) ท่านมีส่วนร่วมหรือมีบทบาทในขั้นตอนอื่น ๆ อีกหรือไม่ ถ้ามีท่านดำเนินการอย่างไรบ้าง

1.1.3 ในรอบ 5 ปี ที่ผ่านมาท่านเคยเข้าร่วมประชุมประชาคมตำบล เพื่อจัดแผนพัฒนาท้องถิ่น หรือแผนชุมชน มาแล้วกี่ครั้ง มีบทบาทอย่างไรบ้าง

ตอนที่ 2 ปัญหา อุปสรรค และแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการประชุมประชาคม เพื่อจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลตำบลหนองซาก อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี

1. ด้านคน

ท่านคิดว่าแต่ละกลุ่มมีปัญหาการมีส่วนร่วมในการประชุมประชาคมตำบลเพื่อจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นอย่างไรบ้าง

1.1 ประชาชน มีปัญหาอย่างไรบ้าง ท่านคิดว่าเกิดจากสาเหตุใด

1.2 ผู้นำท้องถิ่น (กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน/ นายกเทศมนตรี) มีปัญหาอย่างไรบ้าง ท่านคิดว่าเกิดจากสาเหตุใด

1.3 เจ้าหน้าที่ของเทศบาล มีปัญหาอย่างไรบ้าง ท่านคิดว่าเกิดจากสาเหตุใด

1.4 คณะกรรมการชุมชน มีปัญหาอย่างไรบ้าง ท่านคิดว่าเกิดจากสาเหตุใด จากปัญหาและอุปสรรคของแต่ละกลุ่ม ท่านคิดว่าแต่ละกลุ่มควรปรับบทบาทหรือดำเนินกิจกรรมอะไรบ้างเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว

2. ด้านหลักการของการทำประชาคมตำบล

2.1 ท่านคิดว่าการประชุมประชาคมตำบล เพื่อจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นนั้นมีความสำคัญอย่างไรบ้าง

2.2 ท่านเห็นด้วยหรือไม่ว่า การจัดทำแผนท้องถิ่นจำเป็นต้องดำเนินการประชาคมตำบล

2.3 ท่านเห็นด้วยหรือไม่ว่า การประชุมประชาคมเป็นรากฐานสำคัญของการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารท้องถิ่น

2.4 ท่านคิดว่าเทศบาลตำบลหนองซากควรดำเนินกิจกรรมอะไรบ้างเพื่อแก้ไขปัญหาเพื่อส่งเสริมให้ประชาชนตระหนักในความสำคัญของการประชุมประชาคมตำบล

3. ด้านการสื่อสาร

ท่านใช้วิธีการสื่อสารเพื่อให้มีคนไทยมาเข้าร่วมประชุมประชาคมตำบลวิธีใดบ้าง และดำเนินการอย่างไร

3.1 ท่านคิดว่าวิธีการสื่อสารที่ท่านใช้มีข้อดี-ข้อเสียอย่างไรบ้าง และควรปรับปรุงวิธีการสื่อสารเพื่อชักชวนให้ประชาชนเข้าร่วมการประชุมฯ อย่งไรบ้าง

3.2 ท่านคิดว่าวิธีการสื่อสารที่ท่านเลือกใช้นั้น วิธีใดสามารถชักชวนให้ประชาชนมาเข้าร่วมประชุมประชาคมตำบลได้ (มากที่สุด) เพราะอะไร

4. ด้านวิธีการประชาคมตำบล

ท่านคิดว่ากระบวนการจัดประชุมประชาคมตำบล เพื่อจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นมีความเหมาะสมหรือไม่ เพราะเหตุใด

4.1 การรวบรวมและกำหนดประเด็นปัญหา

- (1) ท่านคิดว่าประชาชนมีบทบาทในรวบรวมและกำหนดประเด็นปัญหาหรือไม่ อย่างไร
- (2) ท่านคิดว่าประชาชนมีบทบาทในการเสนอ โครงการหรือกิจกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาของชุมชนหรือไม่ อย่างไร
- (3) ท่านคิดว่าควรดำเนินการอย่างไรเพื่อให้ ประชาชนมีบทบาทในรวบรวมและกำหนดประเด็นปัญหา เสนอ โครงการ หรือเสนอกิจกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาของชุมชนให้มากยิ่งขึ้น

4.2 วิธีการจัดการประชุม

- (1) ในการระดมความคิดเห็นจากประชาชนเพื่อกำหนดประเด็นปัญหาและวิธีการแก้ไขปัญหาของชุมชน โดยใช้แบบฟอร์มที่ทางเทศบาลจัดทำให้ ท่านคิดว่ามีความเหมาะสมหรือไม่ เพราะเหตุใด
- (2) ท่านคิดว่าในขั้นตอนนี้ เทศบาลควรใช้วิธีการใด เพื่อให้ประชาชนมีบทบาทในการกำหนดประเด็นปัญหาและวิธีการแก้ไขปัญหาของชุมชนให้มากยิ่งขึ้น

4.3 ด้านสถานที่และเวลาในการจัดประชุม

- (1) การจัดประชุมประชาคมตำบล เวลา 9.00 น. วันอังคารที่ 11 มิถุนายน 2562 ท่านเห็นว่ามีความเหมาะสมหรือไม่ เพราะเหตุใด
- (2) การจัดประชุมประชาคมตำบล ณ ห้องประชุมเทศบาลตำบลหนองซาก
- (ชั้น 3) ท่านเห็นว่ามีความเหมาะสมหรือไม่ เพราะเหตุใด
- (3) ท่านคิดว่าในด้านสถานที่และเวลาในการจัดประชุม เทศบาลฯ ควรปรับปรุงการจัดประชุมอย่างไรบ้างเพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าร่วมกิจกรรมประชุมประชาคมให้มากยิ่งขึ้น

ภาคผนวก ข

แบบสัมภาษณ์ประชาชน

เรื่อง แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน
ในการประชุมประชาคมตำบล เพื่อจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น : กรณีศึกษา
เทศบาลตำบลหนองซาก อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี

*****

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

○ ประชาชน ชุมชน.....
เพศ ( ) ชาย ( ) หญิง อายุ.....ปี
วัน/เดือน/ปีที่สัมภาษณ์..... สถานที่.....
เริ่มการสัมภาษณ์เวลา.....น. จบการสัมภาษณ์เวลา.....น.

1.1 ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการประชุมประชาคมตำบล เพื่อจัดทำ แผนพัฒนาท้องถิ่น

1.1.1 ในการประชุมประชาคมครั้งล่าสุด ท่านเข้าร่วมประชุมประชาคมตำบล
เพื่อจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นหรือไม่ เพราะเหตุใด

1.1.2 ในการประชุมประชาคมตำบลเพื่อจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ท่านมีส่วนร่วมหรือ
มีบทบาทในประเด็นต่อไปนี้หรือไม่ ถ้ามีท่านดำเนินการอย่างไรบ้าง (กรุณายกตัวอย่าง)

(1) การเสนอโครงการหรือกิจกรรม

(2) การเสนอปัญหาและอุปสรรค

(3) การเสนอวิธีการแก้ไขปัญหา

(4) ท่านมีส่วนร่วมหรือมีบทบาทในขั้นตอนอื่นๆ อีกหรือไม่ ถ้ามีท่านดำเนินการ
อย่างไรบ้าง

**ตอนที่ 2 ปัญหา อุปสรรค และแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของ
ประชาชนในการประชุมประชาคม เพื่อจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลตำบล
หนองซาก อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี**

1. ด้านคน

ท่านคิดว่าแต่ละกลุ่มมีปัญหาการมีส่วนร่วมในการประชุมประชาคมตำบลเพื่อจัดทำ
แผนพัฒนาท้องถิ่นอย่างไรบ้าง

1.1 ท่านมีปัญหาในการเข้าร่วมประชุมประชาคมตำบลเพื่อจัดทำแผนพัฒนา
ท้องถิ่นหรือไม่ ถ้ามีท่านมีปัญหาอย่างไรบ้าง

1.2 ท่านคิดว่าประชาชนคนอื่น ๆ ในชุมชนมีปัญหาในการเข้าร่วมประชุมประชาคม
ตำบลเพื่อจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นหรือไม่ ถ้ามี มีปัญหาอะไรบ้าง

1.3 ท่านคิดว่า บทบาทของผู้นำท้องถิ่น ทำให้เกิดปัญหาในการเข้าร่วมประชุม
ประชาคมตำบลเพื่อจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นหรือไม่ มีปัญหาอย่างไรบ้าง กรุณา
ยกตัวอย่าง

- กำนัน/ ผู้ใหญ่บ้าน
- นายกเทศมนตรี

1.4 ท่านคิดว่า เจ้าหน้าที่ของเทศบาล ทำให้เกิดปัญหาในการเข้าร่วมประชุม
ประชาคมตำบลเพื่อจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นหรือไม่ มีปัญหาอย่างไรบ้าง กรุณา
ยกตัวอย่าง

1.5 ท่านคิดว่า คณะกรรมการชุมชน ทำให้เกิดปัญหาในการเข้าร่วมประชุม
ประชาคมตำบลเพื่อจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นหรือไม่ มีปัญหาอย่างไรบ้าง กรุณา
ยกตัวอย่าง

1.6 จากปัญหาและอุปสรรคของแต่ละกลุ่ม ท่านคิดว่าแต่ละกลุ่มควรปรับบทบาท
หรือดำเนินกิจกรรมอะไรบ้างเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว

2. ด้านหลักการของการทำประชาคมตำบล

2.1 ท่านคิดว่าการประชุมประชาคมตำบล เพื่อจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นนั้น
มีความสำคัญหรือไม่ เหตุใดจึงคิดเช่นนั้น

2.2 ท่านเห็นด้วยหรือไม่ว่า การประชุมประชาคมเป็นกิจกรรมสำคัญที่ทำให้
ประชาชนรู้สึกมีส่วนร่วมในการบริหารท้องถิ่น

2.3 ท่านคิดว่าเทศบาลตำบลหนองซากควรมีการดำเนินกิจกรรมอะไรบ้างเพื่อ
ส่งเสริมให้ประชาชนตระหนักในความสำคัญของการประชุมประชาคมตำบล

3. ด้านการสื่อสาร

3.1 ท่านรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับการจัดประชุมจากแหล่งข้อมูล (สื่อ) ใดบ้าง กรุณาบอกตัวอย่าง

- สื่อบุคคล: นายกเทศมนตรี เจ้าหน้าที่ กำนัน/ ผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการชุมชน เพื่อนบ้าน

- สื่อประชาสัมพันธ์: Facebook เว็บไซต์ของเทศบาล เสียงตามสาย หนังสือนำส่งไลน์กลุ่ม บอร์ดประกาศที่เทศบาล

3.2 ท่านคิดว่าวิธีการสื่อสารที่ท่านได้รับทราบข้อมูล (ตามข้อ3.1) มีข้อดี-ข้อเสียอย่างไรบ้าง ข้อความที่สื่อสารมีความชัดเจนหรือไม่ และควรปรับปรุงวิธีการสื่อสารเพื่อให้สามารถชักชวนประชาชนมาร่วมการประชุมฯ มากขึ้นอย่างไรบ้าง

3.3 ท่านคิดว่าวิธีการสื่อสารที่ท่านได้รับทราบข้อมูล (ตามข้อ3.1) นั้น วิธีใดสามารถชักชวนให้ท่านและประชาชนในชุมชนมาเข้าร่วมประชุมประชาคมตำบลได้ (มากที่สุด) เพราะอะไร

3.4 ท่านคิดว่าผู้นำมีบทบาทในการโน้มน้าวชักชวนให้ประชาชนในชุมชนเข้าร่วมประชุมประชาคมตำบลได้หรือไม่ เพราะอะไร

- นายกเทศมนตรี

- กำนัน/ ผู้ใหญ่บ้าน

4. ด้านวิธีการประชาคมตำบล

4.1 ท่านคิดว่ากระบวนการจัดประชุมประชาคมตำบล เพื่อจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นมีความเหมาะสมหรือไม่ เพราะเหตุใด

4.1.1 การรวบรวมและกำหนดประเด็นปัญหา (แบบฟอร์มกรอกประเด็นปัญหา ความต้องการ และแนวทางแก้ไข/ การระดมความคิดเห็นและจัดลำดับความสำคัญของปัญหาจากแต่ละชุมชนในวันประชุม)

(1) ท่านมีบทบาทในการรวบรวมและกำหนดประเด็นปัญหาหรือไม่ อย่างไร (กรุณาบอกตัวอย่าง)

(2) ท่านมีบทบาทในการเสนอโครงการหรือกิจกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาของชุมชนหรือไม่ อย่างไร (กรุณาบอกตัวอย่าง)

(3) ท่านคิดว่า ใคร/ หน่วยงานใดควรดำเนินการอย่างไรเพื่อให้ประชาชนมีบทบาทในการรวบรวมและกำหนดประเด็นปัญหา เสนอโครงการ หรือเสนอกิจกรรม เพื่อแก้ไขปัญหาของชุมชนให้มากยิ่งขึ้น

4.2 วิธีการจัดการประชุม

(1) การจัดการประชุมโดยการจัดประชุมย่อยนั่งแยกตามชุมชน โดยมีเจ้าหน้าที่เทศบาลเป็นผู้อำนวยความสะดวก ท่านคิดว่ามีความเหมาะสมหรือไม่ เพราะเหตุใด และควรปรับปรุงแก้ไขอย่างไร

(2) การจัดการประชุมโดยให้มีเจ้าหน้าที่ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง เช่น เกษตรตำบล เกษตรอำเภอ ตัวแทนจากการไฟฟ้า ตัวแทนจากทางหลวงชนบท ตัวแทนกองช่างของเทศบาล ผอ. โรงเรียน) เข้าร่วมการจัดประชุมประชาคม ท่านคิดว่ามีความเหมาะสมหรือไม่ เพราะเหตุใด และควรปรับปรุงแก้ไขอย่างไร

4.3 ด้านสถานที่และเวลาในการจัดประชุม ห้องประชุมเทศบาล (ชั้น 3) อุปกรณ์ อาหารว่าง อาหารกลางวัน เครื่องดื่ม

(1) การจัดประชุมประชาคมตำบล เวลา 9.00 น. ของวันอังคาร ท่านเห็นว่ามีความเหมาะสมหรือไม่ เพราะเหตุใด และควรปรับปรุงแก้ไขอย่างไร

(2) การจัดประชุมประชาคมตำบล ณ ห้องประชุมเทศบาลตำบลหนองซาก (ชั้น 3) มีความเหมาะสมหรือไม่ เพราะเหตุใด และควรปรับปรุงแก้ไขอย่างไร

(3) อุปกรณ์ (เครื่องเสียง บอร์ด ปากกา กระดาษ) ในการจัดประชุมประชาคมตำบล มีความเหมาะสมหรือไม่ และควรปรับปรุงแก้ไขอย่างไร

(4) อาหารว่าง อาหารกลางวัน เครื่องดื่มในการจัดประชุมประชาคม มีความเหมาะสมหรือไม่ และควรปรับปรุงแก้ไขอย่างไร

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล	ธัญฉิษฐ์ ศิระโสภณวัฒน์
วัน เดือน ปี เกิด	24 เมษายน 2524
สถานที่เกิด	จังหวัดระยอง
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	41 หมู่ที่ 3 ตำบลชุมแสง อำเภอวังจันทร์ จังหวัดระยอง
ตำแหน่งและประวัติการทำงาน	พ.ศ. 2549 เจ้าหน้าที่ธุรการ เทศบาลตำบลหนองซาก พ.ศ. 2552 เจ้าหน้าที่งานธุรการ เทศบาลตำบลหนองซาก พ.ศ. 2555 เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน เทศบาลตำบลหนองซาก พ.ศ. 2559 นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ เทศบาลตำบลหนองซาก พ.ศ. 2561- ปัจจุบัน นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ เทศบาลตำบลหนองซาก
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2549 บริหารธุรกิจบัณฑิต (สาขาการบัญชี) มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ พ.ศ. 2562 รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา